

SEMICENTENARUL MIȘCĂRII LEGIONARE

1927 - 1977

MĂRTURII

despre
CĂPITAN

EDITURA DACIA

Madrid - 1978

MĂRTURII DESPRE CĂPITAN

Patruzeci de ani dela moarte

(1938 - 1978)

Editura DACIA
Madrid, 1978

MĂRTURII DESPRE CĂPITAN

Patruzeci de ani dela moarte

(1938 - 1978)

Ediția DACIA
Marti, 1978

SEMICENTENARIUL MIȘCĂRII LEGIONARE

Sub acest unghi trebuie văzută și apăsătoare tulburătoare, spa-
tială a Căpitanului. Nu un simplu om politic de curaj și de caracter,
ci un om încercat de o mișcare, fiindcă să modifice din temelii
un mod de a gândi în politică și în existență. Omului de curaj
și de caracter există în politica românească, dar îi lipsește SENSUL
MARILOR REINVIORIRI. Așezându-se în partidurile istorice, își înșală
conștiința și caracterul, apăsând principiile morale de viață, vremea
și de gândire înaintea unei revoluții și a unei prezentări mai reînnoite
în suflet și în viață. Acesta este Căpitanul, pentru
poate să rămână o lucrare destinată unei mișcări, țării

de Faust Brădescu
Brădescu, fiindcă nu i-a putut scrie din trăsătură de față, măcar
viața și stăruirea războiului. Nicio mișcare, nicio înțelegere, nicio

Corneliu Codreanu a trecut prin istoria neamului românesc,
am putea spune, ca un meteor. Treizeci și nouă de ani de viață,
dintre care câțiva la studii, câțiva în închisoare. Lăsând deoparte
copilăria, ce i-a mai rămas ca prezentă activă în haosul dintre
cele două războaie? Vreo 15 ani...

Pentru un politician oarecare, fie el cel mai dăruit de talente,
n'ar fi însemnat nici măcar perioada de ucenicie în arta guver-
nării. Pentru Căpitan, acești 15 ani, au fost tot: gândire politică,
frământare constructivă, războie dramatică, victorie electorală,
triumf spiritual, consacrare conceptuală...

La vârsta când alții deabia încep să bătăie prin listele de
candidaturi electorale sau să-și facă stagiul de mici secretari prin
vreun Cabinet Ministerial, Corneliu Codreanu încheiase deja ciclul
unei epopei unice și-și terminase misiunea istorică. În câțiva ani,
acest om a reușit să răstoarne o lume: sistem politic, sistem social,
comportament civic, moral, etic, tot ce poate avea o legătură cu
viața în societate, a căpătat un alt sens, croite pe coordonate opuse
celor ce dominau (și domină încă) lumea epocii noastre.

Stabilirea unei noi scări de valori, atât umane cât și politico-
sociale, în care spiritualitatea creștină, dragostea și forța de sacri-
ficiu dețin treptele cele mai înalte, constituie contribuția cea mai
importantă a doctrinei legionare întru modificarea indispensabilă
a societății moderne.

Corneliu Codreanu, printr-o intuiție unică, a prins adevăratul
fir conducător al sistemului capabil să aducă armonie, prosperi-
tate și fericire în mijlocul comunităților politice și al organismelor
sociale. Dar el a avut darul nu numai să descopere și să semnaleze
calea, ci s'o și impună, cimentându-o cu propriul lui sânge.

Sub acest unghiu trebuie văzută și apreciată fulgerătoarea apariție a Căpitanului. Nu un simplu om politic de curaj și de caracter, ci un om încărcat de o misiune, tinzând să modifice din temelii un mod de a gândi în politică și în existență. Oamenii de curaj și de caracter existau în politica românească, dar le lipsea SENSUL MARILOR REINOIRI. Angrenați în partidele istorice, își iroseau curajul și caracterul apărând principii roase de virusul vremii și de gangrena intereselor de partid. El singur, Căpitanul, purta în suflet sămânța unei reinvieri și'n cuget premisele unei reînnoiri politice. În el singur lucea destinul unei misiuni.

Deaceea, nimic nu l-a putut smulge din traiectoria ce i-a marcat viața și sfârșitul năpraznic. Nicio mărire, nicio lingușire, nicio amenințare! Conștient de răspunderea ce-i revenea în încheștarea secolului nostru, s'a dăruit total misiunii căreia era predestinat.

A privit cu atenție, a comparat, a smuls din vălmășagul de idei tot ce-a găsit mai curat și mai bun întru crearea unei noi linii de trăire. Prin doctrina sa, nouă și binefăcătoare, a sădit încredere și-a dăruit caractere. Om al neamului său prin virtuți și daruri sufletești, s'a dovedit om al epocii, prin viziunea clară a problemei politico-sociale și prin extraordinara sa capacitate de sinteză. Scurt, precis, metodic și incontestabil, așa se prezintă tot ce-a gândit și întreprins Corneliu Codreanu. Nu dialectica întortochiată, maleabilă până la contradicție; nu demagogie limbută, mânuită până la sinucidere morală; ci gând curat și simplu, faptă creatoare, înțelegere, bunăvoință, dragoste.

Dintru început, această ființă excepțională și-a spus cuvântul răspicat:

Vrem să schimbăm moravuri, idei înrădăcinate și fel de a gândi.

Vrem să punem temelie unei lumi noi, în care insul să se simtă respectat și de folos.

Vrem să terminăm cu demagogia, cu privilegiile nemeritate și cu exploatarea omului de către om.

Vrem să punem capăt domniei materialismului, ce ațâță invidia, ura, crima și războiul.

Vrem să înscăunăm din nou împărăția spiritului, care-i izvor de înțelegere și de înălțare.

Vrem să facem din omul de azi, pierdut pe căile destrămării interioare, un OM NOU, plin de virtuți și de potențialități pozitive.

Omul devine nou înfrângându-se pe el însuși, iar nu biruind

pe alții. Semnul transformării omului este apariția forței de sacrificiu pentru binele comun.

Deaceea, Legiunea, înainte de a fi o formație politică și o mișcare de transformare socială, va fi o școală de caractere.

Iată câteva din principiile ce stau la baza Mișcării Legionare și pe care Căpitanul le-a ridicat la rang de dogmă, infiltrându-le în spiritul legionarilor. În lumina realităților brutale ale epocii noastre, aceste precepte, aceste linii de doctrină, pot părea menite unei prăbușiri definitive. Cine va ține seamă de ele?

Sunt exact contrariul a ceea ce vedem, simțim și suportăm.

Sunt exact la antipodul a tot ce ne înconjoară și stăpânește lumea.

Atunci ca și acum, preceptele căpitănești s'au isbit de inerția constantă a individului, de puterea ascunsă a tuturor ocultelor, de propaganda deșănțată a materialismului, de inconștiența guvernanților.

Cu dibăcie diabolică și ură apocaliptică, au izbit în precepte și'n conducător, convinși că totul se va preface în pulbere. N'aveau oare ei totul de partea lor? Mijloace tehnice, materiale, financiare... În ce putea să-i depășească acest om, cu mâna lui de adepți, chiar dacă ar reuși să le tulbure tihna pentru o clipă!

Aici zace taina destinului.

Dealungul istoriei, milioane și milioane de destine cad pradă vrăjmășiei acestor forțe negative, până ce într'o bună zi

Din mulțimile oarbe, unul s'alege.

Omul predestinat apare, pune stavilă răului, deschide căi de lumină, unge sufletul de speranțe, sparge orizontul cu gândul și cu fapta...

Nimic nu-l poate opri, nimic nu-l poate abate din drumul prescris. Purtător al binelui și al dreptății, seamănă sămânța cea bună, o încălzește cu sufletul și sângele lui, până dă rod. Apoi, implinit în împlinirea destinului, își întoarce pași spre veșnicia ce l-a fost trimis...

Dar ciclul lui nu se încheie cu ciclul vieții.

Abia de-acum încolo prezența lui e mai vie, când răpus în carne se'nalță învingător în spirit. Când gândul și fapta nu-i mai aparțin ci, răsfrânte în adepții lui, pornesc pe căile răstălmăcirii în adâncul mulțimilor...

Aceasta-i marea misiune a omului predestinat. Din sânul suferinței, se'nalță spre a infrânge suferința. Copleșit de nedreptăți, zdrobește nedreptatea.

Iar mulțimile «oarbe» îl văd prin ochiul sufletului și-al propriei dureri.

Cuvântul lui poartă tărie de stâncă. Anii și urgia lumii nu-l întinează și nu-l întunecă. Ca un izvor de apă vie șerpuieste printre rele până ce-și găsește *locul și timpul* spre a se intrupa în vreri. Atunci popoarele înțelepte îi caută învățătura spre a se adăpa din adevăruri...

În această tunică a predestinării îl găsim pe Căpitanul «*Legiunei Arhanghelul Mihai*», căci numai un predestinat putea infrânge trecutul și stăpâni viitorul, prin moarte. Și nu putea fi altfel. Preceptele lui, nestrămutate și juste, croite pentru om în lumina dreptății și înălțării, întemeiate pe principiul dragostei și sprijinite pe forța spiritului, purtau în ele semn de răscumpărare și de biruință peste vremi.

I-a fost scris să soarbă paharul umilinței până la ultima picătură.

I-a fost scris să vadă trădarea, intriga și samavolnicia nimicindu-i eforturile.

I-a fost scris să indure prigoana, închisoarea și moartea.

Dar i-a fost scris să învingă.

Și a învins!

A învins prin grăuntele de adevăr ce-a sădit în inima tineretului român. De-acum viitorul României se'nscrie sub semnul Legiunei, în ciuda sistemului ce-o domină astăzi și care încearcă să-i sufoce năzuințele. Preceptele lui Corneliu Codreanu stăpânesc adâncul ființei românești. Intacte și puternice așteaptă, sub spuza groasă ce le acopere jarul, să izbucnească din nou spre lumină și realizare.

Izbânda Căpitanului nu-i izbânda sgomotoasă și spectaculară a celor ce încearcă să răstoarne prin forța stăpânirii, să distrugă o formă materială pentru a o înlocui cu alta. Izbânda lui e de alt ordin. Ea depășește și politicul și socialul.

Izbânda Căpitanului o simțim în fiecă clipă, în ura ce-l urmărește și acum, 35 de ani după moarte, în tot ce fac și întreprind dușmanii neamului românesc în Țară și pretutindeni în lume.

Izbânda Căpitanului o vedem în tendința, din ce în ce mai accentuată a neamurilor, în a accepta, ca singur mijloc de salvare, ideile de bază ale doctrinei lui spirituale.

Izbânda Căpitanului o admirăm în hotărîrea tuturor celor ce stau gata de luptă și de sacrificiu în credință și duh legionar.

Pe această linie a revoluției în spirit stă viitorul comunităților omenești. Nu există alternativă! În fața materialismului ateu și tiranic, o singură forță capabilă să-l infrângă: principiile etico-spirituale și sistemul de trăire al doctrinei legionare.

Concepția de viață a Căpitanului, croită pe esențe, poartă în ea elementele predestinate să infrângă răul și să stabilească armonia în lume.

În doctrina lui Corneliu Codreanu, neamul nostru, deși cotropit de acest materialism, își pregătește cu răbdare învierea. În fundul sufletului său, preceptele legionare își așteaptă timpul, timpul care va veni...

Doctrina legionară constituie marea rezervă spirituală a neamului, dar în același timp și marea contribuție românească în restaurarea societăților omenești.

Căpitanul, în lumina destinului său, se ridică impunător peste vremelniciile istoriei.

PRINTRE LEGIONARIII MUSCHETARI

de Tudor Bradu

Ne putem recăștiga nemurirea ca și cea viață fără de prihană, și plinind această învățătură, plinim rostul vieții, credem noi. Nu putem accepta soluția după care omul e un accident al naturii. Ar fi prea josnic. Această afirmație prea se coboară sub demnitatea de om. Dece să fim numai animale, dacă putem fi încă oameni?

Că există încă atâta rău în lume, nu-i motiv să disperăm. Vina mare o poartă și pasivitatea celor buni. Suntem cu toții vinovați de răul din lume, cum sunt vinovați părinții bețivi de copiii lor epileptici. Lupta trebuie redeschisă cu mai multă hotărâre, cu mai mult elan. Trebuie să ne recăștigăm spiritualitatea pierdută. Trebuie să împărțim lumea în două cum împarte ciobanul oile albe de cele negre. Trebuie să ne alegem fronturile. Devălmășia ne-a chinuit și ne-a slăbit. Ori cu iadul, ori de-asupra lui. Calea de mijloc nu-i de natură omenească. Ca să slujim și lui Dumnezeu și lui Mamona nu se poate. Să ne sustragem lor, iar nu se poate. Așa ne este firea. Așa ne impune natura umană.

Și așa mi-am început și eu lupta.

Odată cu viața studentească, s'a deschis și în viața mea un capitol nou. Nu m'am înscris nici la politehnică nici la chimia industrială, de care auzise tata între timp că ar reprezenta cele mai multe șanse pentru o meserie rentabilă. Inițial am vrut să mă înscriu la Drept și Academia de Comerț. Dreptul l-am dorit mereu pentru a-mi forma o cultură juridică generală. Iar Academia de Comerț am vrut s'o fac pentru a avea, pentru orice eventualitate, o meserie. Din lipsă de bani, nu m'am înscris decât la Academie.

Aveam o dublă satisfacție: să fiu student și să fiu în orașul

luminii. Iașul sau Clujul mi-ar fi oferit condiții de traiu mai lesnicioase. N'am vrut însă alt centru universitar. Eram convins că voiu găsi mai ușor o meditație în București, astfel ca să pot scuti pe cei de-acasă de eforturi bănești, uneori imposibil de acoperit. Am căutat aproape zi de zi, însă fără rezultat. Cu cât viața se îngreuia, cu atât prindeam mai mult gustul cărții.

Nu mi-a scăpat o prelegere tot cursul primului an de studenție. Aveam ore atât înainte cât și după amiază. În timpul liber intram în biblioteca școlii sau trăgeam o fugă până la Fundația Carol.

Masa o luam la început prin birturi economice. Mai apoi pe la diverse cantine studentești. Curios era că aceiași colegi ce populau aceste cantine, populau și bibliotecile. Ceilalți, mai înstăriți, se lăsau mai greu vederii.

Mă simțeam bine. Eran mulțumit că pot studia. Economia politică era domeniul în care puteam citi fără întrerupere. Mereu alte probleme, mereu alte soluții. Diversitatea sistemelor, teoriilor și soluțiilor economice, nu mă oboseau. Cei cu liceul de bază, făceam în plus un curs pregătitor de contabilitate. Era primul meu contact cu această materie. Când într'una din vacanțe, i-am arătat tatei caietul meu cu lucrările de seminar, care fusese găsit cel mai bun, i-au lăcrămat ochii. Era mai fericit ca mine...

A trebuit să-l bucur înainte de-ai fi făcut o destăinuire, care cu siguranță l-ar fi mâhnit. Trebuia să-i spun că am fost în Tutova și că acolo am fost arestat, condus și reținut la poliție, unde mi s'a făcut și fișa personală. Ceva se întâmplase.

Intr'una din zilele lui Ianuarie 1932, un student în cămașe verde, primul pe care l-am văzut până atunci, invita studențimea la o conferință a deputatului Gărzii de Fier, Corneliu Zelea Codreanu, ce avea loc a doua zi, Duminecă, în auditoriul Ateneului Român. Era Valeriu Sandu. Nu-și terminase bine comunicarea și am și fost la el. La ieșire l-am întrebat unde-l pot întâlni pe Corneliu Zelea Codreanu. Iscoditor mă întreabă pentru ce? I-am spus că am să-i comunic ceva de ordin personal. După multă ezitare, îmi spune foarte grav: «Da!!!... Astă seară la ora opt, sper să treacă pela sediu, în Bulevardul Basarab 40!»

I-am mulțumit și ne-am despărțit. Mi-a rămas în minte figura primului legionar întâlnit: scurt și gras, mare la față și roșu ca un rac. Dar cel mai mult persista în minte gravitatea forțată și iscodirea lui. Cu fruntea încrețită și buzele strânse la maxi-

mum, vorbea pe un ton foarte de jos privindu-mă fix. Nu reușise să-mi pară mai mult decât era. Nici el nu voia să pară mai mult, însă cine l-a cunoscut pe Sandu, își poate aduce aminte că lua mereu atitudini foarte grave. Moldovean din Botoșani, îl iubea pe Căpitan și i-a fost soldat credincios. A luat parte fără ezitare la foarte multe lupte. Scăpând teafăr prin prigoane, avea să cadă eroic pe frontul din Rusia.

Cu puțin înainte de ora opt seara, am fost în Bulevardul Basarab Nr. 40 și dau să intru. Poarta era însă închisă. Pe unul din stâlpi era o sonerie. Sun și aștept. Cineva iese și după ce sunt întrebat ce vreau, îmi deschide. Sunt condus într-o cameră nu mult prea mare.

Un bec în mijlocul plafonului dădea cam tot atâta lumină cât candela din colțul răsăritului, sub icoana Sf. Arhanghel Mihail.

Surpriza cea mare mi-a făcut-o însă figura brunetă a lui Ion Caratănase. El părea și mai surprins. Ne cunoșteam de mult. Cu patru sau cinci ani mai în vârstă decât mine, făcuse același gimnaziu din Hârșova, apoi comertul superior la Galați și eram colegi la Academie. Locuiam aceeași cameră a căminului din Strada Austrului. Deseori făceam drumul spre școală împreună. Foarte deseori discutam împreună despre multe și diverse. Niciodată însă nu mi-a pomenit de Gardă sau de Căpitan. M'a întrebat cum de am venit acolo. I-am spus povestea și am putut rămâne până a venit și Sandu Valeriu, care m'a recunoscut. La ora opt fix erau strânși vreo cincisprezece, pe care numai ulterior i-am cunoscut pe nume. La venirea lui Stelescu, însoțit de Belimace, Caratănase dă raportul. În raport pomenește și de prezența mea, comunicându-i și scopul vizitei mele. Stelescu, întinzându-mi mâna, se recomandă. Imi spun și eu numele, apoi aștept. Nu știu ce-o fi vorbit încet cu Caratănase și Sandu, căci adresându-se mie, mă întreabă dacă vreau să asist la ședință, deoarece Căpitanul va sosi ceva mai târziu. Am răspuns afirmativ. Stelescu comandă drept și toți ca'mpinși de un resort iau poziția comandată. La: «pentru legământ, înainte!», toți întind brațul drept în sus până la înălțimea ochilor, după ce au bătut în piept în dreptul inimei. Spectator fiind, nu știam, dacă trebuie sau nu, să fac același lucru.

Vigoarea celor prezenți, preciziunea în mișcări, dărzenia poziției lor, m'au impresionat.

Apoi Stelescu face multe comunicări informative. Eu n'am

înregistrat nimic, căci mă gândeam mereu cum să-mi formulez programul «întrevederii» mele cu Corneliu Zelea Codreanu.

Era vorba de vechiul meu plan de organizare a studențimii în vederea unei acțiuni grandioase. Ședința nu se terminase și la un moment dat se deschide ușa. Ca fulgerul ordonă Stelescu: «legionari, drepti!», apoi: «pentru onor, înainte» și singur luând aceeași poziție, raportează Căpitanului.

Mai înalt decât oricare dintre cei prezenți, mai chipeș decât puteam vedea un om, în costum bucovinean, cu un suman aspru ca de sârmă și cu căciula brumărie pe cap, după raport, face semn lui Stelescu să comande pe loc repaos.

Luând loc pe-un colț de masă își plimbă ochii prin sală, fixându-ne pe fiecare în parte și pe toți deodată. Apoi întreabă ce-i mai de nou. Fiecare ar fi voit să spună ceva. N'au vorbit decât Stelescu și alți vreo doi, trei.

În tot acest timp mi se pironise privirea pe Căpitan. Rar mă uitam și la Profesorul Codreanu, tatăl său, care-l însoțea. Deși bătrânul însuși era o figură la care nu știai ce să observi mai întâiu, nu-l puteam slăbi din ochi pe Căpitan. Nu m'a întrebat nimic, dar nici eu nu i-am mai spus nimic, în legătură cu scopul vizitei mele. Nici atunci și nici mai târziu.

Dacă eram edificat sau nu, nu mi-am putut da seama. N'am mai simțit însă deloc nevoie să mai stau de vorbă cu acela care avea să fie Căpitanul multor generații de tineri, ba chiar Căpitan al unei întregi suflări românești.

Drumul spre casă l-am făcut pe jos cu Caratănase. În mai mult de o oră, a putut să-și povestească trecutul său legionar.

Intrase încă fiind elev, în Frăția de Cruce «Dunărea», dela Galați. Fusesse la Berești, Valea Horincei și Cahul. La alegerile parțiale dela Neamț, din toamna lui 1931, deasemenea. Acolo tânărul Gardă învinsese toate partidele. Căpitanul fiind primul reprezentant parlamentar al Mișcării lui. Mi-a povestit de Căpitan și lupta sa. De Văcăreșteni. De trădarea lui Vernichescu, în urma complotului proiectat. De cazul prefectului de poliție din Iași: Manciu. De arestarea Căpitanului, nu se mai știa a câta oară, în urma apelului și avertismentului adresat țării. Și de o sumedenie de alte lupte și necazuri. Nu ne-am culcat decât târziu, spre dimineață.

La oara zece am fost totuși și eu la Ateneu. Vorbea Căpitanul despre lupta studențimei române. Dintr'o lojă, ultima până la

plafon, nu l-am putut nici auzi prea bine și nici să-l văd prea bine. Mă simțeam însă soldatul lui. Și m'am vrut soldatul lui. De-atunci am fost regulat la ședințele garnizoanei București.

N'am făcut nicio declarație expresă nici nu m'am trecut în vreun registru nici vreo cerere de înscriere n'am semnat. Dar nici nimeni nu m'a mai întrebat ce caut printre ei. Cu timpul am început să-mi cunosc camarazii. În afară de V. Sandu, I. Carătănase, C. Savin, G. Țocu și N. Constantinescu, cari imi erau colegi de facultate, am cunoscut pe I. Belgea, Tr. Cotigă, I. Antoniu-Păsu, D. Belimace, A. Ionescu, J. Dumitru, V. Rădulescu, plus încă pe atâția alți studenți. Pe Ionel Moța și ceilalți Văcăreșteni — C. Georgescu, I. Gârneață, R. Mironovici —, i-am cunoscut ceva mai târziu. Tudose Popescu murise mai de mult.

Stelescu și Doru Belimace redactau prima noastră gazetă studențească în București: «Părerii studențești». Decâteori apărea, o porneam noi cei mai tineri prin străzile cele mai aglomerate ale Bucureștilor, strigând cât ne ținea gura: A apărut «Părerii studențești», organul Gărzii de Fier, a apărut... și așa mai departe... Uneori eram asaltat. Alteori trebuia să strig și să alerg mai mult, până vindeam un ziar. Sectorul meu era Calea Griviței și Gara de Nord. Rareori s'a întâmplat să mă fi întors cu vreun ziar nevândut. Mulți știau de noi și voiau să ne plătească mai mult. Noi însă nu primeam. Dacă insistența era mare, dădeam atâtea ziare pentru câți bani primisem. Odată un domn mai în vârstă ce-mi dăduse 10 sau 20 lei, m'a felicitat și m'a rugat să transmit sănătate și victorie Căpitanului și camarazilor mei. L-am întrebat: din partea cui să transmit aceste urări. Atunci se dă mai aproape de mine și-mi vorbește aproape pe șoptite: «Numele meu nu interesează. Eu vă urmăresc de mult și-mi place lupta voastră. Voi sunteți altfel. Fiți mai departe așa și veți birui!». Nu-l înțelegeam. L-am rugat să se explice. Continuându-și vorba imi spune «Eu am susținut mereu mișcările naționale», între altele organizația care s'a prăbușit, datorită păcătelor multe ale multora dintre membri ei. Era vorba de L. A. N. C. Bătrânul pretindea că mulți colportori ai «Apărării Naționale» băgau în buzunarele proprii ofrandele jertfelnicilor anonimi.

Am vrut să-i apăr pe acești confrăți. Am vrut să-i explic că poate totuși se înșală în aprecierile făcute, că poate acei care luau mai mult decât costa ziarul, vărsau surplusul la casa organizației, sub forma donațiilor benevole. Bătrânul nega însă din cap, adăo-

gând: «Noi cetățenii ce stăm de-o parte și vă privim, vedem bine cum se comportă fiecare! Și noi vedem când obolul nostru se risipește sau ajunge acolo unde trebuie». Apoi m'a bătut ușor pe umăr și s'a îndepărtat cu pas domol. Eu rămăsesem locului, căzut pe gânduri... Mi-am adus aminte de acel student în costum național ce în vară l-am întâlnit la Bazargic.

Deși mereu îngândurat, eram bucuros că am servit încă unui Român motiv în plus de încredere în Garda noastră...

Puțini au fost cei care să-mi fi refuzat ziarul. Unul sau doi m'au făcut și pe mine huligan. Cei mai mulți erau indiferenți, ca și când nu auzeau nimic. Dar dacă adesea mă enerva această indiferență, foarte deseori imi încălzeau sufletul alte expresii de incurajare: «Bravo flăcăi» sau «Trăiască Codreanu», «Trăiască Garda».

Cu «Pământul Strămoșesc», când apărea, procedam la fel. Mergea însă ceva mai greu, căci era ceva mai scump. Când ne rămăneau numere nevândute, le expediam fiecare pe cont propriu pela cunoscuți. Niciun număr nu trebuia pierdut. Toate conțineau hrană sufletească pentru România de mâine. Iar mijloacele noastre erau prea reduse ca să scoatem prea multe. Cu ele făceam ceea ce mai târziu avea să se numească «Bombardamentul cărților legionare». Eram în faza de informare a opiniei publice, despre noi și țelurile noastre.

Căpitanul a compus în plus un manifest scurt, ce putea fi scris pe o carte poștată. Fiecare purtam modelul la noi și oridecâteori aveam un ban în plus pentru una sau mai multe cărți poștale, le scriam și le trimeteam oriunde știam vreo adresă. Dacă adresatul ne era cunoscut sau nu, nu interesa, căci semnam cu toții: «un legionar».

De acum eram încontinuu ocupat. Tot timpul liber, după obligațiile școlare, îl consacram Mișcării. Sâmbăta seara la ora opt, aveam ședințele noastre regulate. Înainte de terminarea fiecărei ședințe, în cadrul hotărârilor, ne repartizam programul de lucru pe tot cursul săptămânei următoare. Duminica dimineața, la 5, aveam ora de instrucție. De obicei locul nostru de întâlnire era «Arcul de Triumf», dela Șosea. De aici plecam mereu în alte locuri, de obicei desfășurând o temă de luptă, făcând marș forțat sau trecând fără ezitare printr'un șanț cu apă. De era ploaie sau timp frumos, de era ger aspru sau moină, la ora fixată, eram toți prezenți. Deși academicieni cu toții, nu cunoșteam sfertul academic.

Inaintașii noștri nu erau obligați să participe la aceste ședințe de instrucție. Totuși veneau din când în când și ei. Ionel Belgea ne vorbea adesea în ședințele de Sâmbătă seara. Un om bine pregătit, puținel la trup, cu o față foarte senină, vorbea încet și sacadat. Era plin de conținut. Stelescu, dimpotrivă, era foarte volburos. Pentru o caracterizare, primul era în genul conferențiarului, al doilea era tipul agitatorului de masă. Pe Belgea îl admiram. Stelescu se impunea. Era un tip destul de talentat, uneori chiar prea'ndrăgnet, nu din fire, ci din convingere că poate intimida pe oricine. Odată la o ședință de instrucție, ne-a ținut pe un ger cumplit prea mult în poziție de drepti. Mie îmi înghețase mâna dreaptă, de n'o mai puteam mișca. Mă cam speriasem. Exercițiile imediat următoare mi-au pus însă sângele din nou în circulație. Instructorul nostru tuna și fulgera: «Inainte, fuga marș»; «La mine, fuga marș»; «La dreapta, fuga marș»... de credeam că-mi iese sufletul. Sufletul nu mi-a ieșit, dar mâna mi-am putut-o mișca din nou.

Cu altă ocazie, după o temă de luptă în care unii erau verzii, iar alții roșii, ne-am așezat pe o coastă ușoară de deal. Printre altele Stelescu ne-a vorbit despre trădare. Această mătrăgună, spunea el, a fost o mare piedecă în tot trecutul nostru istoric. Din cauza trădărilor nu s'au putut realiza nici inițiatorii marilor acțiuni românești și nici neamul nu s'a putut emancipa la vreme. De aceea legionarii trebuie să știe că în sânul lor nu poate incolți această buruiănă. El singur va fi acela care cu fier roșu va înfiera în frunte pe oricare dintre noi, dacă ar încerca să cadă pradă acestui mare păcat. Explicația lui suplimentară a fost foarte sugestivă. Fierul roșu avea să aibă forma unui «T», mare cât fruntea. Cel dintre noi care ar fi cutezat să trădeze Legiunea și pe Căpitan, avea să primească pe frunte această infierare. Era un avertisment pentru noi și un angajament pentru Stelescu.

Intre timp murise fostul regent Buzdugan. Prin moartea lui, se făcuse liber și locul său de deputat din județul Tutova. Căpitanul desemnează pe «tataia», cum îi spunea el Profesorului Ion Zelea —sau «Moș Zagreb», cum îi ziceam noi—, să candideze în numele Gărzii de Fier.

Nu știu cu ce vor fi avut ceilalți de luptat, dar eu am dus o luptă grea. Cercul meu de cunoscuți, colegi de școală sau particu-

lari, mă necăjeau mereu, cu această «familie Codreanu», care ne explotează naivitatea. Argumentul lor puternic era candidatura tatălui Căpitanului. Deci familia Codreanu se urca pe treptele înaltelor demnități, prin jertfa noastră a celor naivi.

Căpitanul însă știa ce-i trebuie. Moș Zagreb era cu adevărat un orator de masă. În atacuri de cuvinte era foarte agil și extraordinar de tăios și prompt în răspunsuri. Adică tot ce se putea mai bun pentru parlamentul țării de atunci. Când își începea bătrânul discursul său, se oprea orice foșnet, orice tuse. Orice mulțime, oricât de mare, asmuțea într-o liniște de mormânt și nu se mai mișca decât după două sau trei ore, când vraja bătrânului tacticos s'a terminat. Unele povești le repeta. În parabole era însă inepuizabil. Mereu venea cu altele noi. De unde le scotea nu știu putea de nimeni seama.

Către sfârșitul lui Februarie, Căpitanul întreabă în cadrul unei ședințe —ce pregătea campania electorală, în perspectivă—, cine vrea să participe la un marș pe jos din București până în județul Tutova. Aproape toți cei prezenți s'au anunțat. Stelescu avea să conducă o echipă iar Caratănase alta. Aveau să meargă peste trei sute de kilometri.

Itinerariul era dinainte fixat. Dispoziția de a nu provoca și nici a răspunde la provocări, fie cu jandarmii fie cu adversarii politici, era cea mai categorică. Eu tare aș fi vrut să merg. Nici distanța nici oboseala nu m'ar fi reținut. Numai școala m'a oprit. Nu vroiam să-mi intrerup studiul. Nu mai știu însă de ce nimeni nu m'a întrebat de ce nu merg. Numai în ochii lui Caratănase am citit ceva, nu mai știu bine ce: regret sau compătimire. În București n'au mai rămas decât puțini, doar vreo patru, cinci. Plineam însă aici și munca celor plecați. La vreo două săptămâni, după ce ziarele urlau despre «Zavistia bandelor codreniste», m'am prezentat Căpitanului, cerându-i permisiunea să plec și eu spre Tutova. Făcusem rost de un carnet cu 75 % reducere pe calea ferată și puteam călători. Căpitanul îmi spune să fiu prudent și odată ajuns la Bârlad, să nu mă dau drept legionar. Aveam să mă prezint unui prieten de-al nostru, hangiu la Bârlad (Feniche Mocanu) și trebuia să comunic că toți legionarii risipiți pe ntregul județ, până în Dumineca viitoare, să fie toți prezenți în Bârlad, unde avea să vină și Căpitanul, la marea adunare anunțată. În cazul că mă vor «agăța» poliștii sau jandarmii, trebuia să spun

că n'am nimic comun cu legionarii și că am venit în sprijinul «Ligei contra cametei», a profesorului Nolică Antonescu.

Intre timp echipele de cămăși verzi trecuseră prin tot județul aproape din sat în sat. În permanență au fost provocări, fie de jandarmi fie de agenții electorali ai partidelor adverse.

Liberalii se țineau cam tari. Județul Tutova constituia una din citadelele lor puternice. Nici nu puteau gândi măcar să poată fi înfrânți de cineva. Fiecare întrunire liberală era urmată de banchete. Sute și mii de țărani primeau băutura, câtă doreau. De măsură nu mai era nevoie. Intre ei, țăranii își ziceau: «bem dela liberali și votăm pe legionari».

Nu rare au fost cazurile că flăcăii satelor, la petrecerile liberalilor, să n'nceapă a fredona cântecele legionarilor... Incidentele erau de aceea, uneori, inevitabile. Prin târgurile Puești și Băcani, mulți legionari au fost grav răniți. O adunare a lui N. Totu, cu echipa de ieșeni, a fost atacată de jandarmi. Ei au răspuns prompt și i-au fugărit. Retrași în postul respectiv, s'au baricadat. Primul ordin al lui Totu a fost tăierea firelor telefonice. Apoi i-au asediat timp îndelungat. Mulțimea radia de satisfacție. Excesul de zel al unor autorități, ce-și depășise mandatul, fusese pusă la punct. S'a dus vestea'n întreg județul, ca de popă tuns. Mulțimea, de obicei, terorizată cu ocazia tuturor alegerilor, n'a crezut niciodată că și jandarmii pot fi siliți să respecte legile, nu numai să le calce.

Curentul pentru Gardă era asigurat. Eram siguri de victorie. Legionarii își făcuseră datoria. Pentru adunarea noastră din Bârlad, n'a putut veni nici Profesorul Codreanu și nici Căpitanul. Profesorul a fost reținut de poliție la Puești sau Băcani, motivând instrucția incidentelor avute, iar acceleratul București-Iași, cu care venea Căpitanul, prin samavolnicia guvernului atotputernic, a trecut săgeată prin gara Bârlad și nu s'a mai oprit decât la Iași. Noi plesneam de ciudă, iar liberalii își rådeau în bărbi de reușita trucului. Totuși de teama unei surprize neplăcute, guvernul amână data alegerilor din Tutova aproape cu o lună mai târziu. Noi ne-am întors la București, după ce Căpitanul dăduse ordin să ne'ntoarcem, fiecare de unde am venit.

La câteva zile citim prin ziare că o decizie a Ministeriului de Interne oprea orice propagandă în grup și mai ales interzicea propagandiști streini de județul în care se făceau alegerile. Noi nu ne-am mai putut duce. În același timp însă toate celelalte partide n'aveau alt obiectiv decât să ne înfiereze, să ne defaime și con-

damne în toate ocaziile și adunările lor. Se reedita într'o formă mârșavă dictonul latin: «quod licet Jovi non licet bovi». Politicienii români au fost și se voiau și mai departe zeii poporului nostru oropsit. Dar n'a fost așa. La 17 Aprilie 1932, Mișcarea Legionară avea să înregistreze a doua mare victorie. Profesorul Ion Zelea Codreanu era al doilea deputat al Gărzii de Fier.

La Neamț, unde fusese ales Căpitanul, rezultatul alegerilor era următorul:

Garda de Fier	11.176 voturi
Liberalii duciști	7.214 voturi
Național țărăniștii cu averescanii	6.120 voturi
Liberali lui G. Brătianu (georgiștii)	3.448 voturi
Comuniștii	255 voturi
Liga Vlad Tepeș	65 voturi

La Tutova rezultatul a fost:

Garda de Fier	5.626 voturi
Liberalii duciști	5.075 voturi
Liberalii georgiști	2.210 voturi
Național-țărăniștii	3.049 voturi
Liga contra cametei	2.983 voturi
Lupiștii	1.351 voturi
Cuziștii	552 voturi
Blocul muncitoresc	136 voturi

Căpitanul scria atunci: «Spiritul legionar s'a dovedit încă odată că este construit ca să învingă. El va merge din sacrificiu în sacrificiu și din biruință în biruință».

Întorși la București, ne-am reluat activitatea cu ședințele, instrucția, ziarele și propaganda cunoscută. Într'una din ședințe, Căpitanul împarte «Crucea Albă» tuturor celor ce au luat parte la victoria din Tutova. Mi-a fost și mie prinsă în pieptul bombat, nu de mândrie, ci de respirația-mi intreruptă. M'am bucurat. Totuși mă gândeam că n'o merit în aceeași măsură în care o meritau atât cei ce executaseră marșul cel greu cât și cei ce vărsară sânge pentru această biruință. Eram hotărât să fiu mereu mai vrednic. Această primă Cruce Albă o păstrez și azi, după aproape douăzeci de ani. Mi-a fost cel mai credincios talisman prin toate

inchisorile, prin toate prigoanele, prin care am trecut de-atunci și până azi.

Profesorul Codreanu n'a mai apucat să intre în Parlament. Validarea i-a fost tot mereu amânată până ce, înspre vară, cade guvernul și se fixează termenul altor alegeri generale.

Noul guvern a fost încredințat național-țărăniștilor, care urma să fie confirmat de popor la 17 Iulie 1932.

Până atunci activitatea noastră s'a tot extins. Cadrele au început să se mărească, atât printre studenți cât și printre muncitori, funcționari și meseriași. S'au deschis și alte sedii pe sectoare. Primul a fost în sectorul III albastru, la Doru Belimăcei acasă. Apoi s'au deschis pe rând, cel de negru, sub conducerea lui Aurel Serafim, cel de verde sub Niki Constantinescu, cel de galben sub Ion Barbu.

Frățiile de Cruce au fost date în seama lui Stelescu. Studențimea o conducea Tr. Cotigă.

Munca noastră devenea din ce în ce mai multă, dar și puterile noastre creșteau pe zi ce trecea. Mereu mai mulți camarazi ne strângeam în rânduri. Mereu mai mulți camarazi se doreau printre noi. Eram siguri de noi, dar și mai siguri de dreptatea cauzei noastre. Sfidam orice rezistență, din partea oricui ar fi venit și răspundeam prompt la orice provocare. Oriunde eram numai doi sau trei ne impuneam punctul nostru de vedere, hotărîrea sau dorința noastră. Când eram mai mulți, stăpâneam pur și simplu. Cântările noastre dărâmau orice zid potrivnic, rostogoleau stânci. Cel mai de preferință pe atunci era: «Noi legionarii - noi mușchetarii». Mai cunoșteam «Peste mormântul tău sfânt dela Putna», «Veniți cu noi» și «Înainte», de V. Lăzărescu. Căpitanului îi plăcea: «Pe o stâncă neagră» și marșul «Înainte», iar Stelescu compusese un marș «Venim dela Dunărea-albastră». «Horă Legionară» o învățau repede toți cei ce veneau în contact cu noi. Melodia ca și versurile-i ușoare, i-au deschis drum larg în lumea satelor. Așa era pe atunci, o luptă ușoară, precum ne erau și cântecele.

Când de Paști, m'am dus spre casă, puteam să mă odihnesc. În timp ce toți ceilalți aveau dispozițiuni cum să înțească propaganda, eu eram oprit să fac ceva în Bazargic. La fel toți cei din ținutul Cadrilaterului. Aici aproape majoritatea coloniștilor erau Români-Macedoneni și Căpitanul voia să-i scutească de eventuale repercusiuni în viața lor și așa destul de grea. Voia poate să nu-și atragă vreo nouă acuză că exploatează și «insurecția mace-

doneană». Situația era de altfel foarte încordată, mai ales după votarea legii «Dobrogei noi», lucrată și propusă de C. Angelescu, asupra căruia, cu aproape doi ani mai înainte, trăsese rânindu-l, Beza.

Tata nu s'a putut însă opri să povestească cunoșcutilor săi de isprăvile mele. Zile de-a rândul a trebuit să mă duc pe la ei să le povestesc de Căpitan și de Gardă. Mă tot împingeau să fac o adunare și la ei. Mă asigurau că se va duce pomina de o astfel de adunare. Dar să vină și Căpitanul. În fond voiau să facă o demonstrație de forță, pentru a mai reduce din «nasul», uneori obraznic, al iridentei bulgare. Le-am spus să mai aștepte.

Am organizat totuși un prim cuib de susținere. Încă din iarnă, Căpitanul instituisese «Comitetul de o mie» (Comitetul 1000).

Aceștia urmau să fie o mie de persoane din mijlocul sau din afara Mișcării, care să se oblige să plătească lunar 100 lei, timp de un an. Membrii acestui comitet primeau în schimb atât satisfacția de a fi susținut Mișcarea, cât și «Crucea Verde». Acești bani aveau menirea să asigure ratele Camionetei noastre «Căprioara» cât și ale mașinilor micii noastre tipografii dela Iași. După câte știu, numărul cotizanților n'a trecut de 400 și nici aceștia n'au plătit cu regularitate.

În vacanța de Paști, a trebuit să fac un drum la Hârșova. A fost ocazia ce nu mi-a scăpat, de a face din județul Constanța ceea ce nu puteam face în Caliacra. M'am armat cu o serie de manifeste, pe care singur le-am compus și tras la șapirografal tatei. De-alungul județului (peste 160 Km), am împrăștiat aceste manifeste. Pe unde m'am oprit, am deschis vorba direct, întrebând lumea dacă a auzit de Garda de Fier. Și pentru că cei mai mulți nu știau nimic, le-am spus eu cum m'am priceput mai bine. În Hârșova, după ce mi-am terminat treburile, l-am căutat pe Caratânase. El era plecat prin satele vecine, după ce în localitate pusese bazele primului cuib, în frunte cu un fost coleg de școală: Traian Nache.

Garda creștea și, odată cu ea, creșteam și noi. Ne vedeam foarte aproape de victorie. Nu știu cum calculau ceilalți, dar eu făceam o socoteală foarte simplă. Dacă fiecare își ia obligația să convingă încă numai pe unul într-o lună, numărul total creștea în progresie geometrică pe fiecare lună. Potrivit acestei progresii, în mai puțin de doi ani toată țara trebuia să fie legionară. Calculul părea cu atât mai posibil cu cât nimănui nu i se părea imposibil să convingă de adevărul și dreptatea cauzei legionare încă

un om într'o lună de zile. Pe cât era de simplu, pe atât mi se părea de ușor. Totuși nu credeam nici eu și nici alții într'o realizare atât de matematică. Dar nici nimenea nu bănuia ce avea să ne aducă viitorul. Tinerețea, idealismul și mai ales entuziasmul nostru ne purtau pe aripi de vulturi. Când ești tânăr, ți se pare că-i tot primăvară. Când ești idealist, te plimbi tot prin sfere înalte. Când ești și entuziast, vezi lumea mereu în culori tranda firii. Și eu eram așa, precum sunt toți tinerii, toți idealistii și toți entuziaștii.

MĂRTURII PE ALTARUL ISTORIEI

de Marin Bărbulescu

Suntem conștienți de puținătatea noastră în arta scrisului și nici nu avem pretenția de a face un studiu. În umilința noastră față de splendida figură a lui Corneliu Codreanu, încercăm să aducem mărturie de cele ce am văzut, de cele ce am înțeles, de cele ce am trăit, căci ne-a fost hărăzit să fi fost în fața lui, să fi stat la școala minunată dela tabăra din Carmen Sylva, în Iulie 1935.

La vreo 4-5 kilometri de Carmen Sylva, în marginea drumului spre Tusla, pe o coastă de deal în malul mării, s'a ridicat tabăra, această înaltă Academie de educație legionară.

Locul, plin de ierburi, de măracini și de pietre ce se întindeau până în apa mării, nu atrăsese nici pe cei mai înverșunați iubitori de singurătate.

După vreo trei săptămâni dela deschiderea taberei, Generalul Cantacuzino, venit, «*in inspecție*», găsește un furnicar de tineri bronzăți, faleza curățită, pe coasta dealului un sătuc de cabane, clădite cu piatra adunată până în largul mării, și-o plajă minunată. În front, aliniați cot la cot, vreo trei sute de legionari, de toate vârstele, femei, bărbați, elevi de liceu, studenți, plugari, muncitori, avocați, învățători, profesori, ingineri, foști militari, medici, profesori universitari, toți ascultând cu emoție cuvintele Prințului. Prinț, în toată plinătatea cuvântului, prin origine și prin fapte, erou în primul războiu mondial, prin care înaintașii noștri au făurit România Mare.

«Camarazi, —ne spune bătrânul general— când acum vreo lună de zile, Corneliu mi-a spus că va deschide o tabără aici și l-am văzut că pleacă cu numai câțiva dintre voi, un grup de 25

de legionari la început, încărcați de câteva lopeți și un sac cu mălaiu, m'am crucit de atâta îndrăzneală.

«Ei bine, azi, trebuie să recunosc că el, Căpitanul, a avut dreptate. Dumnezeu v'a ajutat să impliniți această realizare. Camarazi, să credeți în Dumnezeu, căci există. Eu, Generalul Cantacuzino, v'o spun. Și dacă eu sunt convins și cred astăzi în Dumnezeu, responsabil este Corneliu, aci prezent. El m'a făcut să cred.

«L'am văzut că se roagă și crede. Imi ziceam: ce are Dumnezeu dacă o exista, cu politica, cu cele ce facem noi, și ce ni se întâmplă?»

«Când am trecut greutățile din care nicio mână omenească nu ne putea ajuta și din care am reușit să ieșim, nu a fost altceva decât mâna lui Dumnezeu. Numai El poate să facă aceste minuni și de aceea eu cred astăzi. Și voi să credeți la fel.»

Căpitanul, înalt, vânjos, figură aspră de cremene, «*sabie între două lumi*», cum zice Ion Banea, se făcea înțeles din ochi. «*Legionarul*, spunea el, *trebuie să înțeleagă din privire ceea ce are de făcut*». Tinea foarte mult la acest aspect al educației legionare.

Printre sutele de vizitatori ce se obișnuiseră să vină în tabăra noastră, a fost și un Colonel, fost Comandant de Scoală Militară, apoi în Statul Major al Armatei. Intr'o discuție cu Căpitanul asupra disciplinei, susținea că nu se poate realiza decât după o pregătire îndelungată. Căpitanul i-a răspuns: «*Numai disciplina voluntară, iar nu cea impusă, poate să dea adevărata disciplină*». Apoi, arătându-i cele câteva sute de legionari răspândiți pe toată plaja, unii scoțând piatra din apă, alții aducându-o la locul de construcție, alții făcând drumuri, iar alții preparând cimentul, i-a spus zâmbind: «*Aceștia n'au nicio pregătire, așa cum o descrii dumneata, însă fii atent și privește-i*».

Un fluierat strident din buze cum numai Căpitanul era capabil, și cele câteva sute de legionari, pe locul unde se găseau, iau poziția de dreptți cu fața spre el. Un alt șuerat și cu mâna făcând un gest scurt și precis de sus în jos. Toată suflarea se culcă la pământ. Apoi, la un alt fluierat, toți urcam în fugă spre vârful colinei. Apoi, la dreapta, la stânga, îndărăt spre mare, culcați, în picioare, spre stânga, spre dreapta și tot așa vreo câteva minute. Insfârșit, un fluier prelung și cu amândouă mâinile, semn că toți să-și reia lucrul.

După câteva clipe de admirație, Colonelul îi mărturisește: «*Domnule Codreanu, am asistat în cariera mea la multe exerciții, însă niciunul de calitatea acestuia*».

Cuibul, șantierul, tabăra, închisoarea, erau pentru Căpitan mijloacele de educare, spre devenirea «*Omului Nou*». Cu el, cu acest «*om nou*», concepea Căpitanul pregătirea viitorului neamului românesc, căci spunea: «*Nu programele lipsesc; toate partidele au un program, unul mai bun ca altul. Și noi suntem capabili să facem un program. Ceea ce lipsește, este omul care să aplice programul Ori, acest om îl pregătim noi, legionarii*».

«*Omul nou trebuie să recâștige calitățile ancestrale ale neamului, bunul simț, cinstea, corectitudinea, credința. Să creadă nelimitat în Dumnezeu și în viitorul Neamului. Să se simtă stăpân pe glia moșilor și strămoșilor lui cari au sfințit-o cu oasele și sângele lor*».

«*Să fie muncitor pentru a îmbunătăți și pune în valoare toate resursele cu care a fost binecuvântată Țara Românească*».

«*Să fie adânc infipt în glie, stâncă, pe care nici viforul nici Marea Neagră de s'ar revărsa să nu-l clintească*».

«*Să fie gata de jertfă, jertfă de fiecare zi, căci numai astfel va pune o nouă cărămidă la temelie și pentru înălțarea României. Să fie gata chiar de jertfa totală*».

«*Să acționeze cu dragoste, cu smerenie, cu conștiința că oficiază pe altarul neamului, ca preotul pe altarul Bisericii*».

Iar cu altă ocazie, spunea Căpitanul: «*În orice împrejurare, legionarul trebuie să se poarte cu bun simț, floare între calitățile Românilor, să aibă ținuta demnă, bărbătească, sobră. Din ținuta lui lumea din jur trebuie să recunoască pe legionar*». De aci ordinul de a se purta cămașa verde numai în anumite ocazii, de mare sărbătoare. Deasemenea, în discuții să nu se facă uz de numele lui fără discernământ, să nu se cadă în exagerarea «*cultului personalității*», cum s'ar zice azi. Omul să fie tratat în om, cu atât mai mult de către cel ce are răspundere de șef. Comanda să fie scurtă, clară, energică, însă nu «*tamburism*».

Căpitanul avea oroare de «*tamburism*», încât reacționa imediat chiar în momente grele. Cu ocazia înmormântării mucenicilor Moța și Marin, Grupul Studentesc Timișoara, sub comanda lui Petruș Stănescu, un admirabil legionar, aranjat în cordon la una din intrările spre Biserica «*Sfântul Ilie Gorgani*», avea misiunea să dirijeze invitații la locul prevăzut în programul ceremoniei.

La un moment dat se prezintă o mașină în care era Căpitanul. Petruș Stănescu dă ordin să se desfacă cordonul pentru a lăsa

loc de trecere. Emoționat, probabil, de prezența Căpitanului, având impresia că ordinul se execută prea încet, strigă:

—Mișcă, camarade, mai repede!

În momentul următor, se deschide poarta mașinei și Stănescu este chemat. Căpitanul, după ce ascultă prezentarea, îi spune:

—Camarade ai răbdare cu băieții în executarea comenzii pe care o dai. Eventual, o repeți. În orice caz, te rog să dispară din gura dumnilor această expresie «Mișcă, camarade». Ai în față oameni, nu-i disprețui!»

La școala spirituală dela Carmen Sylva, ne-a făcut de multe ori educația atitudinii în societate și față de lumea nelegionară:

«Comportarea simplă, corectă, demnă, impune lumii din jur. Vedeți —spunea el— cei ce vin la Carmen Sylva, după cele auzite de ei, cred că vor vedea niște tineri descrierați, neciopliți, fiare bun de pus în lanțuri. În măsura în care se apropie de tabără, își zic probabil că nu suntem chiar așa cum am fost descriși. Curiositatea îi îndeamnă să vină să ne vadă mai deaproape.

«Mai întâiu, se opresc sus pe faleză, ne observă. Apoi, încetșor, coboară între noi, stau de vorbă și în măsura în care se conving că au în față oameni croiți dintr'o bucată, demni, hotărâți a munci neîncetat pentru un viitor mai bun, în aceeași măsură se transformă și ei. Încep să simtă că suntem altceva, că suntem nădejdea de mâine.

«De aceea trebuie să muncim zi de zi, să ducem lupta dârză în primul rând cu noi înșine ca să ne transformăm, ca să putem transforma și pe ceilalți. Lupta cu noi înșine și cu ceilalți este grea, lungă, însă cu dragoste, cu credință, cu voie bună și strâns uniți, vom birui.

«Unitatea este esențială —spunea el; de vom fi uniți, chiar pe drum greșit, în iad de vom ajunge, ne vom bate, vom învinge și vom ieși pe drumul cel bun».

În toamna anului 1935, profesorul Nae Ionescu, după o conferință ținută la Lugoj, a avut bunăvoința să primească un grup de legionari: Costi Stoicănescu, Eugen Necrelescu, Petruș Stănescu, Fleschin dela Timișoara, precum și avocatul Streinu, apoi Olariu și cred că Eugen Hodoș, prof. Mităr, din Lugoj, poate încă doi-trei, al căror nume nu mi le reamintesc.

Cu această ocazie, profesorul Nae Ionescu a vorbit de marii educatori pe care-i cunoaște lumea, între care a pus și pe Corneliu Codreanu. Ca încheiere a mărturisit:

«Vedeți, am impresia că de vreo treizeci de ani fac cultură. Încerc să desprind fenomenele, să schițez o soluție logică și totuși nu sunt zece care să zică ca mine.

«Urmați-l pe Corneliu Codreanu, el duce barca. Vor mai fi mari greutăți prin care veți trece, însă el singur știe unde și cum vă duce, căci trăește momentul istoric, îl absoarbe prin toți porii.

«În urma unor evenimente, după toată logica, el ar fi trebuit să reacționeze de o anumită manieră. Spre surprinderea mea, a reacționat cu totul altfel. După mine era o catastrofă, și totuși rezultatul a fost așa cum el l-a prevăzut.»

Pentru Căpitan «răspunderea» era esențială în educarea legionarului. «Omul nou —spunea el— trebuie să aibă conștiința faptelor lui. Neamul românesc este sătul de lipsa de răspundere. Lipsa de răspundere în mânăuirea banului public sau în conducerea politică a intereselor lui vitale... Dacă ai greșit, trebuie să plătești».

De aci concepția pedepsei: Greșind, rupi un echilibriu pe care trebuie să-l refaci. Deci pedeapsa nu este desonorantă, pentru că prin ea ai reparat, ai plătit, ai restabilit echilibrul. După aceea, pleci din nou, cu fruntea sus, pe drumul bun. Această atitudine impune legionarului să dea toată atenția și să măsoare bine consecințele actului său, pentru că poate angaja chiar răspunderea grupului din care face parte și, după caz, chiar răspunderea întregii organizații legionare.

Și azi îmi răsună în minte cuvintele Căpitanului când, venind dela Carmen Sylva, într'una din zile, dă ordin de adunare. Cu toții am simțit că se petrece ceva grav. De obicei, ședințele erau seara, după cină, așezați în semi-cerc, pe jos, în fața lui. De data aceasta, ordinul era să fim în front. Aspru și încrunțat, ni se adresează:

«Aflu că prietenii «cuziști» —(era o tabără «Nichifor Crainic» la circa un km. de tabăra legionară)— se duc seara în oraș, beau și apoi încep să bată lumea sub motiv că sunt jidani.

«Las la o parte problema jidănească, care nu se rezolvă cu câteva capete sparte. Însă aici, la Carmen Sylva, sunt veniți în vacanță și streini, Cehi, Polonezi și alții, cărora li se oferă un spectacol urit, dacă unii dintre ei, fiind blonzi, sunt confundați cu jidanii și bătuți.

«Acești oameni au venit să se bucure de soarele și băile pe care, pentru sănătatea lor, le poate oferi acest colț binecuvântat de Dumnezeu. Datoria noastră a tuturor este tocmai să le înlesnim

șederea lor aici, cu atât mai mult cu cât ei aduc devize atât de necesare economiei țării. Oferindu-le o bună primire, dându-le confortul necesar, simțind de asemenea mărinimia sufletului românesc și ospitalitatea lui proverbială, vor deveni prieteni și vor reveni însoțiți de prieteni de-ai lor. Astfel vom întări prietenia între noi și vecinii noștri. Numai cu prietenie vom putea rezolva multe probleme, unele chiar foarte grele.

«Sper că niciun legionar nu se va face vinovat de un astfel de act necugetat. Legionarul angajează Legiunea prin actele lui. Față de care trebuie să răspundă».

Căpitanul insista întotdeauna asupra faptului că Mișcarea Legionară este o școală, o revoluție spirituală. Și mai ales că ea nu caută să se impună prin forță: «*Ea nu va veni la putere* — a răspuns la una din nenumăratele întrebări ce i se puneau — *decât atunci când voiți fi convins că ultimul legionar trădește în adâncime fenomenul legionar. De pildă: dacă aici, la Constanța, camaradul Gheorghe Goga este numit prefect, și i se face inspecție la miezul nopții, el trebuie să dea socoteală până la ultimul leu. Nu e vorba de valoarea leului, mare sau mică; este vorba de un fapt: a nu da socoteală de acest leu, înseamnă că toată lupta noastră a fost în gol; inutile toate jertfele. Suntem și noi ca toate celelalte partide, doar am schimbat firma. Așa că, Mișcarea Legionară va avea încă un lung drum de străbătut.*»

«De aceea, — răspuns la o altă întrebare — ea nu se ocupă să vină imediat la guvernare. Iar pentru a veni, nu are nevoie să dea lovituri de Stat. Ea își parcurge drumul, crează elite, va avea de partea ei majoritatea neamului pentru care se sacrifică. Neamul o va aduce la conducere și, deci, nu va avea nevoie să întrebuinteze forța.»

«De altfel, lovitură de forță, însemnează un grup aparte, care vrea să-și impună voința fără să se preocupe dacă majoritatea îl vrea sau nu-l vrea. Istoria ne învață că urmările unor astfel de lovituri au fost în majoritatea lor sterile, căci s'au adunat în jurul micului grup elemente cari nu aveau nimic comun cu ideile preconizate; pentru ele era cel mult un mijloc de parvenire».

Mișcarea Legionară se prezintă în fața neamului, care decide. De aceea, nici nu are nevoie de combinații politice. Când Vaida Voevod s'a despărțit de Maniu, a cerut să aibă o întrevedere cu Căpitanul, în speranța că-l va determina să unească cele două formații, în conformitate cu programul emis de Vaida. Existau,

intr'adevăr, puncte comune: naționalism, corectitudine, etc. Căpitanul ne-a relatat convorbirea în felul următor:

«După ce l-am ascultat cu atenție pe Dl. Vaida, i-am răspuns: — Faceți o mare greșală în acest moment, căci, presupunând că aș fi de acord pentru a realiza o singură grupare, în mod practic s'ar forma patru. O parte din cei ce astăzi vă urmează n'ar fi de acord să se unească cu legionarii; la fel din partea legionarilor se vor găsi unii cari nu vor vrea să stea la un loc cu oamenii DV. Deci, vom ieși fiecare foarte slăbit, și fenomenul este normal, deoarece DV. aveți o altă concepție asupra atâtor și atâtor probleme, în comparație cu concepția noastră.»

«Înțelepciunea ne spune să rămânem fiecare unde ne găsim, să ducem lupta pentru a ridica acest Neam. Să credeți că nu avem deloc pretenția că suntem singurii care putem aduce această salvare. Ne vom bucura din inimă să fiți DV. domnule Vaida, sau oricare alt om politic. Nu vă vom face nicio greutate. Din contră, când prin actele DV. ne vom convinge că ați schimbat moravurile în politica noastră, că realizările nu sunt numai pe hârtie, că poporul nu mai suferă, ci a ajuns să fie stăpân pe munca și avutul lui, că interesele vitale ale Țării sunt apărate cu toată demnitatea, în scurt, că realizați ceea ce de atâta vreme Neamul românesc cere și are dreptul să spere, noi, legionarii, ne vom pierde în masa neamului.»

«Inșă în cazul că nici DV. nu veți reuși, atunci acest neam privind în zare, va vedea o luminiță care arde încă pentru el. Această luminiță va crește și-l va cuprinde. Este Mișcarea Legionară, care arde pentru el, ultima lui nădejde, ultima lui salvare.»

În lumina celor de mai sus putem înțelege de ce legionarul, în concepția Căpitanului, are datorii, are obligații și un singur drept: acela de a fi permanent mobilizat în slujba Neamului.

Pela sfârșitul lunii Iulie 1935, a primit o telegramă prin cari i se aducea la cunoștință că Lupeasca a pus la cale un nou complot pentru a-l suprima, implicați fiind, între alții, Inculeț și Iamandi, Ministrul de Interne și Ministrul de Justiție.

Ne-a strâns pe toți în front și ne-a declarat:

«Nu-mi este frică de moarte. Cred că nu s'a născut încă mâna care să se ridice și să mă suprime. Inșă, pentru viitorul acestui neam, dacă actul se întâmplă, legionarii trebuie să mă răsbune. Neamul care nu este capabil să extirpe din sânul lui mișelia și trădarea, este putred și merit pieirii.»

Așa vom înțelege, mai târziu, marele act de pedepsire al Decemvirilor din 1936. Stelescu iertat la prima greșală, a continuat să fie unealta celor ce pregăteau mormântul Neamului. Așa vom înțelege cum, după arestarea Căpitanului și-a miilor de legionari, printre cari aproape totalitatea locotenenților lui, cei rămași liberi au încercat să împiedece asasinatul ce se pregătise. Toți au crezut că demonstrând hotărârea noastră de a nu ierta crimele lor, călăii vor înțelege că s'a schimbat ceva în lumea românească; că orice crimă făcută chiar și sub falsa etichetă a «intereselor de Stat», va fi pedepsită; că se va arde cu fierul roșu această plagă, pentruca veninul să nu se imprăștie și, astfel, Neamul să rămână sănătos, să poată înfrunta furtuna ce se anunța la orizont.

În oarba lor pornire de a prăvăli Neamul și Țara în prăpastie, au găsit însă coade de topor și l-au culcat la pământ pe Căpitan, singurul om ce le ținea piept și cu el elita unui tineret care avea o singură vină: și-a iubit cu toată puterea lui Țara și Neamul și a crezut într'un viitor demn de vitejia lui.

Dar vremurile nu-s sfârșite și acești legionari mai au de spus un cuvânt în istorie.

GRUPUL DE ȘAPTEZECI

de N. Boianeanu (Dumitru Leontieș)

Vorbind de «Grupul de șaptezeci», ne ducem înapoi cu gândul la acea zi posomorâtă de 24 Octombrie 1938, când, cu ocazia deschiderii cursurilor la Universitatea din Cernăuți, studențimea, cuprinsă de adâncă durere în fața marelui mișelii carliste și a politicianismului putred, revoltată de nedreptatea ce se făcea Căpitanului, a protestat vehement în contra samavolniciei guvernului. Căpitanul fusese aruncat în închisoare numai pentru curajul ce-l avusese de a înfrunta camarila regală și politicianismul ratat al partidelor politice, cari nu se mai gândeau la binele României, ci numai la interesele lor proprii.

Toată studențimea cernăuțeană era adunată în marea sală a Universității. În rândurile oaspeților de onoare, prezenți la ceremonia deschiderii, se găseau rezidentul regal Alexianu, Mitropolitul Visarion Puiu, cât și alte personalități din viața politică și culturală a Bucovinei, plus toată profesoria universitară. După cuvântările ținute de conducătorii Universității și oaspeții de onoare, a venit și rândul conducerii studențimii să ia cuvântul. Președinte al Centrului Studențesc era Gheorghieș, care, fără multă oratorie, a cerut categoric, în numele celor pe care-i reprezintă, să se ia act la București că studențimea din Cernăuți cere eliberarea din închisoare a Căpitanului.

În acel moment, întreaga studențime prezentă a izbucnit în urale, cântânt apoi «Sfântă Tinerețe Legionară». În timp ce pe platforma din față, unde erau oficialitățile, se întinsese panica, studențimea, în număr de câteva sute și cântând marșuri legionare, s'a îndreptat în cea mai deplină ordine spre Primărie. După aceea, coloana de manifestați, introducându-se în Cetatea Universitară, s'a oprit în fața căminului studențesc «Unirea». Mani-

festația nu a fost împiedecată de nimeni. Atât poliția cât și jandarmeria erau prezente peste tot, însă nu au intervenit.

În fața căminului, președintele Gheorghieș a vorbit din nou despre momentul grav în care ne aflăm: «Căpitanul se găsește închis, a încheiat el, și noi nu putem rămâne nepăsători în fața acestei situații nedrepte pe care Regele a creat-o. Trebuie să arătăm credința noastră în Căpitan și hotărîrea că suntem gata să înfruntăm orice. Acei ce cred că suntem gata de jertfă să între în cămin. restul să meargă acasă!». În scurt timp, căminul s'a umplut de inimi hotărîte să ceară, cu însăși jertfa vieții lor, eliberarea Căpitanului. Imediat după aceea, intrările căminului au fost bariade, în timp ce armata lua poziție, înconjurând clădirea.

Timp de mai bine de două ore s'au dus tratative, între conducerea studențimii baricadate și procurorul general. Până la urmă a fost acceptată cererea procurorului general Băluță Demetrescu, un om de caracter și un bun român, ca să se înlătore baricadele și cine dorește să părăsească clădirea s'o facă în liniște, căci nimic nu i se va întâmpla. La sfaturile date de conducerea noastră și în urma reflecțiilor personale, o mare parte din studenți au ieșit și s'au dus în drumul lor. Procurorul și-a ținut promisiunea, căci nimeni nu s'a legat de ei.

Încheindu-se timpul de «răsgândire» dat de procuror, am fost somați ca toți cei ce rămăseserăm în cămin să ne predăm în liniște armatei. «Orice încercare de rezistență va fi înfrântă fără milă», ni s'a comunicat. Cum actul pe care-l făceam era numai o mărturisire de credință și dragoste față de Căpitan și n'ascundea niciun gând de răzmeriță, am acceptat să fim arestați. Această arestare ne apărea deja ca un protest suficient, al cărui răsunet va întări speranța altor centre universitare. În cea mai mare disciplină și demnitate ne-am prezentat autorităților. Am fost îndată evacuați, puși în camioane și transportați la Spitalul Militar de Ochi, transformat în închisoare provizorie, deoarece cele două închisori ale orașului, cea militară și cea civilă, erau arhipline de legionari arestați.

În spital am fost rânduși într'o încăpăre foarte spațioasă, unde ni s'a spus că, fiind sub stare de arest, vom fi supuși la toate regulile de închisoare. Armată peste tot. Paza închisorii, foarte puternică. La fel după știrile ce le primeam prin soldații care ne păzeau, orașul era plin de patrulare militare. Manifestația noastră produsese o panică enormă în rândurile autorităților.

Odată stabilit regulamentul la care eram supuși, ca arestați, și după ce lucrurile s'au mai calmat, seara, fiind numai noi, ne-am numărat și am văzut ca eram șaptezeci și cinci.

Chiar în acea seară procurorul general ne-a anunțat că dacă mai este cineva care ar dori să plece acasă, desolidarizându-se de acțiunea protestatară, poate pleca oricând. Trei au plecat imediat. Alți doi, după ce li s'au încheiat actele de dare în judecată, la fel s'au «răsgândit» și s'au desolidarizat de grup. Am rămas deci șaptezeci.

La 24 Noembrie 1938, a început procesul nostru la Tribunalul Militar, unde au depus în favoarea noastră, cu multă demnitate și curaj, mai mulți profesori universitari și alte personalități din viața politică și culturală a Bucovinei. Admirație mare am avut față de prof. universitar Grigore Nandriș cât și față de Avocatul Gheorghe Vântu, fost prefect liberal al județului Cernăuți. Multe alte persoane au avut curajul să-și exprime în fața Tribunalului gândurile lor curate, justificând într'un fel sau altul acțiunea noastră. Prin fața Tribunalului s'au perindat însă și figuri care au încercat să ajute regimul prin expunerile lor, tratându-ne de revoluționari și criminali.

Avocatul nostru apărător a fost Horia Cosmovici, dela baroul de Ilfov. În timpul procesului s'a văzut clar că Tribunalul, în frunte cu o mare lepră a timpului, Colonel Cristescu, căuta să ne scoată cât mai negri și mai vinovați. Către sfârșit, când am văzut că autoritatea judecătorească rămâne mereu ostilă nouă, la un semn dat, ne-am ridicat cu toții și am izbucnit în «Sfântă Tinerețe Legionară». Era a treia zi de când începuse procesul, târziu după miezul nopții. Colonelul Cristescu, împreună cu ceilalți cari făceau parte din Tribunal, prea plecați servitori ai Coroanei, au plecat repede din sală, urmăriți de melodia nemuritorului imn legionar. Am rămas numai noi, împreună cu soldații ce ne păzeau, conduși de locotenentul Coajă, un ofițer adevărat, demn și drept în uniformă ce purta. Am fost scoși afară, puși în camioane și transportați la închisoare.

A doua zi, procurorul ne-a anunțat sentința: fiecare fusese condamnat la doi ani închisoare și douăzeci de mii de lei amendă.

Scurt timp după aceea, într'o noapte, Aurel Gherman a evadat. După câteva luni a fost prins undeva în țară și asasinat.

Cam la o săptămână după ce ni s'a dat sentința, într'o seară, împărțiți în patru grupuri, am fost transportați cu dubele spe-

ciale la următoarele închisori: Deva, Alba-Iulia, Satu-Mare și Zalău.

În aceste închisori s'a încercat mereu de către autorități ca, prin desolidarizări rușinoase, să se distrugă spiritul grupului de șaptezeci. Nu s'a reușit. Până la urmă, toți am rămas pe linia pe care pornisem când am manifestat în aula Universității.

În 5 Mai 1940, în urma unei amnistii, am fost eliberați. Ne-am bucurat mult văzându-ne din nou în libertate și la Universitate. Bucuria revederii însă era umbrită de durerea că nu ne-am întors toți toți cei șaptezeci câți am plecat pe drumul aceluia calvar. Eram numai 68. Pe lângă Aurel Gherman, nu s'a mai întors nici Spiridon Jitaru, care, în timpul uciderilor de legionari, întreprinse de Regele Carol și slugile lui, la 22 Septembrie 1939, fusese scos din închisoarea dela Satu-Mare, dus de jandarmi la marginea unei păduri și împușcat.

În imensa mare de suferințe legionare, cât și în lupta grea a Mișcării, pe care nimeni nu o mai poate da în amănunțime, acțiunea studenților cernăuțeni din 24 Octombrie 1938, rămâne pentru totdeauna o mărturisire nepieritoare de credință într'un ideal. Grupul celor șaptezeci, cari au acceptat umilinți și suferinți între zidurile închisorilor, a purtat cu vrednicie și cu responsabilitate în fața istoriei strigătul de durere și de protest exprimat de întreaga studențime. În acele vremuri grele, când țara era dusă tot mai mult spre prăpastie de către clica conducătoare dela București, în frunte cu un rege dement, revolta studențească și afirmarea de credință a grupului de șaptezeci din inima dulcii Bucovini, a fost bine venită. Românimea din nordul țării își spunea cuvântul.

După aproape trei decenii ce s'au scurs din vremea când pe toate meleagurile bucovinene cântecele legionare dădeau viață văzduhurilor și îmbărbătau inimile, astăzi, ni se frâng sufletele de durere, văzând că acele scumpe plaiuri sunt stăpânite și batjocorite de fiara bolșevică.

Alături de frații bucovineni și ceilalți Români cari așteaptă eliberarea, noi să ne îmbărbătăm cu același curaj pe care l-au avut toți acei ce cu vrednicie au purtat steagurile legionare și au murit cu ele în inimi. Să luptăm mereu, să afirmăm drepturile noastre și să strigăm în lumea largă că vrem o Bucovină liberă de cisma rusească, într'o Românie liberă și ea de Anticristul care o stăpânește astăzi.

gentri a învăța meseria de ospătar-chelner în tot personalul dela cantina din Gutenberg și dela alte restaurante legionare. Această meserie de ospătar-chelner este una din cele mai fâmiase. Nu numai în presidiul legionar, măcar, dar și în comportamentul cu persoanele cu care vii în contact. Totdeauna corect, împăcat, atent la servit, dar mai ales metru cu lăsa senină, voios și flegmat. După câțiva ani în această meserie poți deveni un perfect funcționar și chiar un simplu prezentat.

OSPĂTARIÎN LEGIUNE

de Ioan Bologa

Eu nu sunt condeier. Eu nu-s decât un ospătar exilat, ce port în suflet lumina svârilită acolo de Corneliu Codreanu. Și ce voiți spune, va fi așa cum pot și cum simt.

Răsboiul civil din Spania, în 1936, începuse. Spaniolii se măcelăreau între ei, unii apărând obiceiuri și datini seculare, instituții naționale și biserici, iar alții, injectați de microbul ateist și materialist, căutând să le distrugă.

Noi, mai mulți ospătari, ne-am dat seama de pericolul ce venea din răsărit, pericol ce amenința să schimbe și în Țara noastră Românească datini și obiceiuri, să introducă silnicia, teroarea și moartea. Ne-am hotărât deci să venim alături de Căpitanul Gărzii de Fier, Corneliu Codreanu, singurul om politic care nu se ascundea după degete și lupta fățiș împotriva comunismului.

Primul cuib, numit «Ospătarul legionar», a fost condus de camaradul Petru Pandea. Cu încetul, încep să se înroleze ospătari din cele mai vestite restaurante și hoteluri din București. Astfel, din primul cuib roit se formează un grup destul de mare și bine încheșat.

Inginerul Gheorghe Clime, șeful Corpului Muncitoresc Legionar, socotind că putem constitui o unitate aparte, ne-a pus în fruntea grupului pe avocatul Guță Pavelescu. Mai târziu, acesta e arestat și închis la Miercurea Ciuc, unde a fost asasinat cu alți 44 de legionari, din ordinul unui rege nebun. Deși tatăl vitreg al camaradului mărtir Pavelescu, Generalul Racoviță a intervenit pentru scoaterea lui din închisoare, șeful ospătarilor a preferat să moară alături de camarazii săi decât să fie considerat un laș.

Când a început bătălia comerțului legionar, Căpitanul, însoțit de inginerul Clime, a venit la sediul nostru și ne-a cerut ajutorul

pentru a învăța meseria de ospătar-chelner la tot personalul dela cantina din Gutenberg și dela alte restaurante legionare. Această meserie de ospătar-chelner este una din cele mai gingașe. Nu numai în pregătirea felurilor mâncări, dar și în comportamentul cu persoanele cu care vii în contact. Totdeauna corect îmbrăcat, atent la servit, dar mai ales mereu cu fața senină, voios și fără nervi. După câțiva ani în această meserie, poți deveni un perfect cunoscător al caracterului, chiar numai după o simplă prezentare a unei persoane. Deci, ne-am dat toată silința ca noii instruiți să devină cât mai buni ospătari.

În propaganda electorală din 1937, am luat și noi parte, fiind repartizați în județul Dâmbovița, sub conducerea Instructorului-Legionar Dumitru Groza. După ce am cutrierat județul, ne-am stabilit comandamentul provizoriu în comuna Voevodul Mihai. Aici, liberalii erau tari. Considerându-se stăpânii alegerilor, nu au dat voie ca legionarii să participe la votare. Pentru a împiedeca trecerea votanților noștri, au înconjurat localul de vot cu armata.

Bieții săteni nu mai știau ce să facă. Priveau în toate părțile să vină vreo minune. Și minunea s'a produs. Groza, primind știrea, n'a stat o clipă pe gânduri. Ne-a încolonat și'n marș forțat am pornit spre locul de votare. Calea cea mare spre locașul de vot era împânzită de soldați cu baionetele la armă.

Noi, eram un grup destul de puternic, dar nu purtam arme. Atunci camaradul Groza s'a pus în fruntea noastră și-a strigat cu voce de tunet: *«Camarazi, cu pieptul în baionete, înainte marș!»*

Soldații nu se așteptau la așa ceva. Erau și ei tot Români și nu puteau împunge piepturile goale ale fraților lor. S'au strâns ei în rânduri dese, dar sufletul nu era... Ospătarii noștri, cu piepturile desvelite, s'au împins în baionetele lor. Și baionetele s'au ridicat ca la paradă. Poate așteptau un ordin, ce n'a venit nicio dată. O parte s'a croit în mijlocul lor. Și prin ea grupul ospătariilor noștri, urmați de grosul legionarilor săteni, au trecut ca un iureș. Delegații noștri au putut pătrunde în local și partidul «Totul Pentru Tară» a câștigat bătălia.

În Octombrie același an, când s'a deschis Restaurantul legionar din Predeal, ospătarii au contribuit cu muncă voluntară, învățând și acolo personalul în arta bucătăriei și felul de a servi.

În timpul «*Marei Prigoane*», muncitorii ospătari s'au jertfit prin închisorile din țară, iar cei rămași liberi au contribuit cu

ajutorul lor bănesc la îmbunătățirea greutăților materiale ale celor din închisori și a familiilor lor.

În 8 Noembrie 1940, când Iașul a fost declarat oraș legionar, a fost descoperit un complot pentru suprimarea Comandantului și a căpeteniilor legionare. Atunci Colonelul Zăvoianu, a înlocuit garda de pază, compusă mai mult din elementele partidului liberal, cu o echipă de elemente devotate din grupul ospătariilor. Astfel, grupul nostru de ospătari a avut soarta să fie în același timp garda de onoare și echipa de serviciu la ospăț. Pe când unii făceau de pază, alții serveau, toți știind că de credința lor depindea reușita serbării.

În prigoana Generalului Antonescu, mulți din ospătari au fost închiși în diferite lagăre și pușcării din întreaga țară: Jilava, Văcărești, Aiud, Ocnele Mari, Sărata, etc. Ospătarii legionari au suportat toată urgia vremurilor alături de camarazii lor din alte unități. Deabia când hoardele asiatice au atacat România, am fost puși în libertate, la insistența armatelor germane. Unii dintre noi, am luat chiar drumul pribegiei, în care ne sbatem și azi.

Legionarii sunt răspândiți aproape în toate continentele și țările din lume. Cu toate suferințele prin cari au trecut, elanul de luptă nu a scăzut. Tari în credința lor, așteaptă ca lumea să înțeleagă că lupta lor e dreaptă. Deaceea, noi cei câțiva ospătari legionari, scăpați din cazanul comunist, suntem la rândul nostru gata de jertfă ca atunci când, cu piepturile goale, înaintam senini spre baionetele ce ne amenințau.

DIN NOTELE POSTUME

de Traian Borobaru

1. Cum l-am cunoscut pe Căpitan

A fost în toamna anului 1934, în cazul procesului Stelescu.

Am fost trimis de profesorul Ghenadie ca delegat al județului Timiș. Erau prezente vreo 25 de persoane, în casa Generalului Cantacuzino în fund.

S'a constituit un juriu de onoare, sub președinția Generalului. Căpitanul era prezent. Stelescu, deasemenea. Sedința a decurs apoi, în felul după cum se știe, din Circulara Căpitanului.

2. Alegerea lui Clime

Un alt moment important la care am participat, având o delegație dela județ, a fost cu prilejul alegerii lui Clime ca șef al partidului «Totul Pentru Tară». Era a doua zi după înmormântarea Generalului Cantacuzino. Eram cu tot Statul Major al județului Timiș.

A vorbit mai întâiu Căpitanul, care a pus problema succesiunii. Toată ședința a durat foarte puțin. Vreo jumătate de oră. A vorbit apoi părintele Borșa. La urmă, Alecu Cantacuzino a propus pe inginerul Clime. Delegații au aplaudat și Căpitanul a confirmat numirea.

3. Exilul dela Berlin

Iarna anului 1939-1940 am petrecut-o la Berlin, făcând pregătiri cu grupul pentru întoarcerea în țară. Cum am ajuns la Berlin?

În dimineața de 9 Decembrie 1939, am plecat cu trenul dela Belgrad spre Maribor. Am ajuns pela 7 seara. Era deja întunec.

Dela gară am luat-o direct pe șoseaua care duce spre frontieră. Tavi Roșu mergea înainte cu Horia Sima. Eu, cu VasIU, la o oarecare distanță, pentru a nu se vedea că formăm un grup. Nu puteam trezi bănueli, căci mai erau și alți călători cari se îndreptau în aceeași direcție, pela casele lor.

Am mers pe șoseaua principală până la un grup de case, cum primisem indicații dela Boian, care trecuse pe acolo în vară. Dela aceste case am luat-o la dreapta, prin pădure. Am coborît o vale. Noi am făcut o curbă la dreapta, în timp ce șoseaua mergea înainte spre punctul de frontieră. Am dat mai întâiu de niște fortificații, apoi de stâlpii de frontieră. La stânga, am văzut localitatea sârbească, cu lumini, gara și trenuri ce făceau manevre. Am ocolit satul, ținând mereu tot la dreapta și, dacă nu mă înșel, am trecut iar stâlpii de frontieră, de asdădată, înapoi la Sârbi.

Atunci, am trecut linia ferată și ne-am urcat pe culmi, deasupra ei, de astădată pe partea stângă a șoselei și a liniei ferate. Am mers un timp pe culmi, apoi prin văi și păduri, dar dela o vreme ne-am pierdut răbdarea, nemai știind unde ne găsim. Ne era teamă să nu cădem în mâinile sârbilor. Vedeam din loc în loc niște cabane și adăposturi, cari ni s'au părut a fi posturi de frontieră. Ne era groază de a fi prinși de Sârbi, căci aceștia sigur ne-ar fi extrădat.

Am coborît din nou în vale, până ce am dat de linia ferată. Am luat-o și noi așa, în direcția unde presupuneam că este granița germană. Într'adevăr, n'am făcut o sută de metri și am dat de o patrulă de grăniceri germani, oameni mai în vârstă. Le-am spus cine suntem și ne-au dus la Spielfeld. Am fost supuși unui prim interogatoriu de către comisarul local și apoi am durmit la post. A doua zi ne-au lăsat liberi în sat, până la plecarea trenului. La ora două după masă, am plecat spre Graz. Un singur agent a venit cu noi și ne-a predat închisorii din Graz. Am fost așezați într'o celula colectivă, de 8 persoane. Cu noi mai era un capelan catolic, un învățător croat, un măcelar și un alt individ originar din Burgenland.

Tratamentul a fost corect. O oră de plimbare pe zi. Ne plimbam într'o curte interioară, cu ziduri înalte. Afară era zăpadă și ger. Când am coborît întâia oară la plimbare, am avut surpriza să-l vedem pe Boian cu echipa lui, el care se lăudase că va trece frontiera căci o cunoștea «bine». A pățit și el ca noi. Nu am putut vorbi nimic. Nu era voie.

La interogatorii, ne-au întrebat mai întâiu de provenirea celor 100 de mărci, ce le cumpărasem la Belgrad, ca să avem bani de drum până la Viena. Pe vremea aceea, se introdusese deja mari restricții la devize și orice contrabandă era pedepsită cu tăierea capului. Cum eram refugiați politici și comisarul care ne-a anchetat a înțeles rostul banilor, ne-au lăsat în pace pe această temă. Apoi ne-au interogat asupra situației din România, după împușcarea lui Armand Călinescu. Ne-au întrebat de ce am fugit din țară. I-am răspuns simplu «de teamă să nu fim și noi împușcați».

Ceeace ne-a ușurat situația, a fost cererea făcută de Octavian Roșu Legației germane din Belgrad, ca să i se elibereze un «Fremdenpass», aducându-i aminte funcționarului de un alt refugiat român, dr. Biriș, care a trecut pela ei și i s'a acordat acest «Fremdenpass». Confirmându-se faptul, dovedindu-se că într'adevăr Octavian Roșu a fost la Legație și a cerut documentul, și că nu a mai putut aștepta aprobarea lui dela Berlin, din cauză că agenții din țară erau pe urmele noastre, comisarul a început să fie mai prietenos.

Intre timp, camarazii dela Berlin, fiind înștiințați de prezența noastră în închisoarea din Graz, au început să lucreze pentru eliberarea noastră. Părintele Borșa, care pe vremea aceea era șeful Grupului din Berlin, însoțit de Biriș, s'au dus la Gestapo și au intervenit pentru punerea noastră în libertate. Altminteri, probabil că am mai fi stat vreo lună de zile, până ce s'ar fi dat aprobarea pe căi normale.

Am fost lăsați liberi cu câteva zile înainte de Crăciun. Cum ne-au dat drumul spre seară și nu aveam tren, ne-am întors la închisoare, rugându-l pe Director să ne lase să dormim acolo până a doua zi dimineața. A spus că asta nu se poate, că suntem trecuți ca «ieșiți» dela el. Ne-a îndreptat la un «Heim», al lui Winterhilfswerk. Ne-au restituit o parte din banii ce-i aveam în depozit. Am dormit în aceea noapte la «Heim», am mâncat o supă și am cumpărat niște mere. A doua zi am luat drumul spre Viena.

Am tras la Ștefan Cerna, împreună cu Comandantul, Boian și Roșu. Cerna binevoitor, ne-a împrumutat bani de drum până la Berlin, pentru tot grupul. Am plecat imediat spre Berlin, toți afară de Comandant, care a sosit abia în ajunul Crăciunului.

Am fost găzduiți la Amalienhof. Mai întâiu, ne-am dus cu toții să-l salutăm pe părintele Borșa, ca șeful legionarilor din Berlin și pentru a-i mulțumi pentru intervenția făcută de a ne

scoate din închisoare. Ne-a vorbit plângând de răspunderea ce apasă pe umerii lui. Ne-a urât bun sosit și apoi a telefonat la Amalienhof. A venit cineva de acolo și ne-a condus. La Amalienhof am cunoscut pe Papanace, loc. Anghel Dragomir, Șeitan, Eugen Teodorescu. Unii s'au bucurat, alții s'au speriat, căci noi le-am spus că am venit numai pentru scurtă vreme, și că intenția noastră este să ne întoarcem în țară. Un popas între două lupte.

În grupul legionar de acolo se pregătea pomul de Crăciun, la care au venit toți cei din oraș, între cari și doamna Codreanu.

Am intrat imediat la fabrica de cauciuc din Lichterfelde-Ost. Hanu, Crăcea și Dragomir-Jilava erau mai dinainte. Împreună cu mine a fost angajat și Octavian Roșu. Tolcea, Vasiu și Popa Ion, ca meșteșugari, au fost angajați la fabrica Siemens. Am intrat la lucru în ziua de 2 Ianuarie 1940. Am luat în apropiere de fabrică o cameră, împreună cu Tavi Roșu.

S'a format «grupul de acțiune», constituit din 17 persoane. Subîmpărțit în cuiburi. Ședințele de lucru se țineau la Ponta, cu câte 5-6 persoane, destinate să primească diverse misiuni în țară.

Dumineca se ținea ședința generală la baracă. La baracă locuiau Rotea și Smultea, cari lucrau la întreprinderea de hârtie Braun & Co. Baraca era mare. Acolo era un depozit de hârtie al fabricii și pe lângă acest depozit, s'a găsit un locșor, unde cei doi camarazi și-au făcut un adăpost. Tot la Braun & Co, au intrat și Pătrașcu, Șeitan și Teodorescu. Locurile la muncă erau procurate prin intervenția lui Petre Ponta. Soacra lui a lucrat acolo toată viața, până ce a ieșit la pensie.

Eu am fost ales casierul grupului. Toți cei ce erau la lucru, erau obligați să dea câte cinci mărci săptămânal. Toți acești bani treceau în fondul de acțiune. Banii trebuiau dați în monede de cinci mărci de metal, căci numai aceste monezi aveau circulație în străinătate. Fiecare ce ieșea din Germania, nu putea lua decât zece mărci, în monede de argint de 5 mărci. Din banii adunați mai cumpăram devize, dar asta era foarte greu de procurat. O sursă a fost inginerul Negoescu și alta Adrian Brătianu, care, fiind funcționar la Radio, procura devize dela personalul strein angajat la postul german.

Se luase dispoziția ca să ne prezentăm în fiecare săptămână la poliție. Dispoziția fusese luată înainte de sosirea noastră, ca represalii pentru că Miti Dumitrescu plecase din Germania fără să anunțe autoritățile germane. Ne-am dus și noi la poliție și am

primit faimosul «Fremdenpass». Eu am fost la Comisariatul de poliție din Spandau, însoțit de loc. Anghel Dragomir. Mi-am luat hârtie pe numele de Ion Gruică, un nume din Banatul sârbesc.

Când s'a apropiat momentul plecării, a trebuit să simulez că sunt bolnav, pentru a mă putea desprinde de obligația de a mă prezenta în fiecare săptămână la Polizei-Revier. Am anunțat că am de gând să plec pentru câteva săptămâni în Bavaria. Am lansat acest svon și între camarazi. Grupul de acțiune știa despre ce este vorba, dar ceilalți, nu. Așa se face că Dragomir-Jilava, nefiind în subiect, s'a dus la Papanace să-i spună starea mea disperată. Papanace n'a spus nimic, căci știa despre ce este vorba. Cu autoritățile am început să fac formele de deplasare în altă localitate. Printr'o cunoștință am ajuns la dr. Morell, medicul Fuehrerului, care mi-a eliberat un certificat medical. Cu acest certificat m'am dus la poliție și mi s'a dat aprobarea să părăsesc Berlinul.

Pentru trecerea în Iugoslavia, aveam un pașaport românesc, pe numele de Berta Cesnik. Era soția camaradului Boaru. Petre Ponta, cu arta lui desăvârșită, mi-a schimbat numele de Berta în Berto, și așa posesorul pașaportului a devenit bărbat. Cum profesia ei era «casnică» în românește, Ponta a șters dela urmă pe «a» și am devenit de profesie «casnic», adică gospodar.

Am fost încă în Berlin când a venit Stoicănescu cu Radu Mironovici. Am plecat în Iugoslavia în 9 Aprilie 1940, când Stoicănescu era în Berlin și a trebuit să-i spun că plec în sudul Germaniei, ca să nu mai întrebe de mine.

CĂPITANUL

de Ion Bozoșan

În anul 1927, eram funcționar la Administrația Financiară Sighișoara. Aci am auzit pentru prima dată vorbindu-se de Corneliu Zelea Codreanu. La Spitalul de Stat din Sighișoara am cunoscut pe Doctorul Ghizdavu, cu care mă imprietenisem. Doctorul Ghizdavu, imi vorbea des de Căpitan și de Legiunea Arhanghelul Mihail și de lupta care o duce contra răului care se abătuse asupra neamului nostru. Eram tânăr, nealterat de niciun fel de politică, iar din povestirile Doctorului Ghizdavu, care imi vorbea cu atâta entuziasm și cu atâta înflăcărare despre Căpitan și Legiune, s'a trezit în mine ceva nou, rămânindu-mi în minte această mare operă creată de Căpitan pentru Neamul nostru.

Plecând dela Sighișoara în alt serviciu, am pierdut și legătura cu Doctorul Ghizdavu, așa că nu ne-am mai revăzut. Apoi, după oarecare timp, citesc în ziare despre Mișcarea Legionară, dar nu cum imi vorbise mie Doctorul Ghizdavu, ci aceste ziare improșcau cu venin, o loveau, o huleau, acuzându-o de cele mai josnice fapte.

Cum eram funcționar public, nu m'am ocupat niciodată de politică, dar cunoșteam și vedeam cum lucrau partidele, cari anunțau programe pe cari nu le îndeplineau. Aceste partide nu făceau nimic pentru popor din tot ce-i promisese, afară doar să jefuiască bogățiile Statului și să tiranizeze poporul, cu ajutorul faimoasei poliții și jandarmerii.

Impozitele erau mari, căci țăranul aproape nu putea să le plătească. Perceptorii veneau și îi sechestrau din casă tot ce avea, deoarece produsele agricole le vindea sub prețul lor. Streinii de neam îi cumpărau produsele le un preț de mizerie, apoi aceștia exportau produsele, îmbogățindu-se. Lefurile funcționarilor erau așa de mici că aceștia deabia puteau să se mențină. Nu vreu să

insist asupra acestor stări nenorocite din țara noastră, căci așa putea spune multe fărădelegi pe cari le făceau partidele politice de tristă amintire, cari se perindau la cârma Statului. Am amintit toate acestea, pentru faptul că pe mine zi de zi mă munceau aceste nedreptăți și jafuri ce se petreceau la noi în țară.

În 1930, am ajuns funcționar la Tribunalul Caraș din Oravița, unde am funcționat până în anul 1936, apoi am trecut în Ministerul Economiei Naționale, Direcția Generală a Minelor. Aci în Oravița am cunoscut mai mulți legionari, cu care m'am împrietenit și cari îmi vorbeau de Mișcare și de vrerile ei, apoi, încet, încet, am început să cunosc Mișcarea Legionară.

După ce am citit cartea «Pentru Legionari» și puțină doctrină, am constatat câtă spiritualitate, câtă curățenie și câte învățături sănătoase ne dădea Căpitanul atât tineretului cât și neamului nostru întreg. Poporul român este un popor creștin, cu o mare credință în Dumnezeu. Neamul nostru a suferit cele mai neome-noase subjugări și umilințe. Dar credința în Dumnezeu l-a ținut cu fruntea sus și i-a dat putere ca să rabde și să învingă.

Cum am amintit mai sus, streinii erau stăpâni la noi în țară, cu o parte din pătura suprapusă, de vânzători ai Neamului cari, împreună cu acești streini de Neam, au pus mâna pe bogățiile țării, pe posturile-cheie ale Statului și apoi s'au pus pe jaf și îmbogățire.

Din aceste fărădelegi, umilințe și suferințe cari s'au abătut asupra Neamului nostru, Dumnezeu a ales pe cel mai curat fiu al acestui popor, pe Corneliu Z. Codreanu, pe care l-a inzestrat cu puterea lui Dumnezească, ca să creeze pentru acest Neam chinuit o forță care să lupte și să-l apere de nedreptățile ce i se făceau. Căpitanul creează Legiunea Arhanghelul Mihail și începe lupta contra lui Lucifer și a nedreptăților cari se abătuseră asupra Neamului nostru.

Creează Legiunea pe bază spirituală, pe bază creștină, corectitudine, dragoste și onoare. Baza de educare este: Dumnezeu Neamul și Familia. Ce baze curate de educare ne-a dat Căpitanul!

Dar conspirația ocultă a lui Lucifer, văzând că Neamul se ridică tot mai mult în contra răului, începe furibunda acțiune de distrugere a acestui așezământ spiritual, pe care Dumnezeu l-a dat prin Căpitan, Neamului nostru.

Cum am mai spus, streinii de Neam și cu o parte a păturii vândute lor, au pus mâna pe posturile-cheie din Stat, poliție jan-

darmerie, presă, etc. Au început apoi cu cele mai josnice acuzări contra Legiunii, atacându-o din toate părțile. Au urmat apoi prigoanele, suferințele, umilințele și arestările. Inchisorile și lagărele erau pline de legionari, arestați de acești păgâni. Dar Căpitanul nu se lasă înfrânt, ci luptă înainte, dă viață legionarilor, floarea și mândria Neamului.

Conspirația internațională comunistă ia măsuri drastice contra Legiunii, prin partidele politice vândute streinilor de Neam. În furia lor pentru distrugerea Legiunii, au ajuns până la asasinarea tineretului legionar, a tot ce-a avut Neamul românesc mai curat, și până la asasinarea a însuși Căpitanului.

A murit Căpitanul asasinat la 39 de ani. Dar bazele spirituale ale Legiunii nu le-au putut distruge. Dușmanii înverșunați ai Legiunii au crezut că cu asasinarea Căpitanului și a frunțașilor ei, Mișcarea Legionară va fi înfrântă și distrusă. Dar s'au înșelat amarnic, căci Mișcarea trăește și luptă înainte. Ei nu știu că Legiunea nu poate să o distrugă nimeni pe lume, decât Dumnezeu care a creat-o prin Căpitan, pentru Neamul nostru.

Forțele întunerecului nu știu că ce este născut pe cale spirituală nu are sfârșit, iar ce este născut din materie, are trei faze: naște, sue și moare. Așa vor dispărea și forțele întunerecului, căci ele sunt născute din materie.

După moartea Căpitanului, pe care l-a plăns întreg poporul românesc, afară de cei vânduți satanei, Dumnezeu trimite Legiunii un alt fiu al Neamului, pe Horia Sima, Comandantul Mișcării Legionare. Adună cadrele sub același drapel de luptă și începe din nou lupta contra întunerecului. Mișcarea crește cu noi legionari, cu noi luptători în credința legionară. Când înverșunații dușmani ai Legiunii au crezut că au distrus-o, că Garda de Fier este nimicită, Comandantul Mișcării Legionare, Horia Sima, dă lovitura de Stat și aduce biruința legionară dela 6 Septembrie 1940.

Încep alte trădări, alte minciuni, alte născociri satanice contra Legiunii. Apoi vine furibunda prigoană a lui Antonescu, cu alte arestări, cu alte asasinări. Țara în războiu, inchisorile iarăși pline de legionari, cari n'aveau altă vină decât doar că-și iubeau Țara și Neamul pe care vroiau să-l scape din ghiarele și subjugarea tâlharilor cari s'au năpustit asupra lui. Mișcarea este părăsită de toți prietenii ei și rămâne inconjurață de lupi flămânzi, care se îmbulzeau care mai de care să muște din ființa ei. Lagărele din Germania sunt pline de legionarii refugiați în străinătate la așa

zișii prieteni și camarazi ai Legiunii. Prietenii noștri, întunecați la minte de Conspirația Internațională Ocultă, au luat poziție contra Mișcării din străinătate, ținându-i pe legionari închiși în lagăre, unde au fost bombardați de dușmanii comuni și o parte din ei omoriți sau grav răniți.

Deabia în 1944, așa zișii prieteni și-au dat seama că au fost trădați de camarila lui Antonescu, când puhoiul bolșevic înainta spre ei. Dar toate eforturile puse au fost prea târzii ca mișcarea să-și continue misiunea ce și-a luat-o de Dumnezeu și față de Neamul nostru trudit și subjugat.

Dacă conducătorii partidelor politice depe atunci ascultau de avertismentele ce le făcea Căpitanul și nu de conspirația ocultă comunistă, astăzi fața lumii era alta.

Căpitanul ne-a lăsat o doctrină superbă, plină de învățături sănătoase, a creat o armată spirituală, care să lupte sub sabia dreptății Arhanghelului Mihail contra forțelor întunecului. Până la urmă, dreptatea va birui, căci lupta noastră este plină de credință în Dumnezeu. El ne va lumina calea și mintea și ne va da putere ca să putem lupta până la sfârșitul zilelor noastre, căci de bună voie ne-am angajat ca să luptăm contra răului și să apărăm continuitatea neamului, sub acest drapel al Dumnezeirii.

Apoi datoria noastră este ca acest drapel pe care ni l-a lăsat Căpitanul, să-l păstrăm curat, ca, la rândul nostru, să-l predăm generațiilor cari vor veni după noi și să mergem numai pe drumul cinstei și onoarei, căci numai așa vom putea birui răul. Așa ne-a învățat Căpitanul.

Doctrina care ne-a lăsat-o Căpitanul, este o moștenire a noastră, pe care trebuie să o păstrăm cu cinste și cu dragoste, până dincolo de mormânt.

Așa să ne ajute Dumnezeu!

PE DRUMUL TAU, CAPITANE!

de dr. Tudor Cicală

Niciodată nu m'am gândit să-mi câștig existența ca medic. Voiam să rămân sătean, la locul meu. Studiile le-am făcut din dorința de a scăpa dela moarte cât mai multe animale, așa de necesare în viața omului. Tata avea destule iugăre de pământ și nu duceam grija zilei de mâine. Pășunile erau pline de o mulțime de vaci, cai, oi, porci. Copil fiind, mă gândeam adesea cum să le îngrijesc, cum să le feresc de anumite boli cari, în același timp, bântuiau peste tot în Europa.

Deci m'am hotărât să studiez «Veterinaria», cum se zicea pe la noi. După studii făcute în Italia, Franța, Germania și Austria, m'am întors în țară, unde, după legile în vigoare, a trebuit să-mi echivalez diplomele. După aceea, la insistența câtorva profesori, am acceptat un post în Dobrogea, la un Centru Veterinar din Bazargic.

În scurt timp m'am putut bucura de prietenia și încrederea autorităților, grație experienței căpătate prin țările unde studiasem și care erau înaintate în domeniul îngrijirii animalelor domestice.

Intr'una din zilele anului 1935, mi se anunță vizita a trei persoane. Imediat m'am gândit că-i vorba de o comisie în inspecție. Mare mi-a fost surpriza când m'am văzut în fața lui Corneliu Codreanu, însoțit de un preot și un inginer agronom, de al cărui nume nu-mi mai aduc aminte. Era primul meu contact cu marele om al generației tinere.

Am stat de vorbă aproape două ore, mai mult în legătură cu meseria mea. «Ascultă, doctore — îmi spune Căpitanul la un moment dat — dumneata trebuie să organizezi serviciul veterinar cu înțelepciune, să-ți faci un plan de lucru după cel mai bun sistem

din țările pe unde-ai studiat. Garda de Fier are nevoie de aceasta». Nu eram încadrat în organizația legionară locală, dar vorbele Căpitanului și încrederea ce-mi acorda m'au impresionat profund. Simțeam vibrând în el dragostea de un mai bine pentru neamul oropsit.

Persoanele care-l însoțeau m'au înconjurat cu simpatie, strângându-mi mâna cu căldură. Erau bucuroase că insistențele lor pe lângă Căpitan de a vizita și Centrul Veterinar din județ dăduseră roade. La rândul meu eram plin de bucurie văzând lângă mine această prezență vie și nestrămutată a Căpitanului. Dintr'odată m'am simțit mai sigur pe mine. Aveam un țel. Primisem cuvintele lui ca o misiune. La plecare, strângându-mi mâna mi-a spus: —Când ai timp, treci pela Centru în București. Anunță-mă din vreme.

Fără voie i-am răspuns militărește: —Am înțeles, Căpitane!

După aceea n'am mai avut astâmpăr. Și prima ocazie, am prins-o în sbor. Un fost coleg de studii, de origină spaniolă, dorea să-l cunoască pe Căpitan. L-am luat repede și m'am prezentat la Centru cu el. Simțeam nevoia să-l revăd pe Căpitan, să-i aud din nou cuvintele spuse cu înțelepciune. Intrevederea a durat cam o jumătate de oră, discutându-se mai mult situația tineretului în Spania. Problema era pasionantă, dar pe mine mă încălzea figura Căpitanului. În timpul acestei întrevederi am simțit în mine o mare transformare. Imi găsisem calea...

După câteva săptămâni, m'am încadrat în cuibul condus de camaradul Platos. Nu mult după aceea, am avut norocul să-mi fac stagiul militar la Regimentul 3 Călărași din Lugoj, în escadronul Căpitanului Janca. Acesta era simpatizant legionar și de o bunătate rar întâlnită. A căzut pe frontul din Răsărit, luptând împotriva puhoiului bolșevic. În timpul acestui stagiu, sufletul mi s'a călit și mai mult în credința și lupta legionară. După căsătoria avută în Toracul Mare din Banatul Sârbesc, satul meu natal, m'am instalat în casa socriilor, tocmai prin Dalmația, în orașul Split. Aici, deși singur, am desfășurat o propagandă legionară intensă, făcând cunoscută Garda de Fier tuturor turiștilor ce vizitau acea regiune, mai ales că eram acum și proprietarul unuia din cele mai vestite hoteluri din Dalmația, «Hotel Belvue».

În această epocă am legat prietenie cu numeroși intelectuali,

în special Germani, ce se interesau de Garda de Fier. Aceste legături le-am avut până la invazia Europei de către Ruși, când am fost nevoit să iau drumul pribegiei. De multe ori în această pribegie, mi-au venit în gând cuvintele Căpitanului, care prevăzuse dezastrul cu mult înaintea începerii războiului. Dar totuși, soarta mea n'a fost atât de aspră ca a celor rămași în țară. Tatăl meu mi-a fost un exemplu permanent, atât de suferință cât și de demnitate. După ce a fost deposedat de tot ce avea, a fost obligat să lucreze în fabrica, la vârsta de 72 de ani. Dar n'a scos un blestem și n'a cerut milă. Și-a urmat soarta până la urmă, cu credința în Dumnezeu și'n cel ce întruhipa salvarea neamului. Frigul, zăpada, oboseala, l-au dus în mormânt. Dar mi-a lăsat ca scump tezaur exemplul lui și vorbele trimise ca un testament: «Tudore, să mergi mereu pe drumul lui Corneliu Codreanu.»

Prin toate suferințele și umilințele prin care am trecut și eu de atunci, testamentul tatei este împlinit. Noi legionarii din exil continuăm lupta și, uniți cu cei din Tară, putem striga: «Căpitane, nu te-am părăsit, nu te-am trădat! Pe drumul ce ne-ai trasat, mergem hotărâți, înainte!»

in special Germani, ce se interesau de Garda de Garda de Fier. Acesta le
afurisit le-am avut până în ziua în care s-au dus să se ducă să
am fost nevoit să iau drumul prigoanei. De multe ori în această
prigoană mi-au venit în gând cuvintele Căpitanului care vorbea
cu mine despre un om care înaintea începerii războiului. Dar totuși
scarta mea n'a fost atât de ușoară ca a celor rămași în țară. Tatăl
meu mi-a fost un exemplu permanent, atât de autentic, cât și
de demnitate. După ce a murit, în vârstă de 72 de ani. Dar n'a scos
obligat să lucreze în fabrică, în vârstă de 72 de ani. Dar n'a scos
un cuvânt în Dumanescu și n' a avut nimic. Și-a urmat soarta până la urmă.

OMUL NOU

de Ion Călvărășan

«Omul nu a fost creat de Dumnezeu pe lumea aceasta numai
pentru a trăi un anumit număr de ani, ci pentru a se apropia de
Dumnezeu prin faptele vieții sale.»

Așa a spus eroul Ion Moța, mergând să moară pentru cre-
dința sa.

Aceste cuvinte explică în mod cum nu se poate mai clar esența
crezului legionar.

«Noi nu am avut tinerețe», s'a spus uneori, având în vedere
dăruirea completă a tineretului legionar și renunțarea de bună
voie la bucuriile tinereții, pentru a-și servi Legiunea. Asta într'un
sens, dar în alt sens noi am avut parte la o tinerețe plină de fapte
și amintirea lor ne umple sufletul de mândrie și satisfacție că
nouă destinul ne-a hărăzit să servim neamul într'un moment atât
de crucial în istoria sa.

Am avut prilejul și onoarea să gust câte puțin din aceste bu-
curii ale tinereții, în oastea Căpitanului și a marilor Comandanți
legionari, care, prin lupta și jertfa lor pentru neam și credință,
s'au situat pe un pedestal a cărei înălțime nu are precedent.

Sibiul, leagănul copilăriei mele, este locul unde frumusețile
naturale și bogățiile materiale de tot felul, precum și o frumoasă
tradiție culturală, au creat acel mediu de dezvoltare specific si-
bian, în ale cărui școli o puzderie de elevi își făceau educația, ca
o avalanșă de noi forțe țâșnite din pământul transilvan, de cu-
rând încadrat în granițele României Mari.

Era în 1914. Pentru noi Ardelenii, aflați în granițele Imperiu-
lui-Austro-Ungar, începuse războiul mondial. Pe străzile orașului,
pe sub zidurile vechei cetăți, treceau coloane de soldați și tunuri,
ducând cu ele și pe tatăl meu, împreună cu cei doi frați ai săi,

care nu s'au mai întors. După patru ani, tata s'a întors din Rusia,
aducând cu sine veștile despre sângeroasa revoluție roșie. Pove-
stea cu groază despre teribila pustiire ce tocmai se abătuse peste
capul poporului rus. Sătenii ascultând, își făceau Semnul Crucii,
spunând: «Doamne ferește, să nu vină și pela noi așa ceva!»
În mintea mea de copil, acele groaznice povești au rămas pentru
totdeauna. Mai târziu când făceam vreo greșală, tata mă numea:
«bolșevic». Aceasta era cum se vede cel mai greu cuvânt în dic-
ționarul tatei.

La întorsul tatei din prizonieratul rusesc, aveam patru ani.
Mama, o fire bună și cumpătată, mă trimetea pe stradă să strig
împreună cu alți copii cât ne ținea gura: Trăiască România
Mare!... În momentul acesta își revărsa și mama necazul ce-l in-
durase pe timpul celor patru ani de războiu din partea sașilor
dela primărie. Sașii formau 50 % din populația satului. Aceștia
erau un popor harnic și cu o veche cultură și erau minoritatea
cea mai leală Statului Român. La Sibiu erau în majoritate. Aveau
spirit comercial și industrial de admirat și o veche tradiție pe
acest tărâm.

Anii dintre cele două războaie au fost anii cei mai favorabili
pentru neamul nostru, găsindu-ne toți Românii liberi, în grani-
țele României Mari. Visul atâtor generații, pentru care înaintașii
noștri au plătit scumpe sacrificii, se împlinise. Era firesc deci ca
odată unirea înfăptuită, să ne aruncăm la lucru și să ridicăm
acest Stat la un nivel economic și cultural modern. Dar din ne-
norocire n'a fost așa.

În politica internă, în loc să se consolideze unirea, s'a mers
la desunire și fărâmițare în multe partide politice. Politica țării,
cu încetul, a încăput pe mâini de negustori, afaceriști, care vedeau
în guvernarea țării un prilej de îmbogățire. Corupția era regina lor.
Aveau cutezanța să numească această comedie, sistem democratic.
O democrație, în care cel cocoțat la putere, nu mai simțea niciun
fel de răspundere, interpreta legile dupăcum îi convenea. Liber-
tățile democratice erau doar pentru streini și în special pentru
Ovrei, care se înmulțiseră în mod fenomenal, mulți venind din
străinătate în mod fraudulos. Produsele agricole ale țăranilor,
cumpărate pe preț de nimic, erau vândute pe piețele streine cu
prețuri grase.

Armata Tării era neglijată în mod lamentabil. Imbrăcămintea,
hrana și educația soldatului ajunseseră sub orice critică. De înzes-

trare cu armament, nici nu putea fi vorba. Ofițerii însă erau bine pregătiți. Iși păstrau demnitatea și simțul de români; însă sub domnia Regelui Carol nu aceștia erau favorizați, ci o altă categorie, care era gata să servească orbește pe regele scelerat. Totuși rămâne un mare semn de întrebare: cum se face că armata nu a schițat niciun semn de împotrivire, nici atunci când regele își înscăunase dictatura sa personală și angaja țara în aventuri periculoase?

Când s'a simțit că armata are nevoie de armament, acesta a fost cumpărat în Ceho-Slovia, cu care ocazie a ieșit la iveală faimosul scandal Skoda. Când a venit războiul, am plătit cu sânge în fața Odesei lipsa de armament, unde Antonescu voia să arate că el, Antonescu, va lua Odesa. În timp de pace, muncitorii români umblau fără lucru, în timp ce armamentul se cumpăra în Ceho-Slovia. Mai târziu, soldații români erau trimiși pe frontul de răsărit numai cu armament ușor și cu vestminte de vară în iarna grea din Rusia. Antonescu aștepta ca Nemții să trimită material de război.

În politica externă, numai interesele țării noastre nu s'au urmărit. Cine nu știa de Titulescu în străinătate? Vorbea ca un leu, «marele diplomat», dar prin gura lui vorbeau anumite cercuri interesate nu pentru pace, ci pentru războiul pe care-l pregăteau.

Era în anul 1932. În toată lumea se deslănțuise o criză economică. Toată lumea o simțea riguros, dar cu deosebire muncitorimea. Aveam 18 ani și tocmai terminasem școala de arte și meserii. Era foarte greu a găsi de lucru în acel timp. Singura perspectivă ce îmi rămânea era aceea de a mă întoarce acasă, la părinții mei, în sat. În iarna aceea am făcut cunoștință cu Legiunea. Am înțeles și simțit din primul moment că aici este locul meu. La micul sediu venea multă lume și în special tineret, ca să asculte pe vorbitori.

În toamna anului 1933, începe campania pentru alagerile generale. Legionarii sunt neobosiți și peste tot. La sediu nu era loc îndeajuns și astfel se închiriază o sală mai mare, pe Strada Lungă. În scurt timp mișcarea devenise foarte populară. Echipe de tineri cutreeră satele în cântece. Apariția cântecelor este o dovadă mai mult că mișcarea legionară se găsea pe linia marilor aspirații naționale. Numai când s'a făcut istorie, atunci au apărut și cântecele.

Deși legionarii erau înscrși ca partid legal, sub numele de Gruparea «Corneliu Zelea Codreanu», jandarmii și poliția depe întreg cuprinsul țării primiseră ordine de a-i opri în orice loc. La Constanța un legionar este împușcat de un polițist, pe când lipea un manifest electoral. Din această cauză, mergeam în grupuri mari la lipirea manifestelor electorale.

Principalul candidat pe lista legionară dela Sibiu era D-rul Ion Banea, unul dintre cei mai buni legionari pe care i-a dat Ardealul. Alături de el erau Corneliu Georgescu, Augustin Bidean, Nicu Iancu, Ion Fleșeriu, Dumitru Banea și mulți alții care s'au distins prin activitatea lor în acea perioadă.

Cu toată intensă activitate, nu a fost posibil să ne organizăm în toate satele. Acolo unde nu fusesem încă, jandarmii păzeau cu strășnicie că să nu între picior de legionar. Totuși se simțea că stăm foarte bine, iar noi așteptam alegerile cu încredere. Dacă participam în alegeri, aveam șanse să trimitem un mare număr de deputați în parlamentul țării și, ca urmare, politica României ar fi luat alt curs. Cercurile bancherilor oarei din Vest, care dominau și politica în țara noastră, l-au însărcinat pe I. G. Duca să înlătore Garda de Fier din alegeri. Aceasta chiar în ajunul alegerilor, după ce din sărăcia noastră cheltuisem ultimii bănișori cu campania electorală.

Disolvarea Gărzii de Fier a fost un act anticonstituțional și nemotivat din orice punct de vedere. Dela începutul Mișcării Legionare, partidele vechi, așa zise democratice, ne-au coplesit cu o droaie de abuzuri și ilegalități. Actul disolvării însă, le întrecea pe toate.

Căpitanul s'a ascuns și cine știe ce s'ar mai fi întâmplat dacă-l prindeau. După cum se știe, ca urmare a grozavei răspunderi ce și-o luase, Duca a plătit acea josnică trădare cu viața sa, la scurt timp după disolvare. Actul de pedepsire a celor trei studenți, a fost un gest spontan, care exprima sentimentul general și dacă nu o făceau aceștia, o făceau alții în zilele următoare, pentru că, prin disolvare, se crease o stare de încordare asemenea electricității în ajunul furtunii.

În asemenea împrejurări, s'a deslănțuit prigoana din 1933. Inchisorile se umpluseră cu legionari. Printre aceștia mai era câte unul, așa cum eram și eu, prea tânăr și prea începător ca să mă pot socoti legionar, deși eram înscris. Eram numai atent la ce vorbeau alții.

La închisoare am ajuns mai ușor decât mă așteptam. Intr'o noapte mi-a venit fostul coleg de școală, pe nume Luha Ion, aducând cu el trei studenți cari erau urmăriți de poliție. Aceștia erau Fleschin, Dordea și Buzdughină. Vina lor era că trimeseseră o telegramă de protest Regelui. Locuiam în comuna Gușterița, ce se întinde la periferia de răsărit a Sibiului. Deși studenții veniseră pe întuneric și plecaseră tot pe întuneric, poate că cineva îi observase. Ziua următoare un spion al jandarmilor a venit la mine acasă, cerându-mi părerea despre situația politică. Observând acesta pe peretele odăii fotografia Căpitanului, a lui Ion Banea și tabloul lui Mihai Viteazu, s'a dus și-a spus ce-a văzut.

În dimineața următoare, am fost ridicat de jandarmi, împreună cu cele trei fotografii și cuțitul de bucătărie luat de pe masă. Aceste erau corpuri delictive, dupăcum am învățat și eu chiar atunci; altele n'au găsi, deși răscoliseră casa toată.

Era 13 Ianuarie și frig mare. Dela postul de jandarmi m'au trimis la Legiunea de Jandarmi din Dumbrava Sibiului, unde am fost dus în fața Căpitanului de jandarmi Petre D. Ion. Acesta m'a întrebat, dacă tocmai eu voiam să devin deputat sau ministru? La care eu am răspuns că n'am făcut altceva decât că am alergat ca un soldat să apăr țara când ea se găsește în primejdie. După aceea m'a mai întrebat, dacă știu unde se ascunde acela cu palton sur. Am spus că nu știu. Cu aceasta a luat sfârșit interogatorul.

M'a dus jos în curtea clădirii, unde era un fel de beciu cu patru pereți, având un pat de scânduri, toate pline de sânge. Acolo probabil schingiuiu pe hoții de cai. Aici, dupăce m'au lăsat să îngheț pânăce nu mă mai simțeam, au venit și-au început să mă bată. M'au bătut toată după amiaza acelei zile, până seara târziu. Când s'a făcut întuneric, au trimis patru jandarmi să mă escorteze la Turnișor, o comună la vest de Sibiu. Soldații erau unguri; pe tot parcursul drumului m'au bătut cu armele. Când am sosit la postul de jandarmi, m'au luat în primire doi plutonieri, cari au continuat să mă bată în mod sălbatec. Unul mi-a spus că peste câteva ore așteaptă decretul de lege care să-i dea dreptul să taie cu cuțitul din noi. La fiecare lovitură a acestor brute, cădeam pe jos ca un trunchiu de lemn. Nu mai simțeam nimica și nu spuneam nimica. Dela un timp au început să mă tragă de păr, ori în timp ce doi mă țineau de mâini, plutonierul se repezea cu pumni în pieptul meu.

După miezul nopții, când s'au oboșit plutonierii, m'au legat cu lanțuri de mâini și de picioare și m'au aruncat într'un coș al sălii, în care dormeau soldați-jandarmi. Plecând, au dat ordin soldaților să mă bată mai departe. Aceștia însă m'au așezat cu grije pe patul comun pe care dormeau ei, unii din ei adresându-mi cuvinte de compătimire.

Ziua următoare m'au trimis cu două escorte la Tribunalul din Sibiu, în fața Procurorului Piso, fratele deputatului liberal Piso, un mare dușman al nostru. Cu fața plină de sânge înghețat, cu părul răvășit, trebuie să fi arătat teribil, încadrat de cei doi jandarmi cu baioneta la armă. Avocați și funcționari ai Tribunalului se opreau o clipă să privească, plecând apoi speriați și nedumeriți. În acel moment apăruse de undeva Mama, care, când mă văzu, a început să plângă cu hohote. O funcționară dela greafă ne-a chemat în cancelaria în care lucra, căutând s'o liniștească pe Mama, iar mie oferindu-mi un lighean cu apă ca să-mi spăl fața.

Am fost introdus la procuror, încadrat de cei doi jandarmi. Procurorul, pe un ton insultător, începu să-mi spună că aș putea să-mi bag mințile'n cap și să nu fac politică.

—Ce spui de atentatul dela Sinaia...?

Plin de revoltă am cerut procurorului să mă lase cât mai repede să plec, căci simt că în curând mă voiu prăbuși la pământ. Pentrucă am ridicat vocea, mi-a spus că deși avea intenția să mă lase liber, acum mă va trimite la închisoare, ceea ce a și făcut, trimițându-mă și în judecată pentru apologia atentatului. După zece zile însă am fost pus în libertate, iar procesul s'a judecat vara târziu și am fost achitat.

În acel an legionarii ies biruitori în procesul intentat lor de guvernul liberal și se înscriu din nou ca partid politic, sub numele de partidul «Totul Pentru Tară». Sub conducerea Generalului Gh. Cantacuzino Grănicerul, legionarii au desfășurat cea mai rodnică activitate. Tabere de muncă se deschid pe tot cuprinsul României. Un entuziasm creativ se pornise, cum nu s'a mai văzut. Căntece noi apar, oglindind bogăția sufletului legionar. Taberile erau un minunat prilej de educare. Apoi a luat ființă comerțul legionar strângerea fierului vechiu, etc.

Se organizează toată țara și se merge cu pași repezi spre victorie. Acum se organizează temeinic și corpul muncitoresc, sub conducerea Inginerului Gh. Clime, care mai târziu a murit eroic pentru Legiune. Muncitorii români se înrolează cu entuziasm în Legiune.

Frățiile de Cruce și Prietenii Legiunii, la fel sunt un mare ajutor.

În toamna anului 1937 se țin alegeri, ultimele alegeri libere din România Mare. Tot partidul liberal este acela care face alegerile. În opoziție se aflau două mari partide: cel Național Tărănesc, al lui Iuliu Maniu, și cel Legionar.

Liberalii erau slabi acuma, dar sperau că vor profita de urma tulburărilor ce se vor isca în timpul campaniei electorale. Cum partidul țărănesc era infiltrat cu elemente de stânga, care, după un plan secret, constituiseră echipe de bătăuși, se aștepta o situație tulbură. În același partid se afla și Armand Călinescu. Iată însă că intervine înțelegerea între aceste două mari partide, adică pactul dintre Iuliu Maniu și Corneliu Zelea Codreanu și toate planurile iudeo-comunisto-masonice se zădărnicesc. Îmi amintesc cu nechez că dintre minorități, nu numai Ungurii și Jidani erau contra noastră, dar și Sașii, care au votat în bloc cu liberalii.

La alegerile prezidate de guvernul liberal Tătărescu, liberalii nu reușesc să obțină majoritatea necesară. În schimb grație pactului Maniu-Codreanu, național-țărăniștii obțin un mare număr de voturi, primul loc după ei, deținându-l legionarii. Dacă alegerile n'ar fi fost anulate, Mișcarea Legionară ar fi avut drept la 66 locuri în Parlamentul Țării. Pierzând alegerile, guvernul liberal demisionează, iar Regele însărcinează pe Octavian Goga cu formarea guvernului și prezidarea noilor alegeri. Din ordinul Regelui Carol, la Interne este numit Armand Călinescu, neîmpăcat dușman al legionarilor. Pentru ce Regele chemase la guvern un partid care ieșise atât de slab la alegeri? Perfidia este descoperită la prima vedere: Goga era persoană cu mare trecut politic, deci servea bine de fațadă. Partidul Național-Creștin (Goga-Cuza) fiind de dreapta și venind în conflict cu legionarii în alegeri, ambele părți își vor măcina forțele între ele; se va ajunge la ciocniri și astfel Regele va avea motiv să intervină după planul pe care-l avea gata. Călinescu era omul însărcinat de forțele întunecului cu îndeplinirea acestui plan. La Interne avea toate resorturile la îndemână. În poliție, jandarmerie, în armată și alte organizații, era o rețea de elemente setoase de sânge, care deabia așteptau prilejul să facă din țara noastră o a doua Spanie. Primele echipe de legionari plecate în campania electorală se întorc cu morți și răniți. Jandarmii au tras în plin, din ordinul lui Călinescu.

S'a încercat o înțelegere între Goga și Căpitan, asemenea celei încheiate mai înainte cu Maniu. Când a aflat Regele, l-a demis

pe Goga. Paralel cu aceste evenimente în România, un alt lucru se petrecea în Elveția. Un grup de bancheri evrei hotărâsc să folosească sume mari de bani pentru distrugerea mișcării de dreapta în România.

Ne aflam chiar la Tribunal, așteptând toată noaptea, ca în zori să depunem listele electorale. În zorii zilei am aflat însă că Regele se hotărâse pentru dictatura personală. Cu aceasta soarele libertății dispărea depe cerul României Mari. Un greu și dureros capitol începe în istoria noastră.

Pentru noi legionarii însă, numai temnițe, lagăre și morminte se deschid de-acu. Câți au mai scăpat cu viață din temnițele lui Carol, au ajuns într'ale lui Antonescu, iar dintr'ale lui Antonescu în acelea ale comuniștilor. Până și nemții, camarazii noștri de război, au făcut negustorie cu pielea noastră.

Drama trăită de Mișcarea Legionară după instaurarea dictaturii Regelui-căluș Carol a fost preludiul marilor nenorociri ce aveau să se abată până la urmă asupra întregului neam românesc.

A început în Săptămâna Sf. Paști, culminând în Vinerea Mare, iar pentru patronarea fărâdelegilor puse la cale, a fost ales însuși capul Bisericii.

După ce l-au arestat pe Căpitan și pe toți fruntașii legionari, au fabricat legile în baza cărora să-i judece. I-au condamnat la pedepse mari, deși nu se dovedise nimic din cele ce li s'au pus în sarcină. Procesele s'au ținut după modelul celor din Rusia Sovietică.

Pentru noi, cei rămași afară, nu mai era liniște. Mult nu puteam face, dar ce puteam, făceam, așa dupăcum ne învăța conștiința noastră. Sefii erau închiși, iar cei puțini cari au mai rămas, s'au ascuns și activau clandestin. La Sibiu rămăsesem puțini, în scurt timp. Multă lume ne întorcea spatele și se făcea că nu ne mai cunoaște. Dar noi nu pierdusem nădejdea. Nu puteam crede că asemenea grave schimbări în sânul unei nații să fie acceptate cu atâta lașitate. Căci nu era vorba numai de prigonirea unui partid politic, ci de abrogarea Constituției și instaurarea unei dictaturi sprijinită de camarilă. Se aștepta ca armata să-și spună cuvântul, se aștepta reacțiunea partidelor politice.

În scurt timp însă, cei rămași liberi am strâns rândurile, am reluat legăturile. D-l Profesor Nicolae Pătrașcu rămăsese liber și se ocupa de organizarea rezistenței. L-am întâlnit de câteva ori, apoi a lăsat pe altcineva, sub a cărui ordine activam. A. C. era

inzebrat cu toate calitățile pentru asemenea momente. Era calm, bine chibzuit, hotărît, de o inteligență rară, vorbea puțin și cum-pătat, mereu senin și cu un zâmbet de bunătate pe buze. În cel mai scurt timp ne-am câștigat încrederea reciproc.

Tocmai acum constatam cât de puțin eram pregătiți pentru asemenea luptă, în care nu aveam experiență și nici mijloacele necesare. Aveam numai credință și suflet hotărît. Astăzi, când privesc înapoi la acele timpuri, îmi vin în minte atâtea nume dragi, numele acelora cu care împreună am înfruntat acele timpuri de prigoană. Din corpul muncitoresc aveam un grup de elită, adevărați uriași, crescuți pentru aceste timpuri. Azi îmi par ca o echipă de atleți pe care Dumnezeu pare că anume i-a rânduit pentru a duce lupta în aceste momente. Ne iubeam între noi mai mult ca frații, aveam o încredere în viitor fără margini. Dar în scurt timp ne-am învățat cu această viață de junglă, unde eram vânați ca fiarele. În cel mai scurt timp ajunseseam să cunoaștem pe fiecare agent de poliție, știindu-i pe toți după nume și recunoscându-i dela mare depărtare, chiar din mijlocul mulțimei depe stradă.

După ce Căpitanul și fruntașii legionari fuseseră condamnați la pedepse grele, am început o activitate de proteste, cerând revizuirea procesului.

Noaptea mergeam și scriam pe ziduri, cerând dreptate. Trăgeam manifeste la șapirograf și le împărțeam în oraș, pe străzi sau le distribuim la sate. Cei cari erau prinși, erau judecați de Consiliul de Răsboiu și condamnați la cel puțin doi ani închisoare. Așa s'a întâmplat cu tânărul Herța T., care a distribuit manifeste în Biserică. Într'o seară întorcându-mă târziu acasă cu un pachet de manifeste ce urma ca mâine zi să le trimit prin curieri la sate, am scăpat ca prin minune dela o arestare. Aproape în fiecare seară se făceau razii. Una din aceste razii îmi aținea calea, tocmai când eram aproape de casă. Am scăpat de cei zece urmăriitori după o goană de un kilometru pe străzi mărginașe. Unul dintre polițiști era vecin cu mine și sigur că mă recunoscuse. N'a spus însă nimic și incidentul a trecut cu bine.

În Noembrie însă primim șguduitoarea veste că au fost uciși Căpitanul și Decemvirii. Pentru mine a fost cea mai teribilă veste ce-am primit-o sau voi mai primi vreodată în tot restul zilelor mele. Mi-am adus aminte că mult mai înainte Căpitanul prevă-

zând o asemenea situație, ne spusese să-l răzbunăm. Acum, eram gata să îndeplinim această dorință a lui.

Dar nu aveam nici arme și nici plan; nimeni nu se așteptase la o asemenea întorsătură tragică. M'am întâlnit în grabă cu cei mai apropiați și ne-am hotărît ca în următoarele două zile ne vom răzbuna. Arme au ieșit de undeva, circa două geamantane cu pistoale vechi, de toate felurile.

Cineva dela centru s'a îngrijit să ne trimită ordin, să așteptăm că și alții în toată țara au aceeași intenție și că trebuie acționat după un plan. În acest timp se mai svonise că vestea despre moartea Căpitanului nu este adevărată, că dela Jilava Căpitanul ar fi fugit împreună cu comandantul inchișorii, cu un avion, și că acum se găsește în străinătate.

Personal nu am crezut aceste svonuri decât o zi sau două; deaceea eram pentru o acțiune cât mai grabnică. Incurând însă moartea a'nceput să muște cumplit din rândurile noastre. Legătura cu centrul o pierdusem pentru câțva timp: curierul căzuse. La Cluj au fost asasinați legionarii Bica și Fleschin, iar la București Profesorul Cristescu este împușcat de agenții siguranței și o fotografie care-l arăta căzut pe jos, în sânge, apare în ziare. În fiecare săptămână ziarele aduceau vestea despre descoperirea unei noi echipe care ar fi încercat să atenteze la viața lui Călinescu. Tot la București, sunt descoperite aruncătoarele de flăcări iar Loc. Dumitrescu este ucis la poliție.

La Sibiu nu au fost prea multe arestări. Cred că aceasta s'a datorat faptului că mulți dintre polițiști nu ne erau dușmani. Totuși s'au găsit câțiva mai zeloși cari au început să ne adulmece urmele. Unul era agentul Cătănici. Tânărul muncitor Diac Vasile a fost prins cu manifeste și condamnat de Tribunalul Militar. L-am văzut cum mergea în drum spre închisoare, cu lanțuri la mâini, și cu soldatul după el. Mă aflam pe stradă cu Ion Macrea, unul dintre cei mai buni camarazi. În treacăt, Diac ne-a spus că agentul Cătănici s'a lăudat că incurând ne va aresta pe toți. De către acest agent fusese bătut. În timp ce se depărta muncitorul legionar Diac, s'a întors încă odată spre noi și ridicând mainile cu lanțuri deasupra capului, ne-a strigat: Adio, și spor la muncă, măi Ioane măi!

La scurt timp după aceea, agentul Cătănici își primi răsplata. Abia după o săptămână a părăsit spitalul, cu capul bandajat și

cărpit. Acum umbla mai domol și un lucru sigur; nu se mai ținea după noi.

Zilele treceau și prigoana își făcea mai departe victimele. Se spunea că la București Călinescu instalase o cameră de tortură, și anume la Băneasa. Comandantul Legionar Victor Dragomirescu cade cu avionul pe când încerca să fugă din țară. Este prins, schingiuit și apoi aruncat în cuptor și ars de viu. Ziarele arătau mereu fotografia lui Călinescu și sub această inscripție: «Acesta este omul de oțel, care a distrus Garda de Fier».

O sfidare mai obraznică nu se putea imagina. Însfârșit, după Crăciun, prin A. C. primesc înștiințarea să plec la București. Adresa la care trebuia să merg, era: Aureliu 14. Trebuia să merg singur și fără să-mi iau rămas bun. Totuși lui Ion Macrea i-am spus că plec la drum și să nu mă mai caute până mă voi întoarce. La aceasta îmi spune că și el va merge undeva: se pare că mergem în gura leului, dar se poate că de data aceasta leul se va inneca.

Am plecat deci, fiecare în mod separat. Când am ajuns la adresa numită, am găsit un grup de studenți la subsolul clădirei. Cel care m'a primit, a fost Marius Cioflec. Mai era acolo și Gruică delă Alba-Iulia. Mi-a spus să plec înapoi imediat, până la noi dispozițiuni. Așa că m'am întors acasă.

La București după biruință, la sediul din Str. Gutenberg, am văzut expuse niște lucrăsoare ce fuseseră deshumate de curând. Pe o bucată de hârtie era scris: Marius Cioflec. Am aflat astfel soarta ce-au avut-o acei studenți.

În vara anului 1939, mă mut la Brașov. În toamna aceluiași an este pedepsit și Călinescu și ca urmare masacrarea legionarilor din lagăre. Cu ei pieria elita Mișcării Legionare și a neamului românesc. De-acum prigoana începe și mai sălbatecă.

În luna Martie 1940, poliția din Brașov descoperă la domiciliul meu și al camarazilor Loghin Tivig și Florea Octavian, un «depozit» de arme. În asemenea circumstanțe, ne așteptam la pedeapsa capitală. Am fost arestat însă numai eu și Loghin Tivig. La cercetări însă, spre surprinderea noastră, nu am fost maltratați; faptul în sine fiind dovedit, nu mai aveau ce storce delă noi. Agentul de poliție Alexe, care mă interogase, tare ar fi vrut să mă bată, însă n'a avut timp când s'o facă, datorită faptului că primise ordin ca până în zori să termine cu cercetările. Am declarat că am adus armele în casa noastră delă alții, care fuse-

seră arestați, înaintea noastră de o echipă specială a Siguranței din Capitală.

La închisoare ne-a primit directorul, care ne-a pus în vedere că dacă nu ne astâmpărăm, ne va trimite în lumea cealaltă, după Căpitan. Din această închisoare fusese scos noaptea și dus la moarte inginerul Gheorghe Clement. Tot în această închisoare stătuse Seletzki, condamnat pentru afacerea Skoda, pe care același director îl purtase cu trăsura la plimbare.

Erau mulți legionari la închisoare. Dintre toți mai mult m'a impresionat tânărul doctor în medicină, Dr. Gheorghe Vornică. Mei erau acolo: Nicolae Ghimbășan, Toader Ioraș, Costin și alții.

Situația noastră s'a îmbunătățit în primăvară, căci Regele căuta o destindere cu legionarii. Mai târziu s'a dat și o amnistie, însă tot am mai rămas câțiva în închisoare până în Septembrie.

În celulă aveam un mic aparat de radio, cu care aflam veștile transmise de postul de radio difuziune. Am aflat despre intrarea în guvern a Comandantului Horia Sima și a alți doi legionari. Îmi aduc aminte cu drag despre ținuta și acțiunea D-lui Horia Sima în timpul celor mai negre zile din prigoana aceea. Acțiunea D-sale era în totul în spiritul dorințelor noastre, a celor ce ne aflam în luptă, înfruntând dușmanul și dăruindu-și viața. În tot timpul acelor zile grele, nu am auzit de niciun luptător să-i desaprobe sau să-i critice ordinele și faptele.

Aceeași simpatie pentru Comandantul Nicolae Pătrașcu, care a intrat în legendă prin eroismul și ținuta sa vitejească.

Fiind încă la închisoare, am aflat că se pregătește răzburarea contra Regelui, de către Mișcarea Legionară. Presupun că secretul îl cunoșteam numai eu, Dr. Vornică și Andrei Vasile. Mă sfătuiesc cu Vornică ce vom face noi în momentul loviturii, căci riscăm să fim exterminați ori, în cel mai bun caz, vom sta inactivi în asemenea momente decisive.

Am găsit în cele din urmă o soluție foarte bună. Ne-am cerut la lucru pe șoselele din județ, unde penitenciarul avea deținuți la lucru. Băieții s'au cam împotrivit, neștiind despre ce este vorba, însă până la urmă au acceptat. A rămas la închisoare numai doctor Vornică și Loghin, cu consemnul ca, la momentul oportun, să vină și dânșii, adică în ajun de eveniment. După câteva zile doctor Vornică a și venit și m'am bucurat că însfârșit momentul cel mare se apropie. Doctorul era foarte trist și îngândurat. Îmi spunea: «S'a dus cu lovitura noastră! Au dat Ungurilor Ardealul».

In aceeași seară ne-am întors la închisoare, aflând din ziare că am fost amnistiați cu toții.

Ziua următoare au plecat cu toții în libertate, însă din motive necunoscute eu am rămas mai departe, împreună cu camaradul și prietenul meu cel mai bun: Loghin Tivic, (mai târziu a căzut pe frontul din Rusia).

Am rămas singuri în celulă, frământați de gânduri. Era vară și în aceea seară ascultam vuietul mulțimei revoltate pe străzi. În oraș era o frământare și revoltă mare din cauza căderii Ardealului.

Seara târziu vine la noi Radu Avram din Brașov, care, până mai înainte cu două săptămâni, fusese închis cu noi. Ne spune că pe mâine seară, la ora nouă, se va da «lovitura». Ne spune precis și rolul nostru, amintindu-ne că n'ar fi frumos să întârziem. Apoi a plecat.

A doua zi ne-am prezentat la director și am cerut să fim puși în libertate până cel mai târziu la orele 11 a.m. În caz contrar, noi vom ieși singuri.

La orele 10 am părăsit închisoarea, luând cu noi toate lucrurile ce rămăseseră dela alți camarazi prin celule: icoane, candelă, etc.

Acea zi am petrecut-o în vizite la prieteni. La orele 6 p.m., ne-am strâns acasă la Florea. Eram numai trei și soția lui Florea. Eram veseli de parcă ne pregăteam să mergem la nuntă. Ne-am gândit că ar fi cu cale să scriem câteva cuvinte de plecare. Cred că am scris câteva rânduri către Mama, cu care nu mă văzusem de mult și nu știam dacă ne vom mai vedea. La orele 7 p.m., am fost prezenți la locul de întâlnire, în parcul pe care l-am numit de atunci: Parcul Moța-Marin.

Aci a venit Radu și ne-a spus ce aveam de făcut. Va începe la ora 9 precis. Dând un ocol prin parc împreună cu Florea, am constatat că era populat cu un anumit fel de cetățeni, cari toți aveau fețe grave și hotărâte. Nu ne cunoșteam între noi, dar încurând aveam să ne cunoaștem mai bine. Plimbându-ne cu Florea, discutăm despre ce va urma peste acel sfert de oră ce ne mai despărțea de momentul decisiv. Aveam să ocupăm poliția și tocmai spuneam că e necesar să acționăm energic și plini de hotărâre din primul moment. Insfârșit venise ora să dăm înapoi și noi loviturile primite, lovind pe cei ce ne loviseră de-atâtea ori ani de-a rândul.

La 9 fără cinci minute, mă duc pe aleea dintre parc și stradă.

Peste drum era palatul telefoanelor. De acolo fiind un loc mai înalt, puteam vedea tot parcul, precum și strada. Radu apare în colț cu clădirea telefoanelor și îmi face semnul convenit. La rândul meu ridic mâna făcând semn celor din parc. Un grup mărișor se strânse imediat, cu care am traversat în tăcere strada și intrând pe străduța mică dintre liceul Meșota și telefoane. Ne-am îndreptat spre clădirea poliției. Toți agenții și comisarii erau prezenți în clădirea poliției. Deasemenea aproape toți sergenții de stradă se aflau în școală, cu un colonel de jandarmi. În oraș deasemenea domnea o liniște suspectă și numai patrule ale armatei, pe moto-ciclete sau pe jos, circulau, având grije ca să nu se strângă mai mult de două persoane pe străzi.

Am ocupat clădirea poliției cu ușurință, deși cei dinnăuntru au tras asupra noastră cu revolverele. Acțiunea a fost fulgerătoare și în câteva minute a fost ocupată toată clădirea, cu tot personalul polițienesc. Armata a sosit imediat și a blocat străzile. Ea trăgea de afară și noi trăgeam dinăuntru. Profitând de întuneric, doi legionari au pus drapelul tricolor, cu gardul de fier sus, pe acoperișul clădirei. Se cânta puternic «Sfântă Tinerețe Legionară». Am avut trei răniți, între care mă găseam și eu; nimeni însă nu era greu rănit. Un polițist însă, era rănit la umăr, zăcea întins în mijlocul străzii. Fusese ascuns pe undeva la intrare și încercând să fugă traversând strada, a fost rănit de glonțul militarilor din capătul străzii, care trăgeau fără întrerupere. Pe acesta l-am ridicat și dus la adăpost, iar ambulanța pe care o chemasem, l-a transportat la spital, cu care ocazie m'am dus și eu. În drum spre spital, ambulanța a fost oprită de două ori de militari și n'a lipsit mult să fiu dat jos din mașină de ofițeri. Polițistul rănit injura neconținut pe legionari și se tânguia de grija copiilor săi.

La spital am fost grupați împreună, într'un colț al salonului, care era plin cu bolnavi. În patul din dreapta mea se găsea foarte greu rănit un student dela Politehnică. Un glonte îl perforase abdomenul și pierduse mult sânge din momentul care căzuse și până să fie adus la spital. El făcuse parte dintr'un mic grup ce încercase să intre în curtea cazărmei unui regiment din localitate și dăduse greș.

Echipa care atacase stațiunea de radio-difuziune dela Bod, fusese oprită de focul jandarmilor, care o întâmpinaseră cu foc de arme automate.

În acțiunea dela 3 Septembrie am avut cinci morți la Brașov.

Un grup mai numeros de legionari pornise pe stradă cântând, indreptându-se spre prefectură. Acest grup a dat greș, fiind arestat în scurt timp de unități ale armatei. Grupul ce trebuia să ocupe stațiunea de radio-emisiune a fost respins, astfel că n'a putut să-și îndeplinească misiunea. Cei ce au atacat Legiunea de Jandarmi, deasemeni au fost respinși, având pierderi grele, însă au fost ocupate cu succes chestura de poliție și clădirea telefoanelor, cari au fost menținute până la victorie.

La spital am trăit momente dramatice, în aceea seară și ziua următoare. La scurt timp după ce primisem îngrijirea medicală, am fost așezați toți legionarii răniți într'un colț al salonului, fiind vecini cu paturile. Eram tare obosit și tot ce doream mai mult în acel moment era să dorm cel puțin cinci minute.

Deodată își face apariția agentul de poliție Alexe, care era printre pușinii dintre personalul polițienesc ce nu fusese ocupat la poliție, pentru că pe timpul atacului nu se găsea acolo.

—Cum de tu te afli aici, când eu te știam la închisoare?

—Am ieșit de acolo astăzi, îi răspund.

—Și ai venit contra noastră iarăși, în aceeași zi? Pe tine te aranjez eu chiar astă seară!

Am aflat mai târziu că Alexe a vrut într'adevăr să mă execute în acea seară, în dosul spitalului, și după cum mi-a spus sora de caritate în timp ce îmi pansa rănilor, salvarea mea o datoram doctorilor care s'au opus energic.

Cred că trecuse de jumătatea nopții, când a venit un polițist ca să ne păzească. Nimeni nu avea voie să se apropie de noi nici să ne vorbească.

Dar acest sergent de stradă, a profitat de acele ultime momente pentru a ne șicana și el, căci ne credea pierduți.

«Ce-ați vrut să faceți nebunilor?... Ați dat greș peste tot și în zorii zilei veți fi executați cu toții, la zid, în dosul spitalului!»

Mă uitam cu desgust la această brută indobitocită, care la rândul ei ne privea cu satisfacție sadică. Nu l-am găsit vrednic pentru a intra în discuție cu el. Simțeam o mare oboseală și îmi ziceam în gând că sunt împăcat cu soarta numai să mă lase cinci minute să dorm.

Studentul dela politehnică, care zăcea în dreapta mea îi răspunse: «Am făcut-o și pe asta pentru voi, mă! Să vă scăpăm din jugul streinilor și al tâlharilor. Cum se vede, nu meritați.»

Scurt în urmă am căzut într'un somn adânc, și, când m'am

deșteptat, era ziua. Trecuse de ora opt și începuse vizita medicală. Polițaiul era prezent, însă mă mira faptul că încă eram vii, deși zorile trecuseră.

Am stat așa în așteptare până în după amiaza acelei zile, fără nicio comunicare cu lumea din afară. După amiază însă, a venit un locotenent și a stat de vorbă cu noi. Ne-a spus că și în armată avem sprijin și simpatie și că este vina noastră că nu am cerut și sprijinul lor. El crede că deși situația este precară, totuși nici Regele nu este în situație mai bună.

Am petrecut ziua aceea în așteptare încordată. Polițistul însă, dispăruse pe neașteptate în seara aceea. Am dormit și nu m'am trezit până în dimineața următoare, când m'a trezit camaradul din dreapta.

—Ce este?, întreb.

—Victoria, îmi răspunde el.

La scurt timp după aceea apare șeful spitalului și cu mare bucurie ne comunică vestea. Apoi ne spune că a pregătit o cameră pentru noi, aceeași cameră unde fuseseră bolnavi Dr. Banea și Căpitanul Șiancu, înainte de a pleca la sfârșitul lor de martiri. Am ascultat vestea biruinței la radio și apoi cântece legionare, în acea cameră istorică!

Însfârșit Regele Carol a plecat pentru totdeauna și numele lui va fi înscris în istorie, alături de al lui Nero, al lui Stalin și a altor săngeroși despoți, ca o tristă amintire.

Forțele întunecului însă, nu s'au dat bătute. Au așteptat momentul numai. Antonescu, după ce se folosise de legionari să ia puterea, căuta momentul să se scape de ei. Forțele oculte l-au ajutat și folosit întocmai ca și pe Carol și din nou prigoana împotriva legionarilor s'a deslănțuit cu și mai mare furie.

În războiul contra Rusiei, lui Antonescu nu i se poate atribui niciun merit, decât acel de trădător al nației sale. Pentru că pe lângă că acest războiu ne apucase nepregătiți din punct de vedere tehnic, Antonescu, prin prigonirea tineretului, lipsește națiunea de o forță morală, în momentul când ne trebuia mai mult aceasta.

Din nou am fost arestat și din nou mă aflam în fața aceluiași Alexe. Îmi cerea să spun unde se ascunde cutare legionar. L-am întrebat eu însă, ce ar fi făcut cu mine în seara când m'a întâlnit la spital. S'a jurat că el n'a fost la spital în seara aceea.

L-am iertat pe el și pe Căpitanul Petre D. Ion, căpitanul de

jandarmi, in guvernarea noastra, ca acum sa fiu din nou prigo-
nit de ei.

Astazi, dupa atatia ani, avem satisfactia ca evenimentele tim-
pului ne dau tot mai mult dreptate. Criza morala din zilele noas-
tre, numai un *om nou* o mai poate schimba. Numai concepția lui
Corneliu Zelea Codreanu poate salva lumea din coșmarul in care
se sbate astazi.

Concepția iubirii crestine trebuie sa inlocuiasca ura si patimile
de astazi.

tot pe pamantul fati — trupurile neinsusite ale lui Moia si

«Fericit cel ce nu a văzut și a crezut!»
Niciodată aceste cuvinte din Sfânta Scriptura n'au avut mai
mult înțeles pentru mine ca în clipa în care evoc inceputurile
mele în Mișcarea Legionară. Ceice au trăit lungă vreme lângă
Căpitan, să creadă nestrămutat în el, nu mai rămâne îndoială.
Eu când am intrat însă în oastea lui, în una din zilele anului
de prigoană 1933, l-am urmat fără să-l fi văzut vreodată. L-am
urmat intuitiv, pe drumul legendelor create de faptele sale mărețe,
așa cum generații întregi de Români au pornit să facă istorie
pe urmele legendelor lui Decebal, Ștefan Cel Mare sau Mihai
Viteazul. Numai că eu aveam cel puțin posibilitatea să știu că el
se găsește printre noi și că într'o bună zi mă voi încrușița cu
făptura lui măreață, în carne și oase.

Și iată, se pare, că acest moment crucial a sosit. În anul 1935
se anunță înființarea taberei dela Carmen Sylva, în care Căpi-
tanul își chiamă legionarii din toată țara la cea mai mare școală
de cadre pe pământul românesc. Impreună cu alți camarazi cer-
năuțeni, mi-am pregătit cu înfrigurare bagajele. Eram gata de
plecare, când, în ajunul evenimentului, mă trezesc cu poliția în
casă. La percheziția făcută, au găsit sub saltea «actul compromi-
țător», pe care îl aduseseră cu dâșii din biroul poliției. Arătându-
mi-l, mi-au pus în vedere să renunț la plecare sau să trag conse-
cințele.

După un an și jumătate, visul meu s'a împlinit totuși. E ade-
vărat, în alte împrejurări, în care nici cei mai inverșunați dușmani
ai Legiunii n'ar fi putut împiedeca pe legionari să-și vadă în per-
soană Căpitanul. Era însă unul din cele mai tragice momente ale
vieții lui: întâlnirea cu cele mai sfinte jertfe legionare, la intrarea

lor pe pământul țării —trupurile neinsuflețite ale lui Moța și Marin.

Totuși, dușmănia conducerii țării nu s'a oprit nici în fața acestui înalt act creștinesc. Guvernul a interzis depunerea sicriilor în Catedrala din Cernăuți. Atunci Căpitanul s'a prezentat personal la prefectul județului, liberalul Gheorghe Vântu, care i-a ajutat în repetate rânduri pe legionari, rugându-l să intervină pentru revocarea ordinului. În urma acestei stăruințe, a primit aprobarea de a depune sicriile în Catedrală, până a doua zi. Acolo s'a făcut o slujbă măreață pentru sufletele eroilor. Au participat nu numai legionarii din împrejurimi, ci toată lumea care fusese mișcată de acest eroism, indiferent de naționalitate. Într'o ordine perfectă, studențimea a străbătut din nou străzile Cernăuților, în costume naționale, împodobite cu cocardele «Daciei», «Arboroasei», «Junimei» și altor asociații studențești. Au dat onorul din urmă spadasinii «Bucovinei» și «Moldovei», cât și asociațiile studențești ale celorlalte naționalități conlocuitoare, în culorile lor naționale.

Pentru prima dată în istoria ei dela unire, naționalitățile conlocuitoare ale Bucovinei s'au ridicat, peste iredentism și particularități, și s'au închinat cu respect în fața eroismului legionar. A fost unul dintre cele mai mărețe momente pe care le-a trăit capitala, astăzi atât de îndurerată, a Bucovinei.

În mijlocul Catedralei se ridică peste capetele tuturor a un singur om, înalt ca destinul ce-l purta pe umeri, trist ca momentul despărțirii de cel mai bun prieten și camarad de luptă, privind dincolo de sicriu și catapeteazmă, poate spre apocalipsul ce așteaptă neamul, poate spre steaua mântuirii lui... Cine mai putea cuprinde adâncimea privirilor lui? Căpitanul văzut de mine pentru prima dată în viață și păstrat încrustat în făptura mea pentru tot drumul ce-mi mai rămâne de străbătut pe aceste poteci pământene. Așa l-am dorit, așa l-am găsit, așa îl păstrez: înalt și sigur, lângă noi și în afară de noi, printre noi și imens de sus peste noi...

La 13 Februarie, în București, am pășit pe urmele lui în urma sicriilor, până ce au fost coborite în cripta dela Casa Verde. Despărțirea de Moța a însemnat pentru mine întâlnirea cu Căpitanul în carne și oase. Cutremurătoarea despărțire legionară a fost pentru legionari o cutremurătoare întâlnire legionară...

De-acum momentele tragice ale Legiunii urmau să se desfășoare vertiginos. La 9 Octombrie 1937, moare Generalul Catacuzino-Grănicerul, șeful partidului «Totul pentru Tară», erou al războiului de întregire.

Am plecat, cu o delegație de legionari cernăuțeni, să-i dăm ultimul onor pe pământ. Ajunși la București, ne-am prezentat la sediul din strada Gutenberg. Acolo ne-a întâmpinat Căpitanul, strângând cu căldură mâna fiecăruia în parte și întrebându-ne câte ceva, ca un bun părinte al tuturor legionarilor.

Apoi, l-am urmat pe Căpitan spre Biserică. Trecătorii s'au luat după noi; ferestrele se deschideau și lumea striga: «Uite-l pe Căpitan!». Parcă era pe vremea când Sfinții Apostoli porneau să propovăduiască cuvântul lui Dumnezeu. Oamenii se luau după el, simțind că numai cu dânsul este adevărul.

Generalul ne aștepta în Biserică, întins pe catafalc, drept și mândru în maiestatea sa, îmbrăcat în cămașe verde, pe care strălucea ordinul «Mihai Viteazul». Purtătorii acestui ordin defilau în fața lui, dându-i onorul. Legionarilor nu li s'a permis să apară în cămașe verde. Deaceea, câteva sute de legionari s'au îmbrăcat în mantale negre, i-au dat onorul și apoi l-au condus în coloană de marș, spre locul odihnei de veci. Comanda a avut-o, după câte îmi amintesc, Bartolomeu Livezeanu.

Acestea au fost ultimele clipe când l-am văzut pe Căpitan.

Anul care a urmat a fost un an de lupte crâncene cu dușmanul, pus pe uciderea noastră. În vâltoarea luptelor, momentele scurte în care l-am văzut pe Căpitan și sorbi cu ochii, mi-au dat putere să rezist și să cred în misiunea lui.

Apoi a urmat acea sguuitoare crimă din pădurea Tâncăbești, care ne-a îngrozit pe toți pentru un moment. În dimineața când am citit comunicatul, toată garnizoana legionară din Cernăuți a fost mobilizată și pusă în stare de alarmă. Am organizat echipe pe străzile principale și la punctele strategice. Eram gata cu toții de-a răsturna totul ce ni s'ar fi pus în cale. Dar curând am primit ordinul de sus să păstrăm liniște și să ne păstrăm calmul. Guvernul lansase svonul că Corneliu Codreanu ar fi fugit în străinătate. Această minciună i-a servit guvernului în acel moment, dar și nouă.

La reinhumarea rămășițelor pământești ale Căpitanului și ale celor treisprezece fruntași legionari, asasinați împreună cu dânsul, am fost din nou prezent, fiind delegat din partea Prefecturii Capitalei cu serviciul de ordine în fața Bisericii Sf. Ilie Gorgani.

De dincolo de moarte, în fața sicriului său, am fost înfiorat de imaginea lui, cu aceeași putere cu care fusesem înfiorat de făptura lui vie. Am plâns în acel moment soarta neamului și i-am bleșmat pe cei ce i-au deschis mormântul în culmea puterii lui de creație și realizare.

Cel ce-a fost rupt de noi cu silnicie, s'a încrustat în noi pe veșnicie și stă la postul de comandă ca atunci când, viu, își comanda legionarii și deschidea drum nou neamului românesc.

AMINTIRI DESPRE CORNELIU ZELEA CODREANU

de I. C. Crișan

Destinul își are legile lui greu de înțeles în viața oamenilor, ca și în viața popoarelor. Din evenimentele mici, fără importanță, el poate de naștere la consecințe greu de imaginat, bune sau rele, mari sau mici, după caz și împrejurări; unele consumate în tăcere, altele ridicate pe plan mare și înscrise în istorie.

Când pun aceste rânduri pe hârtie, îmi vine în minte figura unui țaran cu care, din întâmplare, abia ieșit depe băncile liceului, am discutat cum anume ar putea el înființa, în comuna lui, o cooperativă agricolă. Din vorbă'n vorbă, înțelegându-ne, el mi-a spus care-i sunt planurile, rugându-mă să-l ajut. Fără experiență în acest domeniu, am depus toate eforturile să-l servesc. Când totul a fost pregătit, m'a invitat în comuna lui, unde, în adunare generală, am citit statutele cooperativei ce a luat ființă în aceeași zi, modelată după sistemul german «*Reifeisen*».

După consumarea faptului, la masa modestă care a urmat, am fost rugat să fac celor de față o expunere asupra situației politice din țară. Bazat pe frumoasele sentimente patriotice pe care profesorii din liceu, îndată după unirea Transilvaniei cu România, ni le-au sădit în suflet, influențat deasemenea de mișcările naționaliste studențești și de recenta formare a Ligii profesorului Cuza, natural, am spus ascultărilor mei că viitorul ne cere tuturor să ne încadrăm în aceste mișcări cu caracter național, ca un antidot contra comunismului, ajuns la putere în Rusia. Terminând, mare mi-a fost surprinderea să mă văd proclamat «*șef al organizației județene*», în timp ce aderenții fruntașului Marina Aron se constituiau, în prezența mea, în organizație locală LANC.

După mai puțin de un an dela aceste evenimente cu caracter local, Marașalul Averescu și Octavian Goga au fost chemați să formeze un nou guvern, având ca primă misiune fixarea de alegeri generale pe țară. Ministru al Afacerilor Interne fiind Goga, acesta a pus în fruntea județului nostru pe un foarte bun român. Acesta, în loc să mă persecute ca adversar politic, m'a încurajat în activitatea mea, știindu-mă admirator al profesorului Cătuneanu din Cluj. Așa, apropiindu-se tradiționalele serbări dela 3/15 Mai din Blaj, împreună cu amicul meu Aron Marina și cu organizațiile formate în alte comune, ne-am pregătit să fim prezenți acolo, în straie românești de sărbătoare și sub stegul organizației careia aparțineam.

Un număr important de participanți la acele serbări a fost constituit de studenții Universității din Cluj, avânt în fruntea lor pe Caius Bardoși (dacă nu mă înșel), în calitate de președinte al Centrului Studențesc «*Petru Maior*».

Partea principală a serbărilor dela Blaj fiind defilarea mulțimilor prin fața tribunei oficiale, în care, locul de onoare îl ocupau P. S. S. Mitropolitul Vasile Suciu și Octavian Goga, această defilare a fost deschisă de studențime, în ovațiile mulțimii adunată în piața orașului. După ea, la insistențele doctorului Cușuta, am fost programat eu, cu țărani mei, plus el, cu delegațiile din județul său, aranjate în așa fel ca să fie considerate ca fiind toate compuse din aderenții politici de-ai mei, spre a-l impresiona pe «*poetul pătimirii noastre*», mare naționalist, într'un guvern condus de un mare militar.

Apariția, așa ca din senin, a unei organizații naționaliste venită din lumea satelor, a stârnit uimire în fața ochilor lui Goga, ca și în fața numeroșilor studenți, în rândurile cărora de abia începusem a fi remarcat. Toți căutau să afle dela mine, pentru publicitate, secretul. Cu destulă timiditate, le-am satisfăcut curiozitatea.

Mai târziu, profesorul Cătuneanu m'a informat de scindarea Ligii, invitându-mă, ca șef de organizație județeană, să mă duc, împreună cu dânsul, la București, la o consfătuire importantă, al cărui scop era de a se ajunge la o împăcare a celor două fracțiuni.

M'am executat. Locul consfătuirii era «*Hotel Europa*», din spațele Palatului Regal vechiu. Ajuns acolo, după formalitățile de prezentare, m'am simțit nespus de plăcut impresionat cunoscând

o parte din floarea luptătorilor naționaliști ai țării: prof. Ion Zelea Codreanu, General Tarnoschi, prof. Găvănescul, prof. Paulescu, frații Ilescu, părintele Ion Moța, dr. Valer Pop, și alții.

În cuvântări scurte, cu toții am ajuns de acord să trimitem o delegație, în frunte cu prof. Cătuneanu, la Iași, la prof. Cuza, cerându-i să restabilească unitatea de acțiune a curentului naționalist grupat în jurul său, iar, cu privire la proximele alegeri, să se continue cu și mai mult avânt propaganda electorală.

Din nenorocire, delegația n'a avut succesul dorit. Liga a rămas ruptă în două, ca un vas așteptând momentul să se scufunde, o parte sub denumirea de «*Statutari*», cealaltă de «*Cușiști*». Insuși prof. Cătuneanu s'a văzut o perioadă de timp forțat să rămână în expectativă, cum le plăceau liberalilor să-și definească atitudinile, atunci când erau în opoziție. Eu însă, prin Colonelul Vasilescu-Lascăr (acela care mai târziu a încercat să organizeze o altă mișcare naționalistă, purtând ca semn distinctiv căciuli «*a la Mihai Viteazul*»), am acceptat să public un ziar de propagandă pentru prof. Cuza și Ligă, să depun liste de candidare și să fiu activ pe teren în acest scop. Pe lista de candidați, prof. Cuza mi-a cerut să pun primul pe Colonelul Lascăr, al doilea să fiu eu, iar restul de trei candidați persoane designate de mine.

Studenții dela Cluj insistau să fiu eu cap de listă. Le-am explicat că nu pot accepta, întâiu pentru că nu aveam etatea cerută de legea electorală, al doilea, pentru că vream ca primul candidat să fie o figură bine cunoscută în viața publică locală. Găsind omul, am depus lista de candidare la Tribunal, în care, în locul meu, l-am înscris pe țăranul Aron Marina.

În confuzia creată de prof. Cuza, n'am putut scoate niciun deputat, dar am reușit să obținem un număr neașteptat de mare de voturi pe întreg județul.

Colonelul Lascăr, în momentele de destindere din timpul propagandei electorale, mă amuza cu istorisirile despre Cazzavilanca, rămasă văduvă tânără după soțul Luigi, proprietara ziarului «*Universul*», și cum el ar fi putut s'o ia în căsătorie în locul lui Stelian Popescu, și multe altele.

..

Odată alegerile trecute, viața și-a reluat cursul normal. La Cluj însă, un bun amic de-al meu, Vasile Hanu, mai mult spre a-și merita salariul primit decât din convingere, a publicat, în ziarul

liberal «Națiunea», un articol vehement la adresa studențimii în general, numindu-o «turmă imbecilă», apreciere datorită faptului că s'a înrolat în mișcarea naționalistă, începută de «Generația dela 22».

Revista «Pământul Strămoșesc» existând deja, am trimis un articol răspuns la această insultă nedreaptă, care a fost publicat cu o frumoasă notă introductivă, făcută de însuși Corneliu Codreanu. Concomitent, printr'o scrisoare personală a sa, am fost invitat să iau parte la depunerea jurământului primilor legionari. Bolnav și având un doctor care m'a legat de pat pentru câteva săptămâni, cu regret n'am putut răspunde acestei invitații.

..

Nu mult după aceste evenimente, Ion I. Moța mi-a scris că va veni în urbea mea să apere într'un proces memoria unui tânăr român, ucis la abator de un haham, prin lovituri rituale de cuțit. M'am dus la proces, l-am ascultat pledând și l-am văzut cum, trăgând concluzii de culpabilitate pentru criminal, a depus în fața completului de judecată un exemplar din volumul reprezentând, în traducerea sa personală, «Protocoloalele Ințelepților Sionului».

După încheierea debaterilor, numai noi doi, discutând evenimentele curente, ne-am infundat într'un parc unde nimeni nu ne-a conturbat. Acolo, la un moment dat, transfigurat la față, a început să-mi vorbească despre «Legiunea Arhanghelului Mihail» și despre fondatorul ei. Intre altele, Moța a ținut să-mi spună că ideea de a numi pe Corneliu, cum îi plăcea să-i pronunțe numele, cu titlul de «Căpitan», îi aparține lui. «Eu am văzut și văd în acest om, mi-a precizat Moța, o ființă providențială, pe care Dumnezeu ni l-a trimis să ne salveze neamul dela pieirea care i se pregătește de inamicii lui de secole. Alegând acest titlu, am vrut să-l pun în rândul marilor Căpitani ai lumii, cum a fost, de exemplu, Hanibal. Nu cred că evenimentele mă vor desminți».

Vizionarul Moța a avut perfectă dreptate. Corneliu Zelea Codreanu va rămâne în istoria națională și politică a neamului românesc, peste secole, farul său călăuzitor: CAPITANUL.

..

Personal, l-am cunoscut pe Căpitan, în calitatea mea de reprezentant regional al ziarului «Calendarul», îndată după marșul ce l-a făcut în Tara Moșilor. Era însoțit de Sterie Ciumetti. Obosit

cum era, m'a impresionat adânc. După ce s'a odihnit câteva ore în casa respectabilului învățător Lucaciu, a ieșit în fața mulțimilor și le-a vorbit. A fost o vorbire scurtă, serioasă, superbă. După aceea, am stat o bună bucată de timp ascultându-i concluziile la care ajunsese vizitând Munții Apuseni. I-am dat și eu unele precizări despre viața Moșilor.

A doua oară, am avut ocazia de a-l vedea pe Căpitan la Alba Iulia, unde venise să pledeze în procesul intentat «Echipei Morții». După proces, l-am așteptat, împreună cu regretatul și greu încercatul amic, Nicolae Pătrașcu, să-l întâlnim în fața Tribunalului, unde Moța pledase anterior. În ovațiile mulțimilor, ne-a văzut, a venit la noi. Mie mi-a sugerat cum ar vrea să redau în ziarul «Calendarul» procesul, iar lui Nicolae, luându-l deoparte, i-a strâns mâna cu deosebită căldură și i-a spus că ar dori să-l mai vadă.

..

Când Dimitrie Micescu a pus la dispoziția Mișcării Legionare terenul ce-l avea la Bucureștii-Noi, cu un număr de amici din provincie am vizitat și eu acea grădină. Căpitanul era acolo, având o colibă în care stătea și un berbec care-l urma peste tot. După câteva schimburi de idei, Căpitanul ne spune: «Haideți să facem niște trageri la țintă». Urmându-l, ne-am oprit într'o parte a grădinei, unde terenul era mai jos.

Punându-se întrebarea în ce țintă să tragem, unul dintre legionari veniți cu noi, ia o bucată de lemn, o înfige în pământ și pune în vârful ei pălăria sa nouă de paie, model Maurice Chevalier. Primul care trage cu un pistol mic de buzunar, este Căpitanul. După prima pocnitură, pălăria a fost găurită în centru. Căpitanul, cu vădit regret, spune legionarului: «Imi pare foarte rău, camarade! Ti-am stricat frumusețe de pălărie. Nu mai tragem, ci colectăm bani să-ți cumperi una nouă». Legionarul, al cărui nume îmi scapă, iluminat la față, dansând și cuprins de o bucurie nestăpânită, răspunde: «O, nu, Căpitane! Pălăria mea are de-acum o valoare fără egal. Cine altcineva are o pălărie găurită de un glonț tras de Căpitan, cine?»

..

Râzând cu toții, ne-am dus și în câteva ore am adunat fânul de curând cosit, făcându-l căpițe, căci se pregătea de ploaie.

După impuscarea lui I. G. Duca și după procesul inscenat Căpitanului și întregei Mișcări, doctorii au recomandat acestuia o perioadă de liniște și o hrană mai substanțială, la care să nu lipsească un pahar de vin bun la mese. Cum eu aveam o cantitate de vinuri corespunzătoare, m'am gândit să-i ofer ceea ce i se recomandase, din produsele mele. Ideea am împărtășit-o și unui comandant legionar. Acesta, absolut fără nicio bază, l-a informat pe Căpitan despre cadoul ce-l va primi, avertizându-l să nu consume din vin, fiind otrăvit.

Eu, bine'nțeles, nu știam nimic. Am pus vinul —cam 50 de litri— într'o damigeană imbrăcată în nuele și cu mânere și l-am dus la București, în strada Gutenberg n. 3. Legionarii de gardă, ca niciodată în trecut, m'au supus unui fel de interogatoriu: cum mi-a venit ideea acestui cadou, când am plecat deacasă, când am ajuns la sediu, și așa mai departe. Le-am răspuns că acum neavând timp pentru prea multe precisări, voi reveni după masă, să stăm pe indelețe de vorbă, ceea ce am și făcut. La revenire, toată lumea mă privea cu bunăvoință, unii dintre legionari râzând chiar. Fără explicații, am fost condus direct în biroul Căpitanului, unde, după plăcute cuvinte de revedere, dânsul imi spune: «*nu știi, mi se pare, nimic despre țesătura în legătură cu pântecoasa sticlă de vin*». —Nu!— am răspuns eu. Râzând, Căpitanul mi-a reproduș-o în câteva cuvinte, terminând astfel: «*Și-acum, ca să știi cine s'a oferit să se sacrifice pentru mine și să guste primul din vin, uite, aici este părintele Dumitrescu Borșa. Sfinția Sa este eroul!*».

Și făcând un gest de după masa sa de lucru, (respectiv de după perdelele mari și verzi), apare părintele Dumitrescu-Borșa. Râzând și strângându-mi călduros mâna, imi zice: «*Da, eu sunt de acum încolo alchimistul Legiunii*».

Nu mult după această întâmplare, vizitându-l din nou pe Căpitan la sediu, de data asta împreună cu soția, la propunerea mea, a acceptat să ne fie naș și să ne boteze al doilea copil, care, în onoarea sa, îi poartă numele.

În decursul anului 1937, luni de zile am fost în strâns contact cu Corneliu Georgescu, prof. Ion Zelea Codreanu, general Cantacuzino-Grănicerul, ing. Clime și alți oameni de seamă ai Legiunii. Toți m'au impresionat prin supunerea și prin devotamentul absolut pe care-l aveau față de Căpitan. Generalul Cantacuzino,

dintre toți, mi s'a părut —și mi se pare până'n ziua de azi— cel mai tare în credința lui în Căpitan, în sensul vederilor exprimate cu zece ani în urmă de Ion I. Moța.

Ca să exemplific, redau aici prețuirea acestui adevărat *os de domn*, la adresa lui Corneliu Codreanu, născut a fi erou în viață, martir și far de orientare pentru neamul său după moarte.

Dupăce Generalul Cantacuzino-Grănicerul a acceptat să-l urmeze pe Căpitan «*in bine și în rău*», nu rare au fost ocaziile când spunea legionarilor: «*Înțelegeți voi, măi copii, ce ierarhie-i asta, ca eu, gogeamite general, să stau drepti în fața Căpitanului? E mare lucru, măi copii, mare de tot pentru voi, dar și mai mare pentru mine, care am văzut și văd în Corneliu personificarea virtuților acestui neam obidit*».

Alte dăți, Generalul spunea «*copiiilor săi*», cum toată viața sa ca militar de carieră, injura; cum Căpitanul, luându-l cu binișorul, i-a spus că în Legiune nimenea nu face acest lucru, din motive religioase și etice. «*Luptându-mă cu mine însumi, precisa Generalul Cantacuzino-Grănicerul, într'o zi l-am întrebat pe Căpitan: Căpitane, dacă aș substitui orice injurătură ce-mi vine în minte, cu expresia "băscăcărău", aceasta ai admite-o?*» —«*Da, domnule general, mi-a răspuns Corneliu, făcându-mi prin asta restul vieții mele mai senin, mult mai plăcut, datorită faptului că eu însumi râdeam când mă gândeam cât de mult m'a influențat și m'a schimbat acest conducător de generații*».

Corneliu Zelea Codreanu s'a ridicat pe firmamentul vieții publice românești ca un astru, polarizând în jurul său toată elita țării noastre, ca nimeni altul. Cu puterea sa de convingere, el a dat noi directive și noi dimensiuni istorice României.

Scăpată odată din ghiarele caracatiței sovietice, România este predestinată a se întoarce la doctrina Căpitanului, vizionar unic în felul său, având astfel certitudinea unui falnic viitor, cum i-a fost prezis de bardul dela Mircești, Vasile Alecsandri, Eminescu și de toți patrioții luminați, din trecutul său plin de glorie și suferință.

Comandamentele cuprinse în «*testamentul național-patriotic*», rămas pe urma celui care a fost Corneliu Zelea Codreanu, au misiunea de a adăpa lanțul fără de sfârșit al generațiilor viitoare de Români, ridicând acest popor pe culmile măreției.

IN ARMATA NAȚIONALĂ

de Toader Gheța

La sfârșitul lui Aprilie 1945, pe frontul de răsărit al Germaniei, în Brandenburg, se mai dădeau lupte sporadice pe un front atât de ciopârțit de Ruși încât se reduceau mai mult la rezistențe locale, și asta numai spre a ușura retragerea, în special a refugiaților civili, cari formau coloane nesfârșite pe șoselele mari. În cadrul acestui front, ultima rezistență ce-a opus-o Armata Națională Română, pe cât știu eu, a fost la Neu Ruppin, la marginea orașului unde în tranșeele săpate de noi, cu mitraliere și «*panzerfaust*», urma să-i primim pe Ruși — o unitate de tancuri ce avansa spre noi. Șuerăturile și bubuiturile de obuze ne spărgeau urechile; câteva obuze au explodat chiar printre noi, fără să rănească pe nimeni.

Tancurile erau deja aproape, ieșind din pădure spre câmpia unde îi așteptam noi, când deodată și-au schimbat direcția și au luat-o spre șosea, unde i-a luat în primire o unitate nemțească. Instalați doară de câteva ore pe această poziție, după un lung marș, din nou ni se dă ordin de ocupare a altei poziții.

Acesta este unul din episoadele ce le-am trăit pela începutul unei Aprilie, când ni s'a dat ordin să părăsim frontul, adică linia de apărare ce-o formase Regimentul 1 al Armatei Naționale, timp de o lună, dealungul malului stâng al Oderului. Mai bine zis, pe linia de pământ între Oder și Canalul cu același nume, începând cu satul Tantow (la sud de Stettin) și mergând spre sud, dincolo de satul Schwed. De acolo, în tot felul de zigzaguri, am început să cutreierăm regiunea Brandenburg, adică marșuri-poziție și iar marșuri-poziție. Ocuparea de tranșee și gropi individuale (săpate de noi) erau de scurtă durată și fără confruntări cu Rușii. Marșurile și schimbarea de poziții trebuie să fi făcut parte din stra-

tegia frontului răsăritean, căci nimeni nu pomenea de o retragere adevărată.

Astfel, după tot felul de mișcări în zig-zag, dela Nord la Sud-Est și dela Sud-Est la Nord-Vest, am trecut și prin Oranienburg, la doi pași de Berlin. Iar acum, după episodul dela Neu Ruppin (povestit mai sus), ne-am îndreptat spre Sud-Vest. Am cantonat la marginea unui sat, la o fermă mare, în apropierea unei răscruci de drumuri. De data aceasta, noi am rămas ultimii pe aceste locuri, căci Nemții, cari de obicei rămăneau în urmă, pentru a controla înaintarea Rușilor, pleaseră pe o altă poziție. Morți de foame și de oboseală, ne bucuram totuși de perspectiva unei mese bogate, căci se cumpăraseră doi porci dela un țăran și curtea forfoțea de lemne care pregătea cazanul. Cu dese schimbări de poziții, aprovizionarea devenise aproape imposibilă. Toată lumea era în mișcare, și civili și militari; n'aveai cui te adresa, iar magazinele erau goale. Astfel, de săptămâni trăiam numai cu pâine «*kommissbrot*», uscată și tare ca o cărămidă, și din conserve; ba și acestea le căpătam în cantități insuficiente și foarte neregulate.

Dar la Comandament se pregătea ceva. Maiorul Comănescu însărcinează Companiile 7 și 8 să trimită câte un grup în incursiune, spre a afla pozițiile Rușilor din apropiere. Din grupul companiei a 7-a au făcut parte Gheorghe și Vichente Ocolîșanu, iar din compania noastră, a 8-a, misiunea a fost încredințată subofițerului Guță. Acesta veni la Ion Petrovici, sanitarul companiei, zicându-i: «*Sunt într'o situație delicată; n'aș vrea să cad prizonier la Ruși. Ași avea nevoie de câțiva oameni de încredere. Poți tu să intervii la câțiva tineri bănățeni ca să mă insoțească?*». Petrovici mi s'a adresat mie. Eu am acceptat și am vorbit și cu Munteanu, Șdicu și Popi, cari au primit și ei. Cu noi au plecat și alți doi tineri, al căror nume îmi scapă.

Am plecat pela ore unu după masă, dar nemâncați. Bucatele cele bune nu erau încă pregătite. Dar ni s'a dat «*rația de fier*», cu promisiunea că partea noastră, din bunătatea de carne care fierbea în cazan, o vom primi la întoarcere. Pe biciclete, cu puștile în bandolieră, iar deacurmezișul cartușe pentru mitraliera ce-o purta Popi Ion Proca, am luat șoseaua spre Sud, apoi la stânga, spre Răsărit, pe un drum nou, făcut prin pădure, spre front. Am întâlnit pe acest drum două unități mici de Nemți, cari se retrăgeau în direcție inversă.

Noi înaintam cu atenție pe această deschizătură de pădure.

Guță imi ceru să fac eu pe cercetașul, dar cei doi tineri voiau ei să facă această bravură și au luat-o înainte. Eu urma să fac legătura între grup și ei. La un moment dat, imi cade lanțul dela bicicletă. Abia reușesc să-l pun și când să-i ajung din urmă pe cei dinainte, îi văd la o cotitură cu mâinile în sus în fața unei unități de cazaci, ce era la cel mult 100 de metri. Rușii, îndreptându-se spre noi, ne striga: «*Davai, davai*». Ne-am oprit. Eram eu și Munteanu. Am strigat subofițerului Guță că Rușii i-au prins pe cei doi tineri. Atunci el ordonă să ne întoarcem. Văzând cazacii că o facem la stânga'mprejur, au tras după noi de câteva ori cu pistoalele, dar fără mare interes, satisfăcuți probabil cu cei doi prizonieri.

În acele momente de frică și incertitudine, Munteanu care suferea de palpitații, în plus și din cauza oboselii și a foamei, simțind că nu va putea urca panta cu bicicleta, ne-a strigat: «*Fraților, nu mă lăsați la Ruși!*». Eu am încetinit mersul și l-am așteptat. M'a ajuns găfâind. Sosind lângă ceilalți, subofițerul ne-a spus că cu asta se termină și misiunea noastră de recunoaștere și ne întoarcem la «bază». Pe drum, doi soldați nemți răsleți ne spun că șoseaua pe care voiam să ne întoarcem este deja ocupată de Ruși. Situația se complicase. În față Ruși, în spate, Ruși. Mânați de instinct, am luat-o pe cărare, la dreapta, cu nădejdea că ne va duce la fermă. De fapt norocul a fost cu noi.

Ajunși la fermă, am găsit numai pe Caranfil Spânachi, care ne îndrumează spre șoseaua ce ducea spre Nord-Vest, direcție ce luase batalionul nostru, fără să mai aștepte rezultatul incursiunii noastre. Aflasem între timp că Rușii baraseră șoseaua dinspre Sud, șoseaua pe care am evitat-o și noi. Cu toată oboseala ce ne doboră, s'a născut dorința de a ajunge cât mai repede batalionul care plecase doar cu o oră înainte de revenirea noastră. Spânachi ne-a mai spus că porțiile noastre de mâncare le-a luat în păstrare Ilie Dajdea.

Ajungând batalionul din urmă, am mers așa toată noaptea, obosiți, dar cu stomacul rebel. Cu toată stricteța ce exista în armată, am mâncat rațiile noastre de «fier». În această retragere precipitată, Dajdea se rătăcise și, cu el, dispăruseră și porțiile noastre de carne de porc.

Era încă întunec, dar zorile nu erau departe, când ne-am oprit la marginea șoselei, la o fermă, în curtea căreia ne-am culcat cum am putut. Să tot fi dormit două-trei ore, când sună «deștep-

tarea». Înainte de a ne pune în coloană, maiorul Comănescu ne adună pe toți în curte și ne ține un discurs vibrant, de îmbărbătare și încurajare pentru a continua lupta contra Rușilor, a-i opri și apoi a-i respinge peste Oder. În acest moment plin de elan, toată trupa, în frunte cu maiorul, a cântat «Să sune iarăși goarna». Dar Nemții se retrăgeau cu duiumul, pe când Rușii înaintau cu tancurile, ale căror bubuituri se auzeau tot mai aproape. Văzând debandada Nemților, maiorul Comănescu a renunțat la planul inițial. Într'adevăr nu mai exista front de rezistență, ci o fugă de unități răslețe. Și astfel ne-am continuat drumul pe aceeași șosea, spre Nord-Vest.

Pe lângă faptul că Rușii veneau din urmă, se pare că eram și flancați de ei. Șoseaua pe care înaintam era un fel de coridor de scurgere pentru armatele în retragere și pentru mulțimea refugiaților, coridor asigurat de câteva unități germane. Astfel, numai la câțiva kilometri dela faimoasa fermă, câțiva ofițeri germani SS, cu mitraliere și pistoale, barează șoseaua, lăsând să trecă numai refugiații civili și soldații din «Wehrmacht». Pe SS-iști și pe cei cu «panzerfaust» îi opreau ca să opună rezistență înaintării rușesti. Cum noi eram considerați ca atare, având uniforme la fel cu SS, dar fără acest semn, ne opresc și pe noi, ne fac apoi semn să ne risipim pe ogor, ca să formăm linia de apărare. Eu, cu Șdicu, Popi și Munteanu, executăm manevra, dar pentru puțină vreme. Observând mai bine în direcția de unde veneam, vedem că linia de apărare se destramă, cei mai mulți din cei opriți reluând marșul pe șosea. Am făcut și noi la fel. Am revenit pe șosea și am luat-o înainte. Batalionul nostru se destrămase și el. Înainta fărâmițat în grupe și grupulețe, formate pe bază de prietenii sau de cunoștințe de regiment. Și nemții făceau la fel. Unitățile se disolvau văzând cu ochii. Eu înaintam cu un grup de frați bănățeni.

Camioane de soldați și civili treceau pe șosea. Oameni și vehicule de tot felul înaintau cu viteza ariciului pe șoseaua prăfuită. Noi, slăbiți de oboseală și foame, ne lăsam trași de camioane pe bicicletele noastre, ținându-ne cu o mână de un lanț sau o verigă din spatele camionului. Cursa asta a durat toată ziua de 30 de Aprilie 1945. Dacă-mi aduc bine aminte, noaptea am petrecut-o în curtea unei case din orașul Perleberg, pe paie, sub cer instelat. La toată mizeria noastră în retragere, am avut atâta noroc cu un timp plăcut și calduț de primăvară; ziua soarele încălzea chiar

binișor. Cred că asta a fost ultima noapte petrecută în sânul companiei; curtea fusese rechiziționată de sublocotenentii Tudorănescu și Sava dela compania 8-a.

Cursa adevărată, pe grupuri tot mai mici, dar mereu în contact cu ofițerii și subofițerii noștri, a avut loc a doua zi, 1 Mai 1945. Zic cursă, pentru că toată circulația se făcea într-o singură direcție spre Nord-Vest și fiecare vehicul căuta să se strecoare cât mai repede printre celelalte. Nu știu țelul ce-l aveau ceilalți, dar noi, cei din Armata Națională, știu că ne retrăgeam din fața Rușilor, pentru a ne apropia de Americani.

La un popas făcut pe margine de drum, în aceeași după masă, ne ajunge Vichentie Ocolîșanu, care ne aducea vestea dureroasă despre Pantea Bure, bănățean, că în acea cursă de vehicule de tot felul, și-a rupt piciorul. Căzuse depe bicicletă și a tanchetă i-a trecut peste picior. Urma să fie internat într'un spital dintr'o regiune deja ocupată de Ruși.

Următorul popas l-am făcut tot pe marginea șoselei dincoace de Grabow, oraș devastat și aproape pustiu. Mie și lui Vichente ne-a venit să mergem în oraș pentru a căuta ceva de-ale gurii. Tot ce-am găsit, au fost niște pâini pe care le-am împărțit între noi. La reluarea drumului, ni se alătură un locotenent, al cărui nume imi scapă, și acesta ne sfătuește să ne ținem împreună pentru a ne preda în grup Americanilor. Același lucru ne-a sfătuit și locotenentul Sava, la următorul popas, o fermă la marginea șoselei. Numai în felul acesta puteam scăpa de Ruși, cari înaintau fără să întâmpine vreo rezistență serioasă.

De-acum ne găseam în regiunea Mecklenburg, între Ruși și Americani, și ne întrebam de ce Americanii nu ocupă aceste teritorii neapărat și le lasă cadou Rușilor. De fapt, Americanii s'au oprit la marginea orașului Ludwiglust. Nici măcar n'au ocupat orașelul. Dela Grabow și în toate localitățile mari și mici dealungul șoselei, populația aștepta naivă, cu drapele albe, pe Americani. Astfel o bună parte din Brandenburg și Mecklenburg, două regiuni bogate, împreună cu Silezia, au fost lăsate pradă Rușilor. De unde să știe populația și să știm și noi, de înțelegerea dintre Ruși și Americani, că râul Elba să fie limita ocupației rusești! Deaceia nici Germanii nu mai opuneau rezistență, așteptând dintr'un moment într'altul ca să se producă o ciocnire între Aliați.

Noaptea de 1 spre 2 Mai am petrecut-o pe podelele unei lăptării, unde ni s'a servit lapte acru cât am vrut; dar și acesta s'a gătat.

În ziua de 2 Mai, la ora unu după masă, ne-am predat Americanilor, la limita orașelului Ludwiglust. Cu asta am crezut că toată mizeria, foametea și pericolele, din cursa de trei zile de retragere, au luat sfârșit. Americanii s'au arătat nepăsători. Uniformele germane pare că nu mai reprezenta pe inamicul crunt; nici nu se sinchiseau să ne dezarmeze. Noi singuri, ca niște băieți buni și disciplinați, am depus puștile pe grămezile de arme găsite. Tot ce-i interesa pe ei, erau pistoalele. Dacă treceai pe lângă un yankee, te întreba de pistol. Astfel că n'au luat nicio măsură contra noastră, ci ne-au îndrumat pur și simplu să ne continuăm drumul pe șoseaua ce ducea spre Apus. Stiau ei că vom da de alți Americani și apoi, de ce să rețină prizonierii când ei înșiși, peste câteva zile, se vor retrage peste Elba, cedând Rușilor tot ce ocupaseră la Răsărit de acest fluviu...

Pe Aurel Șdicu l-am lăsat în acel loc, căci nu mai avea bicicletă. La insistența lui I. Dalea i-a dat bicicleta acestuia, pentru că îmbrăcat civil, acesta să se poată deplasa mai repede spre Apus. Șdicu urma să se descurce cum va putea, cu vreun transport comun, adică să se urce în camioanele cu soldați cari mergeau în aceeași direcție.

Plecând din Ludwiglust, am avut senzația de oarecare libertate, pentru faptul că nu mai aveam teamă de a cădea în mâinile Rușilor. Și apoi, pe șosea, nu mai vedeai Americani și nici lumea nu părea să fie așa de grăbită. Când s'a înnoptat, sublocotenentul Sava ne propune să ne oprim și să petrecem noaptea într'o fermă ce se vedea mai departe pe un drum de țară, paralel cu șoseaua. Gândul lui era să găsim și ceva de mâncare. Nemții, sărmanii, se cam codeau să ne primească, considerându-ne de-acum ca prizonieri în țară ocupată; până la urmă totuși ne-au primit.

A doua zi, am reluat șoseaua, pedalând până la un câmp, în marginea unui sat. Aici ne așteptau câțiva Americani, cari ne-au cerut să predăm bicicletele. În acest loc l-am întâlnit pe Ion Petrovici, care luase un alt drum în retragerea de trei zile. Cum foamea creștea în noi, fiecare se uita în dreapta și'n stânga, cu gândul de-a descoperi ceva de mâncare. La marginea câmpului era un camion părăsit, de unde câțiva aduseseră ceva de mâncare. Vichente Ocolîșanu s'a repezit și el într'acolo, dar n'a mai găsit decât un săculeț de zahăr. La repezeală am făcut un foc, să preparăm cafea, să ne încălzim măcar stomacul. Dar cafeaua la băut, avea un gust ciudat, un gust de ceva cunoscut și totuși

nu ne puteam aduce aminte, până ce, însfârșit, am recunoscut gustul leșetic de săpun. Am ajuns la concluzia că cineva a amestecat bunătațe de zahăr cu praf de săpun, ca să facă necaz conțecatorilor eventuali. Cele cinci chile de zahăr le-am asvârlit, spre necazul lui Vichente Ocolişanu.

De aici, am plecat a doua zi, sub escortă americană, pe jos, în necunoscut. Spre seară ne-am oprit pe marginea unui câmp de cartofi, unde am întâlnit alți români și nemți, și unde s'a făcut o selecționare: cine a făcut parte din Wehrmacht și cine din SS. Sublocotenentul Sava a judecat că-i mai avantajos dacă spunem că facem parte din SS. Ca urmare, pe noi ne-a reținut, iar pe ceilalți i-au dus în altă parte. Aici, l-am întâlnit pe subofițerul Guță, care a rămas cu noi, adică noi sub comanda lui, tot timpul până când a fost transferat în «Katzet»-ul Neuen Gamme. Pe acel câmp, am petrecut Paștile 1945, care au fost în 5 sau 6 Mai. Americanii încă nu se ocupau de noi; doar în cele patru colțuri ale câmpului era câte unul care ne păzea, fără însă să se îngrijească de alimentarea noastră. Nici vorbă de împărțire de rații de mâncare. În ziua de Paști, căutam cartofii rămași din toamna trecută ca să-i frigem în spuză.

De-acolo, tot pe jos, am fost duși într'o pădure, la marginea unui sat. Acolo, pentru întâia oară, Americanii ne-au dat rații de mâncare rece, dar în cantități foarte mici; apa de băut o aduceam din sat, sub gardă, în gamele și bidoane. Apa de spălat aveam din râul ce curgea mai la vale. A fost un popas de trei zile foarte necesar. Nu numai ca să ne odihnim și să mai prindem puteri, dar și ca să ne scăpăm de păduchi. Eram ca la 50 de oameni și nu era unul care să se laude că nu are paraziți. Rufăria o fierbeam, iar uniformele le țineam 24 de ore îngropate în pământ.

Din pădurea asta am fost transferați, tot pe jos, într'o altă pădure, frumoasă, de brazi. La capătul acelei păduri, erau niște bărci, foste depozite de muniții. Ne-am făcut adăposturi din crengi de brad. În acel lagăr improvizat, am întâlnit alți camarazi, cari sosiseră din alte părți: prof. Vințan, Ion Tolan și subofițerul Turcu. Tolan stătu izolat pânăce, nu se știe cine, îi fură pătura. Atunci veni la noi bănășenii, cerându-ne să-l lăsăm să doarmă cu noi. S'a identificat în același timp că e legionar, arătându-ne o cruciuliță de os pe care o purta la gât încă din țară.

Din acel lagăr, după o săptămână de foame și desnădejde,

(de două ori pe zi primeam niște ciorbă de nu știai din ce e făcută în afară de apă), suntem puși în camioane, duși într'o gară și imbarcați în vagoane de marfă. Direcția necunoscută. La fiecare oprire a convoiului, Americanii ne luau câte doi-trei prizonieri cu bagaj mai arătos, îi duceau în vagonul lor, îi perchezitionau, luându-le tot ce credeau ei că reprezintă o valoare. Călătoria noastră s'a terminat la Hamburg, unde suntem dați în mâinile Englezilor. Aceștia ne duc pe jos la un lagăr al lor.

Spre oroarea noastră, descoperim că este un fost «Katzet» Neuen Gamme. Un lagăr vast cu o mulțime de bărci și inconjurat de sârmă ghimpată, prin care trecea curent electric de înalt voltaj. Pe lângă asta mai erau și turnuri de pază, cu câte doi englezi sau belgieni, cu mitraliere și faruri puternice. Fostul «Katzet» a devenit lagăr de prizonieri pentru foștii SS și tot felul de soldați de alte naționalități, care au făcut parte din diferite armate naționale.

Acolo am întâlnit pe camarazii Gheorghe Ardelean, Panta Filip și Lazăr Alasu. Dintre ofițeri, pe lângă locotentul Vințan și sublocotenentul Sava, mai era și sublocotenentul Velicu. Ofițerii erau izolați de trupă, separându-ne un gard de sârmă. Cu ei schimbam câte o vorbă la gard, dar prilejurile erau rare. De obicei ne vorbeam când noi aveam câte o corvoadă de făcut. Atunci trebuia să traversăm curtea mare, iar dacă ei se aflau aproape de gard, ne svârleam câteva fraze.

Odată, mergând la baie, și cum trebuia să trecem prin lagărul ofițerilor, subofițerul Guță a dat onorul reglamentar, la care sergentul englez care ne conducea, revoltat, i-a făcut observație lui Guță că așa ceva nu se cuvine într'un lagăr de prizonieri: «Voi nu mai sunteți soldați, ci prizonieri». La care Guță a reacționat prompt: «Om fi noi prizonierii voștri, dar eu continui să-mi respect superiorii». A doua zi Guță a fost chemat la cancelarie și transferat în altă parte. Aceeași soartă au avut-o și ofițerii.

După perchezitia «reglamentară», când ne luară și cele mai mici lucruri pentru noi extrem de necesare — stilouri, foarfece, etc. — (ceasurile de aur și inelele ni le luaseră alții mai înainte), viața în acest lagăr ni s'a părut la început mai omenească. Gardul înalt, cu sârmă ghimpată, cât și posturile de gardă pe turnuri, cu mitraliere și faruri, nu ne deranjau deloc, căci erau departe de barăcile noastre. Un adevărat oraș inconjurat cu sârmă și,

în plus, divizat în diferite lagăre, vreo 5-6 la număr, după naționalitățile ce-l ocupaseră înainte de capitularea Germaniei. Apoi, hangare, ateliere, depozite, etc. Lagărul trebuie să fi avut o lungime de un kilometru și jumătate și o lățime de 500 de metri. Nici apelul nominal ce se făcea de două ori pe zi nu ne deranja, devenind o rutină a vieții de lagăr. Ceeace părea că face viața mai omenească aici era, în primul rând, că lagărul era curat. Aveai un acoperiș deasupra capului, un pat, chiar dacă era tare și trebuia să-l împarți cu altcineva. Exista, apoi, a masă lungă și bănci de șezut, un spălător comun și posibilități de a ne spăla rufe. Nu mai aveai teamă că a doua zi te ridică și te duce cine știe unde. Ba, din contră, aveam impresia că acest lagăr vast, cu toate naționalitățile Europei, este dacă nu un lagăr de eliberare, apoi cel puțin de triere și de transferare în lagăre mai umane.

Cu toată mâncarea ce ni se dădea regulat, de două ori pe zi, am înțeles că cu această alimentație vom muri de foame. Trăiam însă cu nădejdea că sau detențiunea nu va dura prea mult sau mâncarea se va îmbunătăți. Dar ne-am înșelat. Subalimentați, cu o supă chioară la prânz și 1/6 de pâne «Komissbrot», cu câteva grame de margarină, slăbiți deja de două săptămâni de mizerie, mărșăluit și foame, cele trei luni de Katzet (și nu trei săptămâni cum am sperat noi) au fost grozav de lungi și au făcut umbre din noi.

Pe cărări, și în deosebi pe lângă garduri, crescuse iarbă multă și buruieni, după plecarea internaților politici. La o săptămână doar, după sosirea noastră, nu mai puteai găsi un fir de iarbă sau buruienă. Parcă erau niște legume scumpe. Un bun număr dintre ai noștri au smuls iarbă și buruiena dela rădăcină, le-au pus în gamelă, au mai adăugat apă și așa și-au lungit ciorba. Am cules și noi măcriș dinspre lagărul din pădure, dar n'am cutezat să ne lungim ciorba cu buruieni, socotind că nu ne-ar ajuta mult. Alții își lungeau ciorba cu puținele coji de cartofi ce le găseau în lăzile dela bucătărie. Mai târziu, unii au descoperit niște sfeclă galbenă ce rămăsese dela katzetiști. Eu cu Munteanu, am descoperit niște murături de sfeclă roșie, dar repede am simțit efectele neplăcute la stomac. De data aceasta, s'a adeverit vorba aceea că «murătura fără friptură, nu merge». Numai Vichente Ocolişan se delecta și cu sfecla galbenă și cu cea roșie, râzând de noi.

Cu fizicul slăbit, cu nervii iroșiți, am devenit arțăgoși și bănuitori. Apoi au venit, una peste alta, noi mizerii și necazuri...

Dela o vreme incoace, la apelul nominal, apăreau deseori evrei, în căutarea «criminalilor» de războiu. La o căutare a acestora, sergentul englez te putea scoate din rânduri și da pe mână acestor «răsbunători». Cu ocazia celei dintâi vizite de acest gen, a avut loc și o percheziție. Munteanu, neștiind exact ce căutau evreii, și-a distrus jurnalul personal ce-l ținea din 1943, depe vremurile de școală din Vârșeț și completat apoi cu toate întâmplările prin care a trecut după 23 August: Becikerekul Mare, Vârșeț, Belgrad, Viena, Frankfurt am Oder, Kaufholz, frontul depe Oder, retragerea și acum viața de prizonier.

Altă mizerie mare au fost corvezile. La început în grupuri mai mici, dar sub mare supraveghere, eram duși la curățitul inutil al lagărelor încă goale, dela extremitatea Sud-Vest. Două lagăre nelocuite, cu bărcile pustii, hangare și depozite cu tot felul de materiale și îmbrăcăminte în sdrențe. Curățam și transferam aceste lucruri dintr'un loc într'altul. Apoi ne puneau la săpat de gropi inutile în afara lagărului, așa numai ca să ne dea de lucru.

La asta se adăugau tot felul de pedepse. Dacă nu executai o treabă după placul lor, de pildă, o cărămidă dintr'o grămadă într'alta, sau să arunci pământ cu lopata într'o groapă, în ritmul indicat de englez cu fluierul, te puneau să stai drept cu fața la soare, cu câte o cărămidă în mână și mâinile sus, deasupra capului. În acest timp ni se făcea aluzii răutăcioase la adresa lui Hitler și SS. Mai născociseră un joc: se forma un drumeag de englezi și belgieni, cu ciomege în mâini. Noi trebuia să fugim cât mai repede dela ușa barăcii până la masa sergentului, dacă voiam să nu ne atingă cu ciomăgelul. Plăcerea lor cea mai mare și tot hazul lor era ca noi, slabi și fără puteri, nu ne puteam strecura deajuns de repede și atunci ne atingeau cel puțin două-trei ciomege.

În acest lagăr au început să se manifeste mizeriile trăirii în comun, din ce în ce mai tare. Noi, grupul bănățean, ne țineam încă bine, dar și între noi au început unii să își piardă controlul. Mai greu era cu frații care veniseră în armata națională din prizonierat. Cum nu aveau o pregătire spirituală, aceste greutăți le-au ascuțit nervii, încât adeseori ne ciocneau cu ei. Noi, bănățenii, am plecat de-acasă la apelul Comandantului Mișcării, Horia Sima, lăsând în spate familie, casă și situații. Cu o credință tare, lăsând deoparte restul, dar cunoscând pericolul ce-l aducea Rusia

comunistă pentru România, Iugoslavia și tot restul Europei Răsăritene. Am plecat la Armata Națională cu gândul ca să ne întoarcem victorioși în România.

Pentru noi apelul făcut la Radio Viena, de a intra în rândurile Armatei Naționale, n'a fost numai o datorie patriotică, ci și un prilej de activitate legionară. Nu trebuie uitat nici actul patriotic al multor Români bănățeni din Iugoslavia cari s'au înrolat ca voluntari în regimentul Generalului Dragalina și au luptat pe frontul de răsărit. De asemenea, multe pachete din Banatul Sârbesc s'au trimis pe front soldaților români. Iar când grupuri de răniți se întorceau din Germania spre România —mari mutilați sau victime ale gerului din Rusia— erau primiți în gara Vârșeț cu fanfarele satelor dimprejur și cu pachete de bunătăți. Cei ce se puteau mișca, stăteau o zi, două, la Vârșeț, dormind la Internatul de băieți din Vârșeț și plecau apoi cu amintiri plăcute despre ospitalitatea frățească oferită de directorul Zamfirescu și mai ales de elevii și elevele liceului și ai Școlii Normale din localitate. Plecarea acelor sârmani se făcea tot în sunet de fanfare —marșuri și cântece ostășești— cu pachete, urări și strigăte din partea populației românești ce se înghesuia pe peron.

În armata națională s'au înrolat peste o sută de bănățeni. Din aceștia nu a căzut niciunul. În schimb, acasă, dintre cei rămași, comuniștii au ucis peste zece, între care amintesc pe Ion Giurgi din Toracul Mic, mort în bătăi și schingiuri; Pavel Malița, înecat în Dunăre, pe când voia să fugă pentru a scăpa de comuniști și Milan Cinci din Maramorac, mort în închisoare de bătăi și tuberculoză.

Și acum revin la «Neuen Gamme», nu că mi-i dor de lagăr, ci vreau să scap de aceste amintiri urite care, ani de zile după aceea, reveneau în viața noastră ca niște strigoi, sbuciumându-ne în somn cu coșmare și năluci. Pare că nu era deajuns munca fizică, viața de incertitudine și de mizerie, răsvrătirea continuă a stomacului, care striga mereu «foame». Mai veneau pe deasupra umilințele, la care sufletul și obrajii noștrii erau expuși din partea englezilor, confundându-ne pe noi, care făcuserăm parte din Armata Națională, cu adevărații SS-iști. Se mai adăugau și necazurile ce le aveam cu unii compatrioți, neobișnuiți cu lupta și greutățile vieții legionare.

În toată această vâlmășeală, îl văd și acuma pe camaradul Tolan cum stătea liniștit într'un colț, evitând certurile sau isbuc-

nirile. Iși depăna singur firul amintirilor. Grupul bănățean își menținea moralul; nu înalt înalt, dar atâta ca să ne păstrăm demnitatea de om. Instinctiv, fiecare evita să rămână singur, spre a nu-și încărca capul cu întrebări dureroase și fără răspuns: —Ce-o fi oare cu familia noastră? —Cum se va descurca soția sau copiii sub domnia lui Satan? —Ce ne facem la o eventuală eliberare din prizonierat? —Vor mai fi șanse de isgonirea Rușilor din Europa? Și multe, multe altele...

Dupăcum auzisem dela populația germană, de data asta, Aliații din Apus vor da mâna cu Nemții reînarmați, ca să alunge pe Ruși dincolo de Nistru!... Era o perspectivă ce ne încălzea sufletul.

Timpu liber îl omoram cu fel de fel preocupări și indeletniciri ușoare. Jocul de cărți devenise nu o pasiune, ci un excelent «passe temps» și, mai ales, un împrăștiator de gânduri negre. Dar cea mai bună și plăcută distracție era retrăirea în discuții și povestiri a trecutului nostru din Banat și Armata Națională: Viena, Kaufholz, Oder și peripețiile retragerii. La viitorul nostru nici nu ne gândeam măcar în treacăt, căci toți eram tineri și aveam în față viitorul...

Dar încurând s'a terminat și capitolul acesta de mizerie... pentru a veni altele. Mizeriile ce-au venit în următoarele trei lagăre, n'aș putea zice că au fost mai mici, dar pentru noi, deja «adaptați», au fost mai suportabile, deoarece s'au redus practic numai la mizeria materială-subalimentația. Și apoi ne-am regăsit cu alți camarazi legionari. Nu ne mai simțeam persecutați și umiliți. Spiritul a început să lucreze iarăși; în noi, s'a născut un nou elan de luptă, cu probleme și planuri pentru o viață nouă, în libertate: reluarea activității legionare și a luptei pentru isgonirea Rușilor din țară.

Astfel, când ni s'a anunțat în August 1945, că Românii din lagăr vor fi transferați, cutoatecă nu știam unde ne vor duce, ne-am luminat la față, căci eram convinși că nu se poate ceva mai rău decât acest, «Neuen Gamme», unde ne aflam, și nici măcar ceva asemănător. Cu puținul nostru bagaj, suntem încărcați în camioane și duși în Schleswig-Holstein, în satul Dahme, la Marea Baltică. Aici exista un lagăr de români, sub conducerea sublocotenentului Baci. Dar ce diferență! Lagăr era doar cu numele, căci nu exista nici sârmă ghimpată, nici pază cu mitraliere și faruri. Existau doar două barăci, pentru cantină și administrație. Lumea era încartiruită în sat, pela țărani. Ofițerii și

gradatii in case; ceilalți in șure. Se trăia în deplină libertate, pe o rază de 50 km. Hrana mai rămăsese o problemă. Mâncarea dela cantină era bună, dar insuficientă. Însă, când te poți deplasa în toată libertatea pela gospodării, în satele dimprejur, și la asta se găsește soluție.

Acolo l-am întâlnit pe camaradul Șdicu. Nenorocul lui de a fi rămas fără bicicletă s'a transformat în noroc căci, în felul ăsta, a scăpat de «purgatorul» prin care am trecut noi. Actul camaraderesc al lui Șdicu, de a ceda altui camarad prețiosul mijloc de locomoțiune, într'un moment critic, când propria lui existență era în joc, arăta sufletul lui curat și bunătatea de inimă a acestui tânăr de 18 ani.

Camaradul Pavel Onciu și inginerul Tănase, cari erau și ei acolo, când ne-au văzut așa de prăpădiți, s'au speriat de infățșarea noastră. Eram adevărate umbre. Au organizat imediat, pentru grupul nostru, un loc de dormit într'un garaj din marginea satului, cât și aprovizionarea pentru infometații de noi. Unii dintre ai noștri se îmbolnăviseră din cauza guliilor galbene ce mâncaseră la vreo trei kilometri de Dahme, într'un câmp de debarcare. Pentru noi guliile erau adevărate fructe, dar mâncând prea multe, am avut apoi de furcă cu ele.

A doua zi, inginerul Tănase știind că vorbesc nemțește, m'a însărcinat să procur alimente pentru grupul bănățean, căruia se alăturase și Tolan. Aurel Șdicu, care cunoștea deja locurile, m'a dus la o gospodărie, de unde se puteau procura cartofi, făină și carne. Făina o schimbam la brutar pentru pâine. Situația mea nu era ușoară, căci raționarea alimentelor era severă, iar bursa neagră era în floare. Cine mi-ar fi dat crezare, văzându-mă cu sacii de alimente, că mă ocup de aprovizionarea a nouă persoane slăbite de mizerie? Astfel, drumul se lungea, deoarece la fiecare expediție trebuia să iau cărări de țară, să calc pe ogoare, pentru a nu fi descoperit.

Având libertate completă, fără să vezi un soldat englez sau american, fără să te ciocnești de sârmă ghimpată, timpul petrecut la Dahme l-am gustat din plin, cu mulțumirea sufletească de a face ceva pentru ceilalți camarazi.

Pentru prima dată, după luni de zile, ne-am simțit și noi sătui; hrană sufletească am găsit și asta în toată libertatea. Mai întâiu, eram «în contact» cu lumea și cu ce se petrece în această lume. Eram la curent cu evenimentele din România și restul Europei.

Subl. Baciui își luase obligația de a afișa zilnic un «Buletin Politic», pentru informarea tuturor. Îi aveam apoi lângă noi pe camaradul Onciu și pe inginerul Tănase, cu experiența și cu scutul lor moral.

De altă parte, fiecare din grupul nostru avea o activitate bine fixată, încât vorba ceea, «totul mergea ca pe roate». Eu eram titularul aprovizionării, dar cum nu pridideam întotdeauna să hrănesc 9 guri, mai săreau alți camarazi în ajutor. Astfel, camarazii V. Ocolșanu, G. Ardeleanu și I. Munteanu s'au angajat la un țaran să-l ajute la culesul cartofilor (două zile de lucru), pentru care au primit o bună provizie de cartofi. Vichentie a negociat apoi cumpărarea unui miel dela un alt țaran. Drept «desert», aveam aproape zilnic «kwark», un fel de brânză proaspătă, din lapte smântănit, pe care o aduceau Munteanu, Șdicu, Tolan și Ardeleanu, făcând coadă la lăptăria din sat, în fiecare dimineață. Trebuia să fi acolo disdedimineață, căci brânza era puțină, iar coada de prizonieri și civili lungă.

Mai erau și alte indeletniciri, mici corvezi, impusă de bunăstarea și igiena grupului. Așa, de pildă, am săpat o groapă adâncă îndărătul grajdului pentru a servi de privată.

Ca «oameni civilizați», am avut și ore de destindere și distracție. Ne învărteam în jurul celor două barăci ce serveau de administrație, citeam buletinul de știri, le comentam, intrând apoi în discuții. Ne plimbam prin sat și în jurul lui, admirând frumusețile naturii de toamnă, noi care ne sălbăticeam la Neuen Gamme, neavând altceva de admirat decât barăci, sârmă ghimpată, pământ gol, unde nu vedeai un fir de iară. Mereu același peisagiu sinistru, cu aceleași culori moarte. Sunt sigur că și acele vederi din sat și împrejurimi și-au avut rolul lor în «renașterea» noastră. De câteva ori am vizitat clădirea începută astă vară, la marginea satului, de legionari. A fost o adevărată «tabără de muncă»: mâna de legionari au făcut cărămizile și au ridicat clădirea, cu intenția de a face un dar satului, drept recunoștință pentru purtarea omenoasă a populației față de prizonierii români. Acoperișul nu s'a putut pune din lipsă de materiale.

În curtea îngrijită a restaurantului, orchestra din sat organiza dansuri, la sfârșit de săptămână. Ne duceam și noi acolo, dar numai ca spectatori, căci niciunul din noi nu cunoșteam dansurile moderne. Muzica ne fascina mai mult, deoarece ani de zile nu auzisem sunete plăcute. Într'o seară, într'adevăr plină de plăcere

și uitare de sine, am asistat la un «concert-variété», dat de o trupă ambulantă «Hans Deutsch und seine Orchester». Pe lângă bucăți alese de muzică ușoară, au fost și bucăți de variété, printre care și câteva puncte comice, dar cu substrat satiric. Personificând pe Hans Moser, artistul ridiculiza pe Hitler, dar biciuind în același timp pe Ruși și Americani.

Astfel timpul trecea în fugă; dar totuși rămânea întrebarea: care este situația noastră și ce facem în caz de eliberare din prizonierat? La asta nici camaradul Onciu și nici inginerul Tănase nu puteau răspunde. Contactul cu Comandamentul Mișcării nu se luase încă. Ca atare, s'au născut două păreri: unii susțineau să așteptăm în Germania formarea unei coaliții a puterilor apusene, inclusiv Germania, contra Rusiei, și atunci Armata Națională se va reface și va continua lupta în cadrul acestei coaliții. Alții, printre care se număra și inginerul Tănase, nu aveau nicio încredere într-o astfel de coaliție. Singurul lucru ce ne rămâne, spunea ing. Tănase, este să ne întoarcem în țară și să continuăm lupta clandestină contra regimului comunist.

Dar ne-am înșelat amar, căci de soartea noastră s'au ocupat tot englezii. Hărțile ce-am primit dela Comandatură, din orașul Lehnsan, n'au fost cele de eliberare (cum ni se comunicase în șoaptă), ci hărțile de transport pentru trecerea în alt lagăr, de astădată cu sârmă ghimpată. Pentru prima dată știam că mergem într'un lagăr din Belgia, la marginea orașului Enghien.

Acest lagăr era pur și simplu un câmp întins, înconjurat de gard înalt de sârmă, dar fără curent electric și fără turnuri de pază. Soldații belgieni se plimbau dealungul gardului, cu arma la umăr. Asta era toată paza. Pe toată întinderea lagărului (subîmpărțit și acesta în alte 4 lagăre interioare) erau doar câteva barăci: la intrare, era baraca sergentului american, comandant al lagărului și baraca belgienilor, paza noastră. Tot pe-acolo mai erau niște barăci pentru ținerea alimentelor și a altor materiale. Pela mijlocul fiecărei subdiviziuni de lagăr, erau alte trei barăci: spălătorul cu dușurile, infirmeria și bucătăria. Incolo nimic, adică nimic pentru noi, drept acoperiș peste creștet. Dar din primele ore, ing. Tănase și-a alcătuit o echipă de «urbanizare», în frunte cu tânărul Mârza. Au trasat viitoarele «străzi», cu loturi pătrate de 3/3 metri, egal de distanțate de ambele părți ale străzilor. Au săpat apoi niște șanțulețe pentru scurgerea apei, dealungul străzilor. Grupați câte 10-12, pe viitoarea «locuință», la rândul

nostru am primit târnăcoape, arșoave și lopeți. Careul de 3/3 l-am transformat într'o groapă adâncă de mai bine de un metru, această groapă urmând să devină locuința noastră. Ulterior, când ni s'a permis să corespondăm, cineva a scris afară că în acest lagăr lumea nu trăește în baracă, ci la «subsol». Peste acest subsol, am ridicat un cort american de campanie, scund și bine întărit. De jur împrejur am făcut un șanțuleț de scurgere, iar pământul dela baza cortului l-am bătătorit ca să oprească apa și vântul. Și iacă așa, orașul inginerului Tănase fu ridicat și gata de primit locuitori într'un timp record: într'o zi! Identificarea se făcea simplu: rândul cutare, cortul cutare. Nimeni n'a mai avut chef să dea denumiri la străzi.

Mai era, în lagărul n.º 1, un cort mare, spațios, care servea drept Biserică, mai bine zis casă de rugăciuni pentru «sămbătarii» din lagărele 1 și 2. Erau oameni mai în vârstă, moșnegi din Ardeal, pe care Ungurii i-au mobilizat și dus pe front ca sanitari și căruțași, etc. Numărul lor s'a ridicat cam la 300 și au venit cu noi dela Dahme.

Înainte de a trece la viața din acest lagăr, în care am petrecut iarna 1945/1946, aș vrea să înșir pe câțiva cu care am stat în acest lagăr:

Lagărul 1: V. Ocolîșanu, T. Gheța, O. Stănescu, D. Iasinschi, Lupașcu, Corlățan, Moș Ciobanu, Hoidaș, Guță.

Lagărul 2: Ing. A. Tănase, A. Blaga, I. Tismănariu, Lututovici, Păunescu, P. Onciu, A. Șdicu, I. Munteanu, A. Pană, Frații Lupu; Pantea Bure, care scăpase din zona rusească, dându-se drept austriac, după operația la picior. Ajuns cu noi la Enghien, n'a stat mult aici, căci cu prima ocazie s'a repatriat.

Ca să omorim timpul și drept distracție, tineretul s'a dat la diferite activități «culturale și sportive»: încercări de teatru și meciuri de box și fotbal. Aceste meciuri erau contra echipelor nemțești și ungurești care se constituiseră deja la Dahme și acum se aflau în lagărele 3 și 4.

Pentru cei mai tineri (sub 20 de ani), s'a organizat o școală care trebuia să provoace interes în acest tineret subalimentat. Clasele erau pline, la început, atâta timp cât primeau promisiunea și necesara recompensă a unui supliment de mâncare. Clasele se țineau într'un cort spațios, având opt învățători. Dintre Români erau Lututovici, Păunescu, Ilie Munteanu, apoi trei Sași și doi studenți unguri. Cei opt învățători făceau parte dintre privile-

giați: pe lângă suplimente de mâncare, aveau drept să țină foc în cort 24 de ore pe zi, sub motivul că trebuiesc pregătite lecțiile.

Restul corturilor se încălzeau numai seara, cu o găleată de cărbuni pe cort, iar peste zi corturile rămâneau goale, vorba ceea: pentru aerisire. Oamenii plecau obligatoriu la plimbare, trei ore înainte de masă și trei ore după masă, ca să nu înțepenească de frig. Nu era ger cumplit și nici n'a căzut zăpadă prea multă, dar era un frig umed care pătrundea până la oase. Multă lume s'a îmbolnăvit în iarna aceea; mai ales bătrânii ardeleni. Cu plecarea lor în spitale, lagărul s'a golit binișor. Pavel Onciu s'a îmbolnăvit și el de gălbinare. Mizeria l-a doborât. Abia când boala s'a agravat, s'a anunțat la infirmerie, fiind evacuat într'un spital din Germania.

Abia de aici, din acest lagăr, am putut scrie acasă, după o trecere de un an și jumătate, în care timp familiile noastre ne credeau morți sau dispăruți, aprinzându-ne lumânări la biserici și făcându-ne parastase.

Următoarea legătură cu exteriorul am avut-o prin Nicolae Pora care, în uniformă de soldat american, venise din Franța și reușise ușor să intre în lagăr și să vadă pe Ion Tănase, A. Blaga, V. Ocolîșanu, Lututovici și Păunescu. În felul acesta, s'a restabilit legătura cu Comandamentul Mișcării.

În primăvara lui 1946, se organizează un alt transport și suntem duși în Germania, în «Münster Lager», care era un lagăr de triere în Niedersachsen, nu departe de Luneburg. Unii crezând că de acolo vom fi trimiși în țară, au sărit din tren, odată ce am ajuns pe pământ german. Și noi ne-am făcut planul să evadăm înainte de a ne forța autoritățile americane ca să luăm drumul României. De fapt, o comisie românească ne aștepta în lagăr, dar lucra cu tact și căuta să convingă, ceea ce ne dădu timp de pregătire și evadare.

Și s'a făcut mai repede decât bănuiam noi, fiind ajutați de camarazii din afară. În lagăr chiar, cât și pela comenzile de lucru, am putut să ne procurăm haine civile, iar ajutorul din afară consta din îndrumări, itinerariul de călătorie cu trenul, contacte, destinația. Unii au primit și documente false, legitimații eliberate de un Consul român din Braunschweig, prin camaradul Roth Jelescu.

Unul care a reușit să se strecoare în lagăr a fost Ion Jivan, care a organizat primele evadări cu tot ce trebuia, de la îndrumări

până la hârtii. Dacă-mi aduc bine aminte, celălalt civil a fost Paul Andrei. Plecau de obicei câte doi, furișați în camionul de aprovizionare, din care se strecurau afară la prima oprire în sat. Luau apoi drumul spre gară, de unde prindeau trenul cu mare temere, crezându-se mereu urmăriți de MP americani. Numai când ajungeau în Braunschweig, Hannover sau Hamburg răsuflau ușurați și se simțeau cu adevărat liberi.

Primii plecați au fost Dan Iasinschi și Lututovici. Săptămâna următoare, I. Munteanu și Ion Schiopu. A. Șdicu și I. Dajdea, ieșind și ei la lucru, au scăpat pe această cale, cu legitimație, destinația Lübeck. T. Gheța și V. Ocolîșanu au evadat pe cont propriu. Prin comenzi la lucru, mi-am procurat bani și haine civile. Am ieșit cu camionul de aprovizionare, iar noaptea am stat în pădure, așteptând pe Chența, care a ieșit a doua zi. Împreună am luat trenul spre Lübeck.

Toate aceste evadări au avut loc în Mai-Iunie 1946.

Hotărârea noastră de a alege libertatea în Germania a fost în realitate un act de a ne pune din nou la dispoziția Mișcării Legionare, în vederea eliberării României. Se vorbea tot mai mult de refacerea Armatei Naționale, de data aceasta în cadrul Aliatilor din Apus, cari, în frunte cu Statele Unite, dându-și seama de greșala săvârșită, urmau să «elibereze» Europa de Răsărit. În vederea aceasta, cât și mânați de condițiile de viață de după răboiu, cari erau la un nivel de viață asemănător cu cel din prizonierat, ne-am ales ca «séjour» temporar satul. Acolo cel puțin, nu se suferea de foame. Ideea noastră era de a pleca în România, unde auzisem că se afla deja un grup de legionari. Dar până atunci, ne-am găsit de lucru la niște țărani, în apropiere de Lübeck.

Între timp, prin ing. Tănase și A. Blaga, s'au luat legături cu Ion Popi și G. Ocolîșanu, cari lucrau în Renania. Acolo, pela țărani, s'a găsit loc și pentru noi. Am plecat unul câte unul. Mai întâiu Aurel Șdicu, apoi Chența cu mine. La scurt timp Ion Lupu. Fratele lui, Gheorghe, s'a răsgândit și s'a repatriat. Mai târziu a venit și Munteanu. În toamnă eram toți angajați la țărani, în regiunea Kleve, nu departe de granița olandeză. Eram în așa fel împrăștiați, încât ne puteam întâlni de câteva ori pe săptămână. Cea mai mare distanță între noi era de 6 km. Mai târziu, procurându-ne biciclete, era o plimbare să ne întâlnim.

Primii cari au sosit în Renania, la țăranul Hogen, au fost Mitică Popa și Const. Nagacevski. Întâmplarea a făcut ca, după destrămarea Armatei Naționale, aceștia să-și găsească loc la această fermă. Profesorul Sân-Giorgiu locuia la țăranul Pön, care era cumnat și vecin cu Hogen.

Așa am petrecut la țară, departe de oraș, departe de orice distracție, o viață monotonă dar liniștită. Era o adevărată plăcere pentru noi când făceam o călătorie la Bonn, când, la cererea profesorului, trebuia să-i ducem articolele ce le scria pentru diferite ziare.

Se ținea o legătură strânsă cu cei din Bonn. Acolo era un adevărat sediu, cu vreo zece legionari. M. Popa și Nagacevski erau și ei acum în Bonn și, din când în când, ne vizitau. Tot acolo se găsea și Spânachi. O vizită importantă am primit de Crăciunul anului 1947, pe care l-am sărbătorit ca acasă, cu toate bunătățile și într'o atmosferă ca pe vremuri. Grupului nostru dela țară, s'au adăugat cei dela Bonn și Hannover: D. Popa, Nagacevski, Roșca, Sorici, Spânachi, Tolan, Miron, P. Andrei, Moș Ciobanu, Gheorghiu și Tofan.

O altă vizită plăcută și ocazie de a trece în revistă trecutul, a fost a bănășanului Pavel Onciu, pe care nu-l mai văzusem din Enghien și care acum trăia la Hamburg.

Autoritățile germane, care, încet, deveneau stăpâne acasă, ne cunoșteau ca legionari și că am luptat alături de ei în războiu. Cu ușurință am obținut legitimațiile de refugiați.

În acel colț al Renaniei, noi Românii eram bine văzuți de populație: eram cunoscuți ca buni lucrători și oameni de treabă și de omenie. Reputația aceasta a mers așa de departe încât alți streini se serveau de numele nostru când voiau să obțină ceva dela autorități, dându-se drept Români.

Timpul trecea însă și eram deja în 1948! Armata Națională nu se mai refăcea, căci cu tot «războiul rece» și «cortina de fier», care erau pe paginile tuturor ziarelor, în lumea apuseană exista deja tendința de «coexistență pacifică». Asta a rămas din prietenia pecetluită între Ruși și Americani la Teheran, Yalta și Postdam. Noi, tot cu nădejdea că cei 100 de milioane de sclavi vor scăpa mai curând sau mai târziu de cisma bolșevică, nu ne gândeam la emigrare. Nici prin gând nu ne trecea atunci că vom avea soarta Rușilor albi, rămași în Europa din 1918!...

Am mai fi rămas poate dacă Comandamentul Legionar dela Paris nu ar fi decis să pună o parte din oameni la adăpost, trimițându-i să emigreze peste Ocean. Nu se știa ce putea aduce ziua de mâine. Așa a venit și pentru noi ordinul să plecăm în Franța, iar de aici unde vom putea. Pentru a nu avea dificultăți cu trecerea clandestină în Franța, ni s'au procurat hârtii de emigrare în Argentina.

Eu am plecat cu Aurel Șdicu și, după multe peripeții, am ajuns la Paris. Cu aceasta începe un nou capitol, a cărui continuare a fost emigrarea în Canada.

Când citeam, în prima iscușie, și cu o largă perspectivă de cuprindere, în așteptare pe hârtie, pentru secolul istoriei, marea legendă a încheierii din România comunistă, cu toate fanteziile și semnificațiile ei, multe vor fi deslegate și mai multe vor fi dăruite. O mare iluminare va fi aşteptată peste istoria românească de după și dincolo războiului mondial.

Încheierea din România nu este ca niste cuploare închise, în care s'au aprins și potoliat idealuri, s'au ars reziduuri, s'au topit și răstăruit cum pareau nedreptățile. Dar tot în ele au ars triputele celor jertelici și s'au doborât un nou suflet românesc, împropățat de noi credințe, de noi credințe, încheiate într'o nouă formă de luptă națională, multilaterală și substanțială creștină.

Acolo, întemnițat în suferință, am meditat, am înțeles că înțelegerea de față și au căutat temeinic spirituale comune pentru ei, pentru generația lor, pentru neamul românesc. Dacă, de multe ori, stăruia în fixarea și motivația în schimb, pe parcursul anilor, nu devenit mai incert în judecarea situațiilor și în fixarea atribuțiilor lor, apăsătoare și înfrântă și cerurile s'au înmăntat...

În înmăntarea vesucului de-afară, mătrăniștii de credință, generare de resorturi abate și suferință și de înțelegerea de vesuciu a țărânelor române, au fost instrumentul cel mai eficace de apăsare și înțelegere între oameni. Ie ei încă în viața sau manipulați. Toți erau sortiți pieței fără leac, fără speranță și fără mîla. Pe tot dincolo de speranțe politice, de orientări spirituale, categorii sociale, vârste. Îi așteptau același moment și o aceeași veghe, salvatoare din iadul fermii.

Pentru înțelegerea sincerității și încredințarea de țară a judecării au

DIN INCHISORILE COMUNISTE

de Ion Halmaghi

Când cineva, cu pana iscusită și cu o largă perspectivă de cuprindere, va așterne pe hârtie, pentru sorocul istoriei, marea legendă a inchisorilor din România comunistă, cu toate tainele și semnificațiile ei, multe vor fi deslegate și mai multe vor fi înțelese. O mare iluminată va fi așezată peste istoria românească de după al doilea războiu mondial.

Inchisorile din România au fost ca niște cuptoare incinse, în care s'au aprins și potențat idealuri, s'au ars residuuri, s'au topit rivalități cari păreau ireductibile. Dar tot în ele au ars trupurile celor jertfelnici și s'a dospit un nou suflet românesc, improspătat de noi viziuni, de noi credințe, incheigate într'o nouă formă de luptă națională, unificatoare și substanțial creștină.

Acolo, intemnițații au suferit, au meditat, au inițiat confruntări de poziții și au căutat temeuri spirituale comune pentru ei, pentru generația lor, pentru neamul românesc. Dacă, de multe ori, suferința fizică și morală i-a copleșit, în schimb, pe parcursul anilor, au devenit mai lucizi în judecarea situațiilor și în fixarea atitudinilor. În sufletul lor, apele s'au liniștit și cerurile s'au luminat...

În frământarea veacului de-acolo, mărturisirile de credință, generate de resortul adânc al suferinței și de înțelepciunea de veacuri a țaranului român, au fost instrumentul cel mai eficace de apropiere și înțelegere între oameni, fie ei încă în viață sau muribunzi. Toți erau sortiți pieirei, fără leac, fără speranță și fără milă. Pe toți, dincolo de speranțe politice, de orientări spirituale, categorii sociale, vârste, îi așteptau același mormânt și o aceeași veșnicie, salvatoare din iadul temniței.

Plenitudinea sincerității și luciditatea de lezăr a judecății au

fost trepte de biruință spirituală, la care au ajuns, în anii grei și întunecați, cei ce credeau nelimitat în neamul românesc. Oamenii simțeau nevoia să-și deschidă ferestrele inimei și să se regăsească în oceanul imens al sufletului național. Nu mai existau barierele rigide ale formațiunilor politice, nici adversitățile și ciocnirile personale. Inchisoarea devenise un *Forum*, unde se întâlneau cu toții, Românii cei mai diverși, mai pasionați sau mai legați de comunitatea națională.

La împlinirea celor 40 de ani dela jertfirea Căpitanului, culeg din desaga amintirilor spovedania unuia din cei mai însemnați oameni politici români, care va rămânea ca un omagiu permanent față de memoria Căpitanului și față de generația de luptători a tineretului român. Este un document autentic și răscolitor.

E vorba de Ata CONSTANTINESCU. Boier vechiu, dela Răcăciunii Moldovei, important membru al partidului liberal. Fusesse adus, după lungi peregrinări prin inchisorile țării, la Canalul Dunărea-Marea Neagră, care fusesse definit de Gheorghiu-Dej drept «*cimitirul burgheziei românești*». Cunoscuse timp de câțiva ani, toate rigorile și nebuniile temnicerilor; cunoscuse și toate formele de manifestare, gândire și orientare ale prizonierilor politici.

Supus sforțărilor de muncă inumană dela Canal, slăbit de foame și suferință, înțelesese că era destinat morții, fără drept de apel. Așezat ca întotdeauna, în locurile cele mai grele de muncă, într'o zi este strivit de căderea unei scânduri grele, care-i fracturarează două vertebre, paralizându-l și împiedecându-l de a mai umbla, fără a fi sprijinit de brațe.

În baraca unde locuia, se mărise astfel numărul neputincioșilor și atmosfera devenise din ce în ce mai grea. Acolo, în mijlocul suferinței generale, își începe Ata Constantinescu spovedania lui, care avea să cutremure pe toți cei prezenți și să impună respect chiar și informatorilor din baracă. Aceștia, caz unic în viața inchisorilor, n'au comunicat nimic Administrației, deși era un mare risc pentru ei, căci se controlau reciproc, fără să știe unii de alții.

Confesiunea lui s'a desfășurat într'o perioadă de două săptămâni, în cursul căreia a făcut o expunere completă și amănunțită a problemelor politice care au frământat viața românească dela 1913 până la 1945. Cândva, va fi dată la lumina zilei în totalitatea ei. Redau acuma doar un fragment al acestei confesiuni sgudui-toare:

«Mi-am făcut educația în sânul unei familii de moșieri mol-

doveni liberali, fiind, după terminarea cursurilor în preajma Brătienilor, atât în perioada primului războiu mondial cât și în anii care au urmat după terminarea lui.

«Am participat la aproape toate desbaterile politice intime, ținute în casa tatălui meu, prieten bun și copărtaș al treburilor politice ale partidului liberal, cu Ionel Brătianu. În multe împrejurări, cum ați observat din cele spuse până acuma, am fost confidentul lui Ionel Brătianu în diverse momente, unele din cele mai tragice și incredințat de el cu o mulțime de misiuni politice.

«În timpul războiului, în Moldova, am fost nelipsit din mijlocul dramaticelor desbateri și situații în care se găsea Guvernul Român. După terminarea războiului, am fost acreditat Legației Române din Londra, ca secretar de Legație, și am ajuns să înțeleg orientarea politică a Angliei și a Franței, unde făceam dese călătorii, precum și atitudinea lor față de România, care abia ieșise de sub povara războiului.

«Revenit în țară mai târziu, am continuat să rămân fidel partidului liberal, ca o moștenire familială și ca o proprie convingere politică, împărtaşind și cele bune și cele rele care s'au abătut asupra acestui partid.

«Când George Brătianu s'a desprins de linia tradițională a liberalilor, pe care o credea falimentară și neadaptată realităților noi, l-am urmat în speranța găsirii unor formule politice salvatoare, la problemele pe care noua societate românească le ridică în complexul politicii europene. Democrația era criticată și instituțiile create de ea se împotmoleau în propriile lor neputințe. Noi curente și direcții politice apăruseră în Europa și noi tendințe se desenau pe orizontul vieții publice.

«Nu principiile însăși ale democrației mă preocupau, ci problemele vii și deschise care se puneau în fața dezvoltării noului Stat Românesc. Slăbiciunile lui, legate de o totală lipsă de eficacitate și dinamism, mă îngrijorau.

«Vecinătatea Rusiei Sovietice și carența democrațiilor occidentale în fața acestui colos erau probleme politice de primul ordin, pe care nici formațiile noastre politice și nici personalitățile răs-punzătoare nu le sesizau.

«Revizionismul maghiar era militant, desfășurat pe largi dimensiuni și se revărsa, printr'o susținută propagandă, prin toate spațiile europene, amenințând structura statală a României.

«În interior, probleme deschise, vulnerabile; în exterior, nesiguranță, neîncredere și joc de culise a multiple forțe, de cele mai multe ori, ascunse.

«Pentru o cât mai completă orientare, am făcut cu George Brătianu mai multe călătorii în Europa (Hitler, Mussolini, Franța, Elveția), în speranța că vom putea găsi suportul politic și moral pentru o nouă rânduială în țară.

«Pe temeiul datelor culese, în 1937, an de campanie electorală și alegeri generale, când am înțeles că trebuie ieșit din marasmul politic de până atunci și că guvernul liberal al lui Guță Tătă-răscu este anacronic, am luat decizia confruntării opoziționale în deplin acord cu țărăniștii și Mișcarea Legionară. Atunci s'a aranjat prima întâlnire politică între George Brătianu, Iuliu Maniu și Corneliu Codreanu, la care am participat și eu. Maniu era om de profundă legalitate și convingere democratică. Corect, onest și de perfectă încredere.

«Corneliu Codreanu, pe care atunci l-am întâlnit întâia oară, venea din altă lume, o lume nouă, care nu se formase în scheletul istoric al partidelor politice existente. Generația tineretului, crescută și îndrumată de el, nu se putea încadra în dimensiunile strâmte ale unor partide politice. El reprezenta o stare de spirit nouă, revoluționară și încărcată de o energie necunoscută.

«Vorbea limpede, cu certitudine, în judecăți formulate ca tăieturile sculptate în marmoră. Nimic de prisos și superficial. Asculta cu atenție și respecta părerea celorlalți; ochi îi erau arzători și cu adâncimi nebănuite.

«Toate cele trei personalități s'au înțeles asupra unui plan de luptă electorală, încrezându-se fiecare în buna credință, în cavalerismul și onestitatea celorlalți.

«Atunci, Corneliu Codreanu mi-a făcut un dar, care rămâne pentru mine un document al istoriei politice românești.

«Evenimentele s'au desfășurat uluitor, după aceea, luând o nouă întorsătură, datorită intervenției personale a lui Carol al II-lea.

«În 1938, Corneliu Codreanu a fost ucis. M'a sgudivestea morții sale nu numai în judecata politică a situației, ci și în sentimentele mele românești cele mai profunde. Înțelegeam că un uriaș complot cu multe ițe în diverse cancelarii și culise europene fusese urzit. Căzuse un stejar, îngroziți fiind chiar cei ce uneltiseră asasinarea lui.

«Am spus că atunci nu desprinsesem semnificația întreagă a morții sale. Aveam s'o înțeleg mai târziu.

«In timpul războiului anti-sovietic, din cauza relațiilor încordate dintre Regele Mihai și Generalul Antonescu, am fost solicitat și acceptat de ambele părți să intru în guvern, pentru a asigura o punte de legătură între cei doi factori conducători. Așa am ajuns ministru în guvernul Antonescu. Evoluția acestor relații am prezentat-o în detalii până acuma și a-ți putut înțelege felul în care s'au desfășurat și evenimentele cari au pregătit lovitura dela 23 August 1944, în care eu l-am urmat pe Rege, care a avut întreaga responsabilitate a acestui act. El a avut legături directe cu toți factorii politici ai țării, dar era și centralizatorul acțiunilor de preparare și realizare.

«Au urmat anii de închisoare, cu toate mizeriile și îndurărilor lor. Aici, ne-am întâlnit așa de mulți și de diverși. Toți am învățat ceva unii dela alții. Toți am înțeles că ceea ce ne unește în imperiul larg al suferinții pe care-o trăim este omenia românească. Fiecare ne-am purtat aici după puterile și înțelegerea noastră, tineri sau bătrâni, foști conducători sau simpli țărani și muncitori.

«Azi când corectitudinea și sinceritatea guvernează raporturile noastre, datorită faptului că ne cunoaștem mai bine, direct, și când, cele mai multe din animozitățile noastre sunt de domeniul trecutului, aș dori să-mi fac ultima mărturisire de credință politică. Bună parte din această mărturisire o cunosc cei mai mulți oameni politici, deținuți, cu care am avut ocazie să stau în diverse închisori.

«Acești tineri legionari, pe care-i vedeți pretutindeni răspândiți, prin toate închisorile, s'au prezentat ca niște minuni ale vieții de detenție. Nu e cazul să le subliniez eu calitățile lor, pe care le cunoașteți.

«Ceea ce vreau să subliniez, este eroarea generală săvârșită de mulți factori politici, în aprecierea și tratarea acestor legionari. Ei sunt oameni plămădiți dintr'un alt aluat și educați de acel om integru și iluminat, Corneliu Codreanu. Ei, în închisori, s'au purtat cu omenia și eleganța pe care le-a insuflat-o Căpitanul lor. Azi, maturizați, cu judecata clară, uniți, săritori în ajutorul altora și ireconciliabili cu comunismul, au demonstrat valoarea principiilor de educație legionară.

«Politicește, singurul om politic român care a avut o viziune clară și dreaptă în judecarea politicii externe, a fost Corneliu Codreanu. Oricâteori aud recitat un text din scrisul lui, referitor

la o problemă politică, imi dau seama de puterea lui de pătrundere, de analiză și expresie. (*)

«Rusia Sovietică, Mica Înțelegere, Franța, Anglia, toate au fost probleme deschise la noi, între cele două războaie, și toți conducătorii politici căutau paleative în soluționarea lor.

«Am fost alături de Rege la 23 August și am participat efectiv la acțiune. Am fost alături de Rege, pentru că l-am socotit bine intenționat și de bună credință. A greșit, indiferent dacă greșala lui a fost determinată sau nu de prezența altor personalități și factori politici, în mijlocul treburilor. Am greșit cu toții, pentru că istoria ne-a infirmat dureros.

«Astăzi aici în închisoare, se pregătesc aurorile zilei de mâine, în politica românească. Nu ne mai este permis nouă, celor ce ne-am asumat odată responsabilități, pe care nu le-am putut acoperi, să mai persistăm în erori și să mai apărăm poziții invalidate de cursul istoriei.

«De dincolo de mormânt, figura lui Corneliu Codreanu domină aici, în temnițele noastre, și va domina viitorul politic al României. În modul cel mai viu, aici, legionarii, prin splendidul lor exemplu de omenie și tărie în lupta anticomunistă, ne întind încă odată punțile cele mai solide de bună înțelegere între toate formațiunile politice. Și dacă ei, în eleganța lor sufletească, ne-au iertat toate greșelile noastre (pe mulți i-am găsit în închisorile comuniste trimiși încă de Antonescu), și noi, la rândul nostru, putem ierta erorile tinereții lor de altădată. Chiar dacă nu le-am uita, cât de insignificante apar ele astăzi, în perspectiva viitorului...

«Niciuna din ele n'a fost de proporțiile de a aduce pe Sovietici pe pământul țării noastre.

«Cât am fost în libertate, nu am cunoscut temeinic și nu am înțeles frământarea acestui tineret românesc. Azi, datorită noastră este să ne adunăm în casa românească, ca niște cavaleri ai unui nou și sănătos mediu românesc, și să luptăm pentru înfăptuirea unei noi și puternice Tări Românești, iar tineretul care s'a maturizat astăzi, să ne fie pildă în alcătuirea unei lumi noi.

«Sunt convins că dacă Corneliu Codreanu ne mustră din lumea celor duși, o face nu pentru greșelile noastre din trecut, ci pentru cele ce nu ne vor lăsa să facem bine și să ne încumetăm să facem».

* În închisoare circulau, reținute în memorie, texte și pasagii întregi din scrisul Căpitanului.

PRIGOANA DIN 1938

de Vasile Iovin (†)

Când s'a început prigoana cea mare, am fost luați din Caraș nouă inși, între care Valer Cărdu, ing. Bărbat, Epure, dr. Popescu și alții. Am fost duși toți în lagărul dela Vaslui. În acest lagăr erau peste 400 de legionari.

După asasinarea Căpitanului, s'a cerut de către guvern să dăm decarații de desolidarizare de Garda de Fier și astfel vom fi puși în libertate. Ne-am abținut dela această declarație numai nouă persoane, între care îmi amintesc de bădița Iordache Nicoară, Constantin Stoicănescu, bădia Erhan din Bucovina, Buhai. Toți cei cari n'am dat declarație, am fost mutați în lagărul dela Ciuc, rezervat «celor mai periculoși».

La Vaslui, cu mult înainte de aceste evenimente, începuserăm să săpăm un tunel pe sub zidul camerei noastre, în speranța de a evada. Mergea greu, deoarece trebuia să fim foarte atenți. La acest tunel lucram toți cei ce ocupam camera n.º 9, între care Iordache Nicoară și Puiu Gărcineanu.

Cu trimiterea noastră la Ciuc, am fost obligați să întrerupem săparea tunelului de evadare. Dar experiența era făcută. Odată stabiliți la Miercurea Ciuc, am reluat planul săpării unui tunel. La acest nou tunel, am lucrat în total șapte inși, circa de 25 de nopți. Când a sosit noaptea măcelului, mai lipseau vreo cinci metri ca să terminăm tunelul. Lucrul a fost foarte greu și migălos. În primul rând, trebuia să fie ținut în secret. De aceea nu puteau fi angajate multe forțe. Când am hotărât începerea acestui tunel, am depus cu toții jurământ că nu vom spune nimic, orice s'ar întâmpla.

Săparea tunelului era proiectată din pivnița dedesubtul bucătăriei. Bucătarii erau toți jandarmi, iar deținuții nu aveau acces

la acea parte a clădirei. Cum însă la ora nouă seara se suna stingerea și jandarmii plecau, bucătăria rămânea închisă, dar nepăzită. Ca să ajungem la pivniță trebuia să trecem în orice caz prin bucătărie. Cu chei false făcute de mine, am putut totuși să intrăm. Deasemenea, uneltele cu care trebuia să săpăm au fost pregătite tot de mine cu săptămâni înainte. Erau extrem de primitive. Le-am fabricat din rămășițele unei sobe de tablă care se afla în podul clădirei. Am intrat în pod cu chei false, fabricate cum am putut, și-am scos dela sobă picioarele de fier. Le-am pus în foc, în camera noastră, și când fierul s'a înroșit, am indoit vârful, transformându-l în așa fel încât cu el se putea săpa pământul.

Ne-am pus pe lucru cu râvnă și entuziasm. Săpam în fiecare noapte dela 9 seara până la 5 dimineața. În dosul de perini încărcam pământul pe care-l duceam apoi în podul clădirei, unde era bine răspândit de camarazii care făceau transportul. Aveam fiecare «specialitatea» noastră. Eu săpam, Iordache Nicoară umplea dosurile de perini și le ducea la gura tunelului, de unde Buhai, cu echipa lui, numai în ciorapi și cu multă băgare de seamă, executau transportul.

Marea grije era ca să nu simtă cineva ceva, nici camarazii din lagăr, dar mai ales jandarmii care patruleau pe sub geamuri. Cu multă greutate și ntr'o liniște totală, «hamalii» trebuiau să urce trei etaje, până sus, în pod.

Tunelul era destul de strâmt: circa 90 cm. în lățime și 80 cm. în înălțime, atât cât să permită unui om ca să se strecoare pe brânci. Lucrul a mers bine, fără incidente. Executarea se făcea cu precizie, ca în lagăr. Fiecare își cunoștea treaba. Nu era nevoie de niciun cuvânt de indemn sau de explicație. Pentru mine, care săpam în fundul tunelului, greul era lipsa de aer. Trebuia să mă opresc demulțori ca să-mi recapăt suflul. Când am ajuns cu săpatul dincolo de sârma ghimpată, auzeam cum trecea sentinela pe deasupra și de multe ori trebuia să mă opresc, când îi auzeam pașii. Aveam impresia că suntem auziți de sus, căci noi, auzeam tot ce se întâmplă la suprafața pământului.

Intr'o zi a plouat mult. Tunelul s'a umplut de apă. Noaptea următoare am avut mult de furcă cu scoaterea apei și pe urmă am continuat săpatul în noroiu. Noi, cei ce eram în tunel, eu cu Iordache Nicoară, eram plini de glod de sus până jos. Mă mir

cum de nu ne-am îmbolnăvit, căci am stat toată noaptea în umezeală.

Partea cea mai grea pentru mine era când trebuia să mă ridic, pentru a împinge pe sub mine, înapoia mea, pământul săpat și a i-l trece lui Nicoră. Ajungeam cu capul în tavanul tunelului. Pe lângă mine nu se putea face loc, căci umerii imi erau lipiți de pereții tunelului. Mă gândeam, adesea, că sfârșitul putea veni așa dintr'odată, acolo în fundul tunelului. Dar chipul Căpitanului imi venea mereu în minte și un curaj nestăvilit imi infierbanta tâmpile. Mă sufocam, scuipam pământ, bălăcăream în apă și noroiu și continuam scobirea tunelului cu ghiara de fier făcută dintr'un picior de sobă ruginită. Demulțorii trebuia să lucrez pe întunec. Lampa cu petrol sau lumânarea nu mai ardeau în aierul rărit al tunelului. Am făcut noi rost de niște baterii pentru lanterne, dar ele se sfârșeau repede. Mai tot timpul am fost obligați să lucrăm pe întunec și pe pipăite.

Cum toată noaptea lucrăm, ziua ar fi trebuit să dormim, ca să ne refacem forțele. Dar nici asta nu se putea, căci dormind ziua, deveneam suspecti. Ca să ne odihnim cât de cât, luam fiecare câte o pătură cu noi, ne plimbam în rând cu ceilalți camarazi prin curte și apoi ne trânteam pe pământ câte un sfert de ceas. Și așa, repetam operația asta de mai multeori, fără să trezim bănuială.

În camera noastră a fost strecurat un radio mic cu galenă, adus de principesa Ioana Cantacuzino, într'o cutie de marmeladă. Cu acest radio Soicănescu asculta știrile la Radio Bod, de lângă Brașov. Într'o zi, cam pe la orele două, se anunța că nouă legionari au împușcat pe călăul Armand Călinescu. În seara aceea, neliniștiți, n'am mai putut continua lucrul la tunel. Toată după masa a fost mare mișcare în corpul de gardă, s'a făcut dublarea sentinelor, s'au pus mitraliere peste tot.

Cam pela orele șase după masă, am fost anunțați de maiorul de jandarmi să ne facem bagajele, căci vom fi mutați, în două grupe, în alte lagăre. Ne-am executat, dar gândurile ne erau de parte. Călăul fusese ucis, Căpitanul răsbunat. Iar noi vom lua drumul altor închisori și lagăre. Nimeni nu știa nimic precis, dar fiecare vroia să-și dea părerea. Se șușotea peste tot. Nimeni n'a închis ochii la stingere. Așteptam, infrigurați, să înfruntăm noua soartă ce ne era pregătită.

Pe la orele două din noapte sosește un locotenent de jandarmi beat, pe care până atunci nu-l văzusem prin lagăr. Ne cheamă pe toți jos, într'o sală din pivniță, unde maiorul de jandarmi ne citește o listă sosită dela Ministerul de Interne, cu numele celor care trebuia să plece în prima grupă... la Vaslui. A doua grupă trebuia să plece într'un alt lagăr, neanunțat încă.

Toți camarazii, care au lucrat cu mine la tunel, fuseseră repartizați în prima grupă. În acea clipă nu știam că destinul îi alesese pentru a se prezenta Căpitanului înaintea noastră! Ne adusesem bagajele în curte, așa cum ne fusese comandat. Așteptam în formație ordinul de plecare. În rândurile jandarmilor domnea o nervozitate vizibilă. Nu-și mai găseau locul. Țipau, injurau. Cei mai mulți erau beți. Insfârșit, au dat ordin primului grup să se alinieze în față, dar fără bagaje. Li s'a spus că vor veni în urmă cu un camion.

Din acea clipă am simțit că soarta noastră era pecetluită. Știam că dincolo de sârmele ghimpate ne aștepta moartea. În față corpului de gardă, camarazii noștri din primul grup au fost legați câte doi, cot la cot, și apoi puși în coloană tot câte doi. Cu o altă funie lungă a fost legată toată coloana, încât nimeni nu putea ieși din rânduri. Pe stânga, pe dreapta, în spate, coloana de legionari legați era dublată de un cordon de soldați. În față mergea locotenentul cu un felinar, ca să arate drumul. Ca o coloană de stafii au ieșit pe poartă. Mulți dintre ei erau niște copilandri, din frățiile de cruce. Și știau unde merg... Și știau ce-i așteaptă...

Când au ajuns la circa 200 metri, au cotit la dreapta, unde erau niște tufișe. Noi, când nu i-am mai putut vedea din curte, ne-am suit la al doilea etaj, am deschis ferestrele, ca să vedem măcar felinarul. Dar până să ajungem noi toți sus, au început din tufișurile acelea rafale de mitraliere, și astfel fără nicio judecată, fără milă, au ucis coloana de legionari legați cot la cot. Așa se manifesta în România de atunci, democrația «legilor» și a «justiției». Dar oare faptele ei au revoltat vreun guvern strein sau vreo ligă a drepturilor omului?

Unul din legionarii acelei coloane de condamnați a reușit totuși să se desfacă de funie, și rănit la un picior, a putut să fugă până la o casă, la un țigan. Dar acesta, a doua zi, l-a predat jandarmilor. Aceștia l-au dus la locul execuției și l-au împușcat și pe el, alături de ceilalți. Era un tânăr de 17 ani, elev la o școală militară.

Noi, care am văzut cu ochii noștri măcelul, am auzit deasemenea țipetele celor răniți înainte de a fi definitiv doborâți de gloanțele jandarmilor. De notat că Bădița Nicoară nu a fost ni merit la prima rafală, dar camaradul de care era legat a căzut mort și l-a tras și pe el la pământ. Când s'a terminat cu împușcăturile și jandarmii îi credeau pe toți morți, Bădița Nicoară s'a ridicat în genunchi, a ridicat mâna care era încă liberă și a strigat «Trăiască Legiunea și Căpitanul!». Un jandarm s'a apropiat repede de el și i-a tras un glonte în piept. Așa a murit Iordache Nicoară, Comandant legionar. Scena ne-a fost povestită de un jandarm care a luat parte la măcel.

Dar sadismul acestor fiare nu fusese pe deplin satisfăcut. Nouă, grupa a doua, ni s'a spus că peste zece minute ne vine rândul și nouă. Iși poate oare cineva inchipui ce era în inimile noastre? Numai la scăpare nu ne mai puteam gândi cei 46 rămași în lagăr, căroră trebuia să le vină rândul la moarte peste zece minute... Ne-am strâns toți într'un loc. Nu știam ce să facem și cum să ne comportăm. Au fost mai multe păreri:

—Unii spuneau să ne baricadăm și să rezistăm.

—Alții, să trecem prin sârmă.

—Eu am spus că să murim așa cum au murit camarazii noștri. Era printre noi și un preot călugăr. L-am rugat să ne facă o rugăciune și fiecare să ne luăm rămas bun dela viață și familii. S'a făcut rugăciunea, au trecut cele zece minute, dar nu a venit nimeni să ne îndrepte spre locul măcelului. Ni s'a spus că vom pleca de dimineață și vom fi împușcați ziua.

Tunelul, bine'nțeles, nu era terminat, dar constituia o ascunzătoare perfectă. Stoicănescu, care știa de existența lui, mi-a spus mie să intru cu încă cineva în tunel și să stăm ascunși vreo zece zile, după plecarea grupului doi. Să rămână măcar cineva în viață și să poată povesti mai târziu despre «măcelul dela Miercurea Ciuc». Am făcut așa cum mi-a spus Stoicănescu. Am intrat în tunel cu încă un camarad, înainte de ora șase dimineața, când era vorba să plece al doile grup.

Un frate de cruce, din grupa zisă «Gândacii», a venit și a astupat gura tunelului după noi. Rămăsese stabilit că dacă ei nu pleacă până la ora 11, să vină să bată de trei ori, ca să știm că e el și nu jandarmii. Neplecând al doilea grup, fratele de cruce a venit la gura tunelului, dar a uitat să bată cum era convenit și noi am crezut că sunt jandarmii. Atunci i-am zis camaradului

care era cu mine: «Hai să mergem la gura tunelului să ne impuște la lumina zilei». Am ieșit din tunel, unde am găsit pe fratele de cruce. Ne-am reluat locul în mijlocul celorlalți legionari. Dar seara, am intrat din nou, căci se svonise că o să ne ducă a doua zi la împușcare.

După aceea lucrurile s'au mai liniștit. N'am mai intrat în tunel. Totuși, în fiecare zi eram torturați de maiorul de jandarmi, cu amenințarea de împușcare și alte torturi morale. Ne spunea mereu că n'am scăpat și ne tot arăta cartușele goale dela mitralierele cu care fesese ucis primul grup. Trei luni au durat aceste torturi. Zi de zi așteptam să fim ridicați și măcelăriți. De afară nu mai venea nicio veste. Nu știam că și în alte lagăre se întâmplase la fel. Noaptea, la cel mai mic sgomot sau mișcare în corpul de gardă, ne trezeam, zicându-ne că acuma ne-a venit rândul.

Intr'o după masă, uitându-mă prin geam spre câmp, am văzut patru civili, cu arme lungi, cari tot arătau în direcția noastră. Le-am spus camarazilor, arătând direcția, că aceia sunt jandarmi camuflați, cari păzesc lagărul de un eventual atac legionar. M'a văzut sentinela de jos arătând cu mâna și imediat a raportat că am făcut semne unor presupuși legionari în pădure. Iarăși s'au produs mișcări în corpul de gardă, cu dublări de sentinele și mitraliere, exact ca atunci când au fost omoriți camarazii noștri.

Am fost chemat de maiorul de jandarmi ca să justific de ce am făcut semn pe fereastră. I-am spus că am văzut patru civili inarmați, departe pe câmp și am spus camarazilor că aceștia trebuie să fie jandarmi în haine civile cari păzesc lagărul. M'a crezut și s'a liniștit.

După vreo trei luni, am fost anunțați să ne pregătim, că vom fi duși cu toții la Ministerul de Interne, unde ministrul în persoană vrea să ne vadă și să ne vorbească. Nu prea credeam noi în astfel de vorbe, dar reuniunea a avut totuși loc. Era în preajma destinderii, pe care guvernul avea intenția să-l facă.

Nici nu ne trecea prin minte că ne vor duce la București. Ne ziceam între noi: «cine știe ce mișelie o mai fi și asta!», mai ales că nu ne-am luat bagajele cu noi, exact așa cum s'a procedat cu ceilalți legionari cari au fost uciși. Singurul semn bun era că nu ne legaseră cot la cot.

Insfârșit, ne-am văzut la București. Am sosit seara la Ministerul de Interne. Aici nu am mai fost încarcerăți. Am dormit în niște dormitoare frumoase, curate, cu paturi bune, cu perini la

cap. Mâncare bună, ca la un banchet. Ce să fie? A doua zi conferință cu mai mulți miniștri. Rețin ce-a zis Ministrul de Interne: «Dupăcum legionarii nu dau inapoi, tot așa, în momentul acesta, sunteți liberi și inapoi la închisoare, nu mai mergeți». Dar când Generalul Comandant al Jandarmeriei ne-a spus că trebuie să ne întorcem la Ciuc, să ne luăm bagajele, iar ne-a cuprins neliniștea. Destindere să fie, sau o nouă cursă? Ne mințiseră de atâtea ori, că nu mai credeam în cuvântul lor, oricât de sus or fi fost pe scara socială sau guvernamentală.

De data asta însă s'au ținut de cuvânt.

Liberați, după doi ani de lagăr, ne-am îndreptat fiecare spre casele noastre.

CĂPITANUL ȘI MOȚA

POLII SPIRITUALITĂȚII LEGIONARE

de Dumitru Leontieș (†)

Din adâncurile pământului strămoșesc se ridică vulcanul Căpitanul, sparge coaja de granit a Carpaților și-și revarsă lava fierbinete peste sufletele poporului adormit, undeva la margini de istorie. Deșteptarea este furtunoasă, cu scăpărări de miracol, cu răbufniri de tragedie. Se sguđuie ființa neamului până'n rădăcini, se naște începutul de epopee românească!

Inceput de om nou și inceput de lume și istorie nouă, la care noi am avut fericirea să fim prezenți. Dar oare nu pășea Căpitanul pe linia neamului, continuând istoria lui? Pășea fără'ndoială, dar viziunea lui, gândurile lui, faptele lui depășesc istoria de până atunci și se fixează pe trănincii mai înalte. Căpitanul în pădurea Dobrina, Căpitanul la Atelierele Nicolina, Căpitanul la procesul Văcăreștenilor, Căpitanul la Rarău și la Carmen Sylva, Căpitanul la Tâncăbești, sunt tot atâtea momente istorice ale neamului. Ele au trecut, în însăși clipa genezei lor, în legendă, cutremurătoare și măreață, cu atât mai mult cu cât s'au întâmplat într'o epocă de materialism cumplit.

Căpitanul s'a identificat cu linia istorică a neamului, dar i-a trasat în același timp și-o albie nouă. Acționând prin neam și de multe ori peste neam, el i-a simțit pulsațiile și i-a ascultat poruncile ca niciun alt fiu al său. Dar el a fost și acela care l-a scuturat din somnul în care l-au băgat vicisitudinile istoriei și actele de trădare. Când profet, când Arhanghel; când semizeu, când om ca toți oamenii, el a fost personificarea omului «năzdrăvan» din basmele poporului nostru. Figura lui părea adeseori ireală, când

se ridica în momentele cruciale ale neamului și Legiunii, în afară de sfera omenescului, dând faptelor sale caracter de minuni.

Iată-l, la Atelierele Nicolina, cu Pancu lângă el, trecând prin mijlocul masei comuniste, fără să i se atingă un fir de păr. Poate că fără această dârzenie a Căpitanului, comunismul ar fi domnit depe atunci în România.

Iată-l la Focșani, unde o sută de mii de oameni, veniți din toate unghiurile țării, îl cununa ca în «*Nunta Zamfirei*», într-o sărbătoare cum n'a fost nuntă pe pământul românesc și poate nici pe alte pământuri.

Iată cum la Tâncăbești, Dumnezeu îl cunună cu coroana de martir într-o noapte misterioasă de Sf. Andrei. Treisprezece dintre cei mai credincioși ucenici ai săi s'au bucurat de aceeași cuminecare, pentruca minunea Dumnezeiască să se împlinească în scris de Evanghelie și pentruca Legiunea să nu poarte cu nimică răspunderea pentru tragedia de mai târziu a neamului.

Natură monumentală, nechinuită de problemele existenței proprii, ci îngrijată de problemele existenței neamului, Căpitanul era o stâncă de credință în destinul său de Căpitan al neamului. Nesiguranțe sufletești nu încăpeau în sufletul său, pentrucă el trăia în absolut și era covârșit de absolut. Deaceea, generația bronzată de el, astăzi în parte decimată trupește, păstrează credințele și năzuințele legionare ca în ziua cea dintâiu.

Indrăgostit de drumuri directe, netemător de obstacole, Căpitanul disprețuia ocolurile. Stilul său de viață era gotic, drept și pur, ca domul din Colonia, ca muntele Rarău. Deaceea l-au urit până la sânge spinările incovoiate dela conducerea țării. Bland și iertător cu dușmanii personali, a fost aspru și necruțător ca un arhanghel când incingea sabia neamului, pentruca să pedepsească pe cei ce-i amenințau existența.

Dar Dumnezeu a hotărît ca viața lui să fie temelia existenței viitoare a neamului. Cei ce l-au strangulat, crezând că astfel vor scăpa de el, nu s'au putut atinge decât de carnea lui chinuită. Spiritul său era de mult inaccesibil instrumentelor lor de distrugere... În noaptea aceea, cutremurătoare pentru noi, acest spirit a biruit și ultima cătușă ce-l ținea prins în materie. De-atunci, situat dincolo de orice indoială în inima neamului, ca o stâncă uriașă de care se vor sparge veșnic valurile vrășmașe, Căpitanul va domni nevăzut până ce apele istoriei se vor liniști din nou și

se vor îndrepta pe făgașurile croite de el, pentruca să se îndeplinească și această minune a cerului.

Moța, frunte ca un iezer cristalin, generația dela 1922 și toate generațiile legionare au învățat, privindu-l, să gândească și să se exprime clar și hotărît pentru Legiune și neam. Au mai învățat deasemenea să-și iubească cu pasiune Căpitanul și Legiunea, să se jertfească pentru ei. La Majadahonda a arătat pentru ultima oară, și sub cea mai pură formă, care i-a fost misiunea: să recunoască și să confirme în Corneliu Codreanu pe Căpitanul neamului, să-i netezească drumul spre sufletele mulțimilor.

Moța a fost un alt tip de om, condiționat de alt mediu românesc. El reprezenta sinteza Transilvaniei, o mie de ani de subjugare națională. În el clocotea sufletul de tribun al subjugărilor, al trașilor pe roată. În el clocotea veșnic revolta împotriva împărilor și trădărilor, prigonirea unui neam în propria lui casă. Deaceea a acceptat comanda Căpitanului, în apariția căruia vedea că i-a sosit și lui timpul să incingă sabia de Arhanghel.

Inteligență sclipitoare, a disecat viziunea, gândurile și faptele Căpitanului și le-a transmis în formă superioară minților critice, dar nesigure ale intelectualilor. L-a comentat pe Căpitan, pentruca să se nască un Gărcineanu, un Cristescu, și să se împlinească minunile studențimii legionare. A deținut autoritatea spirituală ce-a spart ghița sufletelor complicate și chinuite de problemele existențialiste și negativiste.

În timp ce Căpitanul era un monolit, la care fapta era aproape consecutivă gândului, sau țâșnea spontan din viziune, la Moța prevala rațiunea, ce impunea pe băncile universitarilor. Conștient de puterea intelectului său, Moța și-a dat seama că cea mai strălucită inteligență nu ajunge niciodată să umbrească strălucirea faptelor mari. Înainte de poeți și filosofi, au existat eroii. Adesea, marile epoci de cultură se ridică pe ruinele marilor epoci eroice. Atunci vin poeții și filosofilor să salveze omenirea dela pieire, cântând faptele eroilor. Moța a transformat speculația intelectuală în faptă, pentruca să nu rămână sterilă. «*Neamul românesc are nevoie de fapte și nu de programe!*» — a spus Căpitanul. El l-a înțeles. Deaceea a pus în serviciul inteligenței o voință de fier, nesdruncinată și perseverantă, cum rar se întâlnește în lumea oamenilor de înaltă putere de rațiune.

Dela 1922 și până la jertfa supremă, Moța a deținut rolul lui Ion Botezătorul. Din momentul când a luat legământul Căpita-

nului, indeosebi, și până ce, plecând spre Spania, a lăsat drept testament legionarilor mărețele cuvinte «Căci tu ești Căpitanul!», Moța a făcut să crească cu perseverență respectul Căpitanului și prin aceasta a crescut Mișcarea Legionară.

Dacă ne e permis să vorbim de o Evanghelie legionară, atunci ea el singur ne este evanghelistul! S'au scris multe și mărețe pagini asupra Legiunei de către mulți ucenici ai Căpitanului, mult mai mult decât s'a scris asupra tuturor partidelor românești dela începutul existenței lor și până astăzi, dar singur scrisul lui poartă pecetea revelației adevărurilor inițiale. În Ion Moța se confundă transcendentul Mișcării Legionare cu pământul strămoșesc într'o simbioză unică, așa cum o vedea Căpitanul când trasează pentru legionarii săi «sensul neamului». Singur scrisul lui Moța e neîntrecut în sobrietate, claritate și perfecțiunea analizei și sintezei, cei dau puterea de sugestie a nemuritoarelor opere clasice.

Pentru dragostea ce-a arătat-o Dumnezeu Căpitanului și lui Moța, ei au pus bazele Legiunei în morala creștină. În această hotărâre și-au pus propria lor viață cât și viața celor mai curați și mai buni camarazi ai lor, drept temelie spirituală de lume nouă românească. Au făcut ca și primii creștini în catacombe sau în arenele cu fiare sălbatice. Paralelismul de jertfă nu poate fi mai evident. Aceasta nu pentru că au voit să copieze neapărat jertfele primilor creștini, ci pentru că numai acesta este drumul etern valabil spre mântuire. Deaceia nu mai există pentru legionari posibilitate de lepădare de Legiune, oriunde s'ar găsi ei după treizeci de ani dela moartea Căpitanului. Lepădarea înseamnă pentru legionari despărțirea de Dumnezeu și de propria personalitate, înseamnă sinucidere spirituală.

Intr'un moment crucial când neamul, prin marele act al întregirii sale, a ieșit dela periferia istoriei și s'a avântat să facă dela sine istorie, Dumnezeu i-a dăruit conducătorii de care avea nevoie pentru revoluția sa spirituală și pentru începutul de zidire nouă. Năzuințele latente și neprecisate ale maselor s'au întâlnit pentru prima dată în istoria neamului românesc cu năzuințele conștiente și voluntare ale conducătorilor predestinați. A fost cel mai fericit moment în două mii de ani de istorie valahă. Sărac ar fi rămas neamul fără acest dar dela Dumnezeu! De acest fapt își dau seama mai ales ucenicii Căpitanului și ai lui Moța. De câteva decade Căpitanul și Moța sunt temuți și interziși în România. Să însemne oare această prigoană nemaipomenită o slăbiciune

a Legiunei, sau mai degrabă proba unei forțe invincibile, în sensul «*Avem la îndemână cea mai formidabilă dinamică... este propria noastră cenușă!*», de care vorbește Moța?

Cortina de fier ridicată între Neam și Legiune este mult mai grozavă decât cea ridicată astăzi de către comuniști între neam și lumea liberă. Dar neamul în prigoană se confundă conștient sau inconștient cu Legiunea în prigoană, se amestecă cu suferințele ei, cu speranțele și credințele ei și pășește pe drumul indicat de Căpitan și de Moța. Linia istorică de azi, de mâine, de totdeauna a neamului a fost trasată de aceștia, în timp ce conducătorii de astăzi ai României, merg pe drumul lui Marx, Lenin și Stalin, care nu au nimic comun cu neamul nostru.

Rezultatul suferințelor comune de astăzi va fi cândva Neamul Românesc Legionar! Cine se indoește de această profeție, ignorează adâncimea fenomenului legionar și rădăcinile pe care și le-a implantat în sufletul neamului. Totodată supraestimează posibilitatea de dăinuire a unui regim strein de neam și impus de baionetele Rusiei.

Prin jertfele lor cutremurătoare, Căpitanul și Moța au trezit din letargie poporul român și i-au adus dovada supremă că în Legiune jertfa de toate nuanțele este baza esențială; că nu fuga după posturi și după parvenire este țelul legionarului, ci fuga după cea mai mare jertfă pentru salvarea și construcția unei patrii demne de trăit într'însa. Deaceia, începând cu 13 Ianuarie 1937, poporul român a intrat în cea mai mare transfigurare a lui în istorie, în procesul de devenire legionară.

Situația politică de mai târziu, potrivnică Neamului și Legiunii (în afară doar de scurta biruință din 1940), nu a permis Mișcării Legionare să continue și să întărească această transfigurare a poporului în sensul testamentului Căpitanului. Dar rolul Legiunei nu este micșorat prin aceasta. Căci să ne punem această întrebare cardinală: ce s'ar fi ales de poporul român dacă ar fi intrat, în cea mai întunecată perioadă a istoriei sale, fără să fi fost pregătit sufletește prin suferință și rezistență de către Căpitan și Moța? Acei un milion de membrii activi ai Legiunei din 1937 și milioanele de simpatizanți au împiedecat (întâiu ca partizani, apoi ca prizonieri de lagăre și închisori comuniste, mulți ca simpli oponenți pasivi) orice posibilitate de formare a unui spirit comunist în masele populare. Cei 1.500.000 de membrii ai Partidului Comunist român de astăzi reprezintă doar o masă de oportuniști.

Poate că tăindu-se ultimele trei zeruri s'ar ajunge la cifra corectă a membrilor comuniști români... Spiritul legionar trăește și astăzi latent în România și oricare ar fi evoluția de mâine a istoriei, ea nu se poate concepe fără a se ține cont de acest spirit, sau trecându-l sub tăcere.

Căpitanul și Moța, poli spirituali ai reînnoirii neamului, au trasat axele personalității legionare pe dimensiuni îndrăsnețe, așa de îndrăsnețe, că puterile răului din lume s'au inspăimântat, și s'au coalizat cu gândul să-i nimicească, înainte ca ei să poată termina opera de educare a poporului român. Realizarea acestei opere ar fi însemnat în ochii lor biruința definitivă a lumi asupra intunericului în Europa. Deaceea, coaliția internațională dintre comuniști și alte puteri oculte s'a îndreptat înainte de toate asupra Căpitanului și nu s'a liniștit până nu l-a ucis. Rezultatul nu a însemnat însă înfrângerea Mișcării Legionare, care trăește și astăzi. Ci înfrângerea lumii libere și biruința comunismului.

Epoca noastră e plină de cuceririle spațiilor interplanetare. Dar oare, până la urmă, nu rămâne tot sufletul omenesc cel din urmă spațiu necucerit definitiv? În acest spațiu al spiritului, și nu altundeva, se va da cândva bătălia decisivă, ce va decide de soarta lumii. De peste patru decade, legionarii se găesc pe prima poziție în această bătălie a sufletului, inițiată în spiritul marilor sacrificii de către Corneliu Codreanu și Ion Moța.

Încă nu s'au născut poeți și gânditori care să poată cuprinde cu geniul los măreața epopee a acestor doi titani ai neamului românesc. Dar nici istoria nu și-a spus încă cuvântul ultim asupra Mișcării Legionare. Cert este că stăpânitorii de astăzi ai României vor ignora și batjocori pe cei doi mari Români, dar neamul, neamul care tace și păstrează în suflet tot ce-i este drag, îi va readuce pe buzele pline de speranțe ale Românilor, atunci când intunericul de astăzi se va risipi.

30 NOEMBRIE 1938

de Alexandru S. Moraru

La începutul luni Noembrie, m'am întors dela București, unde imi dădusem examenele din sesiunea de toamnă. Imediat după întoarcerea mea în centrul petrolifer Moreni depe valea Cricovului-Sărat și reluarea activității profesionale (pe atunci lucram ca telefonist la Secția Transporturi a Societății petrolifere «Astra Română»), primesc dispoziția să plec la Ploiești pentru a primi noi instrucțiuni de activitate.

Garnizoana Moreni era un centru puternic legionar și, imediat după începerea prigoanei din primăvara anului 1938, fusesem însărcinat cu conducerea ei. În acea vreme activau în Moreni peste 100 legionari. Această activitate consta mai mult din strângerea cotizațiilor și întâlnirea cu șefii de sectoare odată pe săptămână, la nevoie de mai multe ori, dealungul «promenadei» din piața orașului. La aceste întâlniri, schimbam cu fiecare șef de sector câteva cuvinte, transmițându-le ultimele ordine și informații cu privire la siguranța legionarilor și comportarea lor față de jandarmi, de agenți și de clevetitori. Garnizoana Moreni fusese din fericire cruțată de arestări. Apoi, datorită faptului că legionarii aveau salarii mai bune la întreprinderea petroliferă, în raport cu alte ramuri economice sau administrative, contribuția noastră reprezenta o sumă destul de frumoasă. Faptul fusese întotdeauna relevat de conducerea legionară.

Cu prima ocazie m'am deplasat la Ploiești. Acolo am fost primit îndată de șeful garnizoanei locale. După ce-mi face un tur de orizont, informându-mă de cele ce se petrec în țară și despre activitatea grupurilor noastre, mă avertizează că guvernul este dispus să extermină Mișcarea Legionară. Probabil, continuă el, se vor face mai multe crime decât s'au făcut până acum. Totuși, orice

ar întreprinde guvernul și poliția secretă a lui Armand Călinescu, nu ne pot ucide pe toți. Dacă unul cade, atunci se va ridica altul și steagul luptei legionare va fi dus mai departe.

Concluzia lui e categorică: «Trebuie să-mi încerc înlocuitorul». Același lucru să-l facă și șefii de sectoare. Să nu se vorbească mult și în cazul când unul a fost arestat să spună cât mai puțin. De aceea ar fi bine ca masa legionarilor să nu știe cine conduce destinele Legiunii în lupta de față, de unde vin și prin cine se dau dispozițiile. Prigoana se va întehi, va cere jertfe și va învinge numai acela care știe pentru luptă. Ca încheiere mi se dă un pachet cu manifeste pe care să le împart în garnizoană, în momentul pe care eu îl voi crede cel mai oportun.

Ajuns la Moreni, îmi fac un plan pentru împărțirea manifestelor, pe care-l comunic șefilor de sectoare la prima întâlnire. Planul prevedea ca în aceeași zi, la aceeași oră, câte doi legionari în fiecare sector să împartă manifestele la locuințele cetățenilor. Unul dintre legionari să împartă manifestele, iar celălalt să facă de pază, pentru a nu fi descoperit. Planul prevedea împărțirea acestor manifeste, în toată garnizoana, între orele 11,30 și 12,30 noaptea. La 12,30 fix, pentru siguranța distribuitorilor, indiferent dacă era sau nu terminată împărțirea manifestelor, trebuia întreruptă orice acțiune.

Fusese ales momentul în care se făceau schimburi de lucrători la întreprinderile petrolifere; în cazul când, din diferite motive, s'ar fi alarmat jandarmii de acțiunea în curs, să fie total desorientați și să nu știe de unde să înceapă urmărirea. În plus, înainte de orele 12 noaptea, oricine putea spune că se duce la serviciu, iar după 12, că vine de la serviciu.

Acțiunea are loc la data fixată, conform planului, și reușește. Chiar în cursul nopții, după informațiile căpătate de la camarazi, jandarmii sunt sesizați. În unele locuri, fac chiar percheziții corporale la trecători. A doua zi sunt chemat la jandarmerie pentru a fi întrebat unde am fost noaptea trecută. Pentru așa ceva mă pregătisem de multă vreme. În clipa când se împărțeau manifestele, jucam table cu șoferii de serviciu din noaptea aceea. După ce jandarmii s'au incredințat că cele spuse de mine erau adevărate, mi-au dat drumul, avertizându-mă numai că, dacă va fi nevoie, mă va chema din nou.

Nu trece însă mult timp și jandarmii reușesc să descopere secretul acțiunii noastre. Un mic amănunt necunoscut a dus la pră-

bușirea ei. Nu ajunsesem să cunosc pe deplin viața particulară a camarazilor noștri. Ii cunoșteam bine numai pe ei și prea puțin viața familiilor lor. Acest amănunt ne-a fost fatal. Șeful unui sector, un vechiu camarad de luptă și încercat de multe ori, cunoscut și stimat de toți legionarii din garnizoană, era căsătorit cu o femeie bolnavă. Din cauza această, era extrem de geloasă și trăia cu impresia că bărbatul ei o înșeală. La apariția jandarmilor, și-a denunțat bărbatul, spunând tot ce știa și văzuse, punând astfel jandarmii pe urmele noastre.

Mai mult chiar: la o întâlnire avută pe «promenadă», unde ne întâlneam, mă cunoscuse din întâmplare și pe mine. A fost destul să se mai găsească la percheziția făcută și un manifest pentruca, înarmați cu cele aflate de la soția camaradului, să înceapă goana după participanții la activitatea clandestină. Curând ne găseam în stare de arest 16 persoane. Până la urmă a trebuit să declar că eu am dat manifestele la împărțit.

Totuși, am inventat o poveste cu o persoană înaltă de cca. 1,70 m., cu ochelari și căciulă albă, de la care aș fi primit manifestele pentru împărțire. Povestea a fost crezută de jandarmi, reușind astfel să nu divulge legăturile pe care le aveam cu camarazii din Ploiești. Deși arestate 16 persoane, activitatea din acea noapte rămăsese o acțiune locală.

Mulți dintre cei arestați nu luaseră parte la împărțirea manifestelor. Fuseseră pur și simplu arestați, pentru că se găsiseră în locuințele lor cărți legionare. Ni s'a făcut proces pentru «turburarea ordinii publice». Într'o bună zi, pe la mijlocul lunii Noiembrie, sub o pază severă, am fost duși pe jos la Legiunea de Jandarmi din Ploiești. De acolo, după o interogare sumară, am fost transportați la închisoarea Brașov, unde am ajuns pe la miezul nopții. După o scurtă formalitate la cancelaria închisorii, un paznic ne-a băgat într'o cameră de trecere, destinată deținuților prevențivi, în care se mai aflau un număr oarecare de deținuți.

În cameră întunec beznă. N'am ajuns să ne obișnuim cu duhoarea ce domnea, când glasuri din rândurile noastre au început să strige: «Mi-a furat batista!» — «Ce cauți mă în buzunarul meu?» — «Lasă-mă că n'am nimic», și altele... Mai târziu, am aflat adevărul. Așa era obiceiul. Deținuții vechi buzunăreau pe noii veniți. Era o lege nescrisă a închisorii, de la care nu puteam să facem nici noi excepție. Ce ne-a mai rămas, le-am pus sub picioare sau

sub cap și mai mult trezi decât dormind, am trecut prima noapte în închisoare.

Când s'a făcut lumină, ne-am plâns șefului de cameră că nu-i frumos ceea ce s'a făcut în cursul nopții. Auzind că suntem legionari, a cerut deținuților să ne restituie lucrurile, deoarece «este păcat să fie furați legionarii». Câteva clipe mai târziu, a apărut la lumina zilei tot ce fusese furat. Am rămas uimiți de dexteritatea cu care fuseserăm furați, dar și impresionați de respectul pe care deținuții îl aveau față de legionari. Le-am mulțumit pentru redarea lucrurilor și am început să discutăm. Dela ei am aflat că'n închisoare mai erau câteva sute de legionari. Majoritatea lor deja condamnați și închiși la etajul întâiu.

Îndată am luat legătura cu conducerea legionară a închisorii. În primul rând, a început să ne sosească și nouă o parte din alimentele pe care Garnizoana Brașov le punea la dispoziția celor închiși, pentru a nu suferi de foame. Măncarea închisorii era extrem de proastă deoarece, dupăcum era obiceiul împământit, se fura din rația acordată deținuților.

În primele zile am făcut o curățenie generală. Din banii noștri am cumpărat câțiva litri de petrol și am îmbibat toate paturile și dușumeaua, care erau pline de ploșnițe. Curând după aceea, deținuții de drept comun au fost mutați în altă cameră, așa că rămăsesem numai noi, legionarii, veniți din Moreni. N'a trecut mult și au început să sosească camarazi și din alte județe. La un moment dat, deși dormeam clae peste grămadă, pe sub paturi și pe dușumea, ne înmulțiserăm așa de mult, că nu mai puteam dormi toți toată noaptea. Trebuia să dăm altora rândul la culcat. Ceilalți stăteam în picioare. Dar nenorocirea e că, pe lângă ploșnițele care începuseră să se înmulțească din nou, odată cu venirea rufelor delă spălat au apărut și păduchii.

Atmosfera din închisoare era grea, dar nu chiar de nesuportat. Legionarii închiși nu-și blestemau soarta și nu se tânguiau. Ziua se țineau ședințe legionare. Seara se țineau conferințe de legionarii studenți, din materia în care se pregăteau sau făcuseră studii. Toți aveau ceva de câștigat. Unii învățau să țină prelegeri, iar alții se obișnuiau să pună întrebări și să comenteze subiectele expuse. La orele zece, când se făcea stingerea oficială, și acesta era cel mai fericit moment al zilei, răsuna toată închisoarea de cântece legionare. Se intona mai întâiu, «*Cu noi este Dumnezeu*», apoi «*Sfântă Tinerețe Legionară*». În camerele și celulele închi-

sorii se cântau mai departe, în surdină, și alte cântece legionare. Zi de zi se repeta același lucru.

Deși ținuiți în închisoare, pot spune că eram informați destul de bine de cele ce se petreceau în țară. Conducerea legionară a închisorii ținea contact permanent cu camarazii din afară. În plimbările zilnice se comunica tot ce putea interesa pe un legionar. Mai căpătam apoi informații prin camarazii care erau duși la interogatoriu, prin ceice se duceau să-și cerceteze dosarele și prin ceice apăreau la procese. Când nu se ducea nimeni la Tribunal, atunci izvorul nostru de informare îl formau deținuții de drept comun. Unii dintre ei lucrau în afara închisorii, alții aveau funcții în serviciul administrativ, iar alții aveau destule mijloace materiale pentru a da ceva unui gardian, care să-l servească cu informații și chiar cu ziare. Dupăce le citea, ni le trecea nouă.

În special călătoria Regelui în străinătate, la Londra, Paris și Berlin, constituia problema principală pentru noi. Era discutată cu aprindere, în fel de fel de chipuri. Mulți o vedeau ca un semn rău și cu urmări grele pentru Legiune, dar nimeni nu se gândea că incurând se vor produce noi și nenumărate crime. Pentru alții, călătoria Regelui la Berlin era interpretată chiar ca un semn bun pentru Legiune.

Zilele erau mereu aceleași. Cu toată monotonia lor, treceau repede. Increderea camarazilor în destinul Mișcării, surferința în închisoare alături de Căpitan, camaraderia ce ne lega și se întărise între legionarii din diferitele regiuni ale Țării, speranța în ziua de mâine, făceau ca închisoarea să fie ușor suportată. Ne obișnuisem cu mirosul hârdăului, care la un număr de peste 60 deținuți într'o cameră era aproape insuficient, deși cei mai mulți se străduiau să-l folosească cât mai puțin în timpul nopții. În schimb, numărul păduchilor crescuse îngrozitor. O curățenie radicală nu mai era posibilă.

Din când în când vizitam alte camere, pline de legionari. Deși gardienii ne vedeau trecând în camerele streine, inchideau ochii. Stiam de prezența Căpitanului la Râmnicul Sărat. La fel știam că numărul legionarilor arestați era în creștere, dar nu eram neliniștiți.

Într'o dimineață, însă, totul se schimbă. Ușile nu se mai deschid ca de obicei. Gardienii devin încruntați și neprietenoși. Nu mai răspund la întrebările noastre. Nici la plimbarea zilnică nu mai suntem scoși. Oare să se fi întâmplat ceva? Ca la comandă

dispare optimismul. Neliniștea îi ia locul. Camarazii devin și ei mai nervoși. Pe fețele unora, sbumciumul interior le inspiră groază. Dece asemenea măsuri neobișnuite? Se fac presupuneri, se discută în șoaptă. Nimeni nu putea însă să dea un răspuns precis...

Către amiază, un deținut de drept comun ne furișează o ediție specială. O aruncătură de ochi și toate se lămuresc. Căpitanul, Nicadorii și Decemvirii nu mai sunt în viață. Fuseseră împușcați «în timp ce voiau să fugă», se putea citi în ziarul adus pe furiș... Tăceră de mormânt în toată închisoarea... Ne uitam unii la alții și nu puteam pricepe...

Unii au început să plângă; alții și-au mușcat buzele, aducându-și aminte de Circulara Căpitanului: «Vreau să fiu răzbumat. Așa cum v'a învățat Moța». Transfigurați, par'că așteptau un semn ce trebuia să vină...

Cineva dintre camarazi a luat inițiativa, începând să spună «Tatăl nostru»... Ceilalți l-au însoțit în șoaptă... La sfârșit am murmurat «Imnul Legionarilor căzuți».

Era 30 Noembrie 1938...

Seara s'a înăsprițit paza. Inchiisoarea n'a mai răsunat de cântece legionare... Târziu în noapte am dormit și eu cu Căpitanul în gând... Doamne, primește-l întru împărăția Ta...

Și așa începe viața în închisoare. Cu toate monotoniile lor, trecutul și viitorul sunt mereu prezente. Cu toate monotoniile lor, trecutul și viitorul sunt mereu prezente.

Deși în închisoare, viața nu este complet izolată. Într-o cameră, un grup de deținuți discută și se ajută reciproc. Într-o cameră, un grup de deținuți discută și se ajută reciproc.

Într-o cameră, un grup de deținuți discută și se ajută reciproc. Într-o cameră, un grup de deținuți discută și se ajută reciproc.

Din când în când vizităm alte camere, pline de legionari. Din când în când vizităm alte camere, pline de legionari.

Stăm de prezentă Căpitanului la Rămânicul Sărat. La fel stăm de prezentă Căpitanului la Rămânicul Sărat.

Într-o dimineață, însă, totul se schimbă. Uite nu se mai des- Într-o dimineață, însă, totul se schimbă. Uite nu se mai des-

chid ca de obicei. Gardienii devin încruntați și neprietenoși. Nu mai răspund la întrebările noastre. Nici la plimbarile zilnice nu mai suntem scoși. Care să se fi întâmplat ceva? Ca la comandă

înaltă. De așa se comportau românii din partea Banatului care nu a avut furtive să se unii cu Partea Mărea. Pentru ei este o mare și o de sărbătoare să aibă oarepele din «Tatăl» și «Imnul» în care își pun marea speranță și care le împușcătează puștile de rezistență. Într-un timp de desăvârșire ale guvern- nelor locale, în vremea războiului, au avut o mare în- viața românilor de peste hotare și avea pericolul să-și pier-

INTĂLNIREA CU CAPITANUL ȘI LEGIUNEA LUI de Pavel Onciu

În Banatul Sărbesc, în timpul războiului, au fost multe studii în România la studii, nu puteau rămâne numai în-

Născut în Banatul Sărbesc, copilăria mi-am petrecut-o departe de matca neamului nostru. Totuși, despre Corneliu Zelea Codreanu, Garda de Fier și Legiunea Arhanghelul Mihail, am luat cunoștință prin gazete și din cele ce mi se povesteau la ora aceea de cei mai în vârstă, încă depe timpul când eram în școala secundară.

În cele citite prin ziarul Dimineața, Lupta și Adevărul, am constatat mai mult o atitudine de dușmănie și ură împotriva Mișcării naționaliste române. Ziarele Cuvântul și Calendarul ne ajungeau mai rar în mână; dar ce citeam în ele, avea o rezonanță deosebită în mintea și inima mea de copil, ce mi-a călit sufletul.

Pe timpul acela, știam un singur lucru precis: sunt Român.

Din ziarul Libertatea, publicat de părintele Moța și alte ziare legionare ce seoseau la Românii din Banat, luam cunoștință sporadic de lupta începută de Corneliu Codreanu pentru înscăunarea poporului român în drepturile lui și pentru a fi el, poporul român, stăpân în România întregită. Toate aceste idei încântau și incurajau pe Românii din afara hotarelor țării, fiindcă noi simțeam, cu vârf și îndesat, desinteresul guvernărilor României dela București pentru soarta elementului românesc din țările vecine.

Prin concetățenii mei ce studiau la «Scolile Inalte» din România și prin prietenii lor, ce-și petreceau unele vacanțe în Banatul nostru, mai primeam câteva informații asupra luptei lui Corneliu Codreanu cât și a suferințelor îndurate de el și de legionarii lui. O astfel de grupă studențească a fost adusă într'o vară de Traian Mucuceanu, dela Cluj. Între ei se găseau atât legionari cât și prieteni de-ai Legiunei. Au trecut prin mai multe comune, unde au fost primiți cu onoruri și cinstire de preoți, intelectuali, negustori și țărani, de toată această obște plină de omenie și de ospi-

talitate. Da, așa se comportau Românii din partea Banatului care nu a avut fericirea să fie unit cu Patria Mamă. Pentru ei este o onoare și o zi de sărbătoare să aibă oaspeți din «Tară», cuvânt în care își pun mereu speranțele și care le improspătează puterile de rezistență, infruntând măsurile de desnaționalizare ale guvernelor locale.

Viața românilor de peste hotare își avea pericolele ei, atât pentru părinții care-și trimeteau feciorii și fetele la școlile din România, cât și pentru intelectualii și țărani care își apărau drepturile lor strămoșești. Deaceia, nu trebuie să fie cu mirare că Românii din Banatul Sărbesc cât și alți Români de peste hotare, care se găseau în România la studii, nu puteau rămânea surzi și indiferenți atunci când era vorba de apărarea neamului și-a intereselor lui vitale. Depe locurile unde se găseau ficare din ei căutau să atragă atenția prin Memorii trimise la diferite Ministerere, instituții și autorități, expunând tragedia Românilor de peste hotare și cerând măsuri imediate, pentru a împiedeca desnaționalizarea lor.

Toate acestea le știam din cele ce ne spuneau mai marii noștri și anume: prof. Iosif Duma, prof. Tiberiu Mitâr, ing. Ardeleanu, dr. A. Popoviciu, dr. S. Butoarcă, Traian Muceanu, împreună cu mulți alții care s'au dedicat acestor dorinți naționale. În 1918, la Adunarea dela Alba Iulia, țărani bănațeni fuseseră chiar reprezentați de țăranul Petru Tomici din Ofcea. Astfel, intelectualii și țărani, dârji în apărarea naționalității noastre, ne-au sădit în suflete sentimentul și credința iubirii de neam, pregătindu-ne pentru viitor.

Cu această comoară în mine, am ajuns la «Scolile Inalte», în anul 1935, la București. Acolo m'am stabilit într'un cămin studențesc în care se găseau câțiva Români de peste hotare. Ei obținuseră locuri gratuite în acest Cămin, datorită marelui înțelegeri a familiei Ghiață, vechi liberali. Acest Cămin se găsea pe strada Matei Voevod. Într'o aripă, un liceu de băeți și în a doua aripă, Căminul Studențesc, unde Românii de peste hotare aveam o cameră mare a noastră. Familia Ghiață ne-a dat, pe lângă locuință, și mâncarea la liceul-internat de alături. Pentru această faptă nobilă, le rămân recunoscător și le duc recunoștința mea peste tot locul.

În acest Cămin a început o viață nouă pentru mine, trăind în mijlocul studenților din diferitele părți ale României. Curiositatea a fost mare din toate punctele de vedere. Căutam să mă informez și să verific tot ce știam eu de mai înainte, pentru orientarea mea

cât mai precisă în viața studențească cu preocupările și aspirațiile ei. Am putut constata dela început că erau prezente toate direcțiile politice: național-țărănistă, liberală, cuzistă, oameni pe care-i interesau numai studiile, sau indiferenți... Legionarii erau reprezentați și ei prin Manea, Vișan și alți al căror nume nu-mi mai amintesc. Viața în cadrul căminului era destul de armonioasă și prietenească.

După scurt timp, am ajuns în contact și cu studenții dela «Căminul Bănățenilor». Astfel, am putut cu incetul să-mi fac o părere despre tot ce se mișca în cercurile studențești. Dintre Românii de peste hotare am făcut cunoștință cu Vodă Timoceanu, medic de profesie. Prin el am ajuns să mă apropiu de alți timocenii, printre care Florea Florescu, a cărui amintire imi face mereu bucurie, pentru că el era unul din cei mai bine pregătiți. Cu el am fost apoi în «echipele regale», în anii 1936/37/38, la Moșii lui Avram Iancu, în comuna Vidra.

Cercul cunoșcuților mărimdu-se, am putut ajunge prin diferite asociații și coruri: Societatea Culturală —Corală Carmen—, Societatea A. C. T., Corală Municipiului, etc. Din anul 1936 am făcut parte din «echipele regale». Mergeam adesea pela conferințele iluștrilor profesori, Manoilescu, Crainic, Petrovici, Iorga. Apoi, pela serbările date de organizațiile studențești. Incet incet am intrat în relații cu o mulțime de oameni întregi și capabili, printre cari o seamă de legionari și simpatizanți. Prin ei am putut avea știri despre Legiune și o serie întreagă de scrieri legionare. Interesant e faptul, pentru viața mea anterioară încadrării mele în Legiune, că legionarii au fost oamenii pe cari i-am apreciat mai mult. Erau de cuvânt, hotărâți să facă fapte care să aducă neamul pe pozițiile lui firești și aceasta în ciuda riscurilor personale. Aveau încredere în mișcare, ascultau de ordinele lui Corneliu Codreanu, se ajutau, se stimau...

Pe indelete luam cunoștință de scopurile legionare. Bucuros constatam că Corneliu Codreanu și legionarii lui se opuneau oamenilor politici și mentalității acestora de a conduce țara spre o singură țintă: interesul personal. Acest NU ce-l spunea Corneliu Codreanu guvernanților, mă atrăgea și mai mult spre el și Legiune. Simțeam în acest om pe conducătorul și educatorul poporului român, care singur va putea să-l ducă pe culmi nebănuite. Toate aceste gânduri imi cuprindeau inima și-mi luminau mintea, deschizându-mi noi orizonturi de viață. Și nu mai vorbesc de lupta

lui politică în contra celor care voiau să comunizeze țara. Vedeam de-acuma, mai limpede ca niciodată, de unde și din ce cauze erau neglijate, cu atâta indiferență, interesele neamului.

Așa încep să-și facă loc în viața mea Căpitanul și Legiunea. Dar în același timp imi dădeam seama cât e de greu ca să devii legionar. Înainte de a mă încadra, am socotit că este bine să-mi examinez propriile mele puteri și dacă pot fi capabil să îndeplinesc, măcar în parte, cele indicate de Căpitan pentru a deveni legionar. Din această cauză, am amânat încadrarea mea până la o dată când voi crede că pot intra în Legiune, unde să-mi continui școala formării caracterului, prin educația legionară. Cu aceste gânduri și dorinți, cât și cu mulțumirea că sensul vieții mele va lua un curs care se va face mult mai folositor, m'am apropiat cu respect de Legiune.

În tot acest timp, am putut vedea la Sediul din Gutenberg cum legionarii traduceau în faptă tot ce spuneau și scriau: înființarea de cooperative, diferite ateliere, cantina legionară, etc. După aceea, cu multă jertfă, numai prin donațiile lor și ale prietenilor legionari, ridicarea măreței construcții dela Bucureștii-Noi: Casa Verde. Toate aceste manifestații umpleau inimile de bucurie și făceau să crească entuziasmul celor angajați în luptă precum și a tuturor Românilor cu gânduri curate pentru viitorul neamului.

Aceste fapte erau semnalul că în România se mergea spre recucerirea pozițiilor pierdute. Înflorea pretutindeni comerțul legionar: restaurante, tabere de muncă și de odihnă. Prin toate acestea, Corneliu Codreanu vroia să arate că Românul este capabil și în ramura comerțului, ramură care, la ora aceea, se găsea în cea mai mare parte în mâinile străinilor. La toate aceste eforturi pentru un viitor de glorie al neamului românesc luau parte Români din toate straturile sociale; ba chiar și streini cari nutreau gânduri curate pentru poporul în mijlocul căruia trăiau. Muncitorimea, mai ales, începe să fie din ce în ce mai prezentă în rândurile legionare. Acești oameni aspri și înșelați de toți vedeau în Corneliu Codreanu omul care aduce, prin gândurile și faptele lui, dreptatea lor și-a întregului neam. Iar avertismentele date guvernanților dela București asupra politiceii ce duceau față de Rusia comunistă (făcându-i răspunzători de nenorocirea ce putea să se abată asupra țării) au produs o profundă sguduire națională.

Această reinviere și repunere a Românilor în drepturile lor naturale, pentru care au luptat Domnitorii și eroii neamului, și

pe care Corneliu Codreanu le scoate din nou din umbră și obidă, nu i-au lăsat indiferenți pe cei dela palatul regal și uneltele lor. De tema de a nu fi trași la răspundere și de a nu mai rămânea în fruntea țării, au început să lovească în Corneliu Codreanu în modul cel mai infam. Campanii pline de ură s'au revărsat asupra lui. L-au înhămat pe Stelescu punându-i la dispoziție fonduri pentru acțiunea de calomniere și de destrămare a Mișcării, prin publicația «Cruciada Românismlui». Acestuia s'au alăturat Beza, cu încă câțiva.

Curios este în această omenire că întotdeauna se găsesc ființe care, pentru satisfacerea ambițiilor lor bolnave și sub diferite pretexte, fac coalitție cu inamicul... Apoi, cu o poftă de fiară sălbatecă, se aruncă asupra omului care le-a ridicat în poziții nebănuite, cu care odată au luptat, au suferit și care le-a acordat toată încrederea lui plină de generozitate!... Dar toate aceste uneltiri și mârșăvenii ale clicei susținută de palat n'au dat rezultatul dorit. Moța, Marin, Clime, Mironovici, Corneliu Georgescu și toți ceilalți camarazi de luptă au făcut zid de granit în jurul lui Corneliu Codreanu, continuând lupta împreună pentru Neam și Legiune, împotriva tuturor uneltirilor camarilei și a cozilor de topor.

Mișcarea Legionară creștea văzând cu ochii. Corneliu Codreanu devine centru de gravitate, atât în politica internă cât și în cea externă. Toată suflarea românească își îndrepta privirile și speranța spre el, Căpitanul oștilor legionare. Neamul întreg aștepta dela el să vie salvarea, scăparea din mâinile exploatorilor și a agenților comuniști.

Războiul civil din Spania n'a fost privit cu indiferență de Căpitan. A acceptat dorința lui Moța și Marin ca, împreună cu alți camarazi, să meargă în Spania unde «se trăgea cu mitraliera în obrazul lui Christos». Acolo, departe, la mii de kilometri de Patria mamă, au luptat și au căzut cu arma'n mâini, martirii legionari Moța și Marin. Jertfa lor este exemplul suprem pentru apărarea lui Christos și a credinței legionare. Ea a sguduit întreg poporul creștin. Sute de mii s'au rugat și au ingenunchiat în fața jertfei lor. Prin sacrificiul lor, Căpitanul și Legiunea merg spre victoria finală.

Palatul și vasalii lui de pretutindeni, fierbând de ură, au căutat să înjosească și să murdărească această jertfă plină de măreție. Se poate închipui de ce s'au purtat așa de mișelește. Astfel de creaturi nu cred în valorile morale și sunt incapabili să dea ase-

menea jertfe, rupte din Divinitate. Deaceea calcă în picioare și caută să sfarme tot ce este nobil, curat și înălțător.

Văzând toate aceste acte de infamie guvernamentală la adresa Căpitanului și a legionarilor, mi-am spus, în vara anului 1937 că, de acum încolo, nu este destul să fiu numai prieten, ci trebuie să intru în Legiune, să stau cot la cot cu luptătorii lui Codreanu, să îndur împreună cu ei toate nemerniciile și mișeliile vremii. Să mă bucur cu ei de victoriile câștigate cu atâta sacrificiu, intru crearea unui nou fel de a fi și gândi, intru crearea omului legionar.

Vara aceasta, în Vidra lui Avram Iancu, am avut o altă bucurie, cutoatecă mă găseam într'o echipă regală. Au fost prezente pe teren, mai multe echipe de premilitari studenți, printre care se găseau o sumedenie de legionari. O serie de premilitari aveau în fruntea lor pe Viorel Trifa, care a condus tabăra în stil legionar. Seara se făceau șezători, unde Viorel Trifa vorbea despre problemele moșilor exploatați. La ridicarea și coborirea drapelului, se cânta imnul Regal, după care se cânta și imnul «Sfântă tinerețe legionară». În marș se mergea în ritmul cântecelor legionare. Cu această ocazie am vorbit mai mult cu Viorel Trifa asupra Legiunei și a altor probleme actuale atunci.

În toamna anului 1937 întorcându-mă la studii, m'am întâlnit cu legionarii din Capitală care mă cunoșteau. Le-am povestit ce frumoasă a fost vara aceea pentru mine. M. Hoinic m'a luat cu el la o ședință legionară. Șeful cuibului era Sicrieru. După câte imi amintesc, erau mai toți bucovineni. Ședința a fost într'o Sâmbătă, pela jumătatea lui Octombrie. Atunci am devenit membru activ al Mișcării Legionare, în care mă găsesc până astăzi.

Cu Căpitanul n'am avut fericirea să vorbesc. L-am văzut de multe ori la sediu și în alte ocazii. O singură dată, la sediul din Gutenberg, unde se găseau trupurile lui Mija și Popescu, ciuruite de «gloanțele dușmane», m'am dus să le dau și eu onorul legionar. În timp ce stăteam impietrit în fața celor doi jertfiți, a intrat și Căpitanul să dea ultimul salut legionarilor căzuți la datorie. Acest moment din viața mea nu-l voi mai putea uita niciodată. Un freamăt mi-a cuprins toată ființa, fixându-mi calea vieții mele.

Dar n'a trecut mult timp dela moartea lui Mijea și Popescu până la data de 21 Februarie 1938, când Căpitanul anunța că partidul «Totul pentru Tară» nu mai există. Camarila și cu o parte din membrii fostului guvern național-creștin, având în frunte acum pe însuși Patriarhul Tării, Miron Cristea, mergeau cu pași

repezi spre lichidarea Legiunei și-a Căpitanului. Fuseseră îngroziți de rezultatul alegerilor din 1937, când Legiunea trimisese în Parlamentul Tării 66 de deputați legionari, pe care îi interesa numai soarta neamului și a Tării. Le era teamă că nu va trece mult și domnia sperjurilor și a vânzătorilor de neam va fi înlăturată, iar mișei trași la răspundere pentru răul și nedreptatea ce aduseseră asupra poporului. Îi îngrozea acest spirit legionar nou, fiindcă se știau vinovați. Dar, în afară de aceasta, se găseau angajați în activitatea și sub ordinele anumitor centre din afara granițelor României. Toate acestea și multe alte interese ascunse au determinat camarila și cozile de topor să încerce sdrobirea lui Corneliu Codreanu și a Legiunei. Slugile «*voinței internaționale*» aveau la acea vreme alte scopuri și nu vroiau ca în România să conducă creștinii plini de devotament pentru poporul din care făceau parte. «*Voința internațională*» și-a găsit totdeauna slugi trădătoare și sperjuri. Planurile au fost făcute și viperele crescute la sânul Românilor au pus în mișcare tot arsenalul lor de mișelie și crime. Voiau chiar să se ajungă la un războiu civil. Căpitanul însă le-a răspuns că nu va ajunge la acte «*care să transforme România într'o Spanie însângerată*».

În același timp, Căpitanul trece la desființarea diferitelor întreprinderi legionare și anunță plecarea lui la Roma. Se vede însă că această retragere a Căpitanului din acțiunea politică internă nu mulțumea pe deplin personalitățile «*voinței internaționale*». Pentru aceștia, plecarea lui în străinătate, câștigându-și astfel libertatea de a scrie mai departe volumul al doilea din «*Pentru Legionari*», însemna un pericol continuu și prea definit.

De teama de a nu-l scăpa din mâini, l-au arestat noaptea de 16/17 Aprilie 1938. Împreună cu camarazii cu care continuam să țin contact, eram îngrijorați și neliniștiți. Nu se știa nimic precis. Se spunea o serie de lucruri și șvonuri. A doua zi am auzit și noi că este deținut la Malmaison și că, peste câteva zile, se va judeca un proces împotriva lui. Acuzatorul: prof. N. Iorga; pretext: scrisorile Căpitanului, în care îl acuza de «*necinste sufletească*» și «*lipsă de cavalerism*».

Legionarii din cercul meu mențineam legăturile și eram gata la orice acțiune. La 19 Aprilie, s'a dat sentința care îl condamnă pe Căpitan la șase luni închisoare. În timpul procesului m'am plimbat mereu, împreună cu alți camarazi, în jurul Tribunalului. De felul cum a decurs procesul, am luat cunoștință ulterior. Prima

lui condamnare a avut loc în Săptămâna Patimilor. În timpul acela nu puteam să-mi dau seama că sentința dată prevestea totodată patimele și moartea Căpitanului, împreună cu alți nenumărați luptători.

Iubirea și stima noastră față de Căpitanul întemnițat ne aducea în suferințe și îngrijorare. Nu după mult timp, am putut constata că neliniștea noastră era mai mult decât reală, datorită faptului că i se pregătea un nou proces de «*înaltă trădare*».

Procesul a început la 20 Mai, dirijat de Palat și de Ministerul de Interne. Armad Călinescu își luase acum, public, rolul de călau. Își poate inchipui oricine în ce stare sufletească ne găseam noi legionarii la auzul celor ce afirmă: «*Corneliu Zelea Codreanu trădător de țară*». Mă mir și azi că nu am trecut la o acțiune violentă prin care să-l scoatem pe Căpitan din ghiarele călăilor, trecând peste ordinul dat de el. Dar disciplina noastră a fost mai tare și astfel a trebuit să ne înfrânăm, clocotul revoltei.

În dimineața zilei de 27 Mai, Căpitanul a fost condamnat la «*zece ani muncă silnică, șase luni degradare civilă, 5000 lei amendă și 2000 lei cheltueli de judecată*».

La 8 Iunie 1938, datorită faptului că eram cunoscut și activ prin «*echipele regale*» și coruri, am putut fi martor ocular la inaugurarea «*Lunei Bucureștilor*», care s'a ținut în «*Saloanele Arta*». Cred că s'a recurs la această inaugurare în cerc restrâns, fiind că celor prezenți le-a fost teamă să apară în public, după condamnarea Căpitanului.

Prezenți au fost Regele Carol și moștenitorul Mihai. Patriarhul Miron Cristea, Victor Iamandi, Nicolae Iorga și alți pe care nu-i mai rețin. După oficierea unui scurt Te-Deum, Regele Carol deschide oficial «*Luna Bucureștilor*», mulțumind totodată guvernului și sfetnicilor săi pentru «*sprijinul dat, în aceste momente critice, prin care trece România la ora actuală*». Prof. Iorga îi răspunde că el va sprijini și pe mai departe și va ajuta din toate puterile lui ca «*Majestatea Voastră să aducă și să promoveze ordinea și salvarea țării împotriva trădătorilor care astăzi caută să provoace tulburări, subminând existența și ordinea Tării*».

Toate acestea le spunea cu multă emfază și satisfacție, majoritatea dintre noi, coriștii, care dădeam răspunsurile le Te-Deum, ne priveam pe furis, înțelegând ținta vorbelor lor. După plecarea din sală și trecerea prin diferitele cordoane de polițiști, am plecat cu camaradul Antonie, discutând asupra celor întâmplate, fiind

convinși deacuma că marele savant, profesorul Iorga, a fost autorul moral al arestării Căpitanului și deci pe deplin de acord cu măsurile luate împotriva acestuia prin recentul proces.

În fața atâtor nemernicii din partea guvernului și a camarilei, șefii și oamenii partidelor au tăcut ca peștele în apă, fără să se opună, sau măcar să stigmatizeze pe acești călăi ai tineretului român. Arestările și întemnițările de legionari au urmat cu pași repezi. Cei care n'au fost prinși, s'au dat la fund. Dar Legiunea și-a continuat lupta. Grupul nostru era gata să facă tot ce i s'ar fi cerut. Totodată eram foarte atenți ca să nu descopere poliția că activăm. Interesul era ca să rămână liberi cât mai mulți, ca atunci când va fi nevoie, Legiunea să poată conta pe noi și duce lupta mai departe.

Se vede însă că «*voința internațională*» nu putea avea liniște cutoatecă svârlișe pe Căpitan în închisoare. Încât, aceste fapte odioase, în noaptea de 29/30 Noembrie 1938, l-au omorît pe Căpitan, împreună cu Nicadorii și Decemvirii, în modul cel mai barbar, sub pretext că «*au voit să evadeze*». Trupurile lor n'au fost date familiilor, ci le-au ascuns, ca nimeni să nu știe unde le e mormântul...

În Capitală, când s'a auzit de această crimă, imensa majoritate a populației s'a cufundat în tăcere. Tristețea ne-a învăluit inima! Ne omoriseră Căpitanul!

CUM L-AM VAZUT ULTIMA DATA PE CAPITAN

de Maria Roșca

Era în luna Mai, 1938. Căpitanul și o bună parte din legionarii cunoscuți fuseseră arestați încă din luna Aprilie. Unii se găseau la Jilava, alții la Văcărești, iar cea mai mare parte erau internați prin diferitele lagăre din țară. Căpitanul era arestat în așteptarea noului proces pe care i-l pregăteau dușmanii noștri, în fruntea cărora se afla însuși Regele țării. Fusese condamnat la 6 luni în procesul Iorga. Acuma se svonea că altul, mult mai greu, i se pregătea și că instanțele judecătorești militare care se ocupau de cazul legionarilor primiseră ordine stricte pentru a dicta sentințe de condamnare severe, cu sau fără motive.

Din această cauză în București domnea o atmosferă grea și încordată. Toată lumea legionară liberă încă, era agitată, alergând toți în toate părțile să afle vești, să ceară sfaturi, să primească ordine.

Încă din primele zile ale arestărilor, noi, Cetățuia din Capitală, ne-am luat angajamentul de a vizita inchiisorile, de a duce vești, bani și alimente camarazilor noștri arestați. Pentru fete era mai ușor obținerea autorizațiilor de vizită, sub pretextul că cei închiși ne erau frați, veri, logodnici, etc. Alergam toată ziua după bani, cumpăram alimente și îmbrăcăminte și apoi, încărcate, luam drumul inchiisorilor, cu speranța că vom produce o fărâmă de bucurie în sufletele camarazilor noștri, arătându-le că cei de afară nu îi dădeau uitării.

Pe mine mă cunoșteau gardienii, atât cei dela Jilava cât și cei dela Văcărești, căci mă duceam foarte des pe acolo, căutând de fiecare dată alt «frate» sau alt «logodnic». Imi aduc aminte de un bătrân și cumsecade gardian dela Văcărești care mi-a spus odată: «Domnișoară, domnișoară, da mulți frați vitregi mai ai

matale. Ia vezi să nu ajungi și Dta. aici lângă ei, ca să fiți reuniți toată familia».

În ziua de 17 Mai, încărcată cu două geamantane pline, mă găseam în trenul ce mă conducea din nou la Jilava. Pe peron mă întânisem cu încă două fete ce veneau cu aceeași misiune și cu familiile unor băieți închiși în acea blăstămată fortăreață. Cu toți pornirăm apoi spre inchiisoare.

Numaidecât ne-am dat seama că în corpul de gardă domnea o situație agitată. Soldații erau mai severi ca în alte dăți și ne-au avizat că astăzi nu se pot face vizite și, deci, să plecăm. Ne-am strâns cu toții în grup sfătuindu-ne ce-ar putea fi și insistând totuși să ni se acorde vizita.

La un moment dat, în urma unui ordin dat de plutonierul major de serviciu, soldații și-au pus baionetele la arme, s'au îndreptat spre noi și ne-au somat să plecăm, să ne întoarcem la gară și acasă. Ne-am răsfirat cu toții, urmăriți îndeaproape de ostași. Într'un moment de neatenție al acestora, eu am părăsit drumul și am intrat în pădurea ce străjuește o latură a fortului. Am ascuns geamantanele într'o tufă și m'am întors înapoi printre copaci, până la marginea pădurii, fără să fiu văzută. Voiam să văd ce se întâmplă la Jilava. Ceva îmi spunea că poate va fi adus Căpitanul. Așadar mi-am scos pantofii și m'am cățărat într'un arbore frunzos, de unde, fără să fiu văzută, aveam în fața ochilor panorama întregului fort.

În jurul meu, dar tot mai departe acum, se auzeau strigătele soldaților ce ne goniseră înainte și care încă mai urmăreau pe sărmenele familii ce veniseră să-și vadă pe-ai lor. Eu, în vârful pomului stăteam chitic, aproape fără să răsuflu de frică să nu fiu descoperită, căci pădurea forfotea de militari.

Să fi tot stat acolo jumătate de oră, încercând să descifrez acea absurdă atitudine a autorităților inchișorii, când observ că în fața ei s'a oprit o mașină din care a coborât mama Căpitanului, soția lui, Cătălina și Lizeta Gheorghiu. Eu le cunoșteam foarte bine pe toate și dela distanța la care mă aflam, circa 50-60 mtr. am putut să-i disting perfect.

Așadar, pentru aceasta ne alungaseră de acolo! Căpitanul era în Jilava și noi nu trebuia să-l vedem.

Numaidecât l-au adus. L-am urmărit cu privirea de când a pășit pe poarta Fortului și cutoatecă ochii mei erau împăienjeniți de lacrimi, i-am reținut toate detaliile. Încadrat de doi soldați și

urmați de un ofițer, pe care-i depășea cu un cap în înălțime, se apropia Căpitanul nu pasul său mare, spre grupul doamnelor ce-l așteptau.

Cutoatecă au trecut o groază de ani dela aceste evenimente, scena trecerii Căpitanului dela Fort până la Corpul de Gardă, urmărită cu intensitate de mine, mi-a rămas adânc înfiptă în amintire. Demulțorii închid ochii și o văd aievea, de parcă acuma s'ar petrece în fața ochilor mei.

Era Căpitanul îmbrăcat în pantaloni închiși, cu bocanci și în pulover. Mult mai slab decât îl văzusem ultima oară la Gutenberg, păstra totuși pasul său sigur și maestos, pasul său greu și cadențat, ca și destinul ce-l purta pe umeri. Cu capul ridicat, în atitudine mândră, împărătească, cu un ușor surâs pe buze, se apropia Căpitanul de grupul femeilor ce plângeau încetisor. Părea că priveam o scenă statică, în care numai Căpitanul avea viață, numai el se mișca. Toți ceilalți, eu în vârful pomului, familia lui din partea cealaltă, stăteam incremeniți, privind figura celui ce îndrăznise să miște din temelii istoria românească, să se pună deacurmezișul destrămării țării sale, și să-și poarte viața pe drumul celor mai mari desăvârșiri și al celor mai grele sacrificii. Chiar și militarii ce luau parte la această întâlnire cu familia, par'că incremeniseră și ei în poziții respectuoase, privind spre omul ce se apropia.

Prima care a rupt acest tablou, a fost fetița, Cătălina. Smulgându-se mâinile Dnei Codreanu, s'a repezit printre soldați spre Căpitan strigând:

«Cănel... Cănel...».

(Așa-i spunea familiar Căpitanului, uzând un diminutiv pe care de mică-l dăduse numelui de Cornel). Căpitanul s'a oprit și cu un genunchiu în pământ a așteptat-o cu brațele deschise. A strâns-o apoi la piept și ridicându-se cu ea în brațe, a acoperit-o de sărutări, în timp ce fetița țipa bucuroasă:

«Cănel... Cănelu nostru...».

M'au poditit deabinelea lacrimile, căci bănuiam furtuna de sentimente ce băteau în acel moment în sufletul Căpitanului, la vederea familiei sale, acea familie chinuită de grija pentru el și chinuită de necazurile ce le sufereau zilnic din partea tuturor sbirilor regimului carlist, ca percheziții, urmăriri, declarații, arestări, etc.

Ajungând lângă familia sa, a sărutat mâinile mamei și soției

sale, după care le-a îmbrățișat pe amândouă și a dat mâna cu Lizeta Gheorghiu. Dela distanța la care mă aflam nu am putut auzi ce-și vorbeau. Numaidecât au fost însă invitați de un ofițer să intre în Corpul Gărzii, unde a decurs intrevederea.

Am așteptat cu inima strânsă intoarcerea lui. Eram cuprinsă de o mare emoție. Îl văzusem pe Căpitan. De o lună întreagă, din ziua arestării sale, nimeni nu mai dăduse cu ochii de el. Nici măcar familia lui. Și acum iată, datorită încăpățânării mele, cocoțată ca o maimuță în vârful unui pom, cu priviri furtive, am putut să-l văd, să-i urmăresc pasul, să asist la întâlnirea emoționantă cu familia sa.

Ultima dată îl întâlnisem pe Căpitan, în preajma arestării sale. Eram la restaurantul din Gutenberg. Era pela orele 9 seara. Restaurantul plin de camarazi și prieteni care luau masa. Eram cu toții îngrijorați, căci simțeam că se pune ceva la cale de către sceleratul nostru conducător regesc, contra Căpitanului și a întregii Legiuni. Ne împărțeam gândurile unii la alții, ne descopeream neliniștile, dar speram totuși că va găsi Căpitanul o soluție situației politice incordate, ce se crease odată cu instaurarea dictaturii lui Carol II. În acel moment intră Căpitanul însoțit de câțiva camarazi. Avea pălăria sa cu borduri largi și era îmbrăcat cu șuba. Ca electricizată, toată lumea s'a ridicat în picioare. Și legionarii și prietenii. Toți înmărmuriseră în poziție de drepti și-l fixau pe Căpitan. Și, în privirea tuturor, pe lângă emoția întâlnirii cu el, se citea parcă și o rugămintă, un cuvânt de îmbărbătare, se cerea un ordin dela el.

Căpitanul era trist. În ochii săi adânci, în privirea aceea pătrunzătoare, plutea acuma un val de tristețe profundă. O suavă melancolie, sau o privire de rămas bun? Cine ar putea spune ce clocotiri sbuciumau sufletul său mare în acele momente? A intrat la bucătărie, așa cum făcea zilnic, iar când a ieșit părea și mai trist. S'a oprit, a privit lung în toată sala și pe fiecare ce eram acolo în parte, și-a plimbat ochii pe toți pereții de par'că vroia să cuprindă în ei fiecare colțișor din acea încăpere, ne-a salutat și a plecat fără să scoată un cuvânt. Ducea cu el tristețea sa imensă. Simțeam în el pe falnicul vultur rănit în sborul său mareț. Toată dorința lui de a redeștepta poporul românesc, toată lupta sa pentru a-l ridica din nou pe linia de plutire istorică, se vedea acuma împiedecată, poate definitiv împotmolită, de tripleta cocoțată la cârma Statului nostru: o cocotă ordinară, un rege dement

și un prim ministru infirm atât fizicește cât și sufletește. O macabră tripletă ce executa ordine streine de năzuințele nației noastre.

La toate acestea și la multe altele gândeam eu acolo sus, ascunsă între ramurile copacului, pentru a nu fi văzută de ostașii fărăi mele, care ne urmăreau și ne fugăreau ca pe niște răufăcători.

Sfertul de oră, cât a durat vizita reglamentară, a trecut ca un fulger. Din nou apare Căpitanul cu familia sa. Se desparte îmbrățișând pe cele două doamne și sărutând cu sete pe fetița Cătălina.

Incadrat de aceiași soldați, se îndreptă Căpitanul spre fortul Jilava. De două trei ori s'a oprit, s'a întors și a privit grupul femeilor ce-l urmăreau cu privirea plângândă. A schițat o mică fluturare de mână Cătălinei, care continua să strige: «Cănel... Cănel... vino!».

Cu fiecare pas, cu fiecare strigăt al fetiței, parcă umerii Căpitanului se încovoiau mai mult ca sub povara unor dureroase presimțiri. Le va mai vedea? Ii vor mai permite bestiile acelea să strângă în brațe fetița?

Il priveam înmărmurită cum se îndepărta încet, încet, până când gura fortului l-a înghițit și îi simțeam, cutoatecă nu i-o puteam vedea, aceeași privire tristă, imens de tristă, pe care i-o văzusem la restaurantul din Gutenberg. Simțea că merge spre destinul său implacabil?

Am stat mult în pomul meu. Dispăruse Căpitanul, au plecat doamnele, dar eu nu mă înduram să mă cobor. Incercam să străbat cu privirea zidurile închisorii, să-l urmăresc pe Căpitan în singurătatea sa, să descifrez în sufletul său tot clocotul de sbucium și revoltă ce desigur că-l munceau și mai ales vroiam să-i spun că nu este singur, că noi toți, tineretul țării sale și întreg poporul românesc îl urmăim pe drumul Golgotei lui.

Intr'un târziu, am plecat tristă spre casă. Eram ruptă și sgâriată într'un mod îngrozitor. Dar cine se mai gândea la asta?

Ceeace nu știam însă atunci, în acel 17 de Mai 1938, era că îl văzusem pentru ultima dată pe Căpitan.

CU CAPITANUL, ULTIMA DATA

de Octavian Roșu

La 12 Aprilie 1938, împreună cu Dr. Victor Biriș, am plecat cu trenul din Oravița spre București, invitați de Căpitan.

Pe peronul gării Lugoj, întâlnim pe prof. Horia Sima, Comandant legionar și inspector al Regiunii a X-a Banat, însoțit de neuitatul legionar Moise. Din conversația ce-am avut-o toți patru pe peronul gării, se desprindea adâncă îngrijoare de care eram stăpâniți. Din precipitarea evenimentelor în țară, se deslușeau simptome evidente al unei progresive și fără întoarcere dictaturi carliste.

Comandantul mă roagă să cer instrucțiuni precise Căpitanului, asupra atitudinii și conduitei ce va trebui să adoptăm față de noua prigoană ce era gata să se deslănțuie, mai cumplită și mai sângeroasă decât oricând, asupra noastră. I-am spus părerea mea, care era simplă și categorică: să preîntâmpinăm cu extremă hotărâre și rapiditate lovitura lui Carol. Dacă va lua el inițiativa, reacțiunea noastră, oricât de eroică va fi și oricât sprijin va avea în țara răvășită și înșelată de un rege criminal și despot, nu ne va da șanse imediate de reușită. Comandantul, deși împărțea cu mine certitudinea că luând noi inițiativa putem fi siguri de reușită, totuși era inflexibil: nu putem lua nicio inițiativă fără un consimțământ sau ordin scris al Căpitanului.

Căpitanul îmi comunicase că dorește să-l cunoască pe Victor Biriș, singurul procuror din România care a avut curajul să voteze împotriva scleratei Constituții a lui Carol al II-lea din Februarie 1938.

Fiu al unui director școlar din Mediaș, Victor Biriș, crescut într'o autentică și solidă educație de tradiții românești, a făcut strălucite studii la Universitatea din Cluj. Președinte al studen-

ților în Drept al centrului «Petru Maior», apoi promotor și președinte general al Asociației Universitarilor Greco-Catolici din România, militase în rândurile «tineretului liberal». Totuși, avea puternice simpatii și stimă pentru Legiune, atât prin contactele lui cu mulți colegi dela Universitatea clujană, cât mai ales prin fratele său Ovidiu Biriș, neînfricat legionar, împușcat în 1939 în lagărul din Miercurea Ciuc.

Deși ziarele n'au scris nimic despre acest fapt, totuși, pe căi nevăzute și inexplicabile, știrea că un procuror de Tribunal a votat împotriva Constituției carliste s'a răspândit ca fulgerul în toată țara. Cazul lui Biriș făcuse o impresie extraordinară în toate cercurile politice și sociale. Iată cum a decurs ședința memorabilă:

În marele salon al Prefecturii din Oravița, prefectul a adunat toată protipendada orașului: funcționari, profesori, magistrați, ofițeri, medici, avocați, etc., vreo 400 de persoane cărora, într'un discurs fără niciun temei juridic și steril de orice argumente, a perorat, anevoios și bâlbâind, în favoarea noii Constituții și necesitatea că toți Românii să o voteze, fără ezitare. A încheiat, adresându-se auditorului:

«Consider, domnilor, că toți aprobați și votați în unanimitate noua Constituție a M. S. Regelui Carol al II-lea!»

În tăcerea desăvârșită a adunării, se unde o voce baritonă și răspicată:

Pardon, domnule Prefect, procurorul dr. Victor Biriș votează împotriva acestei Constituții!»

Nu este ușor de descris atmosfera de inverosimilă stupeoare, de buimăceală, de panică, ce-a cuprins asistența, dela Prefect, la Prim-Președintele Tribunalului, membri Parchetului, ofițeri superiori, etc., deși mulți alți legionari au votat și ei împotriva aceleiași Constituții.

Victor Biriș, a doua zi, a fost suspendat telegrafic din magistratură, iar seara a venit la mine și cu vocea-i calmă, mi-a spus:

«Camarade, acum că nu mai port toga răspunderilor mele de magistrat, sunt complet liber și, prin Dta, mă pun la ordinele Legiunei și a Căpitanului.»

L-am primit solemn, dar simplu, în cuibul «Avram Iancu» și i-am luat jurământul. Și-a plătit credința legionară cu 25 de ani la închisoarea din Aiud și cu o moarte năprasnică în ziua eliberării.

Ajunși seara la București, a doua zi dimineața ne-am prezentat

la Casa Verde, această sfântă ctitorie înălțată din credința și dragostea legionară. Soarele dimineții de Aprilie mângâia crucile lui Moța și Marin.

Căpitanul ne primește în biroul lui, împreună cu colonelul Zăvoianu, prof. Eugen Ionică dela Politehnica din București, Doamna Ionică și Vasile Iovin, omniprezentul «Moș Iovin», cum îl cunosc toți camarazii.

Adresându-se lui Biriș, Căpitanul spune:

«Sunt fericit să te cunosc, domnule Biriș, și te felicit pentru demnitatea de magistrat și curajul ce l-ai avut ca să votezi împotriva acestei infame Constituții, ce este o violentă suprimare a tuturor libertăților și a dreptului natural însăși.»

«Primul obiectiv al Regelui va fi distrugerea noastră, a Mișcării Legionare. Ultimele alegeri au demonstrat că sufragiile poporului ne-au plasat în al treilea loc ca partid de masă și ca număr de mandate parlamentare. Mulți dintre adversarii noștri politici se bucură de perspectiva eventualei eliminări a noastre de pe scena politică, sperând prosteste că, odată eliminați noi din competițiile electorale, ne vor substitui și în dragostea și în devotamentul poporului.»

«Orbiți de ura lor împotriva noastră nu își dau seama nu numai că noi îi apărăm și pe ei, dar nu-și dau seama nici măcar că noua Constituție, prin disolvarea tuturor partidelor, disolvarea Corpurilor legiuitoare și a fundamentalelor drepturi cetățenești, ne duc pe toți la dictatură și tiranie. Și că, odată imobilizați noi, prin închisori și teroare, va veni rândul lor.»

«Aceștia, ori vor înfrunța alături de noi dictatura regală, ori vor deveni lacheii unui rege despot, necontrolat și dedicat camarilei lui. Astfel, cu mâinile lor vor pune piatra de mormânt pe amintirea partidelor istorice din România.»

«Conducătorii partidelor politice istorice nu-și dau seama că suntem în plină dictatură carlistă, că s'a creiat un uriaș abis între Rege și Națiune. Numai Iuliu Maniu a reușit să descifreze diabolicele planuri ale Regelui, dar acum nici el nu mai poate face nimic, paralizat de neputința partidului lui și a ariviștilor care se imbulzesc, fără știrea și consimțământul lui, în anticamera camarilei. Iar, Goga, a înțeles prea târziu...»

«Iată deci domnule Biriș, prețuiesc atât de mult gestul Dtale și mă bucur atât de mult c'ai hotărit să rămâi la București și să te dedici avocaturii. Voiu fi bucuros să te am alături de mine.»

Dar acest gest trebuia să-l facă, în primul rând, înalții magistrați dela Casație, Președinții și Procurorii Curților de Apel și Tribunalele din toată țara.»

Apoi, după o pauză destul de lungă, cu fruntea îngrijorată, Căpitanul se adresează din nou nouă, tuturor:

«Nu vedeți? În afară de legionari și în câteva județe de național-țărăniști și câțiva profesori universitari, niciun înalt magistrat, niciun general, niciun om politic de mari răspunderi, nimeni n'a votat împotriva Constituției, împotriva acestui laț ce se va strânge nemilos și sfidător pe gâtul neamului»...

—Căpitane, îl întreb eu. Ce trebuie să facem noi acum? Această este întrebarea pe care o aduc în numele legionarilor din județul meu și din întreg Banatul. Insuși Horia Sima, șeful Regiunii, vă roagă să-i comunicați prin mine, instrucțiuni urgente. Avem convingerea că suntem în fața unei prigoane fără precedent și că însăși DV. sunteți în pericol. Cred că ar fi mai bine să nu așteptăm lovitura Regelui, ci să i-o luăm înainte, să o preîntâmpinăm.

«Ce vrei să spui cu asta camarade Roșu? —mă'ntrebă Căpitanul, cu un aier de reproș. Vreți să dau lovitură de Stat?»

—Căpitane, sunt sigur că vom lua Banatul fără un foc de pușcă și fără nicio rezistență, dupăcum cred că va fi la fel în toată țara. Suntem gata și perfect pregătiți pentru această eventualitate. (Colonelul Zăvoianu aproba din cap, vădit bucuros de teza mea.) Nu că am fi pregătit depozite de arme și munițiuni, dar pentrucă putem conta sprijinuri hotărâtoare în regimente, prefecturi, uzine, căile ferate, și'n masa covârșitoare a țăranilor și muncitorilor. Apoi, Căpitane, cred că nu vom avea un moment psihologic mai favorabil decât acesta, cu uriașa și aproape unanima nemulțumire ce domnește, în mod deschis, în toată țara. Și, mai ales, cum vom putea Căpitane, să așteptăm să fim arestați, bătuți, umiliți, și poate chiar omoriți?

Din ce în ce mai aprins și mai categoric, Căpitanul mi-a replicat:

«Nu înțelegi că suntem în fața unui lanț de perfide provocări și că Regele nu așteaptă decât ca eu să fac un pas fals, pentru ca apoi să aibă un pretext să-și justifice crimele? A disolvat parlamentul, a desființat partidele, ne-a suprimat orice formă de manifestare, ne-a închis cantinele, restaurantele, comerțul legionar. Regele și toți dușmanii noștri, instrumentele și beneficiarii ca-

marilei, nu așteaptă decât ca noi să ne pierdem răbdarea, să reacționăm la lanțul lor de abuzuri și mișelii.

«Vă dau ordin, dupăcum am spus în ultima mea Circulară, să nu răspundeți la nicio provocare, să nu reacționați la nicio percheziție abuzivă, la nicio arestare arbitrară, la nicio samavolnicie oricât de nedreaptă ar fi ea... Stiu că vă este greu, aproape imposibil; dar vă cer să vă stăpâniți, să vă controlați, să faceți un efort supraomenesc, ca să nu dăm nicio justificare Regelui, camarilei și guvernului său.

«Fiecare la treburile lui. Pentru tot ce se va întâmpla, va fi răspunzător numai Regele și guvernul lui.

Apoi, uitându-se la ceas:

«E aproape de amiază. Și după masă trebuie să mă duc la judecătorul de instrucție, pentru citația lui Iorga. Uite, vă invit pe toți la masă și-apoi mă duc la Tribunal.

—Căpitane, îndrăsnesc eu, n'am putea să vă însoțim și noi, eu cu Buriș, la Tribunal?

—Nu, nu-i nevoie. E o nimica toată și am să mă descurc singur, destul de repede. Dar hai să mergem.

Scoborim cu toții în curte și Căpitanul ne spune:

—Ce-ar fi să facem mai întâiu o plimbare în Cișmigiu?

El, împreună cu soții Ionică și col. Zăvoianu, se urcă în mașina condusă de Ilarie. Biriș, Iovin și cu mine, luăm un taxi.

Primăvara bucureșteană explodă în Cișmigiu, sub un soare cald și mângâietor. Tineri, perechi-perechi se plimbau pe alei; bunicile își adunau nepoții, ce ciripeau îngânându-se cu păsările. Parcă ne-am mai înseninat.

La chioșcul dela debarcader ne'ntreabă ce dorim să luăm. Iau toți câte un pahar cu lapte sau de iaurt. Eu nu iau nimic. Sunt chinat de gândul ce-am să spun legionarilor de-acasă.

—Ei, strigă Căpitanul, acum vă invit pe toți să facem o plimbare cu barca și după aceea mergem la masă.

—Căpitane, mint eu, noi suntem invitați. Dar am fi fost bucuroși dacă am fi putut să vă însoțim la Tribunal, doar așa ca să știm cum a mers instrucția.

—Dragii mei, vă mulțumesc în mod deosebit pentru grija voastră dar, credeți-mă, nu este deloc nevoie. Sub aspect judiciar denunțul lui Iorga împotriva mea este un denunț pentru ultraj adus unui consilier regal. Scrisoarea mea, însă, în mod obiectiv, nu conține niciun element ce-ar putea constitui delictul de ultraj.

Este o scrisoare tare, fără indoială, dar care se adresează nu consilierului regal, funcție asupra căreia nu face nicio apreciere, ci profesorului Iorga, acel agitator naționalist al generației mele care, după ce-a împins tineretul pe baricade, acum s'a înhăitat cu camarila și vrea să-l distrugă. Nu vă faceți gânduri, deci. Acuzăția de ultraj este atât de neintemeiată că dosarul ar fi trebuit deja să fie clasat de instrucție.

—Hai veniți în barcă!

—Mulțumim, Căpitane, dar avem întâlnirea aceea...

Il văd ca acum pe Căpitan. Amintirea acelei ultime întâlniri, mi-a rămas adânc sculptată în memorie. A tras funia bărcei, apropiind-o de mal. A dat mâna doamnei Ionică să se urce, apoi col. Zăvoianu și prof. Ionică. La urmă, a sărit și el în barcă. Și-a scos pardesiul albastru, pălăria neagră, a apucat lopețile și vâsliind vârtos, în picioare, s'a depărtat de țarm.

Ieșind din umbra copacilor, barca și pasagerii ei au fost învăluiți de un snop de soare. Căpitanul se întoarce spre noi și lăsând lopata, drept, în toată măreția staturii lui, ne salută cu brațul ridicat spre cer...

Post scriptum

Biriș și Iovin au rămas la București. Sâmbătă dimineața, ajunul Floriilor, iau trenul spre Oravița, unde ajung la miezul nopții. Dela gară plec pe jos, de-alungul interminabilei străzi principale. Trec prin fața fostului nostru sediu, desființat și abandonat.

În fața casei noastre văd un agent dela Siguranță. În timp ce schimb câteva cuvinte cu el, observ la vreo 30 de metri, lângă zidul vilei Radovan, alți doi agenți, iar pe trotuarul din față, un comisar de poliție.

Mamei, ce se scoală din pat să mă primească, nu-i spun nimic, o duc cu vorba și o liniștesc să se culce. Incep să-mi caut prin hârtii dacă nu am ceva compromițător. Nu, n'am nimic de ascuns. Imi pregătesc o mică valiză de drum, cu strictul necesar. Mă culc, sting lumina și stau treaz. Pela 3 dimineața, aud că bat la geam și la poartă. Aprind lumina și deschid fereastra. Era comisarul, un sub-comisar și patru agenți. Pe celălalt trotuar, alții. Ii scol pe-ai mei: tata, mama și frate-meu. Casa s'a umplut de polițiști; pela vecini au început să se aprindă luminile și să se ivească pela

ferestre. A început percheziția. Tata vrea să se ducă la dr. Maxim Radovan, fost deputat și fost prefect țărănist, cu care eram în cele mai bune raporturi de prietenie și vecinătate (în 1947, a fost asasinat de comuniști), pentru ca să-i ceară să intervină. Il opresc.

Mi-au confiscat câteva scrisori și cărți legionare. Am ascuns și salvat, astfel, numai cartea «*Pentru Legionari*», cu dedicația Căpitanului.

Mă somează să-i urmez.

—N'ați uitat nimic? il întreb pe comisar.

—Nu, ce era să uităm?

—Mandatul de percheziție și de arestare, domnule comisar.

—Domnule avocat, vă rugăm să ne iertați, dar nu vă mai bateți joc de noi!

Când ieșim, un agent prieten, imi șoptește, implorându-mă să nu fac vreo «prostie», că au ordin să fiu imediat impușcat. «*Dacă voiam să fug, nici nu mă întorceam acasă*», îi răspund liniștindu-l.

Sunt dus la cazarma Legiunii de jandarmi și închis într'o cameră cu doi jandarmi inarmați. S'a făcut ziuă a început să plouă. Aud clopotele bisericilor sunând a sărbătoare. Erau Floriile...

La ora două după amiază, după ce mi-au dat o ceașcă de ceaiu dela cazan, vine șeful siguranței, un locotenent de jandarmi, un plutonier, câțiva soldați. Imi pun cătușele Haidem!, imi strigă unul. Pe coridor, în fața mea, toți încărcau armele. În curtea cazarmei mă urcă într'o mașină împreună cu comisarul, locotenentul și doi plutonieri. Alte două mașini ne urmează. Ploua ca'n ziua potopului. Trecem prin spatele gărei, traversăm liniile și pe partea opusă mă urcă într'un vagon din trenul spre Timișoara. Un plutonier și un caporal se instalează cu mine într'un compartiment rezervat. Alți patru jandarmi inarmați rămân pe culoar.

Micile gări ale satelor cărășene defilează una după alta și ne apropiem de Timișoara. Acum că trenul este în mers de câteva ore cer plutonierului să-mi scoată cătușele. «*Nu se poate, e ordin!*»

Ajungem la Timișoara. Sunt dat jos din tren și'n acest moment văd pe Boariu, Șeful muncitorilor legionari, și-i strig: «*Anunță pe toți că m'au arestat și nu știu unde mă duc*».

Sunt condus într'o încăpere a gărei, unde mă ia în primire un maior de jandarmi, care schimbă escorta. Sunt predat altor jandarmi care, după un lung ocol printre linii, mă urcă în alt tren din partea opusă a peronului. De data aceasta sunt cu mine în

compartiment un plutonier, un caporal și doi jandarmi, în timp ce, în fața ușei, pe culoar, sunt alți doi jandarmi.

Imi repetă somațiile dela Oravița: la prima mișcare suspectă au ordin să facă foc. Au tras perdelele ca să nu văd afară, iar vagonul în care sunt, la opriri, rămâne afară de gări, ca să nu știu unde mă aflu, deși afară era o beznă de smoală. Și ploua cu nemiluita. Ațipesc. Mă trezesc într'o gară și din vociferările a doi frânari aud că sunt orele 4 dimineața. Cătușile prea strânse, par'că au devenit de jar. Sunt 14 ore că nu mi-au fost desfăcute. Imi arde gura uscată și buzele mi s'au umflat peste măsură. Imi reazăm fruntea de geamul asudat, pe care se scurge o șuviță de apă. Apoi, ling cu neșat stropii ce-i pot aduna cu limba în vâpăi.

Mă'ntorc cu gândul la București, la Casa Verde, la Cișmigiu, la Căpitan, la spusele lui și la soartea ce-l așteaptă...

... Dacă amintesc de manifestările de mai sus și de acel care le-au condus, vreau să se știe că, într'o oarecare măsură, ei n-au format o parte dintr-o mișcare pentru a pricepe și urma după studenții na-

... Dacă, atât pentru noi, cât și pentru cel care s'au alăturat noua la formarea grupului cuib legionar, n'a fost ceva nou. Sufletele noastre fiind și curate și odărnice și crescute din activitatea și atitudine pe care o purtăm în viața noastră.

CAMARADUL VALERIU VINTAN

de Ion Simicin

Vestea morții camaradului-consătean Valeriu Vințan mi-a umplut sufletul de durere. Era și normal pentru că ne cunoșteam de copii. Ca vecini, eram nelipsiți dela toate jocurile; la școală, el era o clasă în urma mea, coleg cu sora mea Florica.

În 1922, o lună după începerea anului școlar, eu am plecat să continui învățătura la Timișoara. În prima vacanță de vară am adus o minge de fotbal și cu Valeriu am format o echipă numită «Steaua»; mai târziu, el a făcut o altă echipă numită, în derâdere «Tiribomba». Cu el, sora Florica, fratele Gheorghe, unchiul Eftimie Sârbescu, Nedelcu și alți consăteni, am fost dela înființare membrii societății «Șoimii României» din Sânicolaul-Mare, condusă de frații Ion și Gheorghe Farca. Și pentru că era un curent ca toți cei care aveau o specialitate să aibă și o diplomă, prof. Ion Vințan a înscris pe instructorul Gheorghe Farca la O. N. E. F. din București, pentru a obține diploma de profesor de educație fizică.

Pentru că sora mea să poată fi dată la școală, eu am fost dus la Orfelinatul «Regele Ferdinand» din Timișoara, unde domnea o puternică atmosferă de dragoste de neam și țară. Aici am aflat pentru prima oară de luptele studențești, despre care am vorbit apoi prietenului Valeriu, în vacanțele de vară. El la rândul-i, aflase că și fratele lui mai mare se găsea în mijlocul acestor studenți.

Legați suflați prin fotbal, prin «Șoimii» și prin serbările pentru ridicarea monumentului «Mihail Eminescu», inițiate de bunul român Toader Bucurescu (directorul Scoalei Medii și al ziarului local «Primăvara», la care Valeriu era reporter), nu puteam decât ca, împreună, să facem cunoscut consătenilor lupta generației de unitate suflați a tuturor Românilor adunați între aceleași granițe.

Dacă amintesc de manifestările de mai sus și de acei care le-au condus, vreau să se știe că, într-o oarecare măsură, ei ne-au format baza suflătoare pentru a pricepe și urma lupta studențimii naționaliste.

Deci, atât pentru noi, cât și pentru cei cari s'au alăturat nouă la formarea primului cuib legionar, n'a fost ceva nou. Suflătoare noastre tinere și curate se adăpaseră și crescuseră din activitatea și atmosfera plină de trăire curat românească și creștină a satului nostru. De aceea, cu prietenul Valeriu și în casa părinților lui, a luat ființă primul cuib legionar, în Dumineca Paștilor din 1935. Din el au făcut parte, în afară de noi doi, fratele Gheorghe, unchiul Eftimie Sârbescu (trecut în cartea celor căzuți în lupta legionară), cât și un număr destul de mare dintre consăteni.

Imi pare că văd aievea cu ce căldură camaraderească l-a îmbrățișat unchiul meu, acolo în lumea dreptilor, pe consăteanul și camaradul său Valeriu. Dumnezeu să-i ocrotească în sânul Său, ca să vegheze asupra neamului și scumpei noastre țări.

Cu gândul la Valeriu, imi revine în minte o întâmplare la care el a fost de față și totuși n'a trăit-o. Era la Predeal în 1940. Tocmai ieșeam din capela unde făceam de gardă la catafalcul camarazilor Eugen Necrelescu și Valeriu Aron, moț din Munții Zarandului. Ei, muriseră într'un accident de automobil, ducându-se la serbările Legiunii din 8 Noiembrie 1940, dela Iași.

Intrând în camera de așteptare, unde se găseau mai mulți camarazi, printre care și doamna Ioana Cantacuzino, dupăcum se obișnuiește la privegheri, fiecare povestea amintiri despre cei răposați. În acel moment mi-am adus aminte de o întâmplare din lagărul dela Miercurea Ciuc. În mai toate după mesele, în lagăr, se aduna un grup restrâns în camera Comandantului Constantin Stoicănescu și a lui Moș Iovin (cum era mai cunoscut), unde discutau diferite probleme politice sau legionare. La una din aceste intruniri, Necrelescu pune o întrebare:

«Ce calități trebuie să îndeplinească cineva pentru a fi erou?»

După o discuție aprinsă, tot Necrelescu spune:

«Trebuie să lupte și să cadă pentru binele altora. Ori dacă e așa, Călinescu crede că a căzut pentru neam și țară. Noi, la rândul nostru, credem că dacă mâine ne vor împușca, vom muri tot pentru neam și țară.»

«Știu este că eroii și martirii, după moarte ajung în rai. Deci, Călinescu și noi vom ajunge toți în rai. Fraților, să știți că îndată

cel voiu întâlni, îi voiu da o pereche de palme să se cutremure pământul».

Simplă coincidență?... Realitate?...

Odată ce am spus ultimul cuvânt, a început cutremurul de pământ din 1940. Am înlemnit cu toții. Apoi am dat buzna afară am împietrit din nou. O dără de foc se întindea dela poalele muntelui până în vârful lui. Muntele părea despăcat în două și din despăcătura ieșeau vâlvătăi de foc, de nu se mai vedeau nici brazii. Această viziune să fi durat câteva secunde numai. Când flacăra a dispărut, n'a rămas nici urmă de foc.

Insfârșit, ne-am revenit în fire și-am intrat din nou în casă, tăcuți, adunându-ne gândurile. Atunci doamna Cantacuzino a intrerupt tăcerea, spunând:

«Băieți, Necrelescu s'a ținut de cuvânt Chiar acum l-a întâlnit pe Călinescu și i-a dat palmele promise în lagărul dela Miercurea Ciuc.»

În acel moment de sub o masă, Valeriu Vințan a ieșit frecându-se la ochi și întrebându-ne ce mai este nou. Nu știa și nu simțise nimic. Tot timpul discuției noastre și-al cutremurului, el dormise tun. Fusese de gardă mai multe ore dearândul și când l-am schimbat, se lungise într'un colț. Și nu ne-a crezut că a fost un cutremur de pământ, pânăce n'a citit în ziare.

Deacum, plecat și el dintre noi în crezul Căpitanului, trebuie să știe dacă Necrelescu s'a ținut de cuvânt și dacă cutremurul din 1940 a fost urmarea celor două palme promise în lagărul dela Miercurea Ciuc, lui Călinescu.

ce-l voi întâlni, îi voi da o pereche de palme să se cutremure
pământul.

„Simpla coincidență?... Realitate?”
Odată ce am spus ultimul cuvânt, a început cutremurul de
pământ din 1940. Am intrat cu toții. Apoi am dat buzna afară
am împietrit din nou. O dată de foc se întindea dela poartele mun-
teului până în vârful lui. Muntele părea despicat în două și din
despicătură țeseau vălurile de fum și căldură. Când făcui
Aceasta viață să îi dăruie câteva secunde numai. Când făcui

de Al. Petru Silistreanu
„Intrășiți, ne-am revenit în fire și-am intrat din nou în casă,
tăcut, schimbându-ne gândurile. Atunci doamna Cantacuzino a

Trimis de Dumnezeu
pe pământ,
Căpitane,
implinit-ai cuvânt!

În acel moment de sub o masă, Valeriu Vinjan a țesut treacă-
duse-și ochii și întrebându-ne ce mai este nou. Nu stia și nu sunțise

Pentru învierea neamului român
obidit,
urcata-i Golgote verzi,
prigoane,

Descuri, piecat și el dăimure, și el dăimure,
doliuri, lacrimi și ploiești
de păcate...

Pământ și suflet
dospit în uragane,
cuvântul tău va dăinui în veac
Căpitane! Căpitane!

Arhanghel verde!
spada-ți de foc,
despicat-a în două
mlăștinile lumii,
desnădejdi oceane...
semănând Rarăuri eterne
de cremene nouă...

Trimis de Dumnezeu
pe pământ,
Căpitane,

Cristic dus-ai pe umeri
Aiuduri, Jilavele grele...
în același soare,
în același gând,
ciumetic
nicadoric,

purtat-ai, dacide stânci
din Parâng!...

Ca un suflet din icoane,
Căpitane,
implinit-ai cuvânt,
Pe rugul Tâncăbești

sugrumat de rege
—Irod fără lege—
datu-ne-ai sublimă jertfă
drept har divin,
ferice

de eternă apă vie,
pentru învierea Daciei
curând ce va să vie...

Trimis de Dumnezeu
pe pământ,
Căpitane,
implinit-ai cuvânt...

Dar funia ce gâtul ți-o strâns
o poartă azi neamul de plâns,
ajuns la sapă de lemn...
Peste vreri și păcate
răsbate
al profeției tale semn...

Cătușile dela mâni,
le poartă azi milioanele de Români
să-și aducă aminte,
de miile, lănțuite oseminte,
aruncate în gropi,
pe ceață,
fără rugă fără cuvinte,
fără cruci la morminte...

Căpitane!

semnele vremii se-arată
ca să-și aducă aminte
întreaga suflare,
că funia ce gâtul ți-a strâns
o poartă azi neamul de plâns!....

Căpitane! Căpitane!

peste sufletul obidit al neamului
străluce
cuvintele-ți sfinte,
ca să-și aducă aminte...
ca să-și aducă aminte...

UMBRA CAPITANULUI

de Al. Petre Silistreanu

Peste munți, văi

și oceane,

tronează umbra-ți sfântă,

Căpitane!

Spada de Arhanghel,

Sarmiseghetuza,

Rarău de foc...

Rod și floare

neamului dac,

când va suna peste vremi

al său soroc...

Răstignit, umilit,

pe crucea'naltă

pân'la cer,

străluci-va

veac de veac,

Golgota verde

a Gărzilor de Fier.

Pe când

peste munți, văi

și oceane,

se'ntrade umbra-ți sfântă,

Căpitane!

SCURTE AMINTIRI DIN TABĂRA

CARMEN SYLVA

de Ovidiu Stănescu

Sunt unul dintre legionarii cari am fost la Carmen Sylva în prima zi de funcționare a taberei. Prin conducerea județeană, am primit și noi, frații de cruce, ordin să adunăm castroane, lopeți, ceaune și linguri, pentru organizarea taberei. Cu ce-am putut strânge, în spate, am făcut un marș de noapte dela Constanța la Carmen Sylva, organizat în așa fel ca să ajungem acolo dimineața.

Era la începutul lui Iulie. Căpitanul sosise cu o zi înainte. Nu era mai nimic pe teren, o cabană improvizată, unde dormea Căpitanul cu încă cineva. Apoi, o grămadă de pietre scoase din mare și deasupra lor niște scânduri. Incolo, o pustietate abruptă ce cobora în mare.

Dupăce am depus lucrurile adunate, ne-am întors la Constanța. În fiecare Duminecă plecam însă în grup la tabăra dela Carmen Sylva să lucrăm cu camarazii veniți din toată țara. Am asistat așadar cu o satisfacție crescândă cum s'au constituit rând pe rând întăriturile, cabanele și drumul care cobora în tabără și pe care Căpitanul îl botezase «Bulevardul Românului de Măine».

Între 15 și 31 Iulie 1936, am lucrat în tabăra aceasta peste 300 de frați de cruce din toată țara. Au venit acolo, ca să-și perfecționeze spiritul legionar, elevi din toate grupările FDC.

Concentrarea lor s'a făcut la Constanța. Eu, cu Vlădoianu, îi primeam la Gară. Ordinul lui Istrate era conceput astfel: «Grupurile FDC din toată țara se vor prezenta în gara Constanța, unde un legionar în cămașe verde îi va aștepta sub ceasul din gară». Grupurile veneau organizate. Coborau din tren, formau frontul,

dădeau raportul și apoi erau îndreptate spre «GRUBER». Gruber era un cartier mărginaș al orașului. Pe acolo, erau ceva case mici, dar mai mult câmp și maidan. Fiind multă verdeață, aici se făceau și «Maialurile».

Pe acest câmp așteptau Istrate, cu ajutorii lui: Nicolae Căcinschi și Receanu. Constatând că grupurile cântau cam alandala imnul «Sfântă Tinerețe Legionară», Istrate le-a spus categoric:

«Nu ajungem la Carmen Sylva și nu ne putem prezenta Căpitanului, pânăce nu cântăm perfect «Sfântă Tinerețe Legionară» și pânăce nu posedăm bine instrucția». Și atât instrucția cât și repetiția imnului au început pe loc.

Era în ziua de 15 Iulie 1936, când a început marșul. Deși puteam ajunge la Carmen Sylva în 3 ore și jumătate, am mărșăluit toată dimineața și nu am sosit decât la ora 4 după masă. Tot timpul am făcut exerciții de pornire, oprire, marș de paradă, etc., și am cântat fără întrerupere. Din ordin nici nu s'a mâncat nici nu s'a băut în acest timp. Și era mare arșiță!

Când am ajuns în marginea taberei, eram sleiți de oboseală și sete. Dar când am coborât pe «Bulevardul Românului de Măine», în cântec și'n văzul întregii tabere, ne dispăruse și sete și oboseală, cașicum ne-ar fi luat-o cineva cu mâna.

Dupăce s'a făcut frontul și s'a dat raportul, ne-am prezentat Căpitanului pe grupuri. Grupul Constanța era format din 20 de tineri. A vorbit Căpitanul, ne-a urat bun venit, ne-a strâns mâna la toți și apoi ne-a spus că până a doua zi să ne odihnim. Pentru dormit, unii veniseră cu corturi, iar alții s'au întins sub cerul liber, căci locuri în cabane nu erau pentru toată lumea.

A doua zi dimineața, am intrat la lucru. Scoteam piatră din mare și-o căram sus. Piatra se folosea la construcția drumului, la întărirea malurilor și la construirea de noi cabane. Din lespezi mari de piatră se făceau mese, unde se serveau gustări, mai ales pentru streinii ce ne vizitau. Exista și un bufet. Se vindeau chifteluțe, carne la grătar, brânză, gogoși, vin, țigări și tot felul de răcoritoare. Acest bufet a contribuit foarte mult la bătaia comerțului legionar. Alimentele necesare taberii, o parte erau dăruite, iar altele se cumpărau. Noi, frații de cruce, am plătit întreținerea câte zece lei de persoană pe zi. A fost un mare sacrificiu pentru pungile noastre sărace. Dar eram mândri de a putea lua parte la plămădira unei alte Români.

După masa de seară, începea ședința. Mai întâiu vorbea Căpitanul despre vreo problemă legionară sau politică. In a doua parte, legionarii puneau întrebări și el răspundea. Noi stăteam pe pământ de jur împrejur, ascultând cu respect și încredere.

Pe când eram noi acolo, a venit și Moța în tabără. Deasemenea și mama lui Caratanase. Dar evenimentul cel mai important din timpul șederii noastre în tabără, a fost vestea împușcării lui Stelescu. La un moment dat, în cursul zilei, Căpitanul dă ordin să se facă frontul și spune scurt:

«Un curier venit dela București mă anunță că trădătorul Stelescu ar fi fost împușcat».

Atât. Apoi, s'a rupt frontul și lucrul a continuat.

Seara din nou în fața frontului, a repetat:

«Legionari, se confirmă vestea că trădătorul Stelescu a fost împușcat. Profesorul Cuza a spus cu această ocazie:

—Nu aprob, nu desaproab; constat! Ei bine, eu aprob!».

În continuare a făcut anumite considerații, justificând pedepsirea. Noaptea, s'au luat măsuri de supraveghere mai severe ca de obicei. Gărzile au fost dublate. Se aștepta un atac al jandarmilor.

Din fericire, lucrurile s'au desfășurat altfel.

ERINNERUNGEN AN
CORNELIU ZELEA CODREANU

F. M. Stegbauer

«Nichts ist ewig, nur der Wechsel.»

Wie es stets ein Auf und Ab in der Geschichte gibt, war auch in Rumänien im Mai 1925 ein Ereignis von innenpolitischer Tragweite, das auch Ausland ein lebhaftes und umstrittenes Echo fand.

Die Stadt Turnu-Severin am Eisernen Tor wurde zum Schauplatz eines grossangelegten Prozesses; verhandelt wurde gegen den grossen Antisemiten Codreanu. Er war angeklagt den Poolizeikommandanten der Universitätsstadt Jassy in Altrumänien erschossen zu haben.

Seit dem 1. Weltkrieg schlugen die Wellen des Antisemitismus in Rumänien sehr hoch. Die Hochschüler in Bukarest, in Jassy und Schüler des Polytechnikums in Temeschburg veranstalteten oft grosse antisemitische Demonstrationen.

Die rumänische Regierung wagte es nicht, den Prozess gegen Codreanu in Jassy durchzuführen, denn es waren in dieser Stadt einerseits die Anhänger Codreanus zu gross, andererseits aber die Gegner zu zahlreich, das Kräfteressen sollte also vermieden werden. Man wählte also als Prozessort Turnu-Severin. Es gab in dieser Stadt keine Hochschule, auch war von keiner der beiden gegnerischen Seiten ein Protest oder gar Aufruhr zu befürchten. Das Gefängnis schien geeignet genug, Codreanu vorübergehend als Häftling aufzunehmen. Als Monsterverhandlungssaal sollte der Zuschauerraum des neuerbauten Theaters der Stadt dienen. Das im klassizistischen Stile erbaute Theater war noch nicht spielfertig, konnte jedoch für die Gerichtsverhandlung eingerichtet werden.

Zunächst galt es, die Sicherheitsmassnahmen zu treffen. Zur Garnison in Turnu-Severin gehörte ein Artillerie-Regiment und das Infanterie-Regiment 95. Zur Hebung der Sicherheit wurde noch ein Batalion Infanterie aus Lugosch nach Turnu-Severin beordert.

Zum Zwecke der Unterbringung des Militärs aus Lugosch in der Infanterie-Kaserne wurde das Gebäude des 3. Bataillons gänzlich geräumt und die Mannschaft in die Säle des 1. und des 2. Bataillons verlegt. Das ging nicht ohne viel Aufregung, Kopfschmerzen und Nervosität ab.

Nachdem nun die Sicherheitsmassnahmen beendet waren, brachte man den Häftling Codreanu nach Turnu-Severin. Während der Prozessdauer wurde die Justizwache im Gefängnis durch eine Abteilung des 95-er Infanterie-Regiments verstärkt, in den Kasernen herrschte höchste Alarmbereitschaft. Die Militärabteilung, die der Justizwache zugeteilt war, unterstand dem Kommando des Gefängnis-Direktors (der Schreiber dieser Zeilen gehörte auch zu dieser verstärkten Justizwache).

Codreanu war nicht etwa in einer Zelle untergebracht, man richtete ihm in einem kleinen Kanzleiraum eine Unterkunft wohnlich ein. Ein älterer Verwandter des Angeklagten, der in rumänischer Nationaltracht erschien, und dessen reiche Auszeichnungen aus dem Ersten Weltkrieg allgemeine Beachtung fanden, brachte mit einem Pferdewagen eine ganze Bettausstattung, die dem Wohle des Häftlings galt.

Codreanu durfte sich im Hofe des Gefängnisses frei bewegen, von Fall zu Fall schaute er auch auf die Strasse hinaus. Die Soldaten des verstärkten Wachdienstes versahen ihren Dienst ohne Waffen, nur der Posten auf der Strasse hatte ein Gewehr mit aufgepflanztem Seitengewehr. Private Besucher durften uneingeschränkt in den Gefängnishof gelassen werden.

Das Essen holte ich auf höheren Befehl nach der Ablöse vom Hotel Imperial, ein Essen, das einem Fürsten Ehre gemacht hätte. Die Unterbringung des Häftlings, seine Behandlung und die Verköstigung waren so, als würden die höchsten Stellen dafür verantwortlich zeichnen.

Im Gespräch mit hohen Offizieren der verstärkten Wache konnte man erkennen, wie gross die Anhängerschaft zu Codreanu war. Um über den Verlauf des Prozesses auch stets informiert zu sein, kaufte ich mir in einer Buchhandlung deutsche Zeitungen

aus Temeschburg und las sie abends im Wachzimmer des Arrestes. Einmal erwischte mich dabei der Gefängnisdirektor. Er schrie mich an und erklärte, dass ein einfacher Soldat im Wachzimmer nicht lesen dürfe. — Es war mir auch möglich mit Codreanu zu sprechen. Mit besonderer Freude gab er mir auf meine Bitte ein Autogramm. Er wunderte sich sehr meine Bitte, denn ich war — wie schon gesagt — einfacher Soldat. Bei dem hohen Prozentsatz von Analphabeten in Altrumänien bildete ein solches Ansinnen wirklich einen Ausnahmefall.

Im Laufe der täglichen Gerichtsverhandlungen war Codreanu um den Ausgang des Prozesses sehr besorgt. Er wurde aber von vielen immer wieder ermutigt, die Hoffnung nicht aufzugeben. — Als prominenter Häftling des *Arestul preventiv* brachte er eine besondere Atmosphäre in den Gefängnishof. Viele junge Mädchen, die durch diesen Prozess aus ihrem Alltag gerissen wurden, bemühten sich in Scharen vor dem Gefängnisgebäude, einen Blick in den Hof zu tun. Zeitweilig öffnete der Angeklagte die Tür vom Eingang und winkte lächelnd. Die Mädchen freuten sich, Codreanu gesehen zu haben. Einmal bat mich dieser um einen Krug frischen Wassers, das vom Hydranten auf der Strasse entnommen wurde. Sofort war ich von Mädchen umringt, die mich mit Fragen überhäufte: «Was macht Herr Codreanu?» «Wie geht es ihm?» «Wie fühlt er sich?» — Sie versäumten es auch nicht, ihm die herzlichsten Grüsse zu bestellen.

Nach einer Verhandlungsdauer von 5 Tagen erfolgte der Freispruch. Das war einem Stab von 200 Rechtsanwälten zu verdanken, die alle ihre Kräfte zur Verteidigung Codreanus eingesetzt hatten. In Windeseile sprach sich der Freispruch in der Stadt herum. Es wurden Flaggen gehisst, die Mädchen legten die Nationaltracht an, das Glockengeläute aller Kirchen machte den Bewohnern von Turnu-Severin den Alltag feierlich. — Der Führer der Eisernen Garde aber verliess die Städte seines Prozesses, um sich neuen Aufgaben zu widmen.

Das war im Mai 1925.

O AMINTIRE

de Mihail Sturza

Următoarea întâmplare din relațiile mele cu Căpitanul mi-a lăsat o statornică amintire. Aceasta pentru două motive: mi-a deschis o adâncă vedere în neprihănitul suflet al lui Corneliu Codreanu și mi-a dat un răspuns la o întrebare pe care mi-o pusese de multe ori, în clipa în care îl întâlneam pentru întâia oară pe Căpitan.

Întrebarea era următoarea: care ar fi fost reacția «*generației unirei*» sau a celei imediat următoare (generație în care se numărau fețele patriotice și luminate ale lui Lascăr Catargi, Petre Carp, Titu Maiorescu, Eminescu, Conta, Delavrancea) față de apariția Căpitanului în împrejurările în care a apărut.

Întrebarea era pur ipotetică, bine înțeles, deoarece nici «*generația unirei*» nici cea care i-a urmat nu au cunoscut nimica asemănător cu împrejurările în care s'a sbătut Neamul între cel din față și cel de-al doilea războiu mondial.

Soarta făcuse totuși ca din scumpele ființe care trăiseră împrejurul copilăriei și adolescenței mele să rămână una care fusese contemporană nu numai cu generația neatârării și a Regatului dar, în copilărie și tinerețea ei, chiar cu cea a Unirei; o depozitară credincioasă și extrem de inteligentă a gândurilor, convingerilor și visurilor acelor care trecuseră de mult în lumea amintirilor.

O lungă conviețuire cu ea, un adânc instinct, îmi dădea siguranța că judecata Alisei Rosetti-Tețcanu —sora mamei mele— asupra Căpitanului și asupra însemnării apariției sale providențiale nu putea fi alta decât cea a generației de Români drepti la care aparținea.

În acea vreme, mătușa mea Alisa era foarte bolnavă, agățată de viață prin o voință neînvingă și o neclintită inteligență. În tim-

pul unei vizite a mele la Tețcani, vorbind din patul ei de suferințe, mătușa mea mi-a spus: «*Spune-i lui Corneliu Codreanu că o doamnă bătrână, crescută cu o mână de copii, nepoți și nepoate, în casa lui Costaki Negri, ar dori să-l vadă odată înainte de a muri. Roagă-l să nu-mi nege această mângăiere.*»

Cazanul politic era la acea vreme în plin clocot în București. Fiecare zi, fiecare ceas, erau pentru Căpitan o grijă și un sbucium; a-i cere 48 de ore din activitatea lui, îmi părea greu de realizat. Așa încât, am șovăit câtăva vreme înainte de a-i transmite dorința mătușei mele.

Am făcut-o, însăfârșit, în câteva scurte cuvinte, pe care Căpitanul abia mi-a lăsat vremea să le sfârșesc. Cu un glas liniștit, de parcă ar fi exprimat o hotărîre care nu putea fi pusă la îndoială, mi-a răspuns: «*Dar sigur, cum să nu!*».

Ar fi trebuit să știu că răspunsul Căpitanului nu putea să fie altul decât cel pe care mi l-a dat. Întâmplările politice cereau numai decât prezența și făptuirea Căpitanului în București. Dar pentru el nu erau fapte vrednice de o sforțare umană decât acelea care își găseau rădăcina în valorile absolute sufletești și spirituale.

Între două făptuiri, Corneliu Codreanu nu a șovăit niciodată a alege aceea în care aceste rădăcini erau mai adânci. Aceasta a fost viața lui, aceasta a fost moartea lui... Aceasta îl așează nu numai în lumea vitejilor (din care făceau parte și Hitler și Mussolini), dar mai cu deosebire în lumea ALEȘILOR.

Unul din bărfitorii lui cei mai perversi, Jérôme Tharaud, a numit cartea ce i-a fost cerută pentru a pregăti opinia europeană la sălbateca ucidere a Căpitanului: «*L'Envoyé de l'Archange*». Gura greșind, adevărul grăind...

Adevărat trimis al Arhanghelului a fost Codreanu printre noi. Trimis a fost și trimis este pentru a călca moartea unui Neam răstignit, pentruca noi, urmașii săi, însuflețiți (după cum atât de bine observă Comandantul) de supranaturalele puteri al cărui soldat a fost și este Căpitanul, să putem clădi acea Cetate a Soarelui pe care viu a visat-o și pe care o vede astăzi strălucind, din acele pridvoare cerești, de unde vederea se întinde fără grutate peste vremurile ce vin.

CAPITANUL N'A MURIT

de Nicolae Teban

În anul 1929, șomajul a început să-și arate colții, nu numai în București, ci și în toată țara. Ce să fac, unde să mă duc? M'am hotărât atunci să mă întorc acasă. Fabrica de arme din Cugir, la numai 3 km. departe de comuna mea, încă nu-și închisese porțile.

Am intervenit la Remus Herlea, fruntaș liberal și bun prieten cu ministrul Cădere, cu care fusese prizonier în Rusia, să-mi înlesnească angajarea. Rugămintea mi-a fost împlinită, mai ales că inginerul Macri, șeful personalului, vroia să aibă cât mai mulți angajați români. Aceasta din motive bine întemeiate: streinul totdeauna e inclinat spre sabotaj și spionaj.

Chiar dela început, când am intrat în fabrică, m'am împrietenit cu Ion Hechel din Căstău, de lângă Orăștie. El mi-a dat să citească mai multe broșuri legionare, spunându-mi că dacă vreau le pot da și la alții, dar nu la oricine. Să-i aleg. M'a sfătuit apoi să fiu prevăzător, ca să nu-mi pierd serviciul, căci fabrica aparținea unui consorțiu liberal. De altfel, așa mă sfătuia și Gheorghe Gligorui, șeful legionarilor din Cugir. «*Vezi, eu sunt la casa mea, cu copii și nevastă. Nu-mi pierd serviciul, căci sunt agricultor și am cu ce trăi. Dar cu dumneata se schimbă socoteala*». Am dat ascultare acestor sfaturi, dar până la urmă tot s'a aflat.

Intr'o zi, sunt anunțat că Dumineca viitoare, după masă, va trece dl. Codreanu prin comuna noastră și să adunăm oamenii să le vorbească. După slujba de vecernie (la noi slujba la Biserică se face de două ori Dumineca), am adunat în *chiaț* (piață), lângă Cruce, pe câți oameni am putut.

«Hai să vedem ce vor și ăștia, se rățoia Traian al Floarei, că prea mult ne-au mințit alții».

Spre seară apare o căruță trasă de doi cai negri plini de spumă. Le ies înainte și fac semn să oprească.

—Îți recomand pe domnul profesor Zelea Codreanu, spune Gligorui.

—Să trăiți și bine ați venit domnule profesor.

—Unde-s oamenii? Numai atâți?

—Au mai plecat, domnule profesor, că așteaptă dela orele trei.

—Bine, nu-i nimica! Și apoi uitându-se la cei câțiva de lângă Cruce, li se adresează cu vocea lui groasă: «Oameni buni, eu nu sunt Corneliu Codreanu, pe care-l așteptați. Eu sunt tatăl lui. Cum nu am timp mult să vorbesc, pentru că mă așteaptă cuscrul Moța la Orăștie, vă spun numai atâta: feciorul meu luptă pentru desrobirea neamului nostru românesc de sub jugul streinilor. De vreți să ne votați, bine. Iar de nu vreți, eu vă zic: Dumnezeu să ne ajute la toți!»

Caii băteau din copite. Profesorul și-a mângâiat mustața. Oamenii se holbau la omul cela ce le-a vorbit numai un minut. Tăcuți, au urmărit căruța ce sbura, de parc'ar fi fost Sf. Ilie pe cărările norilor.

—Deaceea am așteptat noi două ceasuri în frig, să ne spuie că-i grăbit spre Orăștie?, se auzi o voce din grup.

—O fi fost grăbit, profesorul, dar, cel puțin, nu ne-a cerut voturile, ca alții, răspunse în ecou o altă voce necunoscută.

—Măi, dar ce cuvântare! Nici n'am apucat să-mi sprijin bine căciula ca să-l ascult, c'a și dispărut cuvântătorul.

Și așa s'a terminat prima mea adunare «politică» în satul meu.

Intr'o altă ocazie mi-aduce Ion Hechel un bilet de liberă trecere la localurile de votare, spunându-mi că sunt pe lista de candidați. Așa hotărîse conducerea județului Hunedoara. Ajuns, povestesc mamei, că pe altcineva nu aveam. Biata femeie m'a privit, dând din cap, apoi mâniață mi-a spus:

«Drace impelițat, vrei să se răsbune satul pe noi, cum s'o răsbunat pe Aron Herlea care s'o dat cu Farkas? Să nu faci una ca asta, c'o să ajungem de răsul satului. Decât deputat, mai bine să-ți vezi de lucru la fabrică și să înveți carte, ca să iasă și din neamul nostru un domn. Fă zid la uliță și gard în fundul grădinii și mai de omenie ești decât deputat.»

Biata mama, în felul ei, avea dreptate. Nu mult după alegeri (alegerile din 1932) am fost concediat dela fabrică ca partizan de-al lui Codreanu. Rămas fără lucru, m'am hotărît să mă întorc

în Capitală. Ajuns la București, am putut să-mi reiau serviciul ce avusesem cu trei ani în urmă la fabrica de avioane S. E. T. Acolo mi-am câștigat câțiva prieteni, toți meseriași de frunte, având la bază Școala de Arte și Meserii. Eram un cuib constituit fără știrea sau aprobarea cuiva și doream un șef intelectual, care să ne călăuzească și să ne explice rostul nostru în viață. Cine putea să ne dea un șef? Ne-am adresat celui pe care-l știam cel mai mult după Căpitan, lui Ion Moța. Și el ne-a dat un șef, așa cum îl doream noi.

De multe ori seara, dar mai ales Sâmbăta după masă, mergeam la sediul din stada Gutenberg, unde mă întâlneam cu alți camarazi. Aici am ocazia să-l văd pe Căpitan mai des, însă atâta respect și sfială am încât nu îndrăsnesc să mă apropiu de el. Nu sunt încă stăpân pe acțiunile și activitatea mea ca să-l pot privi în ochi. Această sfială, amestecată cu respect și teamă, mă stăpânește oridecâteori îl văd. Mi-e teamă ca îndrăzneala mea să pară obrăznicie. Prea mult am fost chinuți și umiliți, noi Ardelenii, sub robia străină, timp de peste o mie de ani, ca să dispară așa ușor teama ce o purtam în noi...

Sosește însă și ziua când stau în fața Căpitanului. Ziua în care cuibul nostru «*Popa Balint*» e complet, cu treisprezece membri. Căpitanul stă de vorbă cu fiecare dintre noi, întrebându-ne de lucruri obișnuite de parc'am fi fost dintr'o familie. Ne privește ca pe niște frați mai tineri, sfătuindu-ne cum să ne îndeplinim datoria în meseria pe care o avem. Ochii lui reflectau o dragoste fără margini. Ne vorbea dela inimă la inimă; aveam impresia că lua parte din tot sufletul la durerile și nevoile noastre.

După aceea am depus primul legământ. Deacum sunt altul. Au dispărut sfiala și teama. Mă simt inzestrat cu un dar pe care nu-l pot trăda. Din acea clipă mi-am continuat activitatea cu și mai multă dragoste și hotărîre de jertfă, până în ziua de azi.

Despre Căpitan s'a scris mult și s'a vorbit și mai mult. S'a scris în țara noastră și s'a scris până departe, la marginile pământului. În aceste rânduri, vreau doar să amintesc și eu fapte povestite, văzute sau auzite, la sediul din Gutenberg și'n lunga pribegie. Fapte care poate vor fi scăpat unora din cei ce l-au cunoscut mai bine.

Căpitanul, ca orice om pământean, avea și el momente de tristețe și de bucurie. Era trist când vedea nereguli sau greșeli făcute chiar sub ochii lui, trist când era atacat pe nedrept, trist când

chiar primii lui pescari nu-l înțelegeau. Era, în schimb, vesel când veștile erau bune și corecte, vesel când poporul începea să-l înțelege, vesel când văzu c'a reușit să scoată din ghiarele comunismului a doua armată a țării, pe muncitori.

Camarazii cari îi erau mai apropiați, adică în serviciul casieriei, secretariatului și colportajului, când îl vedeau trist și abătut, se căzneau să-l ajute, pe cât le permiteau puterile. S'au înțeles deci, să-l cheme pe «*Moș Chiriță*», oridecâteori li se părea Căpitanul cam supărat. (Moș Chiriță, fost Plutonier Major în armată, era tatăl colonelului Zăvoianu).

—Moș Chiriță, te chiamă Căpitanul să-i spui ce mai e nou prin Tară...

—Da? Unde?

—În sala de lucru. E singur, poți intra...

—Bine. Mă duc să-l văd.

Moș Chiriță își îndrepta ținuta și intra cu figură de conspirator.

—Să trăiești, Căpitane!, striga Moș Chiriță, salutând cu mâna pe pantece și-apoi pe dreapta, cam la orizontală, căci altfel nu putea, fiind bătrân și cam anchilozat.

—Dar ce-i Moș Chiriță?

—Ce să fie Căpitane. Am fost prin țară și toată lumea e cu noi. Toți, dar toți, vor să voteze cu noi. Le dăm voie?...

Căpitanul, care-l cunoștea mai bine ca oricine, începea să rădă. Alțeva n'avea ce să facă. Și așa îi trecea supărarea schimbând câteva cuvinte cu Moș Chiriță sfătosul.

Se începuse propaganda electorală. Fuseseră numiți șefii de județe, între care și Nicolae Totu ca șef al județului Cahul. Cum în acel județ erau numai Găgăuți, Totu se hotărî să tipărească manifeste în limba lor. Când au văzut Găgăuții una ca asta nu mai voiau să audă de niciun alt partid, ci numai de... Niculae Totu. Căpitanul auzind de isprava lui Totu, îl chiamă la Centru:

—Bine măi, Totule, ai mai văzut tu manifest legionar în altă limbă decât cea românească? Să retragi imediat manifestele.

—Căpitane, o făcui. Dacă ai vreo pagubă, o plătesc, dar dacă câștig în Cahul, ce-mi dai?

—O să-ți dau câteva pe spinare...

Până s'a întors Totu în județ, ca să dea jos depe pereți mani-

festele scrise in limba găgăuță, a fost prea târziu, căci toți le citiseră, iar Cahulul a votat cu Garda de Fier.

Intr-o zi Căpitanul mergea pe Calea Victoriei, discutând cu un prieten anumite chestiuni. La o distanță oarecare, pe partea opusă, doi cetățeni cu măștișoare legionare la butonieră, beți frânți, bruscau lumea, gesticulând și strigând: «*Trăiască Codreanu*». Când ajung pe Bd. Elisabeta, cetățenii se îndreaptă spre restaurantul «*Berbec*».

Căpitanul chiamă pe Eremia Socariciu și-i spune să-i aducă pe cei doi cetățeni la Centru și să le dea un pat să doarmă până s'or trezi. A doua zi le s'a făcut o muștruluială în regulă. Rezultatul: amândoi bețivanii fuseseră eliminați din Mișcare pe timp de doi ani, fără drept de a activa, urmând să-și repare greșala cum vor crede ei mai bine pentru ei personal și pentru Legiune.

Cu această ocazie Căpitanul ne-a explicat că legionarul poate petrece, poate bea, dar nu se imbată niciodată. La fel cum spunea Sfântul Apostol Pavel către Corinteni: «*Omul poate bea vin, dar vinul să nu-l bea pe om*».

La apariția cărții «*Pentru Legionari*», Căpitanul fixa o zi pentru public să poată primi autografe. Atâta lume era în curtea sediului, încât dacă s'ar fi aruncat o monedă de un leu n'ar fi căzut pe pământ. Era o mare de capete.

Dupăce lumea s'a mai împrăștiat, copiii legionarilor căsătoriți începură să dea târcoale Căpitanului. Acesta, care iubea foarte mult copiii, spuse fotografului să-și pregătească aparatul. Copiii începură să se imbulzească lângă el. Fetița camaradului V. V., care era cu mine, mă tot trăgea de mânecă. «*Du-te singură, eu te aștept aici*» — i-am șoptit — împingându-o spre grupul ce se formase.

Pe copii îi poți ierta când se imbulzesc spre jucării sau bunuri care le produc bucurii; pe oamenii mai în vârstă, nu prea. Totuși, au fost și unii gură-cască care se inghesuiau să fie cât mai aproape de Căpitan spre fotografiere. Privirea Căpitanului ne-a spus atunci

o regulă care ne-o repetase de atâtea ori: «*Legionarul niciodată nu se imbulzește să fie cel dintâiu*».

După căderea lui Moța în Spania și moartea generalului Cantacuzino, Căpitanul prevedea apropierea unei mari prigoane, căci rămăsese descoperit pe două fronturi: talentul lui Moța sau mâna dreaptă a lui și personalitatea generalului, de care se temea și camarila Palatului.

Urmează guvernul Cuza-Goga, care ne aduce sângerarea Legiunei cu zeci de răniți și moartea muncitorului Dumitru Mija și-a studentului Florian Popescu.

Este inceputul «*Marei Prigoane*», când poporul român primește cu forța o nouă Constituție, alcătuită de Istrate Micescu, Constituție, prin care streinul devenea stăpân, iar Românul slugă. Cine nu voia să voteze PENTRU, era declarat legionar și încarcerat. Niciun drept de intrunire în aer liber sau în local închis. Cine dorea să vorbească, nu putea s'o facă decât pentru a aduce laude Regelui.

Totuși Căpitanul trimite să sondeze terenul politic pe doi din învățăcei săi. Doi apostoli hotărâți de-a înfrunța chinurile și moartea. Doi ostași ai crezului legionar, pe dr. Ion Banea și căpitanul avocat Emil Șiancu. Și-au vorbit aceștia poporului român, în aer liber, răspicat și tare, să se audă până dincolo de marginile țării, despre fărădelegile ce se petrec în Tara Românească. Dar legile votate de mai mării zilei îi condamnă la șase luni închisoare, pe care o ispășesc la Cluj.

Mișcarea Legionară îi apără prin vorbă și scris. Anunță pe prof. Nicolae Iorga, Vaida Voevod, Gheorghe Tătărăscu și alți Consilieri regali. Scrie altor foști Miniștrii, altor sfetnici depe lângă regele Irod. Toate eforturile au fost zadarnice. Neamul românesc, de-acum, nu mai poate vorbi, nu mai poate gândi decât între ziduri de închisoare. Inceputul acestei noi jertfe îl fac deci: dr. Banea și căpitanul Șiancu.

Dar «*oculta*» lucrează. De undeva se inscenează un proces, cu ajutorul conștient al cărturarului Nicolae Iorga, Consilier regal. Și astfel, Căpitanul este ridicat dela Predeal, judecat și condamnat la șase luni închisoare, tocmai în Săptămâna Mare a anului 1938 și închis la Jilava.

De-acum, Corneliu Codreanu zace zăvorit între zidurile umede ale Fortului Nr. 13. Călăii îl au în mână... «*Bate-vom păstorul și turma se va împărștia*» a spus Mântuitorul în pildele Sale. Dar cum trăim în secolul al XX-lea, bestiiilor neamului românesc le-a fost teamă că spusele lui Isus nu se vor adevăra. S'au îngrozit de numărul acestei turme. Și-atunci, au început să aresteze legionari peste legionari, din toate straturile sociale, trimițându-i în lagăre și-apoi în toate închisorile din țară.

De-acuma, jandarmii și poliția nu au altă preocupare decât schingiuirea și omorirea legionarilor. Generalii Bengliu, Marinescu, Argeșeanu, colonelul Zeciu și alții, se ocupă de nimicirea valului construit de Căpitan contra puhoiului bolșevic. Printre sutele de legionari arestați sunt și ing. G. Clime, prințul Cantacuzino, Nicolae Totu și Bănică Dobre, cei din echipa care au luptat în tranșeele Spaniei contra Anti-Cristului.

Ca să nu-l scape pe Căpitan din mână, i se inscenează un alt proces, condamnându-l la zece ani muncă silnică. Apoi e ridicat noaptea din închisoarea Jilava și transportat la cea din Doftana, pentruca mai târziu să fie dus la Râmnicul-Sărat.

Diplomații României, din slugărnice, acceptă orice sugestii referitoare la distrugerea legionarilor. Nimic nu-i înduplecă în suflet și'n conștiințe. Toată politica lor e condusă contra Gărzii de Fier. Carol, nebunul, face vizite peste tot, (Berlin, Paris, Londra), să vadă dacă aceste țări ar reacționa în cazul marilor masacre ce se pregătesc în România. Ajutorul «moral» i-a venit din toate părțile.

În noaptea de 29/30 Noembrie 1938, Căpitanul, Nicadorii și Decemvirii primesc ordin să se pregătească de plecare, fiind mutați la o altă închisoare. Toți cei patrușprezece legionari erau tunși la piele, purtând haine vârgate de ocnași.

Două dube mari ale Poliției așteaptă în interiorul închisorii Râmnicul Sărat. Vântul și ploaia rece de iarnă obligă autoritățile să procedeze cu repeziune. Li se leagă mâinile de speteaza băncii cu frânghii, iar picioarele cu lanțuri. Nu pot face nici cea mai mică mișcare. În spatele fiecăruia câte un plutonier de jandarmi, înarmați cu pistol și frânghie, asigură paza.

Un ordin scurt și dubele se pun în mișcare spre șoseaua ce duce la București. Înaintea lor, la mică distanță, un automobil de lux, în care se găsește maiorul de jandarmi, Dinulescu.

Ce s'o fi petrecut în acele clipe cumplite în mintea celor patrușprezece osândiți la moarte, nu pot ști. Acest secret l-au dus cu ei în mormânt. Dar știu că înainte cu un an Căpitanul ne-a spus «*Vreau să fiu răsbunat!*», iar Nicadorii «*Nu vă lăsați!*».

Mașinile alergau cu viteza maximă, trecând prin cătune și sate adormite. Undeva, într'un colț de palat regal, într'o sală luxoasă, se bea șampanie, se dansează, se petrece, cu muzică și veselie...

La un moment dat convoiul se oprește. Maiorul coboară și dă un semnal cu lanterna. Căpitanul întoarce capul spre plutonierul care-l păzea la spate (pe nume Sârbu) și-l întreabă «*Ce vreți să faceți?*». Jandarmii când aud vocea Căpitanului, se cutremură. În noaptea aceasta de iarnă, sub frig, ploaie și zăpadă, întrebarea Căpitanului nu venea numai dela un om în lanțuri, ci de undeva din străfunduri de istorie. Venea din sufletele atâtor martiri și eroi ai neamului nostru...

«*Ce vreți să faceți?*»... Jandarmii nu mai aveau curajul să execute ordinul ce-l primiseră. Dar Dinulescu începe să injure, să amenințe pe jandarmi cu moartea, face spume la gură de mânie și... dă ordin de plecare mai departe. La marginea pădurii Tâncăbești, din nou convoiul se oprește. Din nou semnalul cu lanterna e dat în liniștea nopții.

E ora patru, în dimineața zilei de 30 Noembrie 1938.

La un semnal, cunoscut numai de jandarmi, cei patrușprezece legionari sunt gătuți în ochiurile de frânghie ce le aveau fiecare jandarm în acest scop... «*Corneliu Codreanu și cu încă treisprezece legionari, voind să evadeze, pe când erau transportați dela Râmnicul-Sărat la Jilava, au fost împușcați*»... —scriau ziarele din ziarele din țară, a doua zi.

Veacul I și secolul XX... Câtă asemănare între cei ce au condamnat atunci și cei ce au condamnat acum... Câtă asemănare între cel răstignit și cel gătuit...

În interiorul închisorii Jilava, o groapă proapăt săpată așteaptă să primească cele patrușprezece trupuri. Trupuri chinuite de prigoane și foame. Trupuri umilite și schingiuite. Trupuri frânte și batjocorite de jandarmii și poliția românească...

Iar ca să dispară orice urmă de nelegiuirea lor, s'a aruncat vitriol peste aceste trupuri. Au turnat apoi pământ și peste el o lespede de ciment.

Însfârșit, peste această lespede, un alt strat de pământ, în care-au semănat iarbă și câțiva pomi...

Satanica mârșăvie îi muștra pe toți cei ce au luat parte la această nemaipomenită bestialitate. Dar sunt atât de lași și de fricoși!... Niciunul nu are curajul să-și dea pedeapsă, deși noaptea nu mai pot dormi, iar ziua umblă buimăciți, fără odihnă. Vedenii li se arată în somn, pretutindeni aud vocea Căpitanului «*Ce vreți să faceți?*».

Nici Generalul Bengliu, cel ce a dat ordinul de căsăpire al legionarilor, nu-și mai găsește locul. Și el este urmărit de acel «*Ce vreți să faceți?*». Și atunci în nebunia-i profundă, își pune în gând să omoare pe toți martorii, pe toți plutonierii de jandarmi cari au fost călăii lui în pădurea Tâncăbești. Maiorul Dinulescu, omul de mână a lui Bengliu, chiamă pentru ordine, în pădurea Băneasa, pe toți plutonierii executanți, cu scopul să-i impuște. Doi sau trei din ei nu s'au prezentat însă. Presimțire, frică, sau destin, pentruca din gura lor să auzim mai târziu ce s'a petrecut în noaptea Sfântului Andrei.

Maiorul este obligat să renunțe la plan, când a văzut că nu poate șterge urma crimelor. Sau, poate, s'a temut și el că, odată eliminați plutonierii îi va veni și lui rândul.

Cei care au intuit mai bine spusele Căpitanului se gândeau să i le implinească cu orice jertfă. Nimeni nu putea uita acel «*Șeful Legiunei râde de moarte... Dau însă această Circulară pentrucă vreau să fiu răsbunat!*».

Și într'adevăr, Căpitanul a fost răsbunat!

Lespedea de ciment armat depe groapa în care a fost aruncat a fost dată laoparte. Legionarii înfășoară fărămiturile de trupuri în cearceafuri albe. Toți ingenunchiază, iar tatăl Căpitanului ridică ochii spre înaltul cerului și chiamă oastea Arhanghelului Mihail să ocrotească cel puțin acuma aceste trupuri fără viață, aceste oase arse de acid sulfuric, căci nori grei se arată la răsărit.

Rușii stau la pândă și așteaptă momentul potrivit pentru un nou regulament organic.

Ruga tatălui se ridică fierbinte spre Dumnezeu părinților și strămoșilor noștrii. Toți cei de față plângem. Plâng mamele și surorile, plâng frații și logodnicele. Plâng primii ucenici ai Căpitanului. Plângem toți. Soția Căpitanului plânge și ea, rezimată de un pom...

Poate unii dintre noi se muștră că nu l-au înțeles la timp, că s'au lepădat de el în ceasuri grele, că nu l-au apărat atunci când poate, putea fi salvat... Totuși, acel plâns al tuturor a o mărturie

că toți l-au iubit pe Căpitan, asemeni Petru pe Isus. Ni se vor ierta sperăm, multe păcate, multe slăbiciuni, și ne vor da noi puteri de luptă pentru adevăr și dreptate.

Când mama legionarului Doru Belimace își scoate inelul din deget și-l pune în degetul ars de vitriol al fiului ei, spune: «*Tartă-mă Dorule; îți dau simbolul bucuriilor și durerilor mele...*». Apoi vocea i s'a oprit în plâns...

Dacă poporul român, subjugat de veacuri, și-a avut ca armă doina și plânsul, Căpitanul a sădit în sufletele noastre mândria de stăpân, de viteaz și nu de laș. Ceeace ridică un neam pe culmi de eroi, e numai hotărîrea dărză de a se pune deacurmezișul fără-delegilor.

Și cei care comiseseră cele mai mari fărădelegi împotriva neamului românesc, erau acolo, la numai doi pași, în celulele Jilavei. Impinși de resortul nevăzut al dreptății neamului ce suferise și al onoarei legionare ce fusese întinată, câțiva legionari și-au luat pe umerii lor păcatul și-au intrat în celulele unde erau închiși cei ce sfârtecaseră pe Căpitan și miile de legionari... Neamul a fost răsbunat.

Rămășițele din trupul Căpitanului și ai celorlalți martiri, sunt duse la Casa Verde. Acolo unde Moța și Marin își odihnesc trupurile frânte de obuzele comuniste pe colina satului Majadahonda din Spania.

Dormiți liniștiți eroi și martiri ai neamului! Voi v'ați făcut datoria. Dar noi cari mai trăim, blestemați vom fi din generație în generație dacă nu vom merge pe urmele voastre, pe drumul trasat de voi.

Ne așteaptă o altă prigoană cum poate n'a mai cunoscut neamul nostru niciodată în istoria lui, căci vorbele pline de foc și adevăr ale Căpitanului s'au împlinit: «...Și ne vom lua traista'n băț într'o bună zi și vom pleca pe alte meleaguri ca să ne câștigăm pâinea și să găsim un refugiu de viață națională liberă». «...De vor intra trupele rusești pela noi și vor ieși învingătoare în numele diavolului, cine poate crede, unde-i mintea care să susțină că ele vor pleca înainte de a ne sataniza, adică bolșeviza?».

Sunt treizeci de ani de atunci.

Treizeci de alte suferințe și chinuri prin inchisorile din România și prin țările pe unde am fost nevoiți să pribegim.

Să strângem rândurile și să mergem înainte, camarazi. Să ne continuăm lupta pentru Neam și Legiune. Să lăsăm urmașilor

moștenirea de *Unitate și Disciplină*, așa cum ne-a organizat și crescut Căpitanul.

Să nu uităm cuvintele celui ce, ca urmaș al Căpitanului, a pus din nou în sufletul legionarilor și'n sufletul neamului nădejdea învierii României:

«PANA NU SE VA INTUNECA CERUL ROMANESC PESTE SUFLETELE NOASTRE, CAPITANUL NU POATE MURI. IL AVEM ȘI TRAESTE INTRE NOI.»

GRUPUL VEGA

de Petre Țintoiu

Doresc să dedic aceste amintiri, referitoare la acțiunea grupului de parașutiști «Vega» din Banat, memoriei Căpitanului care trăește cu noi. Din fragedă copilărie, am nutrit adânci sentimente pentru ideologia Căpitanului.

Prin anul 1934, Căpitanul a trecut prin Timiș-Torontal și s'a oprit și în satul nostru Pesac. Intr'o scurtă cuvântare ne-a spus: «Nu am nicio promisiune pentru Dvoastră. Văd că pe acest pământ binecuvântat trăiți într'o ordine frumoasă, dar doresc să vă încadrați și în ordinea Omului Nou, spre binele Neamului nostru».

Eu m'am încadrat mai târziu, urmând cererii Căpitanului. Pe Căpitan l-am văzut la 21 Decembrie 1937, la Gutenberg. Eram aliniați toți din provincie. Domnul Inginer Clime dă raportul și Căpitanul ne trece în revistă. Când a ajuns la mine și spun orașul de unde vin, mi-a strâns mâna și a lăsat mâna stânga pe umărul meu zicând:

—Ești din frumosul Torontal.

—Da, Căpitane.

L-am revăzut tot la Gutenberg, în 1938. M'a fascinat și mi-a intrat în suflet.

Eu, te voi urma, Căpitane! În anii care au urmat, în misiunea «Vega» și până azi, când scriu aceste rânduri, trăesc cu tine, Căpitane! Când voi muri, voi fi cu tine, dar să-i fie blestemat mormântul celui ce și-a călcat jurământul.

Misiunea noastră pe Semenec s'a terminat. Intors dela cabana Costeanu, am povestit lui Joji dorința Doamnei Costeanu cât și

posibilitățile de a fi ajutat de Mihai cât și de garnizoana Gărâna.

Am plecat de acolo fără a lăsa vreo urmă. Totul a fost im-
chetat. Joji avea tipografia, Niculaie ale lui, eu cu legăturile, Ion
cu antenele și aparatul de transmisiune. O greutate de nedescris
pentru noi patru. Ingropaserăm în colibă o bună parte din lucruri
cari fuseseră luate mai târziu de organizația lui Mihai.

Din nou în jurul hărții. Spre Teregova, aveam deschise trei
drumuri de aproximativ 30 km.; spre Domașnea, aveam 60 km.
Acolo aveam camarazi cunoscuți din închisoare, din anul 1938 și
din anul 1941. Dela acești camarazi aveam speranțe de ajutor.

Pe Joji îl apăsa o îngrijorare. El cunoștea organizația de Reșița
și acolo s'ar fi putut introduce. Rostim o rugăciune și apoi pornim
la drum. Am părăsit coliba pentru a nu lăsa nicio urmă, niciun
chibrit. Fiecare aveam o raniță în spinare și apoi bagajele pe care
le-am pus pe prăjini, căci cântăreau mult, două bagaje de cca
35 kg. Joji și Niculae mergeau înainte; noi după ei. Am apucat
spre răsărit, spre partea de sud a pârâului Maria Similar, până
ce am ajuns la intersecția drumului ce venea de pe Semenec, direc-
ția nord-sud, până la Valea Purcarului. De aici, am continuat spre
răsărit în direcția Teregova și apoi din nou spre sud. Orientarea
era perfectă.

Eu le dau curaj, zicându-le că mâine seară cinăm în Domașnea.
Cum transpirasem din cauza zăpezii celei mari, ne-am oprit și
apoi am luat o gustare. Cum nu am găsit apă, am mâncat zăpadă.
Joji și Niculae din nou mă întreabă dacă drumul e bun. Din nou
pe hartă. Cum eram sergent de cavalerie, cunoșteam foarte bine
harta și descrierea topografică a terenului. A fost greu, dar s'au
lăsat convinși.

Deodată auzim niște șuerături. Cine ne urmărește oare? Eu
le-am zis, e vreo pasăre măiastră. Dar Niculae auzise și niște stri-
găte. Erau ale Domnului Costeanu care plecase pe urmele noastre.
Dar numai el le auzise și noi n'am voit să credem. Dacă le-aș fi
auzit eu, aș fi oprit grupa. Am mers înainte. Făceam popasuri
scurte, căci eram obosiți. Pe inserat, am mâncat iarăși de cină
și apoi iar la drum. Se lăsase intunec. Stelele apăreau deasupra
copacilor, iar zăpada scârția sub picioare. Hainele înghețaseră.
Din nou a intrat descurajarea în grup. Joji iar imi spune că drumul
e greșit și ar trebui să o luăm spre nord. Bine, îi spun eu, voi
mergeți într'acolo și imi veți scrie apoi o ilustrată dela Polul Nord.
Au răs și am luat-o iar din loc. Deacum mergem mai încet. Ioji,

mai bătrân ca noi, obosise. La un moment dat a început să tremure
din tot corpul. Văzându-l așa, m'am hotărît să merg eu înainte,
să ajung la Domașnea și apoi să îi scot de aici. Îi las și plec singur.
Niculae zice, «vin și eu cu tine». Imi inchipuiam că Valea Pur-
carului e la vreo 2-3 km., dar nu facem nici un kilometru și deodată
se deschide în fața noastră o poiană largă și frumoasă, Valea
Purcarului.

Era o poiană de o frumusețe rară, cu colibe de vară și clăi de
fân. Terenul se ridică încet, apoi un grup de stejari uriași, iar o
colibă, iar clăi de fân și o strungă de oi. O sanie se apropia de
noi. Nu puteam să credem minunea. Era un țăran cu feciorul lui.
Au început să deshame caii. Mă apropiu de ei și le dau bunădi-
mineața. Le-am spus că suntem soldați cu un post de observație
și am vrea să ne întoarcem acasă să petrecem Crăciunul cu familia.
«Nu ai vrea dta să ne dai caii și feciorul ca să aducem aparatele
că sunt grele și mai avem doi camarazi acolo?».

Tăranului i se făcuse frică. Rușii băgaseră spaima în țărani,
luându-le caii. Niculae mai spune, ca să-l înduplece, «vă plătim
bine». Tăranul se uită la mine și nu vrea. El credea că vrem să-i
luăm caii. «Prietenul stă aici cu dta, iar eu mă duc cu feciorul
dtale ca să aduc pe ceilalți ortaci cu lucrurile lor». Atunci feciorul
ii spune tatălui: «Eu mă duc, tată».

Indată am fost călare pe cai în pădure. Îl întreb dacă e însurat.
Imi spune că la primăvară vrea să se însoare, că are o fată, și
imi povestește romanța lui de dragoste. Îl mai întreb cum de au
venit astăzi după fân. Imi răspunde că au avut de furcă cu caii
ăștia tineri. Toată noaptea au jucat în grajd și atunci bunicul le-a
spus să se ducă după fân și atunci caii se vor liniști de Crăciun.
Eu îi zic: «Cred că Dumnezeu v'a trimis ca să veniți să ne scoateți
de aici». Văzând cât de mult apreciam treaba lui, a îmboldit calul
și mai tare în zăpadă care ajungea până la brâu.

Insfârșit, am ajuns la locul unde așteptau Ioji și Ion cu бага-
jele. Mare a fost surprinderea, văzându-mă cu cai și flăcău. Ioji
mă întreabă dacă e legionar. I-am răspuns că nu. «Dar atunci
cum poți avea încredere în el?». «E Român și pace», i-am răspuns.
Am pus bagajele pe cei doi cai, și am pornit.

Tăranul a fost foarte bucuros văzându-ne teferi și cu caii înapoi.
Eu îi mulțumesc și îl întreb cu ce sunt dator. Am voit să plătesc,
dar el a refuzat, zicându-ne că răsplata e la Dumnezeu. Tăranul
mă întreabă apoi ce facem mai departe.

—Ia, mergem la Domașnea la gară.

—Veniți la noi acasă. Stați peste noapte și vă ducem apoi cu sania la gară.

Eu am luat-o de bine și am început să urc bagajele pe fân, dar Joji mă cheamă deoparte și îmi spune că noi nu putem merge la străini, căci ne putem descoperi. Dacă țărănul ne lasă coliba deschisă, spune-i că peste noapte rămânem aici. M'am dus la țărăn și i-am spus că Ioji e șeful și că el nu vrea să meargă de Crăciun acasă, ci vrea să rămână la postul lui.

Țărănul și feciorul au plecat spre casă, după ce ne-au lăsat coliba deschisă. După plecarea lor și cercetarea hărții, eu cu Nicolae am plecat spre Domășnea în căutarea camarazilor. Mergând pe drum, ne apare o casă bine așezată cu grajduri și șură. Ne ies în întâmpinare doi țărani, tatăl și feciorul, poftindu-ne înăuntru. Am spus că suntem grăbiți, dar până la urmă ne-am lăsat convinși și am intrat. Femeile doreau să ne dea de mâncare, dar am refuzat. Bătrânul aduse atunci un cârciac, umple două bucale cu țuică și ne spune, «trageți feciori că o să vă încălzească la drum». I-am întrebat apoi, câți kilometri sunt până la Domașnea? Vreo 10-12, ne spun. Ne-am luat rămas bun și am plecat.

Înainte de a ajunge la calea ferată, am luat-o pe un drum paralel cu ea. La vreo doi kilometri înaintea unui canton, am traversat calea ferată și ne-am îndreptat apoi spre Domașnea. Deodată auzim vocea unui tânăr care cânta cât îl ținea gura. Era spre seară. În sat aprinseseră luminile. Țărănul se apropie de noi și intrăm în vorbă. Ne spune că e din Domașnea. I-am spus că venim dela gară și că un sătean ne-a îndrumat pe această cale, care nu e calea principală a satului. Țărănul începe să ne bănuiască și ne întreabă dacă nu cumva am fugit din oaste. Noi, nu, ci că venim de Sărbători, iar până la trenul următor am vrea să ne interesăm de niște prieteni.

Il întreb, unde șade Moise Șoimu? Imi răspunde că a murit pe front în Rusia. A fost mare legionar. A murit și tatăl lui. Dar o avut și un alt fecior, Romulus, care e dus în lume. Nima nu știe de el unde e. Mai are un frate de altă mamă; îl cheamă Epta Isverniceanu. Acesta stă la casa tatălui lor, unde au avut o prăvălie.

Întreb mai departe de Iancu Românul? Iancu e la București. Lucrează la Arsenalul armatei. Și ăla a fost mare legionar. Iată colea la două sute de metri e sălașul lui tata lui Iancu. (Acest

sălaș a devenit mai târziu centrul nostru.) Eu îi zic lui Nicolae să mergem la tatăl lui Iancu, dar el spune să încercăm mai bine la Șoimu. Feciorul care era cu noi ne îndreaptă spre prăvălia lui Șoimu. Apoi se desparte de noi chipeș și cu multă sinceritate. O fi bănuit ceva?

Batem la ușa ce ne-a fost indicată. Un bărbat tânăr, robust ne deschide. Îi zic că noi venim dela Romulus, fratele lui. Indată ne prinde pe amândoi și ne trage înăuntru. Îi povestim de misiunea noastră, în scurte cuvinte. I-am spus că l-am cunoscut pe Moise și pe tatăl lor. A pus indată masa cu toate bunătățile și apoi pregătește sania ca să-i aducă pe cei doi. Nicolae a plecat cu cărașul cu sania, ca să-i aducă pe cei doi, în timp ce Epta m'a dus la socrul lui, unde mi s'a dat un pat moale și toate de-ale mâncării din belșug.

În timp ce eu mă odihnesc, Epta a anunțat pe șeful plasei, Horescu, cât și pe alți doi camarazi, Pușchiță și Toma Românul, ca a doua seară să vină la ei. Nicolae cu cărașul au ajuns în Valea Purcarului, dar nu au putut descoperi coliba și atunci s'au întors în sat și au întrebat pe țărănul-proprietar al colibeii, unde se găsește. Bătrânul bucuros s'a oferit să meargă cu ei la colibă. Ioji și Ion au intrat în sanie, iar țărănul a pus peste ei fân de nu se vedeau.

Ajunși la Epta, se făcuse seară. Cărașul a pus caii în grajd și apoi au cinat cu toții. Apoi a venit Epta după mine. La cinci minute, au sosit Toma Românul și Ion Pușchiță, apoi Horescu, șeful plasei, care fusese înștiințat că vor sosi grupe de legionari în partea aceea.

După câte am aflat, Frățiile de Cruce aveau organizația lor separată foarte activă; intelectualii erau în plină activitate; doar țărânii erau mai puțin organizați.

Am stat și ne-am chibzuit. Noi puteam fi găzduiți în sat, dar pentru aparat, ordinul era să ne fixăm pe Cernovar și de acolo să ne răspândim și să ne organizăm.

Plecăm. Cărașul pune cele două bagaje pe un cal, iar noi mai aveam cele patru ranițe. Dar cum eram acuma opt, căci veniseră cu noi și Epta, Românul, Pușchiță și Horescu, transportul lor a fost ușor.

Era în ajunul Crăciunului. Copiii colindau și colindele lor se auziau pe potecile noastre ocolite ca să ajungem sus... «să crească și să ne mântuiască». Ajunși la locul destinat, am găsit o colibă

foarte încăpătoare și foarte multe lemne de foc. Am făcut foc și ne-am așezat toți pe câte o piatră. Era prea târziu ca Ioji să dea raportul cu aparatul. Târziu după miezul nopții cei patru ne părăsesc. Românul ne zice: «Măine, la amiazi, voi fi aicea și vom lua prânzul împreună». Intr'adevăr, a doua zi a venit împreună cu soția și încărcat de toate bunătățile. Horescu a venit și el a doua zi, iar Pușchiță a treia zi. Ioji a trimis raportul la Viena: «ajunși cu bine pe Cernavar și am luat contact cu organizația».

A doua zi eu stăteam ca pândar la soare. Deodată aud câinii lătrând și apoi apar deodată doi vânători. Mă văd și se îndreaptă spre mine. Eu plec spre ei. Aveam arma automată. Când au văzut antenele, m'au întrebat ce fac aici. Le-am spus că suntem un post de observație aerian. Mi-au răspuns că vor să vadă aparatele. «Ba să vă vedeți de treabă, căci aici e armata». Au plecat cât ai bate din palme.

Primul ordin dela centrala din Viena l-am primit a doua zi: Ioji și Ion să se instaleze în acea regiune, iar Pancia să se pregătească căci va pleca la Târgu Jiu. Niculae va pleca la Orșova. Veți primi toate cele necesare pentru misiune. Până atunci veți studia terenul».

Era în seara de 30 Decembrie 1944. Se aude o voce afară. Dă parola. Ioji deschide. Dinspre răsărit un grup de șapte persoane înarmate se apropie de noi. Primul salută «Trăiască Legiunea și Căpitanul». Ceilalți, în poziție de drepti. Sunt un grup de camarazi din comuna Cornereva, în frunte cu notarul comunei. Notarul strânge mâna lui Ioji, apoi se îndreaptă spre mine. Ii spun numele, Tintoiu Pantelie. Notarul îmi repetă numele și îmi spune că a avut un coleg la liceul comercial din Timișoara, Gheorghe Tintoiu din Pesac. «Acela e fratele meu», i-am spus. Până la urmă am descoperit că notarul cunoscuse întreaga familie, inclusiv pe mine. Ne-am îmbrățișat după 12 ani și unde, în creștetul muntelui, în plină iarnă.

Apoi Notarul îmi ia mâinile și mă întreabă: «Ai văzut pe Dl Comandat Horia Sima?». «Da», îi răspund eu. Nu mult după aceea sosește și Horescu și Gheorghe Cristescu. O scurtă convorbire între notar și Horescu și apoi ne-a chemat în colibă, unde ne-a citit ordinul organizației: Pancea și Niculae pleacă imediat la Timișoara, iar Ioji și Ion rămân pe loc.

Fiind prea izolați pe Cernovar și singuri, Ioji și aparatul lui au fost aduse la tatăl Românului, care a pus totul la dispoziția

noastră. Eu m'am despărțit de notar, cu speranța să ne revedem, ca «gost» la el acasă, cum m'a invitat el. Apoi mă despart de Ioji, care ne spune să fim precauți. Și ne despărțim. Eu, Niculae, Horescu și Cristescu, plecăm spre Domașnea. La marginea satului ne despărțim de Horescu. Cristescu ne spune să trecem pela el acasă. Acolo toată familia era adunată în jurul mesei. Mama lui aduse un colac mare și din toate bunătățile.

După ospăț am plecat. Am trecut pe lângă sălașul lui Petru Românul, apoi la 500 de metri sălașul lui Cristescu. Incă 5 km. și ajungem la Poarta Orientală. Intrăm în casa cantonierului. Ne întâmpină fiul lui, Costică. Cantonierul, vechiul legionar. Mama lor avea masa încărcată. Deodată văd că mama și fiul își fac semne. Costică deschide ușa dormitorului și un ofițer locotenent de statură uriașă și spătos se repede la mine și mă strânge în brațe zicându-mi pe nume. Era locotenentul Ursu, pe care l-am cunoscut în vara anului 1940, la noi acasă, cu prilejul unei desconcentrări. Era legionar. Mi-a adus vești de acasă, că mama e bine și din partea ei organizația a primit multe alimente.

«Nu speram să te întâlnesc aici. Eu sunt în misiune legionară. Mă duc la Târgu-Jiu. M'am oprit aici, știind că veniți, pentru a vă da consemnele și legăturile. Trebuie să vă opriți la Caransebeș, apoi două zile la Lugoj.»

Mi-a povestit apoi din misiunile ce le are și pe care le duce din Cernăuți până în Munții Tatra.

Tatăl lui Costică vine și ne anunță că o locomotivă se întoarce la Caransebeș și putem călători cu ea.

Imi iau rămas bun dela familia cantonierului, apoi dela locotenentul Ursu, care se chema în realitate Ion Crișan și pe care nu l-am mai văzut, căci a trecut în rândul eroilor, fiind răpus de gloanțele potrelor regimului. «Cei ce-au căzut uciși de gloanțele dușmane, pășesc în rând cu cei ce au rămas».

Locomotiva a pornit într'o viteză nebună. De această dată am intrat sub protecția fraților de cruce.

PATRU DECENII DELA MOARTEA CAPITANULUI

—Circulară—

Legionari,

S'au așternut patruzeci de ani peste crima din Pădurea Tâncăbești, când Căpitanul, cu Nicadorii și Decemvirii, au fost strangulați de jandarmi când erau transportați dela Râmnicu Sărat la București, și apoi, ciuruiți de gloanțe, asvârlți într'o groapă comună, dinainte pregătită, în aria închisorii Jilava.

Cei ce am trăit acel moment de groază și cutremurare, ne aducem aminte de acel comunicat infam dat de guvern, prin care anunța moartea lor «pe când încercau să fugă de sub escortă».

Nu au încercat să fugă, cum spunea comunicatul, pentru că erau legați de mâini și de picioare de băncile brecurilor în care erau transportați, încât nu puteau face nicio mișcare. La semnalul convenit, jandarmii din spatele lor le-au aruncat o frânghie de gât și au tras cu putere. Ce-a urmat, ne putem imagina. Niște horcăituri groaznice ale unor oameni cărora li se tăiase respirația și se luptau cu moartea.

Crima din 30 Noembrie 1938 nu a rămas nepedepsită. Nici n'au trecut doi ani dela asasinarea lor și în altă noapte, din 26/27 Noembrie 1940, călăii lor au căzut răpuși de gloanțele legionarilor. Armand Călinescu a fost împușcat mai înainte, iar Regele a fost alungat de pe tron.

Indemnul Căpitanului a fost urmat de legionari: «dacă voi fi ucis, să mă răzbunați...Nu a fost răzbunat în proporțiile cum ar fi meritat această crimă monstruoasă, dar totuși principalii ei autori morali și materiali au pierit în timp ce se deshumau osemintele lui.

Guvernarea noastră a durat puțin, dar totuși suficient de mult ca să se facă dreptate Căpitanului: trupul lui ferit de putrezire

a fost purtat pe umeri de legionari și așezat alături de Moța și Marin, în mausoleul dela Casa Verde, ucigașii lui au fost pedepsiți, iar procesul nedrept ce i s'a intentat în 1938, prin care era acuzat de trădare, a fost revizuit de Curtea de Casație, dându-se o sentință de achitare.

Se pare că acesta a fost rostul principal al guvernării noastre din 1940: să strângem osemintele legionarilor din gropile unde au fost asvârlți ca niște fiare, să le îngropăm după datina creștinească, cu participarea întregului popor, și apoi să le facem dreptate postumă, pedepsind pe cei vinovați de moartea lor.

Acțiunea de reparație și expiație se împlinise. Căpitanul înviase din morți, cum spune Posteuca, biruind pe cruzii săi dușmani. De acuma nu mai era loc pentru noi, pe scena principală a istoriei. Indată după aceea, a început urzeala conspirației care a provocat ruptura din regim la 20 Ianuarie 1941 și am intrat din nou în prigoană.

De atunci, ce am săvârșit noi de preț în lume? Ce fapte au întăietate și ne innobilează ființa? Fără îndoială, că rezistența opusă invaziei comuniste în Europa de către guvernul dela Viena și eroica intervenție a legionarilor plecați în țară, sunt acte memorabile pe care istoria nu le poate ignora. Dar avem un alt titlu, mult mai important, care ne umple sufletul de mângăiere și speranțe: nu ne-am îndepărtat nicio clipă de linia Căpitanului.

După prăbușirea Germaniei, am fost separați de frații noștri din țară și am avut destine diferite. Peste legionarii de-acasă s'a năpustit fiara roșie, ucigând alte zeci de mii dintre ei. În exil ne-am luptat ca să menținem trează flacăra credinței în eliberarea României. Deși trăind în alte condiții, constatăm totuși că ne întâlnim într'o atitudine comună: să nu trădăm pe Căpitan, să-i păstrăm intactă învățătura lui, oricâte suferințe am îndura. Căpitanul a fost răpus fizicește, dar dușmanii ar fi vrut să-l desființeze și sub aspect moral și spiritual, sub puhoiul infamilor scornite de ei. Ar fi vrut să rămână o figură obscură a istoriei, un răzvrătit al societății, care și-a sfârșit viața, plătindu-și temeritățile. Nimic din luminoasa lui învățătură nu mai trebuia să rămână în amintirea posterității, nimic din figura lui de cruciat al lumii contemporane. Peste Căpitan trebuia să se aștearnă liniștirea uitării și al disprețului. O paranteză în cursul «normal» al istoriei.

A doua inmormântare a Căpitanului nu s'a putut realiza, cum era planul dușmanilor. Legionarii rămași în viață i-au rămas credincioși și au continuat să-i propage crezul. Nu i-au renegat ideile și idealurile, cu toate tentațiile și amenințările. Căpitanul n'a putut fi îngropat ca forță spirituală. El este tot atât de viu ca și atunci când era în viață și se înalță ca un uriaș peste întunecul lumii contemporane. Aureola lui de puritate și adevăr a rămas neatinsă.

Astăzi, după 40 de ani de când dușmanii i-au luat viața, doctrina Căpitanului a devenit un bun universal. Numeroase grupări naționaliste se adapă din crezul lui. Faima lui a depășit hotarele țării lui, a depășit chiar frontierele Europei, pentru a se proiecta pe cerul întregii omeniri în suferință.

Căpitanul strălucește și astăzi cu o putere neștirbită. Lupta ideologică finală pe plan mondial se va da între marxism și legionarism.

Nimic nu ne poate opri din drumul fixat de Căpitan. Nici ferocitatea dușmanilor, nici ingratitudea lumii occidentale, nici golurile provocate de dezertări sau de morminte în linia noastră de luptă. Câți vom rămânea, mulți, puțini, mergem înainte, cei vii cu cei morți și cu Legiunea ce nu poate cuvânta din cauza tiraniei. În fruntea noastră pășește Căpitanul, așa cum l-am cunoscut în viață, netemător de moarte și gata să se confrunte cu ura clocotitoare a oștilor întunerecului.

La 40 de ani dela dispariția lui fizică, ne strângem cu același elan sub steagul purtat de Căpitan și-l urmăm fără șovăire pe linia lui de gândire și acțiune, care a început în Pădurea Dobrina și care ne va conduce spre marea biruință a Neamului și a Legiunii!

De ziua Sf. Arhanghel Mihail, 8 Noembrie 1978.

Trăiască Legiunea și Căpitanul!

Horia Sima

Comandantul Mișcării Legionare

C U P R I N S U L

CAPITANUL IN ISTORIE - Faust Brădescu	5
PRINTRE LEGIONARIII MUSCHETARI - Tudor Bradu ...	10
MARTURII PE ALTARUL ISTORIEI - Marin Bărbulescu.	23
GRUPUL DE SAPTEZECI - N. Boianeanu	31
OSPATARII IN LEGIUNE - Ioan Bologa	35
+ DIN NOTELE POSTUME - Traian Borobaru	38
CAPITANUL - Ion Bozoșan	43
+ PE DRUMUL TAU, CAPITANE! - Dr. Tudor Cicală ...	47
OMUL NOU - Ion Călvărășan	50
INTALNIRI CU CAPITANUL - Chirilă Ciuntu	67
AMINTIRI DESPRE CORNELIU ZELEA CODREANU	
+ I. C. Crișan	71
+ IN ARMATA NATIONALA - Toader Ghețea	78
DIN INCHISORILE COMUNISTE - Ion Halmaghi	98
+ PRIGOANA DIN 1938 - Vasile Iovin	104
+ CAPITANUL ȘI MOȚA - Dumitru Leontieș	111
+ 30 NOEMBRIE 1938 - Alexandru S. Moraru	117
INTALNIREA CU CAPITANUL ȘI LEGIUNEA LUI - Pavel	
+ Onciu	123
CUM L-AM VAZUT ULTIMA DATA DE CAPITAN - Maria	
Roșca	132
+ CU CAPITANUL ULTIMA DATA - Octavian Roșu ...	137
CAMARADUL VALERIU VINTAN - Ion Simicin	145
TRIMISUL - Al. Petru Silistreanu	148
UMBRA CAPITANULUI - Al. Petru Silistreanu	151
+ SCURTE AMINTIRI DIN TABARA CARMEN-SYLVA - Ovi-	
diu Stănescu	152
ERINNERUNGEN AN CORNELIU ZELEA CODREANU	
F. M. Stegbauer	155
+ O AMINTIRE - Mihail Sturdza	158
+ CAPITANUL N'A MURIT - Nicolae Teban	160
GRUPUL VEGA - Petre Tintoiu	171
PATRU DECENII DELA MOARTEA CAPITANULUI	
Horia Sima	178

C U P R I N S U L

5	CAPITANUL IN ISTORIE - Faust Hrdobny
10	PRINTRE LEGIONARII MUSCHETARI - Tudor Badiu
23	MARTURI PE ALTARUL ISTORIEI - Marin Haiduc
31	GRUPUL DE SAPTEZECI - N. Botkany
35	OSPATARII IN LEGIUNE - Ioan Boldea
38	DIN NOTELE POSTUME - Traian Borobea
43	CAPITANUL - Ion Borobea
47	PE DRUMUL TAC. CAPITANUL - Dr. Tudor Gheala
50	OMUL NOU - Ion Căvărșan
57	INTĂLNI CU CAPITANUL - Chirilă Ciuntu
71	AMINTIRI DESPRE CORNELIU ZELEA CODREANU
71	+ I. C. Cișcan
78	+ IN ARMATA NAȚIONALĂ - Teodor Gheles
98	DIN INCHIZIȚIILE COMUNISTE - Ion Halmaghi
104	PRIGOANA DIN 1938 - Vasile Iovă
111	+ CAPITANUL SI MOTA - Dumitru Leontes
117	30 NOIEMBRIE 1938 - Alexandru S. Moraru
123	INTĂLNIREA CU CAPITANUL ȘI LEGIUNEA LUI - Pavel Onciu
132	CUM I-AM VĂZUT ULTIMA DATA DE CAPTAN - Maria Roșca
137	+ CU CAPITANUL ULTIMA DATA - Octavian Roșca
145	CAMARADUL VALERIU VINTAN - Ion Săndean
148	TRIMISUL - Al. Petru Silișteanu
151	UMBRA CAPITANULUI - Al. Petru Silișteanu
152	+ SCURTĂ AMINTIRI DIN TABARA CARMEN-SYVA - Ovidiu Stănescu
155	ERINNERUNGEN AN CORNELIU ZELEA CODREANU
155	F. M. Stephaer
158	+ O AMINTIRE - Mihail Sturba
160	+ CAPITANUL N'A MURIT - Nicolae Teșan
171	GRUPUL VEGA - Petre Tintoiu
178	PATRU DEZENI DE LA MOARȚA CAPITANULUI Hora Sima

Es MANUSCRITO.

Es MANUSCRITO

